

MÄRKUSTE TABELID

Sisukord:

- I kooskõlastusringi kohta koostatud märkuste tabel – lk 1
 II kooskõlastusringi kohta koostatud märkuste tabel - lk 26
 III kooskõlastusringi kohta koostatud märkuste tabel - lk 59
 IV kooskõlastusringi kohta koostatud märkuste tabel - lk 81
 V kooskõlastusringi kohta koostatud märkuste tabel - lk 125

I kooskõlastusringi kohta koostatud märkuste tabel

Nr	Ettepaneku sisu	Arvestatud, mitte arvestatud, selgitatud, teadmiseks võetud	Rahandusministeeriumi kommentaarid
FINANTSINSPEKTSIOON			
1	Üldine Ettepanek kehtestada seadusega regulatsioon, mille kohaselt Finantsinspektsiooni järelevalve alla tulevad hoiu-laenuühistud (HLÜ), kes peavad saama krediitiasutuse tegevusloa, läbivad vahetult enne varade põhjaliku hindamise (<i>Asset Quality Review</i>). Hindamine tehti ka 2014. aastal krediitiasutustele, kes läksid Euroopa Keskpanga järelevalve alla. Hindamise eesmärk on saada ülevaade, milline on varade kvaliteet ning kvaliteedi mõju krediitiasutuse omavahendite tasemele ja kapitaliseeritusele. Varade hindamist viisid läbi audiitorettevõtted ning protsessi korraldas finants-inspektsioon.	Selgitatud	Krediitiasutuste seaduse § 13 ¹ lõike 1 punkti 4 alusel tuleb tegutseval äriühingul krediitiasutuse tegevusluba taotledes esitada omavahendite suurust tõendavad dokumendid koos vandeaudiitori aruandega. Samuti rakendatakse üldiseid krediitiasutuse tegevusloa taotlemise nõudeid (sh varade kvaliteedi hindamist) kõikidele HLÜ-dele, kes viidatud luba taotlevad.
2	Üldine Tuleks täiendavalt hinnata HLÜ mõistet, eelkõige tulenevalt asjaolust, et eelnõuga kaotatakse territoriaalsuse piirang. Kaasneb arvestatav risk, et eelnõu definitsiooni rakendamise korral oleks HLÜ käsitatav krediitiasutusena CRR tähenduses.	Selgitatud	RM hinnangul on eelnõus nimetatud muudatuste järgselt krediitiasutused ja HLÜ-d piisavalt eristatavad, et vältida nende segamini ajamist. Territoriaalsuse piirang kaotatakse Eesti piires, kuid teenuste osutamine jääb jätkuvalt Eestiga piiratuks (vt EN § 1 p 9). RM ei soovi laiendada liikmete ringi väljaspool Eestit, sest siis sotsiaalne kontroll kaoks ära – ka kehtivas seaduses on HLÜ liikmete ring tegelikkuses HLÜ registrijärgse- ning selle naabervaldadega piiratud.
3	Üldine Eelnõus puudub analüüs selle kohta, kas HLÜS alusel asutatud HLÜ omakapital vastab CRR-is sätestatud omavahendite nõuetele. Küsimus tõusetub eelkõige juhul, kui HLÜ liige tahab HLÜ-st välja astuda, sest liikme osamaksed on omavahendite osa.	Selgitatud	Nimetatud küsimus CRR omavahendite nõude kohta tõusetub eelduslikult juhul, kui ühistupanga tegevusloa saanud HLÜ liige soovib ühistust välja astuda ning seeläbi väheneb ühistupanga omakapital alla CRR-s sätestatud miinimummäära. Nimetatud olukorra esinemise vältimise peaks tagama kehtiva krediitiasutuste seaduse § 42 ¹ lg

			4, mis lubab ühistupangal määrata uue tähtaja ühistupanga lahkunud liikmele osamaksu väljamaksmiseks, kui pärast väljamakse tegemist ei oleks ühistupanga omavahendid piisavad krediitiasutuste seaduses sätestatud usaldatavusnormatiivide ja <u>muude krediitiasutuste seaduse ning selle alusle kehtestatud nõuete täitmiseks.</u>
4	Üldine Eelnõus puudub analüüs selle kohta, kuidas kohaldatakse olulise osaluse regulatsiooni HLÜ liikmetele. ¹ Tulundusühistute eripära tõttu on olulise osaluse määratlemine keerulisem kui OÜ või AS puhul ning seda enam vajab eraldi analüüsi ja lahendust see, et keda loetakse olulise osaluse omajaks või kontrollivaks isikuks. Pankadele kohaldub KAS § 29 ja CRR art 4 lg 1 p 35-38. Pole välistatud kaaluda võimalusena aktsiaseltsi vormi kohustuslikkust HLÜ-dele, mis muutuvad HLÜ-st pangaks.		KAS § 29 lõike 6 kohaselt kohaldatakse sama seaduse § 29-33 (st olulise osaluse regulatsiooni) ka ühistupanga suhtes. Olulise osaluse regulatsioon on kehtestatud eeskätt aktsiapankade jaoks, millel võivad olla erinevat klassi aktsiad või osaluse teostamise õigused. Seevastu ühistupank on ühistulise põhimõttega, mistõttu ükski isik ei saa suuremat kontrolli ühistupangas teistest liikmetest suurema rahalise panuse läbi. Samas märgime, et tegevusloa taotlemisel tuleb HLÜ-l tõendada selliste liikmete varanduslikku seisu, kelle puhul tema osamaksu summa ületab 2 protsenti taotleja osakapitalist (KAS § 13 ¹ lg 1 p 13), mis on palju madalam künnis kui olulise osaluse peatükis sätestatud määrad.
5	Üldine Eelnõust ei ole üheselt selge, mis saab juhul, kui HLÜ esimesel korral ei läbi tegevusloa menetluse protsessi, st Euroopa Keskpank teeb keelduva otsuse. Meie hinnangul tuleks vastav olustik täiendavalt läbi mõelda ja vajadusel ka reguleerida, nt anda täiendav aeg jagunemiseks, HLÜ tegevuse ümberkujundamiseks jms.	Arvestatud	Täiendatud eelnõus rakendussätteid (§ 1 p 58).
6	Üldine Eelnõust ei selgu, mis saab juhul, kui HLÜ oma tegevuse lõpetamise/loamenetluse/krediitiasutuse loa saanuna jõuab alla seaduses sätestatud künnise (3000 liiget või 5 000 000 eurot kaasatud hoiuseid). Sellest tulenevalt võib tekkida olukord, kus HLÜ langetab hoiuste mahu nt 4,99 miljoni euro juurde ja liikmete arvu 2999 peale ja tegutseb samamoodi edasi ilma krediitiasutuse tegevusloa taotlemata. Tegevuse jätkamist võimaldab seejuures tulundusühistu seaduse § 92 lõige 1 lause 1, mille kohaselt võib üldkoosolek kuni vara jagamise alustamiseni otsustada mh ühistu tegevuse jätkamise.	Arvestatud	Vt eelmine kommentaar.
7	Üldine Eelnõust ei selgu, millise aja jooksul peab HLÜ taotlema krediitiasutuse/ühistupanga tegevusloa, kui pärast seaduse jõustumist ületab seaduses sätestatud künnise. Näiteks juhul kui HLÜ jõuab seaduses sätestatud künniseni 2022. aastal, siis kas tegevusloa taotluse esitamise kohustus tekib kohe või kehtib sarnaselt nn 9 kuune ülemineku tähtaeg. Kui kohustus tekib kohe, võib tekkida küsimus ka võrdsest kohtlemisest, kuivõrd teistel	Arvestatud	Vt eelmine kommentaar.

¹ Näiteks kehtiva krediidiandjate ja -vahendajate seaduse § 12 lõike 3 kohaselt ei kohaldata HLÜ-le olulise osaluse omandamise kohta sätestatud. Taotlusele tuleb üksnes lisada andmed ja dokumendid nende rahaliste vahendite päritolu kohta, millega tasutakse või on tasutud osamaks, mis on 5000 eurot või rohkem

	HLÜ-del oli üleminekuaeg ning võimalus oma tegevust vastavalt kujundada.		
8	Üldine Võiks kaaluda HLÜ-de jagunemise keelu leevendamist, et HLÜ-dele jääks suurem ettevõtlusvabadus oma äri korraldamiseks.	Mitte-arvestatud	Pigem looks eelnõu koostajate hinnangul jagunemise keelu leevendamine võimaluse korraldada oma äri selliselt, et varad ja kohustused oleksid ebavõrdselt jaotunud ning liikmete huvid ei oleks seetõttu võrdselt kaitstud.
9	Eelnõu § 1 p 30 Seletuskirja viide likviidsusele ei ole asjakohane ning eelkõige peaks keskenduma vastutustundlikule laenamisele. Kui kõigi põhimõtete järgimisel ja riskipõhise hinnangu tulemusena on mõislikum anda suurem laen mõnele liikmele, siis sisult võib see HLÜ-le parem olla nii krediidiriski kui ka kaudselt likviidsuse seisukohalt.	Teadmiseks võetud	Teoreetiliselt on küll ühele liikmele suure(ma) laenu andmine parem krediidiriski kui ka likviidsuse seisukohalt, aga see toimib ainult ideaalse stsenaariumi korral. Tavapärase äritegevuse korral ei ole võimalik hinnata adekvaatselt kõiki laenusajaga seotud riske ning ära hoida nende realiseerumist.
10	Eelnõu § 1 p 31 Seletuskirjast ei selgu, miks on sellise piirangu kehtestamisel lubatud laenu andmine ja teenuste pakkumine ühistupangale, võttes arvesse eeltoodud välistuse eesmärki. Lisaks ei ole Finantsinspektsiooni hinnangul seletuskirjas viide hoiuste pealt intressi teenimise kohta kirjutatud piisavalt selgelt ning võiks olla sõnastatud pigem intressi maksmisena kui teenimisena. Vastasel juhul võib tekkida arusaam nagu räägitaks HLÜ poolt paigutatud hoiustelt laekuvast intressitulust. HLÜS § 28 lg 11 sõnastuse puhul tuleb HLÜ-l valida, kas juhtida hästi oma likviidust või järgida HLÜS § 28 lõikes 11 sätestatud, sest laenude tähtaegade juhtimisel peaks eelkõige arvestama hoiuste tähtaegu, ehk siis tasakaalus peavad olema varade ja kohustuste tähtajad. Kui näiteks hoiuste tähtajad on üldjuhul pikaajalised, näiteks viis aastat, siis ei ole Finantsinspektsiooni hinnangul põhjendatud seada paindumatut tähtaja piirangut laenudele. Selline piirang võib olla ebamõistlik just pika-ajalise tähtajaga hoiustega HLÜ-dele. Rõhk peaks olema likviidsuse juhtimisel, sh varade ja kohustuste tähtaegade tasakaalu osas.	Osaliselt arvestatud, selgitatud	Eelnõu seletuskirja on muudetud § 1 punkti 36 (§ 28 lg 10) osas, mis puudutab intressi maksmist. § 28 lg 11 on eelnõust kustutatud.
11	Eelnõu § 1 p 34 Piiratud peaks olema ka kõigi teise kaitseliini esindajate, sh riskikontrolli ja vastavuskontrolli eest vastutaja, osalemine laenukomitees. Samuti ei tohiks laenukomitees osaleda juhatuse liige, kes vastutab teise kaitseliini toimimise eest. Lisaks eeltoodule oleme seisukohal, et juhatuse liikmete osaluse piiramise osas tuleks kaaluda vastavate KAS-i sätetega analoogset nõuete kehtestamist. Seejuures pöörame tähelepanu, et kehtivas HLÜS-i § 29 lõikes 6 on krediidasutuste seadusele sarnane regulatsioon juba olemas.	Osaliselt arvestatud, selgitatud	Eelnõu § 1 punkti 39 kohaselt ei või laenukomitee liikmeks olla HLÜ juhatuse või nõukogu liige või audiitor või revisjonikomisjoni liige. Mis puudutab juhatuse liikme osalemist laenukomitee töös, siis juhime tähelepanu sama punkti juures toodud eelnevale kommentaarile.
12	Eelnõu § 1 p 44 Eelnõus on kasutatud terminit vastavuskontroll teatud kontrollitoimingute kohta, mis teiste õigusaktide kohaselt on osaliselt küll seostatavad vastavuskontrolliga, kuid Finantsinspektsiooni hinnangul on osaliselt tegemist väga selgelt siseauditi funktsiooni klassikalise kirjeldusega. Kuivõrd vastavuskontroll ja siseaudit on ka EL tasemel selgelt defineeritud funktsioonid, siis on Finantsinspektsiooni hinnangul eksitav luua HLÜS-i funktsioon, mida nimetatakse vastavuskontrolliks, kuid mille ülesanded on pigem siseauditi omad.	Arvestatud	Eelnõu uues sõnastuses teostab seaduse nõuete vastavuse kontrolli revisjonikomisjon (ja osaliselt audiitor).

	Seejuures pöörame tähelepanu, et KAS-i muudatus-ettepanekutes on vastavuskontrolli funktsiooni uued sätted olemas, mis on kooskõlas juba investeerimisühingutele läbi otsekohalduvate EL-i õigusaktide kehtivate sätetega ning EBA seotud suunistega (kehtestatud FI soovitusliku juhendina).		
13	Eelnõu § 1 p 47 Arvestades muudes õigusaktides vastavuskontrolli teostajale pandud ülesandeid, ei ole selliste aruannete esitamine vastavuskontrollile asjakohane. Selles ning eeltoodud punktis toodud arvestades on Finantsinspeksioon seisukohal, et kui HLÜ-dele on vajalik kehtestada kontrolli vorm, mis ei ole oma sisult ei vastavuskontroll ega siseaudit, siis tuleks seda nimetada muu terminiga.	Arvestatud	Vt eelmine kommentaar.
14	Eelnõu § 1 p 50 Oluliselt detailsemalt tuleks läbi mõelda HLÜ-de likvideerimise protsess, kuna see võib teatud juhtudel saada oluliseks. Seda mh ka liikmete varade kaitsevajadusest tuleneva aspekti kaudu, kui ka HLÜ-de klientide aspektist. Samuti ei nähtu eelnõust, et millised riskid ja võimalikud kuritarvitused loodava raamistikuga võivad aktiveeruda ning kuidas neid mõistlikult ette ära reguleerida. Näiteks ei tohi HLÜ sõlmida uute klientidega lepinguid, kuid eelnõust nähtuvalt ei ole keelatud olemasolevate klientidega lepingute pikendamine. Vastava näite välistamiseks teeme ettepaneku täiendada lõiget 5 keeluga pikendada ka olemasolevate klientide lepinguid.	Arvestatud	Nõustume vajadusega keelata olemasolevate lepingute pikendamine, kui uute klientidega lepingute sõlmimine on keelatud. Muudetud on eelnõu § 1 punkti 58 (§ 47 ¹ lg 5-6).
15	Eelnõu § 1 p 50 HLÜ-dele tuleks anda pikem üleminekuaj, mistõttu teeb Finantsinspeksioon ettepaneku, et üheksa kuu asemel peaksid HLÜ-d kaheteist kuu jooksul redaktsiooni jõustumisest arvates esitama Finantsinspeksioonile tegevusloa taotluse.	Arvestatud	Eelnõus toodud üleminekuajad on jagatud kolmeks vastavalt eeldatavale halduskoormuse kasvule HLÜ-de jaoks. Kõige vähemkoormavamad meetmed hakkaksid kehtima 2023. aasta 1. juulil, enamik nõudeid rakenduvad 2024. aasta 1. jaanuaril; § 47 ¹ lg 1) ning krediitiasutuse tegevusloa taotlemiseks on HLÜ-del aega kuni 2028. aasta 31. detsembrini, Muudetud on eelnõu § 1 punkti 58 (§ 47 ¹ lg 1, 3-4).
16	Tehnilised kommentaarid 1) Eelnõu § 41.3 lõikest 2 puudub sõna „kuu“; 2) Eelnõu § 32.2 lõike 7 lause 2 ja lõige 8 on sama sisuga, mistõttu teeb Finantsinspeksioon ettepaneku sõnastada § 32.2 lõige 8 järgnevalt: „„Põhikirjaga võib nõukogule anda õiguse otsustada ka muid küsimusi, mille otsustamine ei kuulu vastavalt seadusele või põhikirjale juhatuse või üldkoosoleku pädevusse.““ 3) Seletuskiri ja eelnõu ei ole mitmel juhul omavahel kooskõlas, sh § 3 lõige 1 seletuskiri ja eelnõu § 1 p 5 sõnastus, ning § 6 pealkirja seletus ja eelnõu tekst.	Arvestatud	Viidatud punkti täiendatud sõnaga „kuu“. Nõustume, et § 32.5 lõige 7 ja lõige 8 on sarnase sisuga, mistõttu ei ole vältimatult vajalik lõike 8 lisamine pakutud sõnastuses; seetõttu on varasem lõige 8 kustutatud. Seletuskiri ja eelnõu on omavahel paremini sobitatud.
MTÜ FINANCEESTONIA			
1	Üldine FinanceEstonia toetab ja tervitab kavatsust hoiu-laenuühistuid (HLÜ) paremini reguleerida, et tagada HLÜ-de tegevuse suurem läbipaistvus ja HLÜ-de liikmete tõhusam kaitse. FinanceEstonia eesmärk on esindada oma liikmete huve selleks vajaliku ärikeskkonna ja seadusloome parandamisega. Seda arvesse võttes peame vajalikuks märkida, et HLÜ struktuuri varjus on turul tegutsemas ka ettevõtjaid, kes klassikalise HLÜ põhimõtteid ei järgi ning on võrreldes muude turuosalistega, näiteks	Teadmiseks võetud	

	krediidiandjatega, saanud põhjendamatu konkurentsieelise. Uus regulatsioon peaks olema proportsionaalne ja ei tohiks tekitada ebaproportsionaalselt suuri kohustusi, mida nõue muutuda pangaks tekitab.		
2	Üldine HLÜ-d, olenemata suurusest, peaksid kuuluma Finantsinspeksiooni järelevalve alla ning omama tegevusluba.	Arvestatud	RM hinnangul on ühistupanga vorm ainuke ettevõtlusvorm, mis annaks võimaluse säilitada ühistulise tegevuse vormi, sh liikmete endi kontrolli ühistu tegevuse üle. Seevastu muude finantsjärelevalve vormide puhul, sh krediidiandja tegevusloa taotlemise puhul, jääks ühistuline tegevus pigem tagaplaanile.
3	Eelnõu § 1 p 5 Eelnõu kohaselt eeldatakse hoiuste tasemelt alates 5 mio EUR pangalitsentsi taotlemist, mis on ebaproportsionaalne tänaste pangareeglitega, mille kohaselt minimaalne omakapitali nõue on 5 mio EUR. Arusaadavalt ei ole võimalik 5 mio EUR hoiuste mahu pealt lisada samaväärses mahus omakapitali või katta pangana tegutsemise kulusid (regulatsioon, vastavuskontroll jms). Nõue taotleda teatud suuruse puhul Finantsinspeksioonilt panga tegevusluba võiks olla üks võimalus, kuid kohustuslikuks muutmisele seatud hoiuste maht või liikmete arv peaksid olema oluliselt kõrgemad kui praeguses eelnõu kavandis viidatud.	Selgitatud	
4	Eelnõu § 1 p 5 Alternatiivina [krediidiastutuse tegevusloa taotlemisest] võiks olla HLÜ-del võimalus taotleda Finantsinspeksioonilt KAVS-ist tulenevatest põhimõtetest lähtuvat tegevusluba. Eesti võiks võtta eeskju Leedust, kus on olemas nn spetsiaalpanka litsents omakapitali nõudega 1 mio EUR ja mille üks eesmärke on olnud samuti HLÜ sektori korrastamine (oleme teadlikud, et vastav krediidiastutuste seaduse muutmise eelnõu on hetkel samuti kooskõlastusringil). Kokkuvõttes on FinanceEstonia arvamusel, et eelnõus tuleks tõsta piirmäära, millest alates peab HLÜ hankima kas spetsiaalpanka või täiemahulise krediidiastutuse litsentsi, kuid olenemata suurusest peaksid HLÜ-d kuuluma Finantsinspeksiooni järelevalve alla ning omama tegevusluba.	Selgitatud	Käesoleva eelnõuga võimaldaks asutada ühistupanka ka 1-miljoni eurose algkapitaliga. Eelnõu koostajate hinnangul on see kõige mõistlikum üleminekuvorm hoiu-laenuühistust, st ühistu tegevus säiliks eeskätt ühistuline element. Nn spetsiaalpanka loomine (mille omakapitali nõue on 1 mio EUR) on olnud kavas ka käesoleva eelnõuga.
5	Eelnõu § 1 p 42 FinanceEstonia toetab ka meetmete rakendamist juhtorganite liikmete sõltumatuse kindlustamiseks. Peame põhjendatuks reguleerida probleemi, kus pahasoovlikud HLÜ-d sõlmivad liikmetega lepingud, mille kohaselt juhatas võib esindada liikmeid üldkoosolekul ja sisuliselt võtta vastu üldkoosoleku pädevuses olevaid otsuseid juhatusele antud volikirjadega ehk sisuliselt vaid paari inimesega.	Selgitatud	Nõustume toodud seisukohaga ning märgime, et eelnõuga on täpsustatud liikmete esindajate ehk volinike regulatsiooni. Eelnõu § 1 punkti 45 (§ 32 ⁴ lg 3) kohaselt ei või hoiu-laenuühistu volinik olla juhatuse või nõukogu liige, ning sama paragrahvi lõike 1 teise lause kohaselt saab volinikke valida ja tagasi kutsuda üldkoosolek. Viimati mainitu peaks hoidma ära seda, et näiteks juhatas valib iseenda hulgast isikuid HLÜ liikmeid üldkoosolekul esindama.
6	Eelnõu § 1 p 50 Üheksakuuline üleminekuperiood on põhjendamatult lühike; pangalitsentsi taotlemise jaoks kokkupanavate dokumentide protsess on väga mahukas protsess ja võtab minimaalselt 6-9 kuud, aga veelgi rohkem võib võtta aega vajaliku omakapitali kokkusaamine. KAS järgi võib krediidiastutuse tegevusloa menetlemine kesta kuni 12 kuud.	Arvestatud	Pikendatud on üleminekuperioodi krediidiastutuse tegevusloa taotlemiseks.

	Lisaks nõuab taotluse koostamine erinevate nõustajate kaasamist: õigusnõustajad, ärinõustajad, IT nõustajad, kelle leidmine võib olla keeruline. Võtmetöötajate leidmine võib olla keeruline või võimatu lühikese aja kestel. Krediidiasutustele kehtestatud detailsete nõuete täitmine võib osutuda raskendatuks. Võib tekkida probleem, et kas Finantsinspeksioon suudab loa taotlused nõutud aja jooksul ära menetleda.		
EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA			
1	Üldine HLÜ-de regulatsioon ei vaja nii ulatuslikke muudatusi. Nõuete põhjalik muutmine ning liigne riigipoolne reguleerimine tekitab HLÜ-dele suure halduskoormuse, mis piirab nende ettevõtlusvabadust ning tegevusi.	Teadmiseks võetud	
2	Eelnõu § 1 p 5 Eelnõuga sätestatud künnised (5 mio EUR ja 3000 liiget) on olemuselt HLÜ-dele koormav. Tagasisidet andnud Kaubanduskoja liikmed märkisid, et HLÜ-d ei ole tavapärased Finantsinspeksiooni järelevalve all olevad teenuseosutajad, sest nende liikmed on ka samal ajal HLÜ omanikud ning neil on võimalik kontrollida ühistu tegevust ja valikuid. Seetõttu ei ole vajalik teatud tingimuste saabumisel rakendada HLÜ-dele krediitiasutustele kohaldatavaid nõudeid. Lisaks sellele toodi esile, et muudatuse puhul kaotaks ühistu kui liikmeline asutus oma mõtte ning see suurendaks HLÜ-de halduskoormust.	Osaliselt arvestatud	Märgime, et kõikidel äriühingutel, mis kuuluvad Finantsinspeksiooni järelevalve alla, sealhulgas osaühingutel ja aktsiaseltsidel on samamoodi omanikud, kes tarbivad vastava teenusepakkuja teenuseid. Samas on üks krediitiasutuse vorme ka ühistupank, kus HLÜ-ga sarnane omanikusüsteem ja ühistuline tegevus säilib.
3	Eelnõu § 1 p 30 HLÜ-d märkisid tagasisides, et HLÜ liikmetele laenamise osas suuremate piirangute seadmine, mille puhul laenamine HLÜ liikmetele ei tohi olla üle kümne korra suurem osamaksust ega üle kümne protsendi HLÜ omakapitalist (Eelnõu § 28 lg 9), on liialt suur ülemmäärade vähendamine ning sellega piiratakse HLÜ-de ettevõtlusvabadust. Seega ei soovi tagasisidet andnud HLÜ-d kehtivaid ülemmäärasid muuta.	Arvestatud	Liikmetele antavate laenude ülemmäär (§ 28 lg 9) on tõstetud tagasi täna kehtivate ülemmääradeni.
4	Eelnõu § 1 p 32 Kaubanduskojale tagasisidet andnud HLÜ-d märkisid, et vajalik pole kehtestada detailsemaid nõudeid isiku (eelkõige füüsilisest isikust laenuvõtja) krediitdivõimelisuse hindamisele (Eelnõu § 28 ¹). Selgitusena toodi välja, et liikmest laenaja puhul ei ole tegemist tavalise tarbijaga, vaid ühistu liikmega, kes on ka HLÜ omanik. Krediitdivõime hindamist ei tohiks muuta liialt jäigaks, sest see piiraks HLÜ-de paindlikkust.	Selgitatud	Liikmed ei otsusta iga liikmeks astumise avalduse rahuldamise või keeldumise üle, seda teeb HLÜ juhatus igapäevase majandus-tegevuse raames. Sellest tulenevalt on ka küsitav, kui teadlikud on liikmed sellest, kellele nende hoiustatud raha laenatakse. Krediitdivõimelisuse hindamine on hoiustamisel ja laenudel põhineva finantsteenuse keskne osa, ning eelnõuga muudetakse lihtsalt täpsemaks, st HLÜ-le ei panda täiendavaid piiranguid selle otsustamisele, kas konkreetsele isikule võib laenu anda. Ka § 28.1 lõige 3 - mille kohaselt võib HLÜ anda liikmele laenu, kui HLÜ on hindamise tulemusena leidnud, et laenulepingust tulenevad kohustused täidetakse lepingus kokkulepitud tingimustel – peaks olema iseenesest mõistetav juhatuse kohustus teha iga liikme puhul ennetavalt läbi, ja eriti sellise ärimudeli puhul, kus äriühingu juhatus kasutab

			ühingule mittekuuluvat raha finantsteenuse osutamiseks.
EESTI PANK			
1	Üldine Eesti Pank on juba pikemat aega (viimati eelnõu välja-töötamiskavatsuse tagasisides) pooldanud hoiu-laenuühistute (edaspidi „HLÜ“) suhtes kehtivate normide täiendamist, arvestades et sotsiaalse kontrolli põhimõtte ei ole küllalt efektiivne ning sisuliselt toimivad HLÜ'd sarnaselt avalikkuselt hoiuseid kaasavate finantsasutustega. Peame kavandatud muudatusi vajalikuks ja põhimõtteliselt toetame eelnõu vastuvõtmist.	Teadmiseks võetud.	
2	Üldine Krediidiasutuse tegevusloa taotlemise kohustuse kehtestamisel tuleb arvestada ka võimalusega, et kohustuse vältimiseks asutavad samad isikud mitu hoiu-laenuühistut, mille majanduslikud huvid on seotud. Vajadusel tuleb eelnõud täiendada kohaste piirangutega.	Selgitatud	EN § 1 p 47 (täpsemalt § 36 lg 5) keelab HLÜ juhatuse liikmel tegutseda juhtorgani liikmena krediidiasutuses või teises finantseerimisasutuses, sh teises HLÜ-s. Samamoodi on ette nähtud ka piirangud teistele finantseerimis-asutustele laenu andmisele (EN § 1 p 36). Muus osas leiame, et täiendavad piirangud ei ole vajalikud.
3	Eelnõu § 1 p 5 Ettepanek kaaluda viie miljoni euro piirmäära suurendamist näiteks kaheksa miljoni euron ja liikmete arvu piirmäära vähendamist järgmistel kaalutlustel: <p>a) Eelnõu järgi peab ühistupanga algkapital olema vähemalt üks miljon eurot (KAS § 44). Hoiu-laenuühistu seaduse § 27 lõike 1 punkti 5 järgi ei tohi HLÜ bilansiliste nõuete summa klientide vastu ja bilansiväliste kohustuste summa kokku ületada kümnekordset omakapitali summat. Kaheksa miljoni euro piirmäär krediidiasutuse tegevusloa taotlemise kohustusele oleks paremini kooskõlas kahe eelnevas osundatud tingimusega, võimaldades ühtlasi täita seaduse nõuded teatava varuga.</p> <p>b) Krediidiasutuse tegevusloa taotlemise kohustus peaks olema HLÜ-del, kelle tegevusel on ühiskonnale ja majandusele suurem mõju.</p> <p>c) Tasakaalustavalt võiks kaaluda liikmete arvu nõude karmistamist (ehk numbrilist vähendamist), kuna see kriteerium iseloomustab sotsiaalse kontrolli toimimist. Sotsiaalne kontroll HLÜ tegevuse üle on tõenäoliselt tugevam, kui HLÜ hoiuste kogumaht on suur, aga liikmete arv väike ning nõrgem siis kui HLÜ hoiuste kogumaht on tagasihoidlik, aga hoiustajaid palju. Seega on tugevam järelevalve vajalik eelkõige HLÜ-de üle kes on suured liikmete arvult, mitte niivõrd varade mahult.</p>	Selgitatud	Krediidiasutuse tegevusloa taotlemise kohustust ning selle ajendeid on selgitatud seletuskirjas.
4	Eelnõu § 1 p 25 Teeme ettepaneku, et hoiu-laenuühistu peaks vähemalt kümme protsenti oma liikmete hoiustest hoidma likviidsetes varades. Vajadusel võib näha ette nõude paindlikuma täitmise, näiteks nii et lühiajaliselt võiks likviidseid varasid hoida ka vähem, kuid mitte alla viie protsendi. <p>Hoiustest viie protsendi likviidsetes varades hoidmise nõue ei pruugi olla piisav hoiu-laenuühistu usaldusväärsuse tagamiseks. Käesoleva aasta majanduskriisis on Eesti Panga statistika andmeil hoiu-laenuühistute likviidsete varade osakaal koguvaradest vähenenud jaanuari 11% kuni 6% mais ehk juhul kui neil oleks käesoleva aasta alguses olnud vähem likviidseid varasid, oleks</p>	Arvestatud	

	majanduskeskkonna muudatused võinud kaasa tuua likviidsusprobleemid. (Nt valuutakomitee perioodil nõudis Eesti Pank pankadelt kohustusliku reservi hoidmist 10 kuni 15 protsenti kohustustest.)		
5	Eelnõu § 2 Teeme ettepaneku krediidiandjate- ja vahendajate seaduse § 2 lõige 6 tühistada või vähemalt kohaldada hoiu-laenuühistutele krediidiandjate ja –vahendajate seaduse peatükke 6 ja 7. Hoiu-laenuühistud peaks täitma krediidiandjate ja –vahendajate seaduses sätestatud nõudeid sõltumata intressitasemest. Hoiu-laenuühistust laenu võtja on samasugune laenuklient kui teiste finantseerimisasutuste kliendid ning seega peaks tema suhteid laenuandjaga reguleerima võrdsetel alustel. Sarnasel seisukohal on eelnõu seletuskirja järgi ka Justiitsministeerium ja Tarbijakaitseamet.	Selgitatud	Osaliselt on eelnõu koostamisel lähtutud ka krediidiandjate ja –vahendajate seaduse peatükkides 6 ja 7 sätestatud, kuivõrd see on HLÜ eripära arvestades kohane (nt eelnõuga lisatav § 28 ¹).
EESTI HOIU-LAENUÜHISTUTE LIIT			
1	Üldine Eelnõu ei sobi esitatud kujul seadusena vastu võtmiseks ja Hoiu-Laenuühistute Liit (HLÜL) soovib menetluse lõpetada. Eelnõu seletuskirjas välja toodud eeldused ei ole kooskõlas tänase tegelikkusega. Samuti kaugenevad kavandatud muudatused rahvusvahelisest heast tavast ja üldlevinud ühistulistest põhimõtetest ning ei aita kuidagi kaasa seaduste muutmise peamise eesmärgi saavutamisele, et tagada HLÜ tegevuse suurem läbipaistvus ja HLÜ liikmete tõhusam kaitse.	Teadmiseks võetud.	
2	Üldine Eelnõu seletuskirjas viidatakse eelnõu koostamise kaaluka põhjendusena justkui oleks kehtiv hoiu-laenuühistu seadus vastuolus Euroopa Liidu pangandusdirektiiviga. See põhjendus on aga vale, kuna EL direktiivi 2013/36/EL kohaselt ei kohaldata seda direktiivi Eestis HLÜdele. Seega, muutes täna HLÜ regulatsiooni ja sundides neist suuremad võtma endale samad halduskohustused nagu pankadel, läheb rahandusministeerium ise vastuollu direktiivi põhimõttega, mille kohaselt HLÜd selle direktiivi mõttega ei kohaldu.	Selgitatud	Viidatud pangandusdirektiivi tõepoolest ei kohaldata selles sisalduvate välistuste tõttu HLÜ-dele. Samas märgime, et nimetatud välistus tuleneb sellest, et nii viidatud pangandusdirektiivi artikli 9 punkti 1 kui ka krediidasutuste seaduse § 4 lg 1 kohaselt on ainult pankadel kaasata avalikkuselt hoiuseid. Nimetatud direktiivi välistuse puhul on arvesse võetud väga piiratud HLÜ asutamise ja liikmelisuse kriteeriume, mis tulenevad ühisest kutsesest või elukohast (vt HLÜS § 17 lg 1-2), samas lähtudes praktikast on selge, et neid kriteeriume tihti peale ei kohaldata – HLÜ-de liikmeks astumisele suunatud reklaam on pigem suunatud kindlaksmääramata isikute ringile (KAS § 4 lg 3). Eelnevast tulenevalt nõustume, et pangandusdirektiivi ei tohiks põhimõtte poolest HLÜ-dele kohaldada, kuid kui viimaste tegevus praktikas läheb vastuollu pangandusdirektiiviga, siis ei ole viide nimetatud erandile alati põhjendatud.
3	Üldine Alates HLÜ-de regulatsiooni jõustumisest 1999. aastal ei ole HLÜde ega kehtiva seadusega probleeme olnud, mistõttu on arusaamatu ulatuslike piirangute sisseviimine seadusesse, mis seni	Selgitatud	Kui jätta kõrvale viimase aasta jooksul ilmnunud juhtumid, siis on samalaadseid juhtumeid (kus tegemist võib olla pahatahtliku juhtimise või kontrolli funktsiooni ebapiisava

	on põhijoontes hästi töötanud ja taganud HLÜde ja nende liikmete õigused ja kohustused proportsionaalselt.		täitmisega) olnud veelgi, sh Võru HLÜ moodunud kümnendil. Lisaks esitatakse nii TTJA-le kui ka esimese astme kohtutele igal aastal mitmeid kaebusi raha mittetagastamise kohta, ning uudistekünnise on ületanud mitmed juhud, kus liikmed kas ei tea piisavalt palju ühistu tegemistest või napib neil teadmisi ja vahendeid, et kuidas ühistu tegevus seadusele vastavaks muuta. Ülaltoodud probleemid on juba väga tõsised, mille saabumist ei tasuks oodata selleks, et muuta õiguslikku regulatsiooni, mis selgelt ei vasta tegelikule turuolukorrale.
4	Üldine Eelnõu puhul on tegemist ettevõtlusvabaduse oluliste piirangutega ühe ettevõtlusvormi – HLÜde – ja selle ettevõtlusvormi alla vabatahtlikult ühinenud omanike suhtes.	Teadmiseks võetud	Ettevõtlusvabaduse riivet on käsitletud käesoleva seletuskirja 5. osas.
5	Üldine Usaldusnormatiivide karmistamine on ebaproportsionaalne ning ei taga HLÜde toimimist ja jätkusuutlikku arendamist. Näiteks saaksid HLÜd eelnõu kehtestamise järel küll ulatuslikud tegevus- ja järelevalvelised piirangud, mis kohati on karmimad kui need, mis on ette nähtud ühistu- või aktsiapankadele krediitiasutuste seadusega, ent ei saaks juurde ühtegi õigust, nt HLÜde hoiuste riiklikku tagatist.	Selgitatud	Seletuskirja on lisatud tabel koos selgitustega, milles on võrreldud HLÜdele ja krediitiasutustele kohaldatavaid nõudeid.
6	Eelnõu § 1 p 41.4 Arusaamatu on liikmete kohustuslik informeerimine juba niigi avaliku ja kättesaadava infoga.	Selgitatud	Siin tuleks eristada kohustuslikku informeerimist ning liikmele teabe andmist tema soovi alusel. Mis puudutab viimatimainitud, siis EN p-s 55 (§ 41.3) märgitud teabe küsimise õigus liikmel on põhjendatud, kui liige soovib teada konkreetselt tema rahaasjade seisu HLÜ juhatuse toimetamise all. Seoses aga kohustusliku teavitamisega, siis lisaks majandusaasta aruande heakskiitmisele üldkoosolekul tuleb nõukogu liikmeid (kes omakorda teavitavad liikmeid) teavitada revisjonikomisjonil, kui HLÜ tegevus ei vasta seadusele, mis on RM hinnangul põhjendatud, et hoida ära HLÜ juhatuse ja/või muude juhtorgani liikmete pahatahtlik käitumine.
7	Eelnõu § 1 p 44 Vastavuskontrolli kohustuslik korraldamine on arusaamatu ja ühistuliste põhimõtetega vastuoluline tegevus.	Arvestatud, selgitatud	HLÜ sektori praktikast nähtav, et teatav järelevalve peab HLÜ-del olema, et tagada HLÜ-de tegevuse vastavus õigusaktidele ning seeläbi hoiustajate vara säilimine. Eelnõus on valitud selleks jätkuvalt revisjonikomisjon, kuid võrreldes kehtiva seadusega on revisjonikomisjoni ülesandeid ja revisjonikomisjoni liikmetele kohalduvaid nõudeid täiendatud ja täpsustatud.

	Novembris 2020 esitas Hoiu-Laenuühistute Liit enda poolt koostatud eelnõu kavandi, milles esitati järgmised punktid kehtiva HLÜS muutmiseks:	Teadmiseks võetud	
8	Tunnistada kehtetuks § 2 lg 3	Selgitatud	Kattub RM eelnõus pakutuga.
9	Tunnistada kehtetuks § 5	Osaliselt arvestatud	<p>EN seletuskirjas on põhjendatud § 5 kehtetuks tunnistamist vajadusega tunnistada kehtetuks selgelt vananenud säte; lisaks puudub alus ja mõte eristada HLÜ-sid nende eesmärgi silmas pidades.</p> <p>Oleme osaliselt nõus esitatud seisukohaga, st ka RM poolt koostatud eelnõus on ette nähtud § 5 lõike 2 kehtetuks tunnistamine. Samas leiame, et lõike 1 sõnastus eelnõus pakutud kujul, st viitamine §-le 17 teenib paremini õigusselguse eesmärgi võrreldes sätte kehtetuks tunnistamisega.</p> <p>Mis puudutab aga RM eelnõusse lisatud lõiget 3, mille kohaselt peab HLÜ asukoht olema Eestis ja HLÜ võib tegutseda üksnes Eestis, siis jääme eelnõu seletuskirjas esitatud seisukoha juurde, mille järgi peaks HLÜ olema kohaliku tähtsusega finantseerimisasutus, kes peaks oma teenuseid pakkuma just riigis sees – seda enam, et HLÜ-dele ei kohaldu finantsjärelevalve.</p>
10	Muuta § 6 lg 1 p 2 ning see sõnastada järgmiselt: „2) laenuühingud, sealhulgas hüpoteeklaenu ja faktooring;“	Arvestatud	
11	Tunnistada kehtetuks § 10 lg 1 p 2.	Mitte-arvestatud	<p>Nimetatud muudatus käsitleb HLÜ põhikirjas sisseastumismaksu suuruse ja tasumise korra kehtestamise kohustuse kehtetuks tunnistamist.</p> <p>Nimetatud muudatusettepanek on mitteamendatud, sest RM hinnangul loob see esiteks võimaluse liikmete ebavõrdseks kohtlemiseks. Kui sisseastumismaks kehtestatakse juhatuse otsuse alusel, siis oleks põhimõtteliselt juhatusel igakordselt ja iga konkreetse liikme liitumisel võimalik otsustada selle liikme sisseastumismaksu suurus ja tasumise kord. Sisseastumismaks on aga rahaline kohustus ühistu ees, mille täitmise kord, suurus ja eeltoodu muutmine peaks olema liikmete otsustada.</p>
12	Tunnistada kehtetuks § 16.	Mitte-arvestatud	Mitteamendatud üldtoodud p 11 juures toodud põhjendustel.
13	Muuta § 17 ning see sõnastada järgmiselt:	Osaliselt arvestatud.	Lõike 1 punkti 1 osas ei ole mõistlik eristada HLÜ liikmelisuse juures

	<p>(1) Hoiu-laenuühistu liikmeks võib astuda:</p> <p>1) Eesti kodanik;</p> <p>2) Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik, kelle peamine elukoht või püsiva ja kestva majandus- või kutsetegevuse koht on Eestis või kes omab Eestis kinnisasja;</p> <p>2) eraõiguslik juriidiline isik, kelle asukoht või tegevuskoht on Eestis.</p> <p>(2) Hoiu-laenuühistu liikmeks ei saa olla riik, kohaliku omavalitsuse üksus ega avalik-õiguslik juriidiline isik.“;</p>		<p>kodanikku ja Eestis alaliselt elavat isikut.</p> <p>Lõike 1 punkti 2 puhul lähtume ülaltoodud p 9 juures toodud põhjendustest. Mis puudutab aga kinnisasja omamist HLÜ liikmelisuse eeldusena, siis just kinnisvarast lähtumine on pigem iganenud. Lisaks, kinnisvara hinnad Eestis algavad kinnisvara portaali andmetel 250-1000 eurost; lähtudes kinnisvarast selline alus loob ka eeldused skeemitamiseks. Kinnisasja omanikul oleks põhimõtteliselt võimalik kinnisasja „tükeldada“ ja neid tükke müüa.</p> <p>Lõike 1 punktis 3 toodud lähenemine kattub enamjaolt RM eelnõus esitatuga.</p> <p>Pakutud lõige 2 on juba EN-s sellisel kujul.</p>
14	Tunnistada kehtetuks § 18 lg 2	Arvestatud	Kattub RM eelnõus pakutuga.
15	Tunnistada kehtetuks § 20	Mitte-arvestatud	Eelnõu koostajad eelistaks näha ühtset lähenemist HLÜ-de puhul, ka selles osas, mis puudutab HLÜ-st väljaastunud liikme õigust dividendidele.
16	Muuta § 22 lg 3 esimest lauset, milles „31 950 eurot“ asendatakse tekstiosaga „50 000 eurot“	Arvestatud	Kattub RM eelnõus pakutuga.
17	<p>Muuta § 27 lg 1 p 1 ning see sõnastada järgmiselt:</p> <p>„1) hoiu-laenuühistu peab paigutama vähemalt 5 protsenti oma liikmete hoiuste summast nõudmiseni hoiusena Eesti Panka, Eesti või teise lepinguriigi krediitiasutusse või finantseerimisasutusse, väärismetallidesse või nendega samaväärsetesse likviidsetesse varadesse;“;</p>	Osaliselt arvestatud	<p>RM poolt koostatud EN kavandis on laiendatud § 27 lg 1 p 1 selliselt, et HLÜ võib 10% hoiuste summast paigutada lisaks Eesti krediitiasutusele ka mõne teise lepinguriigi krediitiasutusse või muudesse likviidsetesse varadesse. Likviidsed varad EN tähenduses on madala riskiga võlakirjad ja eurofondide osakud või aktsiad, mille vara investeeritakse üksnes eelviidatud võlakirjadesse.</p> <p>Eelnõuga sooviti arvesse võtta turuosalistelt saadud ettepanekut, et kohustusliku reservi nõuded peaksid olema leebemad (ning et HLÜ-l oleks võimalik teenida nimetatud reservi pealt tootlust), kuid teiselt poolt ära hoida olukorda, kus HLÜ juhatus hakkaks sisuliselt tegutsema tegevusloata fondivalitsejana ning tegema spekulatiivse iseloomuga tehinguid hoiustajate raha arvelt – suuremate HLÜ-de puhul ulatuks sellise „portfelli“ maht sadadesse tuhandetesse eurodesse.</p> <p>Mis puudutab väärismetalle, siis lühi- ja keskmise aja perspektiivis on nende</p>

			näol tegemist keskmisest volatiilsema varaklassiga, mille puhul võib ka praktikast tuua näiteid, kus väärismetalli börsihind tõuseb või alaneb 10% võrra ja enamgi ühe börsipäeva jooksul. Sellist riski ei oleks paslik võtta hoiustajate rahaga, kellele täna lubatakse HLÜ-sse raha hoiustades garanteeritud tootlust.
18	Täiendada § 17 lg 1 punktiga 1.1 järgmises sõnastuses: „(1 ¹) hoiu-laenuühistu võib paigutada mitte rohkem kui ühe protsendi oma liikmete hoiuste summast börsil kaubeldavatesse väärtpaberitesse“;	Mitte-arvestatud	Põhjendused on toodud ülaloleva punkti (p 17) selgituste juures. Seletuskirjas on vastava punkti lisamist põhjendatud ka vajadusega „piirata tulevikus võimalusi kuritarvitusteks, kus mõni „HLÜ“ hakkaks looma selleks eraldi investeerimisettevõtteid“.
19	Täiendada § 27 lg-ga 4 järgmises sõnastuses: „(4) Hoiu-laenuühistul on õigus saada Maaelu Edendamise Sihtasutuselt likviidsuslaenu tähtajaga kuni viis aastat. Hoiu-laenuühistu likviidsuslaenu põhiosa kogujääk igal ajahetkel ei või olla suurem kui 10% hoiu-laenuühistu omakapitalist eelmise majandusaasta lõpu seisuga.“;	Mitte-arvestatud	Seadusega ei ole mõistlik nimetada konkreetseid eraõiguslikke juriidilisi isikuid või panna nimetatud isikutele kohustust anda HLÜ-dele laenu sealjuures ette nägemata (täiendavaid) tingimusi. Sealjuures ei ole esitatud seletuskirjas märgitud, miks viidatud muudatus oleks vajalik; st miks HLÜS-is olemasolevad likviidsusnõuded ei lahenda nimetatud potentsiaalset likviidsusprobleemi.
20	Täiendada § 28 lõikega 1.1 järgmises sõnastuses: „(1 ¹) Hoiu-laenuühistu poolt oma liikmele antud laenu ei loeta tarbijakrediidiks.“;	Mitte-arvestatud	HLÜ võib anda laenu ka juriidilisest isikust liikmele, mida ei saaks lugeda tarbijakrediidiks, seetõttu ei saaks välistada HLÜ laenu andmise mõistmist kui tarbijakrediiti kõikide liikmete osas.
21	Tunnistada kehtetuks § 28 lg 8	Mitte-arvestatud	Pakutud sätte seletuskirjas on märgitud järgnevat: “Laenude tähtaja sätestamine seaduses on täiesti ebamõistlik. Just pikaajaliste laenude andmine (eriti, kui need on tagatud hüpoteegiga) võimaldab lahendada probleemi, mille lahendamise ees Rahandusministeerium täna seisab – kiiralaenukontorite tekke HLÜ nime all! Surudes HLÜ-d laenu andmise tähtaegadega raamidesse suunatakse neid liikuma just n-ö kiiralaenukontorite teed. HLÜ-de üks mõte on pakkuda just pikemaajalisi investeerimislaene oma liikmetele ning seda ei ole võimalik teha lühiajaliselt.” Leiame, et probleem ei ole mitte ainult selles, et HLÜ-d võivad muutuda kiiralaenukontoriteks, vaid ka selles, et suur osa HLÜ-des hoiustatud rahadest on seotud pikaajaliste investeringutega, sh kinnisvaraga, ning HLÜ-l ei ole piisavalt likviidsust, et

			tagada liikmete õigustatud nõuete rahuldamine.
22	<p>Täiendada § 28 lõikega 10 järgmises sõnastuses:</p> <p>„(10) Hoiu-laenuühistu ei või anda laenu finantseerimisasutusele, välja arvatud juhul kui finantseerimisasutus on hoiu-laenuühistu ainuomandis olev tütarettevõtja või teine hoiu-laenuühistu“;</p>	Mitte-arvestatud	<p>HLÜS mõtte kohaselt (mida ka konkretiseeritakse käesoleva eelnõu § 6 muudatustega) saab HLÜ osutada teenuseid, sh anda laenu, ainult oma liikmetele. Seevastu liikmeks (nimetatud ka kui ühistu omanikuks) ei saaks õigusteoreetilise käsitluse järgi võtta isikut, mille osalus kuulub HLÜ-le. Selliselt tekib nn ring-omanikstruktuur. Eelnevast tulenevalt ei ole ka põhjendatud tütarettevõtjale viitava erandi sissetoomine viidatud sättesse, isegi, kui see on „igati loomulik“ (vt ka HLÜL eelnõu seletuskirja p 14, lk 6).</p> <p>Mis puudutab ühe HLÜ poolt teisele HLÜ-le laenu andmist, siis leiame, et HLÜ peaks olema iseseisev majandusüksus, mis saab oma vahendid liikmete hoiustest ja osa- ning sisseastumismaksudest, ning laenab neid oma liikmetele.</p>
23	<p>Tunnistada kehtetuks § 32 lg 1 p 5</p>	Mitte-arvestatud	<p>Lähtudes käesolevas märkuste tabelis ja eelnõus toodud selgitustest ning motivatsioonidest anda liikmetele rohkem otsustusõigust leiavad eelnõu koostajad, et laenukomitee liikmete valimine peaks toimuma üldkoosoleku poolt või volinike koosoleku poolt.</p> <p>Volinike koosoleku sätete eraldi sisse toomisega HLÜS-i soovitakse tekitada ühtne raamistik volinike koosolekule, sh selle määramisele, pädevusele ning volinikele seatud nõuetele.</p>
24	<p>paragrahvi 40 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:</p> <p>„(4) Revisjonikomisjon võib teha nõukogule ettepaneku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ühistu osakapitali suurendamiseks liikmete täiendavate osamaksude sissemaksmise näol; 2) Maaelu Edendamise Sihtasutuselt võetud likviidsuslaenu maksepuhkuse taotlemiseks; 3) juhatuse liikmete tagasikutsumiseks; 4) laenukomitee liikmete tagasikutsumiseks; 5) põhikirja muutmiseks; 6) hoiu-laenuühistu ühinemiseks teise hoiu-laenuühistuga; 7) hoiu-laenuühistu lõpetamiseks seaduses ja põhikirjas ettenähtud korras.“; 	Mitte-arvestatud	<p>EN seletuskirjas on märgitud, et sättega on „laiendatud revisjonikomisjoni pädevust, aga ühtlasi muudetud nõue, kellele revisjonikomisjon ettepanekuid võib teha. Kui revisjonikomisjonil on võimalus teha ettepanekuid vaid erakorralisele üldkoosolekule, muudab see HLÜ efektiivse juhtimise palju keerulisemaks, sest erakorralise üldkoosoleku korraldamine on keerulisim kõigist võimalustest. Palju efektiivsem on ettepanekud esitada nõukogule, kes saab enamikul juhtudest reageerida kiiresti ise.“</p> <p>Vastuseks märgime, et esiteks võib revisjonikomisjon juba kehtiva HLÜS-i alusel teha nõukogule (mittesiduvaid) ettepanekuid samamoodi nagu ta võib</p>

			<p>seda teha erakorralisele üldkoosolekule vastavalt § 40 lg 4.</p> <p>Teiseks, revisjonikomisjon ei saaks teha nõukogule ettepanekuid otsuste vastuvõtmiseks, mis ei kuulu nõukogu pädevusse (sh põhikirja muutmine, HLÜ ühinemise otsuse vastuvõtmine ja HLÜ lõpetamine).</p>
25	<p>paragrahvi 40 täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:</p> <p>„(5) Revisjonikomisjon võib teha üldkoosolekule ettepaneku nõukogu liikmete tagasikutsumiseks.“.</p>	Mitte-arvestatud	Selle kohta vt ülaltoodud p 24 selgitusi.
26	<p>Krediidiandjate ja -vahendajate seaduses tehakse järgmised muudatused:</p> <p>1) paragrahvi 2 lõige 6 tunnistatakse kehtetuks;</p> <p>2) paragrahvi 5 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:</p> <p>„(2) Krediidiandja võib tegutseda aktsiaseltsina või osühinguna.“;</p> <p>3) paragrahvi 12 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;</p> <p>4) paragrahvi 28 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:</p> <p>„(4) Käesolevas peatükis aktsiakapitali ja aktsiate suhtes sätestatud kohaldatakse ka osakapitali ja osade kohta. Käesolevas peatükis aktsionäri kohta sätestatud kohaldatakse ka osaniku kohta.“.</p>	Mitte-arvestatud	Eelnõu koostajate hinnangul ei ole põhjendatud KAVS-i (ja seeläbi ka finantsjärelevalve) mitte kohaldamine HLÜ-dele, kui HLÜ täidab KAVS § 2 lõikes 6 nimetatud tingimusi.
27	<p>Reklaamiseaduses tehakse järgmised muudatused:</p> <p>1) paragrahvi 29 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:</p> <p>„(1) Finantsteenuse käesoleva seaduse tähenduses on krediitiasutuse või finantseerimisasutuse poolt klientidele osutatud finantsteenuse krediitiasutuste seaduse tähenduses.“;</p> <p>2) paragrahvi 29 täiendatakse lõikega 3⁷ järgmises sõnastuses:</p> <p>(3⁷) Reklaam, millega teavitatakse soovist hoiuste või muude tagasimakstavate rahaliste vahendite kaasamiseks, ei tohi ühelgi kujul sisaldada pakutava hoiuseintressi määra.“.</p>	Osaliselt arvestatud.	<p>Reklaamiseaduse muutmise ettepaneku esimene punkt võib kaasa tuua parimal juhul õigusselguse suurenemise väiksel määral, kuid sama mõtet kannab endas kehtiva RekS § 29 lg 1 tekst, mistõttu vastava sätte muutmise järgi ei ole tungivat vajadust.</p> <p>Teine punkt on eelnõus arvestatud, st reklaamiseaduse §-i 29 on lisatud lõige 3.7 (§ 5).</p> <p>Vastuseks HLÜL eelnõu seletuskirja §-le 3, mis toob välja inimeste eksitamise ilmselgelt ebareaalsete intresside pakkumisele määrgime, et kui reklaamitakse kindlat hoiuseintressi summat või protsenti, ja seda hoiustajale ei maksta, siis on tegemist eksitava reklaamiga (reklaamiseaduse § 4 jj).</p>
AUDIITORKOGU			
1	<p>Üldine</p> <p>Audiitorkogu analüüsis eelnõus nimetatud õigusnorme eelkõige audiitorteenuse osutamise seisukohast.</p>	Teadmiseks võetud	

2	<p>Eelnõu § 1 p 45</p> <p>Juhime tähelepanu, et § 27, 27.1, 28 ja 28.1 sätestatud nõuete kontrolli puhul on tegemist HLÜ raamatupidamise aastaaruande audiitorkontrolli töövõtust eraldiseisva töövõtuga, mille tulemusena esitatakse raamatupidamise aastaaruande audiitorkontrollist eraldiseisev aruanne</p> <p>HLÜ seaduse § 27, 27.1, 28 ja 28.1 sätestatud nõuete audiitorkontrolli kohta, kuivõrd AudS § 50 lg 2 ja § 51 lg 2 näeb ette, et auditi ja ülevaatuse objekt on kliendi vastutava organi poolt sobivate kriteeriumide alusel koostatud möödunud perioodide rahandus-informatsioon. Eelnõu § 27, 27.1, 28 ja 28.1 sätestatud nõuete kontrollimisel ei ole tegemist ainult rahandusinformatsiooniga, vaid ka muu informatsiooniga. Lisaks teostatakse audit ja ülevaatus AudS § 46 alusel kehtestatud auditi ja ülevaatuse standardite alusel ning need konkreetset standardid näevad ette, et audiitorkontrolli objektiks on finantsaruanne. Tulenevalt AudS regulatsioonis sätestatud auditi ja ülevaatuse ning vandeaudiitori kutsestandardite nõuetest ei ole eelnõu § 27, 27.1, 28 ja 28.1 sätestatud nõuete kontroll auditi ja ülevaatuse objekt. HLÜS § 27, 27.1, 28 ja 28.1 nõuete täitmise kontrollil juhindub audiitor vandeaudiitori kutsetegevuse standardist ISAE (EE) 3000 (muudetud) „Kindlustandvad töövõttud, mis on muud kui möödunud perioodide finantsinformatsiooni auditid või ülevaatused“. Eelnevalt tulenevalt juhime tähelepanu, et HLÜS nõuete täitmise kontrollimisel on tegemist eritõega, mille tulemusena esitab audiitor aruande eelnõus nimetatud sätete nõuete täitmise kohta sõltumatult auditi või ülevaatuse vandeaudiitori aruandest.</p>	Osaliselt arvestatud.	<p>Kehtiva HLÜS kohaselt tuleb audiitoril hinnata HLÜ tegevuse vastavust HLÜS §-des 27 ja 28 sätestatud nõuetele, ehk käesoleva EN kontekstis on küsimus ainult selles, kas audiitor saab (usaldusväärselt) hinnata §-des 27 ja 28 pakutud muudatustega kaasnevate nõuete ja §-des 27.1 ja 28.1 sedastatud nõuete täitmist.</p> <p>Kavandatava EN uues versioonis on audiitori kontrolliobjektist eemaldatud § 28.1 sedastatud nõuete kontroll – seda kontrolli teostab revisjonikomisjon.</p> <p>Seoses § 27.1 sätestatud likviidsus-nõuete täitmise kontrolliga leiavad EN koostajad, et selleks, et saada adekvaatset ülevaadet HLÜ varalisest seisust, on audiitoril tahes tahtmata vajalik üle vaadata, kuidas on paigutatud HLÜ liikmete hoiused (sh § 27.1 lg 5 nimetatud nõude järgimise osas).</p>
3	<p>Eelnõu § 1 p 45</p> <p>Mõned audiitorid on arvamusel, et eelnõu § 27, 27.1, 28 ja 28.1 sätestatud nõuete audiitorkontroll maksumus võib osutada suuremaks kui HLÜ raamatupidamise aastaaruande audiitorkontroll. Nimetatust tulenevalt on võimalik, et väiksemad HLÜ-d eraldi audiitorteenust § 27, 27.1, 28 ja 28.1 sätestatud nõuete kontrollimiseks ei telligi. Analüüsivastab, mis on sellise HLÜ poolse võimaliku käitumise õiguslik tagajärg ja võimalik mõju. Sanktsioone eelnõu ja seadus väiksematele HLÜ-le ja nende juhtorganite liikmetele ette ei näe, seega järeldame, et tagajärg ja võimalik mõju on see, et liikmed teevad vandeaudiitori aruande põhjal informeeritud otsuseid HLÜ tegevuses osalemise kohta. Kas sellisel juhul ei võiks olla liikmete enda otsustada, kas audiitorkontroll tellida või mitte?</p> <p>Auditorkontrolli töövõtu tellimisel tuleks arvestada, et teatud nõuete kontrollimisel saab audiitor anda vaid piiratud kindlustunnet (selgitame eraldi allpool), muude nõuete puhul tuleks sellisel juhul jätta liikmete otsustada, kas nad soovivad põhjendatud või piiratud kindlust. Samas ei pruugi ühistu enda liikmete sotsiaalne kontroll seaduse nõuete täitmise üle olla parim lahendus. Kaitseta jäävad füüsilisest isikutest liikmed, kui tarbijad, kellele tarbija õigusi soovitakse täiendavate nõuete kehtestamisega suurendada, kuid samal ajal puuduvad eelnõus piisavad õigusnormid, sh sanktsioonid HLÜ ja juhatuse liikmete õigusküüleka käitumise tagamiseks ja liikmete õiguste kaitseks.</p>	Selgitatud	<p>Märgime selgituseks, et eelnõus ei ole tõepoolest sedastatud sanktsioone väiksematele HLÜ-dele, kes ei telli sisse audititeenust. Kui nimetatud audiitorkontroll jääb teostamata, siis tuleks revisjonikomisjonil oma tegevuse käigus juhtida sellekohast tähelepanu nii HLÜ juhtorganite kui ka üldkoosoleku liikmetele, kes sellisel juhul oleksid vähemalt teadlikud HLÜ tegevuse seadusele mittevastavusest. Seejärel saaksid liikmed kas HLÜS ja TÜS sätestatud õigusi kasutades survestada juhatust auditikontrolli teostama või leppima olukorraga, kus konkreetset liikmete kaitseks väljatöötatud hoolsusmeetmeid HLÜ-s ei järgita.</p> <p>HLÜ välise kontrolli suurendamine, sh HLÜ ja juhatuse õigusküüleka tagamiseks kehtestatavad sanktsioonid olid EN väljatöötamisel üks alternatiividest, kuid seeläbi väheneks ühistu sotsiaalse kontrolli aspekt; teiseks puudub täna asutus, kes sellist järelevalvet saaks teostada.</p>
4	Eelnõu § 1 p 45 (koosmõjus p 27)	Arvestatud	

	Audiitori kontroll peaks olema kindlustandev audiitorteenus, kuid mõnel juhul (sh eelnõu § 1 p 27 nõude täitmisel) saab audiitor anda piiratud kindlustunnet.		
5	Eelnõu § 1 p 45 Eelnõu § 27, 27.1, 28 ja 28.1 sätestatud nõuete osas tuleks täpsustada, et kas nõuded peavad olema täidetud igal ajahetkel kogu aruandeperioodi jooksul või majandusaasta lõpu seisuga, ja kas audiitorilt oodatakse, et ta kontrollib nõuete täitmist aruandeperioodi jooksul või bilansipäeval. Kui nõude täitmise tingimused on määratlemata, siis on ka audiitorkontrolli ulatus ebaselge.	Selgitatud	Vt selgitusi allpool p 8 juures.
6	Eelnõu § 1 p 45 Eelnõu § 27, 27.1, 28 ja 28.1 sätestatud mõisted tuleb täpselt defineerida, vastasel juhul sõltub kriteeriumide valik audiitori kutsealasest otsustusest ja seega võivad kriteeriumid olla tõenäoliselt erinevate HLÜ-de puhul erinevad, samuti võivad erinevad audiitorid oma kutsealase otsustuse kohaselt pidada asjakohaseks erinevaid kriteeriume (nt ebaausad kauplemisvõtted). Nii HLÜ-le kui ka audiitorile peaks olema arusaadav, missugune HLÜ tegevus on käsitletav ebaausa kauplemisvõttena.	Osaliselt arvestatud	Varasemas eelnõu versioonis kasutatud uued mõisted on eelnõust kustutatud, v.a stressiolukord, mis on defineeritud HLÜS § 27.1 lõikes 2.
7	Eelnõu § 1 p 26 § 27 lg 1 p 3 nimetatud nõude täitmise kontrollimisel saab audiitor anda vaid piiratud kindlust tehtud järelduste alusel. Nõude kontrollimine on raskendatud välisriikide puhul, kui õigusnormi koostamisel on mõeldud ka osalusi väljaspool Eestit.	Arvestatud	Nõustume Audiitorkoguga selles osas, et arvepidamine HLÜ poolt omatavate osaluste üle teistes juriidilistes isikutes peaks olema revisjonikomisjoni korraldada.
8	HLÜS § 27 lg 1 p 4 ja 5 Audiitorite arvates tuleb analüüsida ja täpsustada, kas audiitoril on kohustus kontrollida nimetatud nõuete täitmist igal ajahetkel terve aruandlusperioodi jooksul või aruandlusperioodi lõppkuupäeva seisuga. Eriti peame silmas, kas HLÜ bilansiliste nõuete summa klientide vastu ja bilansiväliste kohustuste summa ei või ületada kümnekordset omakapitali summat. Sellega seoses tuleks ka analüüsida, kas HLÜ-d on võimalised sisse seadma sisekontrolli süsteemi tagamaks selle nõude täitmist igal ajahetkel ning kas täitmise jaoks vajalikud andmed on igal ajahetkel kättesaadavad.	Selgitatud	Audiitori ülesandeks peaks olema hinnata nõuete täitmist aruandlusperioodi lõppkuupäeva seisuga – kui nõuetele mittevastavus on rikkumise seisuga heastatud, siis suure tõenäosusega on sellele eelnev rikkumise tuvastamine mõnel konkreetset ajavahemikul audiitori jaoks asjatu ressursikulu ja liikmete väheoluline teadmine.
9	Eelnõu § 1 p 27 (lg 1) § 27.1 lg 1 sätestatud nõude täitmiseks on vaja defineerida, mida tähendab stressiolukord, ja kas selle mõiste määratleb seadusandja või HLÜ ise. Audiitoril peavad olema kriteeriumid, mida kontrollida. Samuti peab olema reguleeritud, mis juhul on taolises olukorras tagatud vara likviidsus, mis võimaldab liikmete õigustatud nõuete rahuldamise.	Arvestatud	Stressiolukorra all mõeldakse HLÜS kontekstis seda, kui HLÜ liikmetel kollektiivselt on HLÜ vastu õigustatud osamaksu tagasinõue vähemalt neljandiku HLÜ-sse tasutud osamaksu summast ühistust lahkudes vastavalt HLÜS § 19 lõikele 2, või kui HLÜ on kohustatud oma liikmetele välja maksma 10% hoiuste kogusummast 30 päeva jooksul. Nimetatud täpsustus on tehtud lõikesse 2.
10	Eelnõu § 1 p 27 (lg 2) Lõikes 2 nimetatud nõude puhul leiame, et õigusnorm vajab oluliselt täpsustamist. Jääb ebaselgeks, mida on nimetatud nõude puhul silmas peetud. Lisaks leiame, et selline nõue ei saaks olla audiitorkontrolli objektiks.	Arvestatud	Säte on eelnõust kustutatud.
11	Eelnõu § 1 p 27 (lg 3) Sama tähelepanek, mis sama § lg 2 kohta (p 10 ülal). Ebaselge ja defineerimata, mis on liiga lühiajaline või vähesed allikad.	Arvestatud, selgitatud	Seaduse tasandil ei ole võimalik üheselt defineerida, mida nimetatud kriteeriumid tähendavad, sest see sõltub suuresti iga HLÜ eripärast.

12	Eelnõu § 1 p 27 (lg 6) Audiitor ei saa teostada kontrolli delegatsiooninormi üle. Samas määrus on vajalik HLÜ-de likviidsusrisi maandamiseks ja audiitorteenuse objekti täpsemaks määratlemiseks. Teeme ettepaneku nimetatud norm audiitorkontrolli objektist välja jätta.	Arvestatud	Audiitori kontrolli alast on välistatud § 27.1 sätestatud nõuete kontrollimine, v.a § 27.1 lg 4 (eelnõu § 1 p 51).
13	Eelnõu § 1 p 28 Vajab täpsemat sisustamist, mida mõeldakse lg-s nimetatud põhimõtete, sh ebaausate kauplemisvõtete all, viidates vajadusel asjakohastele seadustele. Näiteks tarbijakaitseseadus defineerib ebaausa kauplemisvõtte ja vastutustundliku laenamise põhimõtte, kuid seadus kohaldub vaid tarbijale kauba või teenuse müümisel. Samuti jääb ebaselgeks, kas „krediteerimise hea tava“ all mõeldakse vaid krediitdivõimelisuse hindamist laenude puhul või sisaldab mõiste ka täiendavaid nõudeid. Juhul, kui krediteerimise hea tava all mõeldakse krediitdivõimelisuse hindamist nagu on selgitatud eelnõu selgituskirjas, tuleks selguse huvides ka seaduses kasutada läbivalt sama mõistet.	Arvestatud	Vt ka ülaltoodud Audiitorkogu kommentaar nr 6.
14	Eelnõu § 1 p 29 Lg-s 7 teises lauses toodud nõude puhul on audiitorid leidnud, et täpsustamist vajab, kas laenude summa või teenuste koguväärtuse nõude puhul peetakse silmas summa või teenuse koguväärtust näiteks ühele juhatuse liikmega samaväärset huvi omavale isikule või kõigile temaga seotud isikutele. Näiteks kui juhatuse liikmel on seotus kümne ettevõttega, kas siis võib igale ettevõttele anda laenu kuni 5% omakapitalist?	Arvestatud	Siinkohal on silmas peetud ühe ja sama juhatuse liikmele ja temaga seotud ettevõtjatele. Teisisõnu ei võiks igale ettevõtjale, mis on seotud juhatuse liikmega, anda laenu kokku kuni 5% omakapitalist. Selles osas on eelnõu seletuskirja täiendatud.
15	Eelnõu § 1 p 31 (lg 11) Ka lg-s 11 nimetatud nõude puhul on oluline õigusselgus - kas mõeldud on laenude kogusummat või ainult seda summat, mis tuleb tagastada 3 aasta pärast või hiljem? Kui on tegemist laenuga, mille põhiosa maksed tasutakse laenu perioodi lõpus (nn bullet laen), siis on nõue arusaadav, aga kui on tegemist annuiteet laenuga? Samuti on nimetatud paragrahvis nimetatud nõuete puhul oluline määratleda, kas nõuded kehtivad HLÜ-le, ja audiitor kontrollib nimetatud nõuete täitmist, aruandeperioodi lõppkuupäeva seisuga või terve perioodi jooksul.	Selgitatud	Selles sättes on mõeldud kogu laenu tagasimakse tähtaega. Audiitor kontrollib nimetatud nõude täitmist aruandeperioodi lõppkuupäeva seisuga.
16	Eelnõu § 1 p 32 (lg 1 ja 2) Lg-tes 1- 2 nimetatud õigusnormide puhul on oluline aru saada, mida audiitorilt oodatakse. Täpsustamist vajab, kas eeldatakse, et audiitor kontrollib korrektse metoodika olemasolu, selle efektiivsust ja/või rakendamist.	Selgitatud	§ 28.1 on eemaldatud audiitori kontrollinormidest (eelnõu § 1 p 53).
17	Eelnõu § 1 p 32 (lg 3) Audiitorid leiavad, et lg-s 3 nimetatud krediitdivõimelisuse nõude täitmise kontrollimine ei peaks olema audiitori ülesanne. Ilma veendumuseta, et laenaja lepingus kokkulepitud kohustused täidab, ei tohiks laenu anda.	Selgitatud	Vt ülal Audiitorkogu kommentaar nr 16.
TARTU HOIU-LAENUÜHISTU			
1	Üldine Ei nõustu tervikuna esitatud eelnõuga.	Teadmiseks võetud	
2	Üldine Muutes täna hoiu-laenuühistute regulatsiooni ja sundides neist suuremad võtma endale samad halduskohustused nagu pangad, minnakse ise vastuollu [CRD] põhimõttega, mille kohaselt hoiu-laenuühistud selle direktiivi mõttega ei kohaldu.	Selgitatud	Nõustume, et pangandusdirektiivi ei tohiks põhimõtte poolest HLÜ-dele kohaldada, kuid kui viimaste tegevus praktikas läheb vastuollu pangandusdirektiiviga, siis ei ole viide nimetatud erandile alati põhjendatud. Vt ka käesoleva märkuste tabeli lisa lk 8,

			kommentaar nr 2 juures olevaid selgitusi.
3	Eelnõu § 1 p 5 Väikestelt HLÜ-delt ei ole võimalik nõuda samasugust haldussuutlikkust nagu pankadelt. Seletuskirjas sätestatud kulud on äärmiselt allahinnatud. Eelnõus nimetatud hoiuste maht ja liikmete arv on liiga madal ning EL kontekstis olematu. 3000 liikme kriteerium tuleneb KAVS-ist ning sai sinna omal ajal lisatud Tartu HLÜ arengu pidurdamise eesmärgil.	Arvestatud	Eelnõust on kustutatud künnised, mille ületades HLÜ-d peaksid taotlema krediitdiasutuste tegevusloa.
4	Eelnõu § 1 p 8 Eelnõuga ei tohiks välistada mujal EL-is elavate Eesti kodanike õigust astuda Eesti HLÜ liikmeks.	Mitte-arvestatud	HLÜ-d on mõeldud kogukondlike ja teataval määral selleks, et kaasata oma kogukonna ja/või tegevusala inimesi. Me ei nõustu nimetatud ettepanekuga kahel põhjusel. Esiteks me leiame, et võimaldades väljaspool Eestit elavatel isikutel HLÜ liikmeks saada, väheneb HLÜ sotsiaalse kontrolli aspekt veelgi. Teiseks ei ole põhjendatud alust, miks peaks lubama HLÜ liikmeks astuda ainult Eesti kodanikel, kes elavad väljaspool Eestit, kui Eestis elavad mitte-kodanikud põhimõtteliselt võivad HLÜ liikmeks astuda.
5	Eelnõu § 1 p 19 Põhjendatud huvi mõiste on määratlemata. Lisaks on arusaamatu, miks peaks äriühingus osalemiseks olema mingi muu huvi kui tulu teenimine. Tulundusühistu mõiste, määratlus ja mõte on tulu teenimine.	Selgitatud	Selgitame, et põhjendatud huvi ei saagi olla konkretiseeritud seaduses, vaid see peaks olema juhtumipõhine ning sõltuma konkreetsest liikmest.
6	Eelnõu § 1 p-d 26 ja 31 Jääb arusaamatuks, miks HLÜ-le seatakse piiranguid teistes ettevõtjates osalemise kohta. Mõne üksiku HLÜ tegevus ei peaks kohustama kõiki HLÜ-sid oma tegevust ümber seadma.	Selgitatud	Nagu ka eelnõu seletuskirjas (§ 1 p 31) märgitud, siis HLÜ peaks olema iseseisev majandusüksus, mis ei tohiks olla juriidiline keha raha kaasamiseks, vaid mis peaks ise korraldama oma tegevust oma liikmete huvides. Seevastu eelnõu § 1 p 26 tingib enam vastutuse välistamise ja riskide vähendamise aspekti, st et ei tekiks olukorda, kus HLÜ liikmed peaksid oma varaga vastutama kohustuste eest, mis HLÜ on võtnud läbi osaluste omandamise teistes juriidilistes isikutes.
7	Eelnõu § 1 p 27 HLÜ-dele sätestatud nõuded likviidsusele on rangelt ja paindumatult paika pandud seadusega. Pole ette nähtud riiklikke tagatise <i>force majeure</i> tekitatud kõrvalekallete kõrvaldamiseks, nt likviidsuslaen keskpangalt või rahvusvaheliselt pankadevaheliselt rahaturult.	Selgitatud	Laenu saamine keskpangalt ja rahvusvaheliselt rahaturult on sätestatud EL õigusaktidega. Väga vähestel eraõiguslikel juriidilistel isikutel on õigus saada keskpangast laenu, nt pankadel, kellel on väga ranged tegevusnõuded. Likviidsusnõuded on mõeldud selle jaoks, et vältida või vähendada sh <i>force majeure</i> tekitatud kõrvalekaldeid.
8	Eelnõu § 1 p 29 ja 30 Laenu andmise tingimused seotud isikutele on rangemad kui pangal (KAS § 84). Võib tähendada, et juhtkonda valitud isikud võib olla vajalik tagasi kutsuda või ei ole praegu juhtkonnas tegutsevad isikuid võimalik enam ametisse valida.	Selgitatud	Sarnaselt nimetatud sätetele on mõnevõrra rangem ka näiteks HLÜ liikmete kriteeriumid võrreldes panga klientidega, mis tuleneb HLÜ-de üle finantsjärelevalve puudumisest.

			Mis puudutab tagasikutsumise kohustust, siis käesolevat eelnõud ei kohaldata tagasiulatuvalt, seega näiteks juhatuse liikmega, kellele HLÜ on laenanud üle 5% HLÜ omakapitalist, sõlmitud laenulepingule kohaldub lepingu sõlmimise ajal kehtinud HLÜS redaktsioon.
9	Eelnõu § 1 p 31 Konsolideerimisgrupi sisene laenamine on keelatud; aga pankadel on see lubatud (KAS § 82 jm). Pigem tuleks ajalist piirangud üldse mitte kohaldada, kui laen on tagatud hüpoteegiga või likviidse varaga (deposiidid, kuld, vms). Uute nõuete kehtima hakkamisel tähendaks praegune HLÜ tegevus automaatselt usaldusnormatiivide rikkumist.	Selgitatud	Konsolideerimisgrupi sisene laenamine on keelatud käesoleva tagasiside punktides 4 ja 8 toodud kaalutlustel.
10	Eelnõu § 1 p 32 (§ 28¹) Eelnõuga seatakse rangemad reeglid HLÜ liikme krediitvõimelisuse hindamisele kui panga kliendile hoiuse avamisel. Samalaadsed reeglid ei kehti ühegi muu äriühingu asutamisel või osaluse omandamisel (v.a isikule, kelle suhtes kohus on kohaldanud ärikeeldu).	Selgitatud	Kindlasti ei saa nõus olla väitega, et pankadel on leebemad krediitvõimelisuse hindamise nõuded kui HLÜ-dele eelnõuga ette nähtaks.
11	Eelnõu § 1 p 40 Vajab selgitamist, miks volinike koosoleku liige ei või olla juhatuse või nõukogu liige. Ka juhatuse või nõukogu liige on eelkõige ühistu liige, kes on õigustatud osalema hääleõigusega üldkoosolekul, aga ei saaks eelnõu kohaselt osaleda volinike koosolekul. Tegemist on samade funktsioonide juhtorganitega, mistõttu ei ole põhjendatud neist ühele täiendavate piirangute seadmine.	Selgitatud	Volinike koosoleku sõltumatus teistest juhtorganite liikmetest peaks tagama huvide konflikti vältimise või vähemalt vähenemise. Ei ole põhjendatud olukord, kus üks HLÜ liige vastutab juhatuse liikmena HLÜ igapäevase äritegevuse toimimise eest ning samal ajal ka esindab teisi liikmeid üldkoosolekul.
12	Eelnõu § 1 p 44 jm Vastavuskontrolli teostaja valimine, ülesanded ja õigused on rangelt seaduses sätestatud; pangal sätestatakse see põhikirjas ja sisekorra-eeskirjas. Ei ole põhjendatud revisjonikomisjoni asendamine vastavuskontrolli teostajaga, kes ei tohi olla HLÜ liige ning kes seetõttu ei saa kontrollida HLÜ sisemisi protsesse ega tegevusloogikat.	Osaliselt arvestatud, selgitatud	Panga põhikiri põhineb suuremas osas EL õigusel, st pangal ei ole tegelikult lubatud iseseisvalt korraldada sisekontrolli teostaja funktsiooni, sh valimist, ülesandeid ja õigusi. Muude sama teema kohta seotud märkuste kohta märgime, et tagasisides on toodud mitmeid aspekte pankade ja HLÜ-de võrdluses, kuid teatud juhtudel ongi ette nähtud HLÜ-dele põhjalikum regulatsioon, kuivõrd HLÜ-del pole nii rangeid muid järelevalvelaseid kohustusi.
13	Eelnõu § 1 p 47 (§ 41.4) Miks HLÜ-de puhul tekitatakse detailne ja ülemäärane aruandmise kohustus, mis tõstab kordades HLÜ halduskoormust?	Selgitatud	Eelnõu § 1 punktis 55 (§ 41.3), täpsemalt lõikes 2 sedastatud teabe andmise kohustused tuginevad läbivalt liikme põhjendatud huvile saada nimetatud andmetega tutvuda; vastavad ajendid konkreetsetele punktidele on järgnevad: Punktis 1 on toodud välja, et liige võib nõuda HLÜ-lt viimast auditeeritud majandusaasta aruannet. Nimetatud dokumendis sisalduvad andmetega on liikmed majandusaasta aruannet kinnitades tutvunud, need andmed on HLÜ-l olemas ning aruande edastamine

		<p>liikmele ei nõua arvestatavat ressursi. Ka isikutele, kes on huvitatud ühistu liikmeks astumisest, peaks iseenesest olema võimalus tutvuda HLÜ majandusandmetega, mistõttu oleks soovitatav lahendus see, et HLÜ-d avalikustaksid viimased aruanded oma kodulehel (vt ka sama eelnõu punkti lõiget 3). Samal põhjusel on samasse lõikesse lisatud punkt 5.</p> <p>Punkti 2 osas on samuti liikmetel huvi teada saada oma rahaline seis HLÜ-sse hoiustatud rahaliste vahendite suhtes, eriti pikaajaliste lepingute puhul.</p> <p>Punkt 3 on peaaegselt lisatud selleks, et eelnõu koostajateni on jõudnud teated juhtumitest, kus audiitor küll koostab oma arvamuse, kuid see ei ole lisatud majandusaasta aruandele, mistõttu ei ole see ka liikmetele kättesaadav. See viib aga selleni, et HLÜ liige kokkuvõttes ei tea, kas HLÜ üldse jälgib piisaval määral oma tegevuses §-des 27 ja 28 sätestatud.</p> <p>Punkt 4 on lisatud peamiselt selleks, et liikmed tunneksid huvi nimetatud eeskirjade olemasolu suhtes ning et HLÜ-l oleks motivatsiooni koostada eeskirjad, mis ka praktikas tegelikult tagaksid likviidsusriski vältimist ja maandamist.</p> <p>Punkti 6 järgi tuleb HLÜ juhatusel anda liikme nõudmisel talle liikmete nimekiri koos liikmete kontaktandmetega, et liikmetel oleks võimalik koonduda ühiste eesmärkide teostamiseks (sh saada kokku kvoorum küsimuste panemiseks üldkoosoleku päevakorda).</p> <p>Punkti 7 kohaselt on liikmel õigus nõuda teavet väljastatud laenude kohta laenusaaajate lõikes. Nimetatu on vajalik, et liikmel oleks võimalus teada saada, kellele ja mis tingimustel on HLÜ laenu andnud, kaudselt tema rahaliste vahendite arvel.</p> <p>Punktis 8 ja 9 on toodud andmed, mida HLÜ on perioodiliselt kohustatud edastama Eesti Pangale kehtivate normide alusel, kuid liikmele tavapäraselt kättesaadavaks tehtud ei ole, kuigi liikmel võiks olla nimetatud</p>
--	--	--

			andmetega tutvumise suhtes äratuntav huvi.
KAMBJA HOIU-LAENUÜHISTU			
1	Eelnõu § 1 p 5 Liikmete arvu künnis (3000 liiget) tuleks maha võtta. Ühistupangaks hakkamine peaks olema vabatahtlik ning sõltuma liikmete otsusest. Finantsinspeksiooni kontroll võiks olla väiksematele vabatahtlik ning alates 5000 liikmest toimida teatud erisustega (mitte krediidasutusena) ning kontrolli maht peaks kasvama vastavalt ühistu varade suurusele.	Selgitatud	Krediidasutuse tegevusloa taotlemise kohustust ning selle ajendeid on selgitatud seletuskirjas.
2	Eelnõu § 1 p 8 Sobib, kui HLÜ saab teenuseid osutada üksnes Eestis, sh ei saa asutada filiaali teises riigis ega osutada teenuseid piiriülesest.	Teadmiseks võetud.	
3	Eelnõu § 1 p 17 ja 24 Sisseastumismaksu ja osamaksu tõstmine ei ole kuidagi põhjendatud. Muudatused ei too midagi mõistlikku kaasa. Põhikirjaga peaks HLÜ saama sätestada omad tingimused ja summa suurused.	Mitte-arvestatud	RM jääb nimetatud punktide osas eelnõu seletuskirjas toodud seisukohtade juurde.
4	Eelnõu § 1 p 19 Põhjendatud huvi ongi olla ühistu liige, et saada finantsteenuseid. See ei vaja veel rohkemat määratlust.	Teadmiseks võetud.	
5	Eelnõu § 1 p 26 Ei ole vastu osaluse omandamise piiramisele (10%) krediidasutustes ja teistes finantseerimisasutustes.	Teadmiseks võetud	
6	Eelnõu § 1 p 29 ja 30 Liikmete laenamise ülemmäärade vähendamine on liiga suur ning ei vaja muutmist. Juhatuse liikmetele laenamine peaks jääma 10% juurde.	Osaliselt arvestatud	Liikmete laenamise ülemmäära on tõstetud tagasi kehtivate määradeni. Juhatuse liikmetele laenamise puhul leiavad eelnõu koostajad, et sellisel juhul tekib oluline huvide konflikt, mistõttu eelnõus sätestatud madalam määr on põhjendatud.
7	Eelnõu § 1 p 21 ja 23 Nõus osakapitali määra tõstmise ja äriregistri teavitamise muudatustega	Teadmiseks võetud	
8	Eelnõu § 1 p 25 ja 27 Nõus võimalusega hoida HLÜ vara muus likviidses varas ning eelnõuga ette nähtud täiendavate nõuetega likviidsuse tagamiseks.	Teadmiseks võetud.	
9	Eelnõu § 1 p 28 Liikmest laenaja puhul ei ole tegemist tavalise tarbijaga ning HLÜ poolt krediidivõime hindamine ei tohiks olla liiga jäik. Laenaja on siiski ühistu liige mitte tavatarbija. Ühistud on tunduvalt konservatiivsemad laenamise suhtes ja lisaregulatsioon ei vaja, sest tänasel päeval ei ole ühistutest eraisikutest laenajatega probleeme olnud tarbijakaitsel.	Selgitatud	Nõustume, et eraisikutest laenajaid ehk füüsilistest isikutest HLÜ liikmeid ei käsitata kehtiva seaduse järgi tarbijatena. Sellest, et tarbijakaitsel ei lahenda HLÜ ja selle füüsilisest isikust liikme vahelisi vaidlusi tekitabki olukorra, et tarbijakaitsel ei ole eraisikutest laenajatega probleeme olnud,
10	Eelnõu § 1 p 31 50% on ebamõistlikult piirav ettepanek. Kolme või enama aasta piirang tuleks täielikult maha võtta. Juurde tuleks lisada, et hüpoteegiga tagatud laenude andmise periood on kuni 20 aastat.	Mitte-arvestatud	HLÜ-de hoiused üldiselt ei ole pikaajalised. Pikaajaliste laenude puhul on vaja aga väga head likviidsusjuhtimist, et see sobitada hoiuste tähtaegadega.
11	Eelnõu § 1 p 40 Volinike koosoleku regulatsiooniga ei kaasne sisulisi muudatusi, seega pole vajadust midagi muuta.	Selgitatud	Nimetatud punktiga kaasneb mitu olulist ja sisulist muudatust võrreldes kehtiva seadusega. Nimelt, kuigi § 32 ⁴ lõike 1 lause 1 sõnastus kattub sisuliselt

			TÜS § 54 lõikega 1 (kuigi viidatud HLÜS punkt on laiem ja lubab volinike koosolekut määrata iga liikmete arvu puhul), siis sama lõike lausega 2 täpsustatakse, et volinikud valib ja kutsub tagasi üldkoosolek (erinevalt TÜS § 54 lg 2, mis lubab volinike valimise korra kindlaks määrata põhikirjaga). Samuti on suurendatud volinike sõltumatust HLÜ juhtorgani liikmetest.
12	Eelnõu § 1 p 41 ja 42 Juhatuse liikmete arv ja nõuded juhtorgani liikmetele ei vaja muutmist.	Teadmiseks võetud	
13	Eelnõu § 1 p 44 Vastavuskontrolli liige peaks olema ka ühistu liige. Ühistu liikmel on kindlasti suuremad teadmised ühistu toimimisest ning huvi ka selle tegevuse vastavuses olemisest. Ei pruugi ühistu väliselt leida vastavat inimest või ettevõtet, kes oskab kontrollida ning teab ühistute erisusi. Vajaks täiendavat arutelu; sellisel kujul vastavuskontrolli ei ole vaja.	Osaliselt arvestatud	Sarnaselt kehtiva seadusega jääb HLÜ-de tegevuse vastavust seadusele hindama revisjonikomisjon (osaliselt laiendatakse ka audiitorettevõtja ülesandeid). Võrreldes kehtiva seadusega on revisjonikomisjoni ülesandeid ja revisjonikomisjoni liikmetele kohalduvaid nõudeid täiendatud ja täpsustatud.
14	Eelnõu § 1 p 47 (§ 41.3) Ka praegu võib iga liige saada infot, seega midagi sisulist ei muudeta. Ei ole vaja uut sõnastust.	Selgitatud	Kehtivas seaduses ei ole piisavalt selgeid aluseid, mis võimaldaksid HLÜ liikmel tutvuda esmatähtsate ja HLÜ majandustegevusega seotud andmete kohta – selles osas jääb üldsõnaliseks mh ka TÜS § 28. Nimetatud säte on ühelt poolt õigusselguse eesmärki teeniv, teisalt aga annab liikmele õiguse oma õiguste teostamiseks vajalikke andmeid küsida.

KODUMAA KAPITALI HOIU-LAENUÜHISTU

1	Üldine HLÜS vajab ajakohastamist – regulatsioon on vananenud ning vajab tänapäeva majanduseluga vastavusse viimist. Kasvanud tähelepanu HLÜ-de tegevuse suhtes toob kaasa mure, et tuleb juurde isikuid, kes asutavad HLÜ valedel alustel, st teenida kitsale ringile tulu, mitte aga selleks, et toetada ja soodustada kõikide liikmete majanduslikke huve läbi ühistegevuse. Kokkuvõttes nõus kõikide muudatustega, mis põhjendatud ulatuses aitavad võidelda kahe HLÜ-dega seotud ohukohaga: (1) vormiline ja näilik HLÜ-na tegutsemine, (2) HLÜ tegutsemine ainult kitsa ringi (seotud isikute) huvides, mitte kogu liikmeskonna huvides.	Teadmiseks võetud	
2	Eelnõu § 1 p 5 Ei tohiks panna kohustust end ümber kujundada HLÜ-lt ühistupangaks, sest see piirab ettevõtlusvabadust (liikmed on ühinemisel HLÜ kui ettevõtlusvormi juba valinud). Eestis ei ole väljastatud ühtki tegevusluba ühistupangana tegutsemiseks ning põhjendatud ei ole olukord, kus sellesse vormi hakatakse isikuid kohustuslikult suruma. Olemasoleva ettevõtluskeskkonna ning ettevõtlust reguleerivate õigusaktidega oleks kõige enam kooskõlas sama ühingu vormi jätkamine, kuid teatud mahu täitumisel tekib kohustus saada Finantsinspeksioonilt tegevusluba või kohustus tegutseda FI	Selgitatud	Ka RM ei soovi muuta olemasolevate ettevõtjate ühingu vormi. Täna tulundusühistu vormis tegutsevatel HLÜ-del on võimalik taotleda krediidasutuse tegevusluba ilma oma juriidilist vormi muutmata (vt ka krediidasutuste seaduse § 3 lg 1).

	teavitamise alusel. Oleme nõus aktsepteerima olukorda, kus ühistupanga vormi suunatakse HLÜ-d, kelle maht vastabki panga eelduslikule suurusele. Kaasatud hoiuste maht peaks ületama 15 mio EUR. FI teavitamise kohustus võiks kehtida HLÜ-dele, kelle poolt kaasatud hoiuste maht on vahemikus 5 miljonit eurot kuni 15 miljonit eurot. Kodumaa Kapitalil on hoiuseid 4,5 mio EUR ulatuses, 390 hoiustajat ja 4 töötajat (1 osalise ajaga). Tundub ülemäärane (ebaproportsionaalne) kohaldada panga nõudeid.		
3	<p>Eelnõu § 1 p 8 ja 19</p> <p>Pooldame territoriaalse põhimõtte kaotamist Eesti piires ja liikmeks astuva isiku huvi põhjendamise kohustust. Iga liikmeks astuda sooviv isik peakski mõtlema, mis on HLÜ eesmärk ja kuidas see ühtib tema kui liikme eesmärgiga. Peaks ka ära hoidma liikmete näiliku kaasamise (seaduses sätestatud minimaalse liikmete arvu kaasamine asutamise jaoks).</p> <p>Pärast 18.11.2020 ümarlauda edastatud tagasiside:</p> <p>Eelnõus sõnastatud põhjendatud huvi kohustus on üldsõnaline, mistõttu ei kaasne sellise täiendava kohustuse sätestamisega praktikas ühtegi muutust. Ebaselgeks jääb ka see, mille alusel ja kuidas tuleks põhjendatud huvi välja selgitada, samuti vastutus olukorras, kus põhjendatud huvi välja ei selgitata.</p>	Selgitatud.	Põhjendatud huvi kohustuse kontrollimine peaks olema nii HLÜ juhtorganite kui ka liikmete huvides, jälgimaks, et kõik sama HLÜ liikmed tegutsevad samade eesmärkide nimel. Mis puudutab aga vastutust põhjendatud huvi välja selgitamata jätmise eest, siis eelnõuga ei ole ette nähtud välist vastutust (sh nt Finants-inspektsiooni õigus teha trahvi või rakendada sunniraha), et säiliks ühistulise tegevuse põhimõtted.
4	<p>Eelnõu § 1 p 17, 23 ja 24</p> <p>Nõus osamaksu ja sisseastumismaksu määra tõstmisega, sest suurem rahaline väljaminek võiks kaasa tuua liikmeks astuda sooviva isiku põhjalikuma analüüsi ja informeeritud otsuse tegemise. Nõus äriregistri teavitamise paindlikkuse suurendamisega HLÜ osakapitali määra korrigeerimisel; kehtiv õiguslik regulatsioon HLÜ kapitali kaasamise protsessi ei toeta, mistõttu iga HLÜ on pidanud looma oma tegeliku toimimise korra.</p>	Teadmiseks võetud.	
5	<p>Pärast 18.11.2020 ümarlauda edastatud tagasiside:</p> <p>Eelnõu § 1 p 26</p> <p>Mõistame nõude vajalikkust ja ei ole põhimõtteliselt nõude rakendamise vastu. Samas tuleb arvestada, et kuna kehtivas õiguses vastav piirang puudub, siis praktikas on tõenäoliselt valdaval enamustel HLÜ-dest osalused teistes finantseerimisasutustes. Seetõttu tuleks sätestada nõudega vastavusse viimiseks vähemalt 12-kuuline tähtaeg, et seni seaduskuulekalt tegutsenud HLÜ-d ei satu olukorda, kus nende tegevus ei ole seadusega kooskõlas. Arvestama peab asjaoluga, et osaluse võõrandamine ei pruugi sõltuda ainult HLÜ enda otsusest, vaid võõrandataval osalusel peab olema ka ostja, kes on valmis osaluse omandamise eest maksuma õiglast hinda.</p>	Arvestatud ja selgitatud.	Selgitame, et eelnõu jõustumisel on vältimatult vajalik ülemineku-periood, kus kõikidele HLÜ-dele jäetakse piisavalt aega, et oma tegevus viia vastavusse eelnõus sätestatud nõuetega. Üleminekuajad on eelnõus jaotatud kolmeks vastavalt halduskoormuse kasvule HLÜ-de jaoks (HLÜS § 47.1).
6	<p>Eelnõu § 1 p 27, 28, 40, 41, 44, 47 (§ 41.3)</p> <p>Pooldame likviidsusnõuete muutmist, täpsemate nõuete kehtestamist krediitdivõimelisuse hindamiseks, juhatuse liikmete arvu nõude alandamist, volinikega seonduva reguleerimist, kontrolli nõuete muutmist (s.h vastavuskontrolli kehtestamist), samuti liikmetele teabe andmist.</p>	Teadmiseks võetud	
7	<p>Eelnõu § 1 p 29</p> <p>Toetame seotud isikutele antavate laenude piiramist, mis eelnõus on piiratud 5%-ga osamaksust või HLÜ omakapitalist. Oleksime nõus ka suurema piiranguga.</p>	Teadmiseks võetud	
8	<p>Eelnõu § 1 p 30</p> <p>Liikmetele laenu andmise täiendav piiramine 50% võrra võrreldes kehtiva regulatsiooniga ei ole põhjendatud. Kehtiva regulatsiooni kohaselt ei tohi HLÜ anda liikmele laenu, mis on suurem kui üle 20</p>	Mitte-arvestatud	Eelnõu koostajatele teadaolevalt ei anna pangad (vähemalt viidatud summades) laenu ilma sissemaks või tagatiseta, mistõttu ei ole viidatud seisukoht

	<p>korra liikme osamaksust või 20% HLÜ omakapitalist. Ehk kui liige soovib saada laenu summas 200 000 eurot, siis peab ta kehtiva regulatsiooni kohaselt tasuma osakaptiali osamakse summas 10 000 eurot, eelnõu kohaselt aga 20 000 eurot. Võrreldes pangaga (kus sellist sissemakset ei nõuta) on tingimus ettevõtlusvabadust piirav ning kitsendab HLÜ võimalust pangaga konkureerida.</p>		<p>kuidagi põhjendatav. Lisaks märgime, et HLÜ-d on täna juba teatavas konkurentsieelises võrreldes pankadega, sest HLÜ-dele kohalduvad oluliselt madalamad tegevusnõuded (laenusaaaja krediitdivõimelisuse hindamine, likviidsusnõuded, jne), neile ei kohaldata finantsjärelevalvet (v.a makseteenuseid osutavatele HLÜ-dele makseteenuste osutamise osas) ning oluliselt madalamad usaldatavusnõuded (juhtorgani liikmete arv ja neile kohaldatavad nõuded, aktsia/osakapitali ja omavahendite suurus, jne).</p>
9	<p>Pärast 18.11.2020 ümarlauda edastatud tagasiside:</p> <p>Eelnõu § 1 p 31 § 28 lg 10: Kodumaa Kapitali mõistab põhjust, miks on vaja piirata ja täiendavalt reguleerida finantseerimisasutustele ja samasse konsolideerimisgruppi kuuluvatele isikutele laenu andmist ja teenuste osutamist. Samas peab arvestama, et kehtiva seaduse kohaselt vastavaid piiranguid ei eksisteeri, millest tulenevalt oli hoiu-laenuühistutel õigus anda laene nii teistele finantseerimisasutustele kui ka samasse konsolideerimis-gruppi kuuluvatele juriidilistele isikutele. Selliste laenude lõpetamine ei saa toimuda ühepoolset, vaid ranges vastavuses sõlmitud laenulepingutega. Põhjendamatult on olukord, kus hoiu-laenuühistu peaks laenulepingu ennetähtaegsel ülesütle misel kandma kahju (võimalike nõuete ja ennetähtaegse ülesütle mis leppetrahvide vms näol). Eeltoodust tulenevalt pooldab Kodumaa Kapitali lähenemist, kus senised laenulepingud võiksid edasi kehtida kuni laenulepingu kehtivuse lõppemiseni ja keelatud on uute laenulepingute sõlmimine. Võimalik on ka täiendavalt olemasolevate laenulepingute kehtivust piirata 3 aastaga alates Eelnõu jõustumisest.</p>	Selgitatud	<p>Eelnõuga ei soovita reguleerida laenulepinguid, mis on sõlmitud enne eelnõu jõustumist, kuivõrd nimetatud laenulepingud oleksid sõlmitud kehtiva õiguse alusel ning sellest tulenevalt ka õiguspärased. Piirangu kohaldamine tagasiulatuvalt läheks vastuolli õiguskindluse printsiibiga.</p>
10	<p>Pärast 18.11.2020 ümarlauda edastatud tagasiside:</p> <p>Eelnõu § 1 p 31 § 28 lg 11: Kodumaa Kapitali mõistab soovi tagada likviidsuse olemasolu. Samas tuleb arvestada, et Eelnõuga pannakse hoiu-laenuühistutele likviidsuse hoidmisel suured nõuded ja kohustused. Samuti tuleb kaaluda, kas lühiajaliste laenudega menetlemiseks kuluv täiendav ajaressurss ja võimalikud riskid kaaluvad üles likviidsusele kehtestatud täiendavaid nõudeid. Igal juhul tuleks arvesse võtta ka olukorda, kus pikaajaline laen on väga hästi tagatud (nt kinnisvara tagatis).</p>	Selgitatud	<p>Eelnõu koostajate hinnangul tingivad täiendavad likviidsusnõuded HLÜ-de maksevõimelisuse ja jätkusuutlikkuse eesmäärke. Pikaajaliste laenude puhul tuleb arvestada, et kui HLÜ annab välja olulises osas pikaajalisi laene, siis sellega väheneb oluliselt HLÜ-de likviidsus, samuti võime tulla toime nt stressiolukordadega.</p>
11	<p>Pärast 18.11.2020 ümarlauda edastatud tagasiside:</p> <p>Eelnõu § 1 p 46 Kodumaa Kapitali ei poolda muudatust. Liikmetes võib tekitada pigem segadust ja arusaamatust audiitori hinnang, mis osaliselt baseerub audiitori subjektiivsel hinnangul. Audiitori aruande saab ka nõukogu, kellel on järelevalve kohustus juhatuse üle ning seeläbi ka tegevuse nõuetega vastavusse viimise üle.</p>	Selgitatud	<p>Selgitame, et eelnõu § 1 punkti 53 on võrreldes eelnõu esialgse kavandiga muudetud selliselt, et audiitor teostaks kontrolli lisaks kehtivale seadusele ainult § 27¹ lõikes 4 sätestatud nõude üle – ehk audiitor peaks kontrollima (lisaks kehtivatele seadusesätetele), kas HLÜ-l on olemas piisavalt likviidset vara, mille arvel oleks võimalik täita HLÜ</p>

			tavapäraseid kohustusi vähemalt 30-päevase toimetulekuperioodi kestel.
12	Pärast 18.11.2020 ümarlauda edastatud tagasiside: Eelnõu § 1 p 47 Peatükk 7¹: Kodumaa Kapitali pooldab muudatust. Soovime aga välja tuua vastuolu Eesti Panga presidendi määruse nr 8 (Hoiu-laenuühistu bilansi ja kasumiaruande koostamise nõuded ning aruannete Eesti Pangale esitamise kord) ja majandusaasta aruande taksonoomia põhimõtte vahel. Viidatud nõuded kohustavad hoiu-laenuühistut kasutama Eesti Panga presidendi määrmises toodud bilansiskeemi, mis aga ei vasta RIK-is olevatele bilansiskeemidele. Tasuks kaaluda õiguse andmist hoiu-laenuühistule kasutada aastaaruande koostamisel raamatupidamise seadusest tulenevat bilansiskeemi.	Teadmiseks võetud	Eelnõu koostajad analüüsivad viidatud vastuolu ning Eesti Panga määruse muutmise vajadust ning peavad selles osas nõu Eesti Pangaga.
13	Pärast 18.11.2020 ümarlauda edastatud tagasiside: Eelnõu § 1 p 50 Kodumaa Kapital loomulikult pooldab põhimõtet, et peab olema määratud tähtaeg, mille jooksul peavad hoiu-laenuühistud viima oma tegevuse jõustunud seadusega vastavusse. Samas tuleb kindlasti arvestada sellega, et vastav tähtaeg peab olema reaalne ja võtma arvesse muudatuste tegelikku ulatust.	Arvestatud	Nõustume, et HLÜ-dele peab jääma piisav aeg, et oma tegevuse eelnõus sätestatud nõuetega kooskõlla viia. Üleminekuajad on eelnõus jaotatud kolmeks vastavalt halduskoormuse kasvule HLÜ-de jaoks (HLÜS § 47.1).

II kooskõlastusringi kohta koostatud märkuste tabel

Nr	Ettepaneku sisu	Arvestatud, mitte arvestatud, selgitatud, teadmiseks võetud	Rahandusministeeriumi kommentaarid
FINANTSINSPEKTSIOON			
1	Hoiu-laenuühistu seaduse muutmine Eelnõu § 1 punktiga 3 täiendatakse HLÜS-i § 2 lõikega 5. Raskesti on mõisteta ja mitmeti tõlgendatav säte, mille kohaselt „Hoiu-laenuühistu tegevus, mis läheb vastuollu käesoleva seaduse § 6 lõikes 1 või 5 sätestatuga, ...“. Viidatud sätte eesmärk vajab selgemat sõnastust, kuna KAS § 4 lõige 3 määratleb üksnes avalikkuse mõiste ja sedalaadi „tegevus“ ei pruugi kuidagi seonduda avalikkuse mõistega.	Arvestatud	Viidatud sätte sõnastust on eelnõus muudetud.
2	Eelnõu § 1 punktiga 10 täiendatakse HLÜS §-i 6 lõikega 5, mille kohaselt ei või hoiu-laenuühistu (edaspidi <i>HLÜ</i>) osutada selles paragrahvis nimetatud teenuseid väljaspool oma tegevuskohta ega välisriigis filiaali kaudu. Teeme ettepaneku täpsustada, et ei või osutada teenuseid „... välisriigis piiriüleselt või filiaali kaudu“.	Arvestatud	
3	Eelnõu § 1 punktiga 10 muudetakse HLÜS §-i 6 sõnastust. HLÜS § 6 lõike 1 kohaselt on HLÜ peamine ja püsiv tegevus oma liikmetele finantsteenuste osutamine, mis seisneb mh laenuühingute, sealhulgas tarbijakrediidi, hüpoteeklaenude, faktooringu ja muude äriühingute finantseerimise tehingute tegemises. Eelnõu seletuskirja 3. leheküljel on nenditud, et „muudatused, mis rakenduvad teises etapis (2024. a. 1. jaanuaril) ja mis suurendavad hoiu-laenuühistute läbipaistvust või maandavad senisest rohkem võimalikke huvide konflikte on eelkõige järgmised (see on ka nn ettevalmistav ja üleminekuperiood panga või ühistupanga tegevusloa taotlemiseks): piiratakse laenu andmist teatud kolmandatele isikutele, sh juhtorganite liikmetele või nendega seotud isikutele, krediitiasutustele ja finantseerimisasutustele.“ HLÜS § 6 lõike 1 kohaselt on hoiu-laenuühistu peamine ja püsiv tegevus oma liikmetega sama lõike punktides 1-7 loetletud tehingute tegemine. Kuivõrd HLÜ peamine ja püsiv tegevus HLÜS-i kohaselt on oma liikmega tehingute tegemine, tekitab küsitavusi, mida on Eelnõu seletuskirjas silmas peetud laenu andmise piiramise all kolmandatele isikutele. Kehtiva õiguse kohaselt saab HLÜ (laenu)tehinguid teha ainult oma liikmetega. Finantsinspektsiooni hinnangul ei peaks HLÜ-dele olema lubatud laenu andmine kolmandatele isikutele, st isikutele, kes ei ole HLÜ liikmed.	Arvestatud	HLÜ ei tohiks anda laenu kolmandatele isikutele. Eelnõu seletuskirja muudetud.
4	Eelnõu § 1 punktiga 11 muudetakse HLÜS-i § 7 lõike 2 punkti 1. Vastav lause, et seda mõista, vajab peale sõna „tegevuspiirkond“ väljajätmist täiendavat ümbersõnastamist.	Mitte-arvestatud	Eelnõu koostajate hinnangul on sätte mõtte arusaadav ka ilma täiendava ümbersõnastuseta.

5	Eelnõu § 1 punktiga 12 lisatakse HLÜS-i § 7 lõike 2 punkti 6. Juhime tähelepanu, et kehtivast sõnastusest võib välja lugeda, et revisjonikomisjoni liikmete elukohad tuleb edastada vaid isikukoodi puudumise korral.	Arvestatud	Viidatud eelnõu punkti sõnastust on muudetud.
6	Eelnõu § 1 punktiga 21 täiendatakse HLÜS-i § 17 lõikega 5. Palume kaaluda asendada sõna „/.../“ ei saa /.../“ sõnaga „/.../“ ei tohi /.../“. Palume vastavat normi täiendada ka osaga, mis keelab HLÜ liikmeks saada juriidilisel isikul, mille omanik on või mida kontrollib HLÜ juhatuse või nõukogu liige.	Arvestatud	Viidatud eelnõu punkti sõnastust on muudetud.
7	<p>Eelnõu § 1 punkti 33 kohaselt täiendatakse HLÜS §-i 28 lõikega 11 järgmises sõnastuses: „Füüsilisest isikust liikmele laenu andmisel peab hoiu-laenuühistu järgima hoiu-laenuühistu sisekorras ning käesoleva seaduse §-s 281 sätestatud krediitdivõimelisuse hindamise ja tarbijale piisavate selgituste ja teabe esitamise korda ning muid vastutustundliku laenamise nõudeid, samuti kohaldama füüsilisest isikust hoiu-laenuühistu liikmele laenu andmisel võlaõigusseaduse §-des 409, 411 ja 412 sätestatud.“</p> <p>Finantsinspeksioon teeb ettepaneku muuta eelnõu § 28 lõike 11 sõnastust järgmiselt ning eemaldada Eelnõu punktiga 37 pakutud HLÜS § 281: „Füüsilisest isikust liikmele, kes ei tegutse oma majandus- ja kutsetegevuses, laenu andmisel peab hoiu-laenuühistu järgima hoiu-laenuühistu sise-eeskirjas ning krediitdivõimelisuse hindamise ja tarbijale piisavate selgituste ja teabe esitamise korda ning muid vastutustundliku laenamise nõudeid, samuti kohaldama sellisele hoiu-laenuühistu liikmele laenu andmisel võlaõigusseaduse §-des 409, 411 ja 412 sätestatud.“</p> <p>Finantsinspeksiooni hinnangul ei anna vastavalt HLÜ-de äritegevusele ja pakutavatele teenustele mugandatud krediitdivõimelisuse hindamise sätted lisaväärtust täpsema krediitdivõimelisuse hindamise tulemuse saavutamiseks. HLÜ-dele peaks kohaldama samalaadselt krediitdivõimelisuse hindamise sätteid ja vastutustundliku laenamise põhimõtet, mida kohaldatakse teistele tarbijakrediiti väljastavatele finantsasutustele. See tagab õigusselguse, ühetaolise kohtlemise ning võimaldab HLÜ-del, kes soovivad tulevikus saada ühistupangaks tutvuda ja harjuda nõuetega, mis kohalduvad kogu tarbijakrediiditurule. Seejuures ei koorma eeltoodu HLÜ-sid rohkem, kui Eelnõu § 1 punktis 33 väljatoodud nõuded.</p>	Selgitatud	Eelnõus on ette nähtud sätted, mis kohustavad HLÜ-sid (sarnaselt krediitdivõimelisusega) kohaldama vastutustundliku laenamise põhimõtet; samuti on eraldi ette nähtud krediitdivõimelisuse hindamise sätted (vt § 28 lg 1).
8	Eelnõu § 1 punkti 33 kohaselt kohaldatakse HLÜ-dele võlaõigusseaduse (edaspidi VÕS) §-des 409, 411, 412 sätestatud. Kas Rahandusministeerium on kaalunud kohaldada HLÜ-dele ka teisi VÕS-s sätestatud tarbijakrediitilepingule sätestatud nõudeid? Näiteks VÕS §-is 4031 lepinguelse teabe esitamisele kehtestatud nõudeid või VÕS §-ga 404 sätestatud nõudeid tarbija poolt esitatud avaldusele lepingu sõlmimiseks. Finantsinspeksiooni hinnangul võib HLÜ-dele eelnevalt viidatud täiendavate nõuete kohaldamine tagada efektiivsema kaitse füüsilisest isikust laenusaaaja poolt maksejõuetusse sattumise vastu.	Selgitatud	Eelnõu koostajate hinnangul võimaldavad eelnõuga ette nähtavad HLÜS § 28 muudatused piisavalt liikme krediitdivõimelisuse hindamise kontrollimist. Kõikide tarbijakrediitilepingute sätete ette nägemine HLÜS-is ei ole mõistlik, arvestades ka tarbijakrediidi ja ühistulise tegevusvormi erisusi.
9	Eelnõu § 1 punktiga 3 mh lisatakse HLÜS § 6 lõige 4, mille kohaselt „Hoiu-laenuühistud võivad teha käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 nimetatata tehinguid ja toiminguid üksnes juhul,	Arvestatud	Viidatud eelnõu punkti sõnastust on muudetud.

	kui need on abiks eelnimetatud teenuste osutamisel või täiendavad neid.” Tegemist on KAS § 6 lõike 2 esimeses lauses sätestatuga sarnase sõnastusega: “krediidiasutused võivad teha käesoleva paragrahvi lõikes 1 loetlemata tehinguid ja toiminguid, kui need abistavad või täiendavad vahetult põhitegevust”. Eeltoodust tulenevalt võiks muuta Eelnõu § 6 lõike 4 sõnastust selliselt, et see oleks sarnane KAS § 6 lõikele 3: “(4) Hoiu-laenuühistud võivad teha käesoleva paragrahvi lõigetes 1-3 nimetatud tehinguid ja toiminguid, kui need abistavad või täiendavad hoiu-laenuühistu poolt osutatavaid teenuseid”		
10	Eelnõu § 1 punktiga 40 lisatakse HLÜS § 31 lõikesse 2 uued punktid 5–7. Punkti 5 kohaselt peavad HLÜ sise-eeskirjad ja protseduurireeglid muu hulgas kindlaks määrama rahvusvaheliste sanktsioonide rakendamise ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise korra ja nimetatud korra täitmise kontrollimise. Teeme ettepaneku täpsustada õigusselguse eesmärgil vastava sätte sõnastust viidetega rahvusvahelise sanktsiooni seadusele ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadusele, milliste õigusaktide nõuetele peavad HLÜ-de vastavad protseduurireeglid ja sise-eeskirjad vastama. Sellist sõnastust järgivad ka muud eriseadused, sh krediitiasutuste seadus, krediidiandjate ja – vahendajate seadus jt. Lisaks, rahvusvahelise sanktsiooni seaduse § 19 lõike 1 järgi kohaldab, mitte rakendab, erikohustustega isik finantssanktsiooni. Sellest tulenevalt teeme ettepaneku sõnastada HLÜS § 31 lõike 2 punkti 5 järgmiselt: „5) sisemised protseduurireeglid rahvusvahelise sanktsiooni seaduse alusel kehtestatud rahvusvaheliste sanktsioonide kohaldamiseks ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse rakendamiseks ning nende täitmise kontrollimise sisekontrollieeskirjad;“.	Arvestatud	Viidatud eelnõu punkti sõnastust on muudetud.
11	Samuti teeme ettepaneku, et HLÜ-l peaksid olema kehtestatud sisemised juhtide (juhatuse ja nõukogu liikmete) sobivuse nõuded ja nende täitmise kontrolli kord. Nimetatu tagaks ühiste arusaamiste seadmise juhtidele ja selle üle kontrollimehhanismi loomise.	Selgitatud	Viidatud sobivuse nõudeid kontrollib revisjonikomisjon HLÜS § 39 lõikes 1 sätestatud ülesannete raames.
12	Hoiu-laenuühistu seaduse üleminekusätted Eelnõu § 1 punktiga 58 kehtestatakse üleminekusätted. HLÜS § 471 lõike 4 teise lause kohaselt ei ole HLÜ-l lubatud alates 2028. aasta 1. jaanuarist kuni tegevusloa andmise või sellest keeldumise otsustamiseni sõlmida uusi lepinguid HLÜS §-s 6 nimetatud teenuste osutamiseks, pikendada enne 2028. aasta 1. jaanuari sõlmitud lepinguid nimetatud teenuste osutamiseks ega võtta HLÜ-sse vastu uusi liikmeid. HLÜS § 471 lõike 5 kohaselt ei ole enne HLÜS-i jõustumist asutatud HLÜ-del lubatud alates 2026. aasta 1. jaanuarist kuni krediitiasutuse tegevusloa andmise otsustamiseni võtta vastu uusi liikmeid, sõlmida uusi hoiuselepinguid, tarbijakrediidilepinguid ega pikendada olemasolevate hoiuse-või tarbijakrediidilepingute kehtivust. Kui uute hoiuselepingute sõlmimine ja uute liikmete vastuvõtmine ei ole HLÜS § 471 lõike 5 kohaselt lubatud alates 01.01.2026, siis tekitab küsitavusi hilisema sarnase piirangu kehtestamine HLÜS § 471 lõike 4 teise lausega (s.o uute lepingute sõlmimine ja uute liikmete vastuvõtmine) alates 01.01.2028.	Teadmiseks võetud	
13	HLÜS § 471 lõike 6 kohaselt kui HLÜ ei ole krediitiasutuse tegevusloa taotlust hiljemalt 2027 [2026]. aasta 31. detsembriks	Teadmiseks võetud	

	esitanud või Finantsinspeksioon on keeldunud talle tegevusluba andmast, siis peab ta olemasolevatele liikmetele hoiustamistehingute ja makseteenuste osutamise ning tarbijakrediidi väljastamise vastavalt lepingutes sätestatud tähtaegadele lõpetama, välja arvatud juhul kui vastav tulundusühistu omab makseasutuse või krediidiandja tegevusluba. Juhime tähelepanu, et makseasutuse tegevusluba ei võimalda tarbijakrediidi väljastamist. HLÜS § 471 lõike 6 pakutud sõnastustest võib aga järeldada, et tarbijakrediidi väljastamist ei peaks lõpetama, kui tulundusühistu omab makseasutuse tegevusluba.		
14	Krediidiasutuste seaduse muutmine Eelnõuga tuleb selgemalt reguleerida aktsiaseltsina asutatud krediidiasutuse ja ühistuna asutatud krediidiasutuse erisused. Kehtiv krediidiasutuste seaduse (edaspidi KAS) ülesehitus ja sõnastus võib tekitada erinevaid tõlgendusi nimetatus. Näiteks, olulise osaluse puhul KAS § 29 lõikega 6 on kehtestatud, et KAS §-des 29-33 kohaldatakse ka ühistupanga suhtes. Eelnevat võiks justkui tõlgendada, et ühistupangale kehtivad vaid need sätted, millistele on KAS-s endas sõnaselgelt viide tehtud. Samas näiteks seletuskirja lehekülje 37 punktis 7 on märgitud, et muud KAS-s sätestatud nõuded krediidiasutuse juhatuse liikmetele, sh §-d 56 ja 57 jäävad kehtima ka ühistupankade suhtes.	Selgitatud	Ühistupankadele kohaldatakse kogu krediidiasutuste seadust nende erisustega, mis on ette nähtud ühistupanga tegevust reguleerivas peatükis. Samas mööname, et teatud aspektid ühistupanga tegevuses vajavad täiendavat reguleerimist. Need lahendatakse tulevikus mõne teise krediidiasutuste seadust muutva seaduseelnõuga.
15	Eelnõu § 3 punktiga 1 muudetakse KAS § 3 lõiget 1. Vastav norm vajab täpsemalt sõnastamist, et mõista paremini KAS-i normide rakendumist. Teeme ettepaneku sõnastada vastav norm alljärgnevalt: <i>„(1) Krediidiasutus võib tegutseda aktsiaseltsi või tulundusühistu vormis ja temale kohaldatakse vastavalt kas aktsiaseltsi või tulundusühistu kohta sätestatud ulatuses, mis ei ole reguleeritud käesoleva seadusega teisiti.“</i>	Arvestatud	Muudetud KAS § 3 lg 1 sõnastust eelnõus.
16	Eelnõu § 3 punktiga 4 muudetakse KAS §-i 38. Teeme ettepaneku muuta KAS § 38 alljärgnevalt: <i>„(1) Ühistupank on krediidiasutus ja talle kohaldub krediidiasutuste seadus käesolevas peatükis toodud erisustega. (2) Ühistupank ei või tegutseda aktsiaseltsi vormis. Ühistupank võib tegutseda ka hoiu-laenuühistu vormis hoiu-laenuühistu seaduse § 3 tähenduses, kui ta vastab ühistupanga nõuetele ja omab vastavat luba. (3) Ühistupanga asutamise, liikmete, vara ja üldkoosoleku suhtes kohaldatakse hoiu-laenuühistu seaduse §-des 7-25 ja 32 sätestatud, kui käesolevast seadusest ei tulene teisiti.“</i>	Mitte-arvestatud	Pakutud täiendused KAS §-i 38 ei ole eelnõu koostajate hinnangul vajalikud või päris korrektsed (nt pakutud lõike 2 lause 1).
17	Ühistupanga puhul, tulenevalt tema õiguslikust vormist, on vaja täiendavaid norme, mis aitaks nii turuosalistel kui järelevalvel paremini mõista ja sisustada olulise osaluse regulatsiooni. Eeltoodud valguses teeme alljärgnevad ettepanekud: 1) Tühistada KAS § 29 lõige 6. Viidatud norm tekitab pigem ebaselgust, kuna eespool oleme teinud ettepaneku KAS § 38 lõikega 1 raamistada ühistupangale KAS-i rakendus selgelt ja ühemõtteliselt. Seega on vaja tühistada KAS § 29 lõige 6. 2) Lisada KAS-i § 44.1 pealkirjaga „Osalus ühistupangas“ alljärgnevas sõnastuses: <i>„(1) Ühistupanga puhul võetakse liikme olulise osaluse määratlemisel täiendavalt arvesse liikme panust ühistupanka, muuhulgas tema poolt antud laene või tehtud sissemakseid ühistupanka või muul viisil ühistupanga tegevuse arvestatavat toetamist. Samuti tuleb kaaluda liikme mõju tervikuna</i>	Selgitatud	Vt kommentaar märkuse juures 14 ülal.

	<p><i>ühistupanga juhtimisele, mis võib seonduda nii tema rolli, ühiskondliku kuvandi kui muude asjaolude hindamisel läbi mõju ühistupanga juhtimisele.</i></p> <p><i>(2) Ühistupank peab enne sellise olukorra tekkimist või sellest teada saamisel või teada saama pidamisel viivitamata teavitama Finantsinspektsiooni kõikidest asjaoludest, mis võivad tuua kaasa liikme olulise osaluse või kontrolli ühistupanga üle.“</i></p>		
18	<p>Eelnõu § 3 punktiga 6 muudetakse KAS § 421 lõiget 2. Teeme ettepaneku vastavat sõnastust muuta alljärgnevalt: „(2) Ühistupanga liikmeks vastuvõtmise ja väljaarvamise otsustab isiku avalduse alusel ühistupanga juhatus või nõukogu, kui talle on selline õigus antud põhikirjaga, 30 päeva jooksul, alates avalduse saamisest. Vastava otsuse eelnevalt tuleb kontrollida liikme vastavust seaduse ja põhikirja nõuetele.“</p> <p>Sellisel oleks välditud olukord, kus juhatus jätab „seisma“ avaldused ja viivitab põhjendamatult nende lahendamise, mis omakorda tooks aga kaasa registriandmete ebatäpsuse.</p>	Selgitatud	Vt kommentaar märkuse juures 14 ülal.
19	<p>Eelnõu § 3 punktiga 7 sätestatakse nõue, et ühistupanga juhatuses peab olema vähemalt kaks juhatuse liiget. Eelnõu seletuskirjas on põhjendatud kahe juhatuse liikme nõue vaid asjaoluga, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2013/36/EL (edaspidi CRD) seda võimaldab. Ka kehtiv HLÜS § 34 lõige 1 sätestab, et juhatuses peab olema vähemalt kolm liiget. Eelnõuga muudetakse nii KAS-i kui HLÜS-i ja vähendatakse juhatuse liikmete arvu kaheni. Leiame, et selline leevendus ei ole põhjendatud.</p> <p>Finantsinspektsiooni hinnangul peaks ühistupangal olema vähemalt kolm juhatuse liiget nagu KAS seda ka täna nõuab. Arvestades, et juhatuse liikmed tegelevad igapäevase juhtimisega ning väga oluline on ka juhatuse liikmete vastutusvaldkondade jaotus ning huvide konflikti maandamine läbi vastutusvaldkondade jaotamise erinevate juhatuse liikmete vahel, siis kolm juhatuse liiget organisatsioonis peaks olema ka ühistupankadele miinimumnõue ning erisuse/leevenduse kehtestamine ei ole antud juhul põhjendatud. Ka ühistupangad peavad olema juhitud pädevate ja kompetentsete isikute poolt. Sellest tulenevalt teeme ettepaneku Eelnõust välja jätta nii HLÜS § 34 lõike 1 muudatuse ettepanek, KAS § 422 lõikega 1 kehtestada, et ühistupanga juhatuses on vähemalt kolm liiget ning mitte vähendada juhatuse liikmete arvu ühistupanga juhtimiseks.</p>	Mitte-arvestatud	Leiame, et juhatuse liikmete arvu alandamine CRD-s lubatud miinimumarvuni on põhjendatud, arvestades HLÜ-de tegevuse mahtusid ja kapitaliseeritust.
20	<p>Eelnõu § 3 punktiga 8 sätestatakse, et ühistupanga algkapital peab olema vähemalt üks miljon eurot. Finantsinspektsiooni hinnangul ei ole ühe miljoni algkapitali nõue põhjendatud ja täna kehtivat regulatsiooni ühistupankade kapitalinõuete osas ei ole vaja muuta.</p> <p>CRD artikli 12(4) kohaselt võivad liikmesriigid anda tegevusloa teatud liiki krediitiasutustele, mille algkapital on lõikes 1 sätestatud väiksem, kui täidetud on järgmised tingimused: a) algkapital on vähemalt 1 miljon eurot; b) asjaomased liikmesriigid teatavad komisjonile ja Euroopa Pangandusjärelevalvele selle valiku kasutamise põhjused. CRD preambuli punkti 49 kolmas lause selgitab täiendavalt väiksema kapitalinõude motivatsiooni: selleks et kindlustada jätkusuutlik ja mitmekesine liidu panganduskultuur, mis teenib peamiselt liidu kodanike huve, tuleks julgustada väikese mahuga</p>	Osaliselt arvestatud	Eelnõuga ette nähtav algkapitali määr (samuti erandid alla 5 miljoni eurose algkapitali määra kohaldamiseks) on vastavusse viidud ühistupanga poolt osutatavate teenustega.

	<p>pangandust (nn <i>small-sumbesle banking activities</i>), nagu krediitkassad ja ühistupangad.</p> <p>Finantsinspektsiooni hinnangul tähendab sõnaühend <i>small-sumbesle</i>, et ühistupankade tegevus on piiratud nii mahuliselt, geograafiliselt kui pakutavate teenuste arvu ja keerukuse poolest. Seega CRD artikli 12(4) eesmärk on vähendada algkapitalinõuet kitsale krediitdiasutuste ringile, mille riskiprofiil on oluliselt lihtsam ja tegevus oluliselt piiratum võrreldes tavapärase krediitdiasutusega. Eelnõu kohaselt kaotatakse olulised täna kehtivad piirangud ühistupanga tegevusele. Ühistupangale lubatakse täpselt sama tegevus ja riskide võtmine nagu mitte ühistupanga vormis krediitdiasutusel. Ühistupank saaks muuhulgas asutada filiaali välisriigis ja kaasata hoiuseid piiriüleselt, kaubelda oma arvel ning pakkuda kõiki pangandusteenuseid sh kõrge keerukusega ja riskisusega teenuseid. Finantsinspektsiooni hinnangul on nimetatud kujul Eelnõu vastuolus CRD põhimõtetega, sest selles ei ole piisavalt kitsendatud krediitdiasutuste ringi, millele on võimalik madalam algkapitalinõue rakendada.</p> <p>(Ühistu)pankade hea kapitaliseeritus on finantssektori, sh pangandussektori usaldusväärse tagamiseks üks oluline tingimus. Arvestada tuleb, et panga asutamise algkapitali nõue viis miljonit eurot on vastavas sektoris juba täna pigem madal nõue. Samuti tuleb ühistupanga puhul arvestada, et pangandustegevusele kohaldub samamoodi üldine pankade suhtes kehtiv raamistik, mille kohaselt peab panga omakapital olema vastavuses tegevuse ulatuse ja sellest tulenevate riskidega. Eelnõuga võimaldatav ühistupanga algkapitali miinimumsuuruse nõue üks miljon eurot ei ole proportsioonis ühistupanga võimaliku tegevusega, s.o osutada tegevuspiiranguteta finantsteenust ja vastavuses asjakohaste regulatsioonide mõttega. Olukord, kus ühistupangale lubatakse sama tegevus ja samade riskide võtmine nagu mitte ühistu vormis pankadele, kuid rakendatakse viis korda madalamat kapitalinõuet, võib tekitada põhjendamatut regulatiivset arbitraaži. Krediitdiasutuse algkapitalinõue on muuhulgas ka oluline sisenemisbarjäär, mis toimib viisil, et madalama kvaliteedi ja riskantsema äriplaaniga ning vähem usaldusväärse taustaga taotlejad ei suuda tekitada piisavalt suurt investorite huvi. Sellega kaitstakse nii krediitdiasutuse tegevusloa usaldusväärset kui tagatakse taotlejate kvaliteeti ning see omakorda kaitseb hoiustajate huve.</p> <p>Koosmõjus Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 (CRR) artikli 93 nõudega pidevalt täita algkapitalinõuet on algkapitalinõue <i>backstop</i>’iks tegevust alustavate krediitdiasutuste ebaõnnestumisel, sest krediitdiasutus on sunnitud enda likvideerimist alustama kui omavahendite tase veel piisavalt kõrge. Algkapitalinõue viis miljonit eurot tagab edukama tegevuse võimalikus likvideerimismenetluses, tagades paremini nii hoiustajate kaitse kui vähendades väljamakseid Tagatistfondist.</p> <p>Sedalaadi nõue tekitab regulatiivset arbitraaži ka võrreldes muude litsentseeritud teenuste pakkujatega. Selline algkapitalinõue üks miljonit eurot ei erineks oluliselt investeerimisühingute algkapitalinõudest 750 tuhat eurot (väärtpaperiturust seadus (edaspidi <i>VPTS</i>) § 93 lõike 1 punktid 1</p>		
--	--	--	--

	<p>ja 2). Ometi kehtivad investeerimisühingutele VPTS §-is 88 sätestatud range klientide varade lahususe nõue ja oma huvides kasutamise keeld, mida krediitiasutus ei ole klientidelt kaasatud hoiuste puhul kohustatud järgima.</p> <p>Finantsinspeksioon palub täiendavalt kaaluda Eelnõus KAS § 44 lõike 1 muudatuse vajalikkust.</p>		
21	<p>Teeme ettepaneku piirata ühistupankade teenuse osutamise ulatust. Eelnõu § 1 punkt 9 näeb ette HLÜ-dele nõude osutada teenuseid vaid Eestis, siis KAS-s ühistupankade puhul sellist erisust ei ole kehtestatud. KAS § 13 lõige 2 ja § 131 lõige 11 sätestavad, et krediitiasutuse registrijärgne asukoht ja peakontor on Eestis. HLÜS § 5 lõikega 3 kehtestatakse nõue, et nii HLÜ asu- ja tegevuskoht peavad asuma Eestis. Seletuskirja kohaselt tähendab see, et HLÜ võib teenuseid osutada Eesti piires, st Eesti elanikele või juriidilistele isikutele. Samuti ei või HLÜ tulenevalt HLÜS § 6 lõikest 5 ja Eelnõu § 1 punktist 10 osutada HLÜS §-s 6 nimetatud teenuseid väljaspool oma tegevuskohta ega välisriigis filiaali kaudu. Eelnõu kohaselt kohaldatakse ühistupangale HLÜS §-des 7-25 ja 32 sätestatud. Seega nimetatud nõuded (HLÜS § 5 ja 6) ühistupanga suhtes ei kohaldu. Seletuskirja lisas 1 on märgitud, et RM ei soovi laiendada liikmete ringi väljaspool Eestit, sest siis kaoks ära sotsiaalne kontroll. Leiame, et ühistupanga ja tema liikmete suhtes peaks samuti kehtestama nõuded, et nende tegevus on piiratud vaid Eestiga ning analoogne piirang tuleb ühistupanga puhul kehtestada ka KAS-s. Seega tuleb ka KAS-s kehtestada piirang, et ühistupank ei või piiriüleselt ega filiaali kaudu teenuseid osutada ning tegevuskoht peab asuma Eestis.</p> <p>Vastava muudatuse mittetegemisel on ühistuna asutatud krediitiasutusel lubatud ka piiriülene tegevus ja eriti veel olukorras, kus nende algkapital oleks Eelnõu kohaselt märkimisväärselt madalam võrreldes aktsiaseltsina asutatud krediitiasutustest.</p>	Selgitatud	<p>HLÜ teenuste osutamise ring (liikmesus) ja territoriaalne piirang (seotus Eestiga) on ühelt poolt tingitud nimelt ühistulise tegevuse edendamise eesmärgil, ning teiselt poolt välise (finantsjärelevalve) puudumisest. Eelnõu koostajad leiavad, et kui isik täidab krediitiasutusele kohalduvaid nõudeid, siis ei ole täiendavalt mõistlik piirata teenuste osutamist (v.a algkapitali nõude puhul; vt eelmine kommentaar).</p>
22	<p>Eelnõu § 3 punktiga 9 täiendatakse KAS § 44 lõikega 2, mille kohaselt otsustavad ühistupanga liikmed aktsia- või osakapitali suuruse muutmise 12 kuu jooksul arvates aktsia- või osakapitali suuruse muutmise aluseks oleva olukorra tekkimisest. Juhime tähelepanu, et 12-kuu pikkune viivitamine võib tekitada olukorda, et tegelik aktsia- või osakapitali suurus on vähenenud, kuid seda raporteeritakse veel aasta jooksul tegelikust suuremana ja see võib järelevalvele ning avalikkusele jätta valet muljet krediitiasutuse kapitaliseeritusest. Finantsinspeksioon teeb ettepaneku täiendada 44 lõiget 2 põhimõttega, et aktsia- või osakapitali vähenemise korral rohkem kui 5% võrra võrreldes avalikes registrites kajastuva summaga, tuleb avalikes registrites olevat teavet viivitamata ajakohastada.</p>	Arvestatud	<p>KAS § 44 lõiget 2 on eelnõus täiendatud.</p>
23	<p>Eelnõu § 3 punktiga 15 tunnistatakse kehtetuks § 59 lõige 6. Juhime tähelepanu, et seletuskirjas toodud põhjendused ei ühti tehtava muudatusega.</p>	Arvestatud	<p>Eelnõu seletuskirja on vastavalt muudetud.</p>
24	<p>Eelnõu § 3 punktiga 21 muudetakse KAS § 84 lõike 2 sõnastust. Juhime tähelepanu, et seletuskirjas toodud põhjendused ei ühti tehtava muudatusega. Seletuskirjas ei ole põhjendatud siseauditi üksuse juhile täiendavate nõuete kehtestamist.</p>	Arvestatud	<p>Eelnõu seletuskirja on vastavalt muudetud.</p>
25	<p>Eelnõu § 3 punktiga 23 täiendatakse KAS § 116 lõikega 4. Lisatud lõike 4 sätestatu kohaselt lõpetatakse ühistupank, kui ühistupangal on vähem kui 50 liiget ja liikmete arv ei ole kahe</p>	Selgitatud	<p>Ühistupanga lõpetamine toimub 11. peatükis sätestatu kohaselt kui</p>

	kuu jooksul suurenenud. Uuest sättest ei tulene kes sellisel juhul lõpetamise menetluse alustab. Tuleks ette näha ka nõuded, et kui ühistupank ei astu samme ega tee otsust teatud aja jooksul vabatahtlikuks lõpetamiseks, siis on Finantsinspeksioonil õigus nõuda kohtu kaudu ühistupanga sundlõpetamist.		ühistupanga erisätetes ei ole sedastatud teisiti.
26	Finantsinspeksioon jääb seisukoha juurde, et enne Finantsinspeksioonilt tegevusloa taotlemist peavad HLÜ-d vahetult enne tegevusloa esitamist läbima varade põhjaliku hindamise (<i>Asset Quality Review</i>), et saada ülevaade milline on varade tegelik kvaliteet ja kvaliteedi mõju krediitiasutuse/ühistupanga omavahendite tasemele ja kapitaliseeritusele. Nagu ka seletuskirjas on korduvalt välja toodud, siis täna ei allu HLÜ-d riiklikule järelevalvele ning liikmed ei huvitu ega teosta kontrolli HLÜ tegevuse, sh varade, üle ning nende tegevus on läbipaistmatu, revisjonikomisjonid ei suuda riskikohti tuvastada ja/või ei ole sõltumatud. Seega sõltumatu varade hindamine enne ühistupanga loa taotlemist on hädavajalik, et saada kindlust varade tegelikus kvaliteedis ja väärtuses.	Selgitatud	Varade kvaliteedi hindamine peab toimuma kõikide isikute puhul, kes taotlevad krediitiasutuse tegevusloa, sh HLÜ-d.
27	KAS § 46 reguleerib ühistupanga kasumi jaotamist. Juhime tähelepanu, et kasumi väljamakseid (dividende) käsitlevad erinevad seadused erinevalt, mistõttu peaks need sätted tulevikus üle vaatama ja täpsustama.	Teadmiseks võetud	
28	KAS § 134.19 kirjutab ette karistusnormi juhaks, kui krediitiasutus rikub tarbija krediitdivõimelisuse hindamise kohustust. Seejuures on analoogne säte ka KAVS §-s 99. Kuid lisaks KAVS §-le 99 näeb KAVS § 98 ette karistusnormi ka sisekontrollile ja sise-eeskirjale kehtestatud nõuete rikkumise eest. Üheks selliseks sise-eeskirjaks on KAVS §-ga 49 ette nähtud tarbija krediitdivõimelisuse kord, mis on väga oluline dokument otsustamiseks ja veendumaks, kas tarbija krediitdivõimelisuse hindamise kohustust on rikutud. KAS § 83 lõike 31 kohaselt kohustuvad ka krediitiasutused järgima KAVS §-s 49 sätestatud ehk kehtestama vastava sise-eeskirja. Kuid KAS ei sisalda KAVS §-ga 98 analoogset sätet. Sellest tulenevalt teeme ettepaneku kehtestada KAS-s KAVS §-ga 98 analoogne säte.	Selgitatud	KAS-is sisalduvate vastutussätete ülevaatamine on plaanitud tulevikus muu eelnõu raames.
29	Juhime tähelepanu, et nii KAS-s kui ka KAVS-s on trahvimäärad juriidiliste isikute puhul läbivalt väärteo korras 32 000 eurot, mis ei vasta EL õigusele ega ole kooskõlas ka trahvi rakendamise eesmärkidega. Teeme ettepaneku rakendada finantssektoris halduskaristusi määras, mis oleks kooskõlas EL õiguses kehtestatud nõuetega.	Selgitatud	Juriidiliste isikute trahvimäärad vaadatakse üle korraga kõikides finantssektori eriseadustes eraldi eelnõuga.
30	Finantsinspeksiooni seaduse muutmine Kuigi Eelnõuga ei ole Finantsinspeksiooni seaduse (edaspidi <i>FIS</i>) muutmine ette nähtud, peab Finantsinspeksioon teatud muudatusi vajalikuks. Teeme ettepaneku muuta ja suurendada FIS § 453 lõikega 1 kehtestatud krediitiasutuse tegevusloa menetlustasu 10 000 euron. Hetkel kehtiva tegevusloa menetlustasu tase pärineb aastast 2005. a. ja seda ei ole vahepealse aja jooksul muudetud. Krediitiasutus on finantsstabiilsuse seisukohalt kõige olulisem subjekt ning seepärast on põhjendatud, et sellise järelevalve subjekti puhul on tegevusloa taotlemise menetlustasu kõrgem kui teistel. Sellest tulenevalt ka FIS §-ga 454 kehtestatud täiendava tegevusloa või olemasoleva tegevusloa muutmise taotlemise tasu võiks olla suurendatud 3 000 euron.	Selgitatud	Tegevusloa menetlustasud vaadatakse üle korraga kõikides finantssektori eriseadustes eraldi eelnõuga.

31	Palume arvestada, et Finantsinspektsiooni tegevust finantseeritakse finantsjärelevalve subjektide poolt, mistõttu peaks järelevalve olema kulupõhine ja lähtuma eesmärgist, et ühed subjektid ei peaks teisi subsideerima. Finantsinspektsiooni hinnangul, vähemalt esimesel aastal, peaks ette nägema täiendava mehhanismi, millega ühistupangad ise tasuksid oma menetluskulu ja seda ei peaks subsideerima teised järelevalve subjektid.	Selgitatud	Eelnõu koostajad on nõus, et üldiselt ei peaks ühed järelevalvesubjektid Sarnaselt eelmises märkuses toodule
32	Muud märkused Eelnõu § 1 punktiga 3 täiendatakse HLÜS §-i 2 lõigetega 5–6. Juhime tähelepanu, et nimetatud paragrahvis puudub lõige 4.	Arvestatud	Eelnõu § 1 p 3 on muudetud.
33	Eelnõu § 1 punktiga 10 mh muudetakse HLÜS § 6 lõiget 2. Seletuskirja kohaselt „kindlaksmääramata isikute ringile“ asendatakse fraasiga „hoiu-laenuühistu liikmetele ja mitte-liikmetele“, kuid Eelnõus on sätestatud „liikmetele ja muudele isikutele“.	Arvestatud	Eelnõu seletuskirja on vastavalt muudetud.
34	Eelnõu § 1 punktiga 26 tunnistatakse kehtetuks HLÜS § 22 lõiked 4 ja 5. Seletuskirja kohaselt on osakapitali korrigeerimise raamistik asendatud lõigetes 6 ja 7 tooduga. Juhime tähelepanu, et Eelnõus puudub § 22 lõige 7.	Arvestatud	Eelnõu § 1 punkti 26 on vastavalt muudetud.
35	Seletuskirja 4. lehekülje kohaselt „Probleemid ühistutes ei ole aga seotud rahapesu tõkestamisega“. Absoluutseks rahapesu tõkestamise probleemi välistamiseks ei ole Finantsinspektsiooni hinnangul alust. Seega peame mõistlikuks viidatud lause Eelnõu seletuskirjast kustutada või täiendada järgmiselt: <i>“Probleemid ühistutes ei ole aga seotud üksnes rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega.”</i>	Arvestatud	Eelnõu seletuskirja on vastavalt muudetud.
36	Eelnõu §-i 4 kohta on seletuskirjas sätestatud, et „käesolev muudatus peaks tagama, et makseteenuseid osutavas HLÜ-s rakendatakse suurema osamaksu teinud liikmetele ka sobivusnõudeid, misjärel ei oleks võimalik HLÜ-sse hoiustanud isikute raha laenata sellistele liikmetele, kes on kriminaalkorras karistatud, kelle osalus ei too kaasa rahapesu või terrorismi rahastamise riske või kes ei vasta muudele MERAS-i 4. peatükis sätestatud nõuetele“. Teeme ettepaneku sõnastada lause järgmiselt: <i>„Käesolev muudatus peaks tagama, et makseteenuseid osutavas HLÜ-s rakendatakse suurema osamaksu teinud liikmetele ka sobivusnõudeid, misjärel ei oleks võimalik HLÜ-sse hoiustanud isikute raha laenata sellistele liikmetele, kes on kriminaalkorras karistatud, kelle osalus võib kaasa tuua rahapesu või terrorismi rahastamise riske või kes ei vasta muudele MERAS-i 4. peatükis sätestatud nõuetele.”</i>	Arvestatud	Viidatud lauset on seletuskirjas muudetud.
37	HLÜS § 325 lõike 4 kohaselt ei või nõukogu liikmeks olla HLÜ juhatuse liige, prokurist, audiitor ega laenukomitee liige, samuti krediitiasutuse ega teise finantseerimisasutuse, välja arvatud ühistupanga, juhatuse või nõukogu liige. Põhikirjas võib näha ette muid isikuid, kes ei või olla nõukogu liikmeks. Juhime tähelepanu, et koma peale sõna „ühistupanga“ on üleliigne.	Selgitatud	Koma pärast sõna „ühistupanga“ on sätte lausestuse juures vajalik, sest ühistupanga erand käib ainult sellest eelneva lauseosa kohta.
38	Eelnõu § 1 punkti 45 kohta on seletuskirjas sätestatud, et HLÜS § 325 lõigete 7-10 näol on tegemist äriseadustiku § 317 lõigete 2–4 ületoomisega HLÜS-i. Juhime tähelepanu, et HLÜS-s puudub § 325 lõige 10.	Arvestatud	Eelnõu seletuskirja on vastavalt muudetud.

39	Eelnõu seletuskirja 44. leheküljel on sätestatud, et hoiuste hüvitamise tähtaeg on 7 päeva. Juhime tähelepanu, et hoiuste hüvitamise tähtaeg on 7 tööpäeva.	Arvestatud	Eelnõu seletuskirja on vastavalt muudetud.
MTÜ FINANCEESTONIA			
1	Üldine Kindlasti tuleks HLÜ-d viia võimalikult kiiresti mingis vormis FI järelevalve alla, kasvõi KAVS raamistikku peegeldades.	Teadmiseks võetud	
2	Minimaalse osakapitali tõstmine 32 000 eurolt 50 000 euroni. Uus tase on väga madal, võiks kaaluda tõstmist 100 000 euroni. KAV nõue on 50 000 eur, aga KAV ei tohi võtta hoiuseid.	Selgitatud	Eelnõu koostamisel kaaluti minimaalse osakapitali tõstmist 100 000 euroni, kuid eelnõu koostajate hinnangul ei oleks see jõukohane väiksematele HLÜ-dele, kes peaksid üsna kiiresti kahe- või kolmekordistama oma kapitalimahtusid.
3	Restruktureerimise lõpptähtaeg on 2027 lõpus ehk aega on 5 aastat. Võiks kehtestada 3-4 aastat. Selle ajaga on võimalik end ümber kujundada kas pangaks või krediidiandjaks.	Mitte-arvestatud, selgitatud	Pakutud panga tegevusloa taotlemise tähtaeg on eelnõu koostajate hinnangul liiga lühike, arvestades panga tegevusloa taotlemisele kuluvat ressursi ja vajaminevaid toiminguid (eelkõige arvestades HLÜ-de ühistulist vormi).
EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA			
1	Üldine Kaubanduskoda nõustub Rahandusministeeriumiga, et hoiu-laenuühistutega seotud regulatsioone tuleb muuta. Peamiseks lahendamist vajavaks probleemiks on vähene kontroll hoiu-laenuühistute tegevuse üle, täpsemalt seaduses sätestatud hoiu-laenuühistute enesekontrolli põhimõtte mittetõõtamine praktikas. Samuti on olnud probleeme mõnede pahatahtlikult tegutsevate hoiu-laenuühistutega. Seega toetame Eelnõu peamist eesmärki tagada hoiu-laenuühistute tegevuse suurem läbipaistvus ning hoiu-laenuühistute liikmete (hoiustajate) tõhusam kaitse. Samas peame oluliseks, et nende eesmärkide saavutamine ja muudatuse tegemine õigusaktides toimuks kooskõlas hea õigusloome põhimõtetega ning erinevaid huvigruppe sisuliselt kaasates.	Teadmiseks võetud	
2	Meie hinnangul ei ole Eelnõu väljatöötamine toimunud vastavalt hea õigusloome põhimõtetele ning plaanitavaid muudatusi ei ole meile teadaolevalt kõikide oluliste sihtgruppidega läbi arutatud. Eelkõige jääb mõistetamatuks, millest on põhjustatud Eelnõu menetlemise kiireloomulisus. Hoiu-laenuühistutega seonduvad probleemid on meie hinnangul olnud ministeeriumile teada aastaid. Nüüd proovib aga Rahandusministeerium olukorda lahendada loetud päevade jooksul jõulupühade järgsel ajal. Soovime rõhutada, et Kaubanduskojal ning teistel kaasatud organisatsioonidel on olnud aega oma seisukohtade kujundamiseks Eelnõu osas kõigest neli tööpäeva. Arvestades muudatuste mahtu ning nende märkimisväärselt suurt mõju hoiu-laenuühistutele, on tähtaeg arvamuse avaldamiseks selgelt ebamõistlik ning vastuolus ka HÖNTE-ga, mille § 1 lg 5 kohaselt peab huvirühmade kaasamine toimuma vastavalt Vabariigi Valitsuse kodulehel avaldatud kaasamise heale	Selgitatud	Plaanitavate muudatustele on eelnenud väljatöötamiskavatsus ja eelnõu oli esimesel kooskõlastusringil juba 2020. a. sügisel. Lisaks on korraldatud ka mitmeid kohtumisi ühistutega. Teise kooskõlastusringi tavapärasest lühem tähtaeg on tingitud sellest, et 2020. aastal esimesele kooskõlastusringile saadetud eelnõu sisu ühtib siiski suures osas käesoleva eelnõu versiooniga – juurde on lisatud üleminekusätteid ning täiendatud ühistupanga regulatsiooni krediidiasutuste seaduses; samuti lisatud reklaamiseadusesse piirang hoiuseintresside reklaamimise kohta.

	<p>tavale. Kaasamise hea tava punkt 4.6 on sõnastatud järgnevalt: “Kaasatavatele võimaldatakse piisavalt aega tagasiside andmiseks. Avalik konsulteerimine kestab neli nädalat. Põhjendatud juhtudel võib konsulteerimise kestust lühendada. Konsulteerimise kestust pikendatakse väga mahuka otsuse eelnõu puhul või muudel põhjendatud juhtudel.”</p> <p>Antud juhul ei vasta Rahandusministeeriumi tegevus Kaubanduskoja hinnangul mitte ühelegi sättes olevale lausele. Kaasatavatele ei võimaldata piisavalt aega tagasiside andmiseks, sest 17 lehekülje pikkuse eelnõu ja 82 lehekülje pikkuse seletuskirja läbitöötamiseks ei ole neli tööpäeva kindlasti piisav. Avalik konsulteerimine kestab nelja nädala asemel neli tööpäeva. Eelnõust ei nähtu midagi sellist, mis võiks põhjendada konsulteerimise lühendamist. Eelnõud koos seletuskirjaga võib pidada keskmisest oluliselt mahukamaks, kuid sellele vaatamata Rahandusministeerium mitte ei pikendanud arvamuse avaldamise tähtaega, vaid on seadnud hea kaasamise tavas sätestatust mitu korda lühema tähtaja.</p> <p>Nii käesoleva konsultatsiooni kui ka kõigi järgnevate kaasamiste puhul peame väga oluliseks, et peetakse kinni hea õigusloome ja normitehnika eeskirjas ning kaasamise heas tavas sätestatust. Heaks kaasamiseks ei saa pidada seda, kui 17 lehekülje pikkusele eelnõule oodatakse tagasisidet nelja tööpäeva jooksul. Lisaks teeme ministeeriumile ettepaneku arutada plaanitavad muudatused veelkord läbi hoiu-laenuühistutega ja vajaduse korral ka teiste huvigruppidega, et leida olemasolevatele probleemidele mõistlikud lahendused.</p>		<p>Lisaks on Rahandusministeerium aastate jooksul Eesti Hoiu-Laenuühistute Liidule pakkunud mitmeid võimalusi esitada konkreetseid ja sihistatud ettepanekuid, mis suurendaksid hoiu-laenuühistute läbipaistvust ja usaldusväärsust, kuid sisuliselt ei ole selliseid ettepanekuid siiani laekunud. Liidu esitatud ettepanekute sisu on hoopis veelgi „liberaliseerida“ kehtivat regulatsiooni (kaotada ära mitmeid põhimõttelisi nõudeid), mis on täiesti vastupidine suund. Selline lähenemine võib hoopis tekitada juurde uusi maksejõuetusjuhtumeid.</p> <p>Veel lisaks – Hoiu-laenuühistute Liit esindab vähem kui pooli ühistuid. Liitu mitte-kuuluvate ühistute seisukohad aga erinevad Liitu kuuluvate ühistute seisukohtadest – Liitu mitte-kuuluvad ühistud toetavad mitmeid varasemaid ja ka nüüd eelnõuga tehtavaid ettepanekuid.</p>
EESTI PANK			
1	<p>Eesti Pank toetab eelnõu kiiret vastuvõtmist. Oleme nõus eelnõu seletuskirjas toodud väitega, et sisuliselt võib ühistu liikmeks saada igaüks ja seeläbi saab asuda seisukohale, et hoiuseid kaasatakse kaudselt ikkagi avalikkuselt. Oleme varasemalt mitu korda juhtinud tähelepanu, et hoiu-laenuühistud tegelevad avalikkuselt hoiuste kaasamisega ja seetõttu tuleb nad viia finantsjärelevalve alla. Muuhulgas on see vajalik ka võrdse kohtlemise ja finantsturu läbipaistva toimimise aspektist. Seetõttu toetame eelnõus pakutud lahendust, mille kohaselt hoiuseid kaasavad hoiu-laenuühistud peavad taotlema Finantsinspeksioonilt ühistupanga või panga tegevusloa või oma tegevuse ümber kujundama.</p>	Teadmiseks võetud	
2	<p>Samas leiame, et eelnõus väljapakutud üleminekuperiood (31.12.2027) on liiga pikk, kuna tegevusloa taotlemise ettevalmistamine ja menetlus ei vaja nii pikka perioodi. Teeme ettepaneku üleminekuperioodi lühendada nii, et hoiu-laenuühistud peavad taotlema Finantsinspeksioonilt krediidiastutuste tegevusluba hiljemalt 2025. aasta 31. detsembriks.</p>	Mitte-arvestatud	<p>Pakutud üleminekuperioodi pikkus ja panga tegevusloa taotlemise tähtaeg on eelnõu koostajate hinnangul liiga lühikesed, arvestades panga tegevusloa taotlemisele kuluvat ressursi ja vajaminevaid toiminguid (eelkõige arvestades HLÜ-de ühistulist vormi).</p>
3	<p>Teeme ka ettepaneku krediidiandjate- ja vahendajate seaduse paragrahv 2 lõige 6 hiljemalt koos tegevusloa taotlemise nõude kehtima hakkamisega kehtetuks tunnistada. Seletuskirja järgi võivad hoiu-laenuühistud tulevikus jätkata laenude andmist ilma hoiuste kaasamiseta ka krediidiandjana. Kehtiv krediidiandjate- ja vahendajate seaduse paragrahv 2 lõige 6</p>	Selgitatud	<p>Kui HLÜ taotleb krediidiandja tegevusloa, siis laienevad talle KAVS-ist tulenevad nõuded, sh laenu andmise nõuded. KAVS § 2 lõike 6 kehtetuks tunnistamist analüüsivad eelnõu koostajad täiendavalt tulevikus</p>

	näeb ette tingimused, mille puhul ei kohaldu antud seadust hoiu-laenuühistutele. Kuigi eelnõuga nähakse ette hoiu-laenuühistutele eraldi nõuded laenuandmisele, ei pruugi need olla piisavad ja arvestades hoiu-laenuühistute ümberkorraldamist võiks rakendada neile laenuandmisel krediidiandjatele kehtestatud nõudeid. Seda muudatust võib rakendada ka varasemalt nähes ette vajaliku üleminekuperioodi.		ning vajaduse korral tehakse vastav muudatus KAVS-is.
EESTI HOIU-LAENUÜHISTUTE LIIT			
1	<p>Leiame, et Rahandusministeeriumi poolt eelnõu sellisel kujul ja kiirusega menetlemine on vastuolus Vabariigi Valitsuse kinnitatud kaasamise hea tavaga ning hoiu-laenuühistute (HLÜ) arvamust ei peeta juba ette millekski. Tegemist on pahatahtliku ja tagajärgedele mõtlematu sooviga likvideerida Eesti üks vanimaid oma liikmetel tuginevaid ettevõtlusvorme. Nõukogude võim likvideeris ühistulise liikumise 1940ndatel aastatel. Nüüd, 21. sajandil näeme sama katset demokraatliku Eesti Vabariigi poolt. HLÜde likvideerimine ülalt alla on vastuolus Euroopa Liidu õigusega, kus Eesti Euroopa Liidu liikmena on võtnud endale kohustuse tagada toimiv turumajandus ja seda ka ühistegevus- ja finantssektoris.</p> <p>Senine probleem on olnud selles, et riigi poolt ja seaduse alusel tegutsevad institutsioonid (Finantsinspeksioon, Rahapesu Andmebüroo, Rahandusministeerium, Eesti Pank jne) ei ole vaatamata HLÜde korduvatele pöördumistele suutnud mõnede HLÜde senisele pahatahtlikkusele piiri panna, kuigi riikliku tõhusa järelevalve tegemiseks HLÜde kui finantseerimisasutuste üle annab lisaks aluse kehtiv rahapesu ja terrorismi tõkestamise seadus (vt mh RahaPTS § 72 lõige 2 punkti 4).</p> <p>Kuna eelnõuga soovitakse HLÜd kui eraldi ettevõtlusvorm lähema viie aasta jooksul ära likvideerida või alternatiivina sundümberkujundada, siis tuginedes Eesti Hoiu-laenuühistute Liidu liikmesühistute edukale tegevuskogemusele aastast 1992, mida toetavad ka hoiu-laenuühistute (kui ettevõtlusvormi) head tulemused inimeste ja kogukondade ühistegevuse edendamisel üle maailma, ei toeta ega kooskõlasta Eesti Hoiu-laenuühistute Liit Rahandusministeeriumi esitatud eelnõud.</p>	Teadmiseks võetud, selgitatud	<p>Plaanitavate muudatustele on eelnenud väljatöötamiskavatsus ja eelnõu oli esimesel kooskõlastusringil juba 2020. a. sügisel. Lisaks on korraldatud ka mitmeid kohtumisi ühistutega.</p> <p>Teise kooskõlastusringi tavapärasest lühem tähtaeg on tingitud sellest, et 2020. aastal esimesele kooskõlastusringile saadetud eelnõu sisu ühtib siiski suures osas käesoleva eelnõu versiooniga – juurde on lisatud üleminekusätted ning täiendatud ühistupanga regulatsiooni krediidiastutuste seaduses; samuti lisatud reklaamiseadusesse piirang hoiuseintresside reklaamimise kohta.</p> <p>Lisaks on Rahandusministeerium aastate jooksul Eesti Hoiu-Laenuühistute Liidule pakkunud mitmeid võimalusi esitada konkreetseid ja sihistatud ettepanekuid, mis suurendaksid hoiu-laenuühistute läbipaistvust ja usaldusväärsust, kuid sisuliselt ei ole selliseid ettepanekuid siiani laekunud. Liidu esitatud ettepanekute sisu on hoopis veelgi „liberaliseerida“ kehtivat regulatsiooni (kaotada ära mitmeid põhimõttelisi nõudeid), mis on täiesti vastupidine suund. Selline lähenemine võib hoopis tekitada juurde uusi maksejõuetusjuhtumeid.</p> <p>Veel lisaks – Hoiu-laenuühistute Liit esindab vähem kui pooli ühistuid. Liitu mitte-kuuluvate ühistute seisukohad aga erinevad Liitu kuuluvate ühistute seisukohtadest – Liitu mitte-kuuluvad ühistud toetavad mitmeid varasemaid ja ka nüüd eelnõuga tehtavaid ettepanekuid.</p>
AUDIITORKOGU			

1	Üldine Audiitorkogu analüüsis eelnõus nimetatud õigusnorme eelkõige audiitorteenuse osutamise seisukohast.	Teadmiseks võetud	
2	Eelnõu § 41 lg 1 § 41 lg 1 näeb ette, et hoiu-laenuühistu raamatupidamise aastaaruanne peab olema auditeeritud. Auditi võib asendada ülevaatusega, kui hoiu-laenuühistu kaasatud hoiuste maht on väiksem kui 1 000 000 eurot. Nimetatud õigusnorm ei ole kooskõlas AudS § 91 sätestatud üldiste auditi kohustuse kriteeriumitega. Kindlasti ei tohiks valdkonna eriseadus ette näha leebemaid auditi kriteeriume kui AudSs on sätestatud. Sellest tulenevalt tuleb õigusnormi lisada, et auditi võib asendada ülevaatusega, kui hoiu-laenuühistu (edaspidi HLÜ) kaasatud hoiuste maht on väiksem kui 1 000 000 eurot ja HLÜl ei ole raamatupidamise aruande auditi kohustust tulenevalt AudS § 91 lg-st 1 ja 2. Lisame, et eelnõus kasutatakse mitmes sättes terminit „auditeeritud“, kuigi audiitorkontrolli on võimalik teostada ka ülevaatusena. Näit § 413 lg 2 p. 1. Soovitame eelnõu terminoloogiat nimetatud osas muuta, kasutades pigem mõistet „audiitorkontroll“.	Osaliselt arvestatud	Eelnõust on kustutatud HLÜS § 41 lg 1 lause 2. Lisaks märgime, et terminit „auditeeritud“ on eelnõus kasutatud ainult majandusaasta aruande puhul, ning ülevaatusega auditeerimise asendamine ei ole eelnõu koostajate hinnangul lubatud ka nt kehtiva HLÜS § 26 lg 1 alusel. Sellega seostuvad ka eelnõus toodud HLÜS § 41 lg 1 ning § 41.3 muudatused.
3	Eelnõu § 41 lg 4 Täpsustamist vajavad järgmised teemad: <ul style="list-style-type: none"> Kliendi kohustus tellida eritöö Oleme oma eelmises arvamuses eelnõule selgitanud, et tegemist on audiitori eritööga. Nimetatud eritöö tingimused lepib audiitorettevõtja kliendiga kokku kliendilepingus. Kuna tegemist on eritööga, mitte raamatupidamise aastaaruande audiitorkontrolliga, peab seaduses määratlema, et hoiu-laenuühistul on kohustus tellida audiitorilt nimetatud eritöö. Hetkel pakutud sõnastuses tekiks arusaamatu ja praktikas lahendamatu olukord, kus seadus näeb ette audiitorile kohustuse läbi viia seaduses nimetatud nõuete audiitorkontroll, kuid HLÜl kohustust eritööd tellida ei ole. Audiitor ei saa omal initsiatiivil ühtegi majandusüksust kontrollima minna, isegi kui see on seaduses nõudena kirjutatud, vaid antud töövõtu peab HLÜ temalt tellima. Seetõttu peab seadus nimetatud eritöö tellimise kohustuse HLÜdele ette nägema. <ul style="list-style-type: none"> Audiitorkontrolli standard ja kindlustunde aste Oleme varasemalt selgitanud, et eritöö puhul on kriitiliselt oluline seaduses märkida, mis standardi kohaselt audiitor HLÜ poolt temalt tellitava töövõtu peab läbi viima. Peame siin kõige asjakohasemaks audiitorkontrolli standardit ISAE 3000, põhjendatud või piiratud kindlustunnet andvana. Samuti on oluline arvestada, et kõigi eritöö objektide osas ei ole põhjendatud kindlustunde andmine võimalik. Klientide võrdse kohtlemise ja seaduse nõuete selguse huvides peab seadus määratlema, milliste nõuete osas ootab seadusandja põhjendatud kindlust ja millal eeldatakse piiratud kindlust. <ul style="list-style-type: none"> Täpsemad kriteeriumid § 27, 271 lg 4 ja § 28 nõuete osas ja nõuete selgem ning arusaadav määratletus 	Selgitatud	Kohustus tellida eritöö ei ole üldiselt ette nähtud ka teistes finantsvaldkonna eriseadustes. Eelnõu üks eesmärke on suurendada liikmete rolli ühistu tegevuses ja seeläbi ka ühistu tegevuse üle kontrolli teostamisel. Teisisõnu, liikmete huvi peaks olema ka seaduses sätestatud eritööd korrapäraselt läbi viia. Audiitorkontrolli standardi ja kindlustunde astme osas on seletuskirja täiendatud. Eelnõu koostajate hinnangul ei ole seaduse tasandil standardile viitamine ja kindlustunde määramine põhjendatud. Mis puudutab § 27, § 27.1 ning § 28 nõudeid, siis need on proovitud eelnõu uues versioonis varasemaga võrreldes enam arusaadavamaks teha ja nende sisu avada.

	Oleme oma eelmises arvamuses ning kohtumistes ja kirjavahetuses selgitanud, millised audiitorkontrolli nõuded vajaks rohkem selgust. Kahjuks ei ole kõiki meie ettepanekuid arvesse võetud. Rõhutame veel kord, et audiitor saab ISAE 3000 põhjendatud või piiratud kindlust andva töövõtu raames kontrollida seaduses sätestatud nõuete täitmist, mis on piisavalt määratletud, et audiitor saaks neid käsitleda kriteeriumina.		
TARTU HOIU-LAENUÜHISTU			
1	Üldine Leiame, et Rahandusministeeriumi poolt eelnõu sellisel kujul menetlemine on vastuolus Vabariigi Valitsuse kinnitatud kaasamise hea tavaga ning tegemist on inimlikus vaates ka tegutsevate hoiu-laenuühistute otsese mõnitamisega, kus hoiu-laenuühistute arvamust ei peeta millekski.	Teadmiseks võetud	
2	Vastuolu kaasamise hea tavaga Vastavalt „Vabariigi Valitsuse reglemendi“ § 4 lõikele 2 kaasatakse eelnõu või muu küsimuse ettevalmistamisse asjassepuutuvad huvirühmad vastavalt kaasamise heale tavale, mille kinnitab Vabariigi Valitsus. Kaasamise heast tavast ning huvirühmade kaasamise vajalikkusest kõneleb ka „Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja“ § 1 lõige 5. Kaasamise hea tava ise on kinnitatud ja avaldatud Riigikantselei kodulehel (https://www.riigikantselei.ee/kaasamise-hea-tava). Nimetatud kaasamise hea tava rikkumise kohta Rahandusministeeriumi poolt ei ole võimalik isegi ühtegi konkreetset tsitaati välja tuua, sest kõnealuse eelnõu menetlemisel on Rahandusministeerium rikkunud selle igat punkti! Hoiu-laenuühistutele ei ole varem kõnealust seaduseelnõu näidatud. Ainus põgus tutvustamine toimus rahandusministri ja hoiu-laenuühistute esindajate kohtumisel 13. detsembril 2022. Juhime tähelepanu, et kohtumise teate saatis eelnõu üks koostajatest, finantsteenuste poliitika osakonna asejuhataja Thomas Auväärt, kes kirjutas kohtumise teates mh järgmist: „Lisaks tulenevalt Hoiu-laenuühistute Liidu poolt edastatud kirjast (lisan selle siia), võiks Liidu esindaja teha kohtumisel omapoolse ettekande/lühikese esitluse, et mida täpsemalt võiks kehtivas regulatsioonis muuta – eelkõige palume keskenduda järelevalve/kontrolliga seotud nõuete muutmisele“. Tegelikult kujunes kohtumine vaid hoiu-laenuühistute teavitamiseks (ülevaate andmiseks) sellest, mida ministeerium on juba valminud eelnõuga otsustanud muuta ning mingiks hoiu-laenuühistute omapoolseks ettekandeks/esitluseks võimalust ei antudki, kuigi esmased vastukommentaariid kuulati ära, et „linnukes“ kirja saaks. Nagu tabavalt ütles kogu kohtumise lõpetuseks Eesti Hoiu-laenuühistute Liidu (koondab 7 vanimat hoiu-laenuühistut) juhatuse esimees Uno Silberg: „Arvasime, et meid kutsuti pulma, aga sattusime enda matustele“. Lausa tragikoomiline on eelnõu menetlemisel asjaolu, et hoiu-laenuühistutele kui asjassepuutuval huvirühmale esitatakse 17 lehekülje pikkune eelnõu koos 82 lehekülje pikkuse seletuskirjaga esimest ja ainsat korda arvamuse avaldamiseks pühadevahelisel ajal (seda oleks võinud ju vähemalt 14. detsembril teha?), jättes arvamuse andmiseks formaalselt 4	Teadmiseks võetud, selgitatud	<p>Plaanitavate muudatustele on eelnenud väljatöötamiskavatsus ja eelnõu oli esimesel kooskõlastusringil juba 2020. a. sügisel. Lisaks on korraldatud ka mitmeid kohtumisi ühistutega.</p> <p>Teise kooskõlastusringi tavapärasest lühem tähtaeg on tingitud sellest, et 2020. aastal esimesele kooskõlastusringile saadetud eelnõu sisu ühtib siiski suures osas käesoleva eelnõu versiooniga – juurde on lisatud üleminekusätteid ning täiendatud ühistupanga regulatsiooni krediidiasutuste seaduses; samuti lisatud reklaamiseadusesse piirang hoiuseintresside reklaamimise kohta.</p> <p>Lisaks on Rahandusministeerium aastate jooksul Eesti Hoiu-Laenuühistute Liidule pakunud mitmeid võimalusi esitada konkreetseid ja sihistatud ettepanekuid, mis suurendaksid hoiu-laenuühistute läbipaistvust ja usaldusväarsust, kuid sisuliselt ei ole selliseid ettepanekuid siiani laekunud. Liidu esitatud ettepanekute sisu on hoopis veelgi „liberaliseerida“ kehtivat regulatsiooni (kaotada ära mitmeid põhimõttelisi nõudeid), mis on täiesti vastupidine suund. Selline lähenemine võib hoopis tekitada juurde uusi maksejõuetusjuhtumeid.</p> <p>Veel lisaks – Hoiu-laenuühistute Liit esindab vähem kui pooli ühistuid. Liitu mitte-kuuluvate ühistute seisukohad aga erinevad Liitu kuuluvate ühistute seisukohtadest – Liitu mitte-kuuluvad ühistud toetavad</p>

	<p>tööpäeva. Mõnitamise ja küünilisuse tipptasemest jäi puudu vaid seik, et kaaskirja lõppu ei olnud lisatud „Kaunist aastavahetust!“ või midagi sellist.</p> <p>Eelnõu kaaskirjas on lause: „<i>Arvestades teema kiireloomulisust, siis palun Teie seisukohta hiljemalt 2. jaanuaril 2023. a.</i>“. Milles seisneb teema kiireloomulisus, jääb täiesti arusaamatuks, kuigi vastuse sellele võib ehk leida käesoleva kirja punktist 2.</p> <p>Eeltoodust tulenevalt soovitame kõnealuse eelnõuga seotud Rahandusministeeriumi ametnikel tutvuda Vabariigi Valitsuse kinnitatud kaasamise hea tavaga, millega nad ilmselgelt oma ministeeriumis töötamise aja jooksul tutvunud ei ole, sest sellest, kuidas seaduseelnõu menetlema peab, ei paista neil aimu olevat. Seniks aga tuleb eelnõu menetlemine peatada.</p>		mitmeid varasemaid ja ka nüüd eelnõuga tehtavaid ettepanekuid.
3	<p>Eelnõu sisust ja poliitilisest tellimusest</p> <p>13. detsembril 2022 Rahandusministeeriumis toimunud kohtumisel, millel eelnõu autorid ise ei osalenudki (sic!), ütlesid minister ja temaga kaasas olnud ametnikud muu hulgas, et eelnõu puhul on tegemist poliitilise tellimusega ja et eelnõu peab jõudma jaanuari teisel nädalal kindlasti Riigikokku, sest nii olevat käskinud Riigikogu rahanduskomisjoni esimees Aivar Kokk. See, kas see tõele vastab, ei ole meie hinnata, aga ilmselgeks sai asjaolu, et hoiu-laenuühistute arvamuse küsimine enne eelnõu esitamist Riigikogule saab olema vaid formaalsus ning ühegi märkusega arvestada ei kavatseta, sest selleks pole aegagi. Kaaskirjas nimetatud „teema kiireloomulisus“ vaid kinnitab seda seisukohta.</p> <p>Tartu Hoiu-laenuühistu on esitanud oma üldised seisukohad Rahandusministeeriumi kavandatavate muudatuste hukatuslikkuse osas juba varem, sest eelnõu ettevalmistajad (nimeliselt näiteks Thomas Auväärt) on midagi sarnast üritanud erinevatele ministritele ette suruda juba aastaid, kuid senini tulutult. Eesti Hoiu-laenuühistute Liit on aastal 2020 esitanud ka omapoolse eelnõu hoiu-laenuühistute seaduse muutmiseks, kuid see on Rahandusministeeriumi poolt arvesse võtmata jäetud ning mingit arutelu pole toimunud. Nii ongi kokku saadud eelnõu, mis kas vastavalt poliitilisele tellimusele või ametnike küündimatusele tooks seadusena jõustumise korral kaasa hoiu-laenuühistute kui ühistegelise ettevõtluvormi hävingu Eestis. Põhjendused, miks see nii on, oleme korduvalt Rahandusministeeriumile esitanud, kuid need on jäänud tähelepanuta ning ei vääri seega siinkohal üle kordamist – kõik on arhiveeritud ning Rahandusministeeriumile ka teada.</p> <p>Üks detail väärrib veel esitamist. 13. detsembri 2022 kohtumisel ütlesid Rahandusministeeriumi esindajad, et Eesti Hoiu-laenuühistute Liidu aastal 2020 esitatud eelnõust võeti tänasesse eelnõusse sisse reklaamiseadusesse tehtavad muudatused intressi reklaami keelamiseks. Paraku meile valetati. Eesti Hoiu-laenuühistute Liidu pakutud eelnõus oli muu hulgas kirjas reklaamiseaduse § 29 täiendamine lõikega 3⁷ järgmisest sõnastuses:</p>	Selgitatud	<p>Plaanitavate muudatuste arutamiseks on korraldatud eelnõu kaks kooskõlastusringi, kuhu on kaasatud HLÜ-d ja huvigrupid, keda vastavad muudatused võivad puudutada.</p> <p>Teise kooskõlastusringi tavapärasest lühem tähtaeg on tingitud sellest, et 2020. aastal esimesele kooskõlastusringile saadetud eelnõu sisu ühtib siiski suures osas käesoleva eelnõu versiooniga – juurde on lisatud üleminekusätted ning täiendatud ühistupanga regulatsiooni krediitiasutuste seaduses; samuti lisatud reklaamiseadusesse piirang hoiuseintresside reklaamimise kohta.</p> <p>Lisaks märgime, et Eesti Hoiu-Laenuühistute Liidu poolt 2020. aastal esitatud eelnõu sisaldas osaliselt samu ettepanekuid, mis on kajastatud ka käesolevas eelnõus, kuid tervikuna ei tingi eelnõu koostajate hinnangul hoiustajate huvide suuremat kaitset, vaid pigem oli suunatud HLÜ-de vastavusnõuete vähendamisele ning ühistute suuremale isereguleerimisele.</p>

	<p>“(3⁷) Reklaam, millega teavitatakse soovist hoiuste või muude tagasimakstavate rahaliste vahendite kaasamiseks, ei tohi ühelgi kujul sisaldada pakutava hoiuseintressi määra.”.</p> <p>Ettepaneku mõte oli võrdse kohtlemise põhimõttel keelata intressi reklaamimine nii krediitiasutuste kui ka finantseerimisasutuste poolt. Sellest ettepanekust sai Rahandusministeeriumi „spetsialistide“ töö tulemusena eelnõusse järgmine säte:</p> <p>„(3) Hoiu-laenuühistu reklaam, millega teavitatakse soovist hoiuste või muude tagasimakstavate rahaliste vahendite kaasamiseks, ei tohi ühelgi kujul sisaldada pakutava hoiuseintressi määra.“</p> <p>Seega oleks intresside reklaam keelatud vaid hoiu-laenuühistute puhul, mis veel kord näitab, kui väga miskipärast vihatakse Rahandusministeeriumis just hoiu-laenuühistuid ning ollakse valmis neid eraldi diskrimineerima.</p> <p>Piisab sellest ühest näitest, et saada tervikpilt kogu eelnõu olemusest – hävitada Eestis ühistuline finantstegevus. Kas selleks on tõesti poliitiline tellimus, et muuta Eesti kogu maailmas unikaalseks?</p>		
4	<p>Kokkuvõte</p> <p>Eeltoodust tulenevalt ei hakka Tartu Hoiu-laenuühistu Rahandusministeeriumi „armust“ antud aja jooksul eelnõu isegi detailselt analüüsima, vaid oleme põhimõtteliselt sellele ja sellisele asjamisele vastu ning <u>nõuame</u>, et juhul, kui hoiu-laenuühistute tegevust soovitakse kuidagi täiendavalt reguleerida, toimuks selle kavandamine kooskõlas kirja punktis 1 viidatud õigusaktidega ning kaasamise hea tavaga. Et rahandusminister kohtumisel hoiu-laenuühistute esindajatega viitas sellele, et tegemist on poliitilise tellimusega ja eelnõu sellisel kujul <u>peab</u> jõudma jaanuari keskpaigaks Riigikokku, et see suudetaks vastu võtta enne märtsis toimuvaid valimisi, siis peame oma „võitlustandri“ üle viima Riigikogu tasemele, kus loodetavasti valitseb veel terve mõistus, sest Rahandusministeeriumi jaoks on asjasepuutuva huvirühma seisukohad paljas õhk.</p>	Teadmiseks võetud	
INTUS HOIU-LAENUÜHISTU			
1	<p>Arvestades, et ettepanek sisaldab seadusemuudatust hoiu-laenuühistute tegevuse lõpetamise kohta praegusel kujul ning olulisi haldusmuudatusi, mis põhjustavad olulisi lisakulusid, on vajalik reserveerida vastuste andmiseks oluliselt rohkem aega, kui hetkel antud tähtaeg 02.01.2023. Palume vastuste andmise tähtaega pikendada kuni 28.02.2023. Pärast seda tuleb korraldada vajalik arv kohtumisi ministeeriumi ning hoiuse- ja laenuühistute esindajate vahel, et mõlemad pooled mõistaksid teineteist, mida kavandavad muudatused ühistute tegevuses tähendavad. Realistlik ja õiglane lõplike seadusemuudatuste jõustumise tähtaeg on alates 01.01.2023, nii et seaduse jõustumisel tegutsevad hoiuse- ja laenuühistud peavad muudatused oma tegevuses rakendama hiljemalt 01.01.2025, nüüd pakutud 01.01.2024.</p>	Teadmiseks võetud	

2	Kavandata turundusseaduse § 29 muudatus, et ainult hoiuse- ja laenuühistud ei peaks oma turunduses oma intressipakkumisi avaldama, on vastuolus võrdse konkurentsi seadusandlusega. Muudatus peab puudutama kõiki turuosalisi või ei tohiks seda üldse teha.	Selgitatud	Märgime, et võrreldes HLÜ-dega kohalduvad pankadele ranged finantsjärelevalve subjekti nõuded, mis tähendab ka Finantsinspeksiooni õigust teha subjektile ettekirjutus või äärmise meetmena tunnistada tegevusluba kehtetuks, kui järelevalvesubjekti tegevus ei vasta õigusaktides sätestatule. Sellist õigust täna HLÜ-de suhtes ei kehti ning seda ei ole ka võimalik mõistlikult tekitada ilma finantsjärelevalveta. Hoiuse intresside reklaamimise keeld läheb kokku ka eelnõus toodud HLÜ liikmesuse sätetega, mille järgi HLÜ liikmeks ei peaks astuma isik esmajoonel seetõttu, et teenida (võimalikult kõrget) intressi oma vara pealt.
3	Muudatusettepanek tundub olevat poliitilist laadi ja ajakava on seotud eelseisvate valimistega. See on kindlasti vale viis selliste oluliste muudatuste elluviimiseks hoiuste- ja laenuühistute tegevuses, millel on pikaajaline teenuste osutamise ajalugu ja tuhanded liikmed, keda muudatused puudutavad. Kui ministeerium jätkab muudatuse elluviimist esitatud kujul ilma korraliku dialoogita hoiuste- ja laenuühistute esindajatega, siis algatame kõik seadusega lubatud õiguslikud meetmed nii Eesti kui ka Euroopa Liidu tasandil.	Teadmiseks võetud	

KEHTNA HOIU-LAENUÜHISTU

1	Kõige üldisemalt võib kavandatavaid seadusemuudatusi hinnata kui <u>kavatsust ravida peavalu pea maha raiumise abil</u> . Antud võrdlus ei ole sugugi liialdatud. Muudatuste eelnõu ja seletuskirja põhjenduste peamist sisu saab väljendada ühe lausega: kuna HLÜ seaduses on ilmnenu mõningaid ja ühistute järelevalves olulisi puudusi, mida <u>mõned</u> HLÜ-d on kurjasti ära kasutanud, siis tuleb <u>tappa kõik</u> HLÜ-d ja hoiu-laenuühistu kui ettevõtlusvorm kaotada. Peavalu on? On. Järelikult tuleb pea maha võtta!	Teadmiseks võetud	
2	Hoiu-laenuühistutele on antud võimalus ennast viie aasta jooksul ühistupangaks ümber kujundada. See võimalus on kättesaamatu väiksematele HLÜ-dele, kellest nii mõnigi on kümneid aastaid probleemideta toiminud ja kooskõlas HLÜ seaduse mõttega aidanud kaasa kohaliku elu edendamisele. Sealjuures ei ole reaalselt võimalik ühineda ka mõne suurema HLÜ-ga, kuna viimased on enamasti makseasutused. Ja makseasutustega võivad ühineda ainult teised makseasutused (Makseasutuste ja e-raha asutuste seadus, §53 (2)).	Teadmiseks võetud	
3	Pealegi on see lubatud viis aastat petlik! Sisuliselt peab ümberkujundamine olema tehtud kolme aasta jooksul, sest alates 01.01.2026 pole kuni krediidasutuse tegevusloa otsustamiseni lubatud enam aktiivselt tegutseda (võtta vastu uusi liikmeid, sõlmida uusi hoiuselepinguid, tarbijakrediidilepinguid ega pikendada olemasolevate hoiuse- või tarbijakrediidilepingute kehtivust). Muu hulgas tähendab see, et pärast 01.01.26 pole võimalik enam osakapitali suurendada.	Teadmiseks võetud	

4	Kokkuvõtteks: riigi suutmatuse tõttu ohjeldada mõnda seaduseauke ja järelevalve puudulikkust ära kasutavat pätti kavatsetakse likvideerida ainuke seaduse järgi kohaliku elu edendamiseks mõeldud ettevõtlusvorm. Meie seda kavatsust ei toeta!	Teadmiseks võetud	
KODUMAA KAPITALI HOIU-LAENUÜHISTU			
1	Kodumaa Kapital jääb varasemalt esitatud seisukohtade juurde. Kodumaa Kapitali esitas 23.10.2020.a ja 01.12.2020.a oma seisukohad seonduvalt varasema hoiu-laenuühistu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga. Kodumaa Kapitali kokkuvõtlikud seisukohad on välja toodud ka Eelnõu seletuskirjas (kopeerituna allpool). Kodumaa Kapital jääb esitatud seisukohtade juurde, mida täiendame käesolevas dokumendis esitatuga.	Teadmiseks võetud	
2	Hoiu-laenuühistutele kohalduvad muudatused tuleks viia sisse HLÜS-i, sh tuleks tuua HLÜS-i krediitiasutuste seadusest ühistupanga regulatsioon. Oleme seisukohal, et hoiu-laenuühistute liikmed ja avalikkus peaksid selgelt mõistma, et ühistupank on sisuliselt hoiu-laenuühistu kogukondlik ja sotsiaalne finantsalane tegevus reguleeritumal ja kontrollitumal tasemel. Tunnistades alates 01.01.2028 kehtetuks hoiu-laenuühistu seaduse ning viies seeläbi hoiu-laenuühistute kui ühistupankade regulatsiooni krediitiasutuste seaduse alla, ei pruugi avalikkus ja ka liikmed mõista erinevust pankade ja ühistupankade vahel. Kodumaa Kapital on seisukohal, et võrreldes pankade, ühistupankade ja hoiu-laenuühistude, siis on ühistupangal selgelt suurem sarnasus hoiu-laenuühistu kui pangaga. Hoiulaenuühistu / ühistupanga ja panga erinevus tuleneb erinevatest asjaoludest, millest kõige põhimõttelisemaks ja olulisemaks võib pidada eesmärki, milleks vastav juriidiline isik on ellu kutsutud. Pank on ellu kutsutud kasumi teenimiseks. Hoiu-laenuühistud / ühistupangad aga oma liikmete majanduslike huvide toetamiseks ja soodustamiseks. Viidatud olemuslik ja põhimõtteline erinevus on selgelt välja toodud ka Eelnõu seletuskirjas (allajoonitud Kodumaa Kapitali poolt): „... vastavalt tulundusühistuseaduse (edaspidi TUS) § 1 lõikele 1 on tulundusühistu äriühing, mille eesmärgiks on toetada ja soodustada oma liikmete majanduslikke huve läbi ühise majandustegevuse. See põhimõte kehtib ka hoiu-laenuühistute ja ühistupankade suhtes. Sellest tulenevalt ei ole HLÜ-de peamine eesmärk kasumi teenimine, vaid oma liikmete majanduslike huvide toetamine ja soodustamine läbi ühistegevuse.“ „HLÜ-d pakuvad teenust seega otseselt oma liikmetele või teevad äri oma liikmetega. Selle sektori põhieesmärgiks on läbi sotsiaalse kaasamise finantsteenustele ligipääsu võimaldamine konkreetselt oma liikmetele ning laiemalt oma liikmete heaolu suurendamine, mitte esmajoones hoiu-laenuühistu ärikasumlikkuse tõstmine. HLÜ tegevust juhivad ja kontrollivad üldjuhul ühistu liikmed ise (nn sotsiaalse kontrolli põhimõte). Ühtlasi aitavad HLÜ-d oma liikmetel suurendada finantsteadmisi ja annavad neile asjakohaseid majandusnõuandeid.“	Mitte-arvestatud	Nõustume, et ühistupank on sisuliselt HLÜ kogukondlik ja sotsiaalne finantsalane tegevus, kuid kuna ühistupanga näol on tegemist krediitiasutusega, siis vastav regulatsioon peaks sisalduma krediitiasutuste seaduses.

	<p>Hoiu-laenuühistutel on ühiskonnas selge roll ja tähendus, mis on meie hinnangul ajas kasvav, kuna vajadus finantsteenuste ja finantsteadlikkuse järele muutub järjest olulisemaks ning samas lõhe korporatiivse panganduse ja kogukondlikkust hindava inimese vahel kasvab. Meie hinnangul on väga oluline, et ühiskonnas säiliks kogukondlik ja liikmete soodustamisele suunatud hoiu-laenuühistu / ühistupanga ühinguvorm. Hoiulaenuühistud / ühistupangad loovad finantsteenuste mitmekesisuse ning kogukonna ja platvormi suuremaks kaasamiseks. Pangad võivad mõjuda kõrge, kauge, hirmutava ja kättesaamatu. Hoiu-laenuühistud / ühistupangad täidavad tühimiku, mida pangad täita ei suuda, ning toovad enam inimesi finantsteenuste juurde ja tõstavad läbi selle oma liikmete finantsalast teadlikkust. Hoiu-laenuühistud / ühistupangad saavad oma rolli täita aga ainult siis, kui seda toetab seadusandlus ning mõistetakse regulatsioon.</p> <p>HLÜS'i muutmise eesmärgiks peaks olema liikmete toomine hoiu-laenuühistutele / ühistupankadele lähemale ja muuta seeläbi finantsteenused liikmetele kättesaadavamaks, läbi riiklikult tagatud järelevalve. Seaduse muutmise eesmärk ei tohiks olla liikmete kaugemale viimine hoiu-laenuühistutest / ühistupankadest. Kodumaa Kapital on seisukohal, et eeltoodut eesmärki aitab tunduvalt paremini saavutada see, kui muudetakse HLÜS'i ning HLÜS (või ühistupanga seadus) jääb kehtima ja reguleerib tulevikus ka ühistupangaga seonduvat.</p>		
3	<p>Kohalduv ühistupanga regulatsioon peaks olema proportsionaalne hoiulaenuühistu / ühistupanga suurusega. Hoiu-laenuühistud on väga erineva suurusega. Eelnõu seletuskirjas on hoiulaenuühistud jagatud hoiuste mahu järgi nelja erinevasse gruppi, kusjuures igasse gruppi kuulub praktiliselt võrdsel arvul hoiu-laenuühistuid. Väga oluline on kohane rakenduvate nõuete proportsioon ning tasakaal rakenduvate nõuete ja hoiu-laenuühistu / ühistupanga suuruse vahel. Eelnõu viib hoiu-laenuühistud tundlikkusse olukorda, kus tegutsevatel hoiulaenuühistutel tuleb muuta oma ühinguvormi hoiu-laenuühistust ühistupangaks. Igale hoiu-laenuühistule peaksid olema üheselt selged, millised nõuded tema organisatsioonile, aruandlusele, likviidsusele ja osutatavatele teenustele kaasnevad. Seda selgust vajavad nii hoiu-laenuühistute juhid kui ka kõik liikmed. Maksimaalsed nõuded on KAS-is toodud, kuid selgust on vaja just nõuete osas, mille maksimaalsel tasemel kohaldamine on kohane suurtele korporatiivsetele pankadele, kuid mitte sadu kordi väiksematele hoiu-laenuühistutele. Kodumaa Kapital on olnud kogu aeg seisukohal, et hoiu-laenuühistute tegevus peab olema rohkem ja selgemalt reguleeritud. Selgem regulatsioon on vajalik avalikkuse usalduse püsimiseks. Tõime oma vastavad seisukohad välja 2020.a kirjades rahandusministeeriumile. Kodumaa Kapitali on ise sisemiste regulatsioonide osas heas olukorras, sest oleme juba 2021.aastast liikunud selles suunas, et taotleda makseasutuse tegevusuba ja seega minna vabatahtlikult Finantsinspeksiooni järelevalve alla.</p>	Selgitatud	Ühistupanga regulatsioon sõltub suuresti EL õigusaktidest, mis reguleerivad krediitiasutuste tegevust. Leevenduste tegemine on teatud üksikutel juhtudel võimalik (nt krediitiasutuse algkapitali nõue), mida on käesolevas eelnõus ka sätestatud.
4	<p>Piirang, et hoiuse reklaam ei tohi sisaldada hoiuseintressi määra, on ebaproportsionaalne ning ebavõrdne.</p> <p>Oleme seisukohal, et hoiuse reklaamis hoiuseintressi määra sisaldumine ei ole liikmeid eksitav. Mõistame, et vastava piirangu eesmärgiks on tagada olukord, kus hoiustaja on täpselt</p>	Selgitatud	Märgime, et võrreldes HLÜ-dega kohalduvad pankadele ranged finantsjärelevalve subjekti nõuded, mis tähendab ka Finantsinspeksiooni õigust teha subjektile ettekirjutus või

<p>teadlik sellest, kuhu ja millistel tingimustel ta hoiustab. Koduma Kapital on aga põhjendatud arvamusel, et tõstatatud lahendamist vajavat olukorda ei lahenda hoiuseintressi määra reklaamimise keeld. Reklaamikeeld toob eelduslikult kaasa arvuliselt hoiustajate vähenemise, kuid ei saa kaasa tuua mitte mingit kindlust, et hoiustaja saab hoiu-laenuühistult täpsemat teavet. Pigem tuleks kohustada hoiulaenuühistuid jagama hoiustajatele täpset teavet hoiust saava hoiu-laenuühistu ja hoiuse tingimuste kohta.</p> <p>Lisaks loob ebavõrdse olukorra keelu kohaldumine ainult hoiu-laenuühistutele, mitte aga pankadele. Saame aru, et Eelnõu väljatöötaja sooviks on olnud mitte rakendada piirangut pankadele kuna pankade hoiused on tagatud tagatisfondiga. Samas aga ei arvestata hoiu-laenuühistute ja ka pankade tavapärase rahavooga ja toimetehhanismiga. Hoiu-laenuühistute peamiseks tegevuseks on võtta vastu oma liikmetelt hoiuseid ning väljasta oma liikmetele laene. Piirates ühte hoiu-laenuühistu põhitegevust sellisel määral, võib see avaldada mõju, mida tuleks rohkem analüüsida.</p>	<p>äärmise meetmena tunnistada tegevusluba kehtetuks, kui järelevalvesubjekti tegevus ei vasta õigusaktides sätestatud. Sellist õigust täna HLÜ-de suhtes ei kehti ning seda ei ole ka võimalik mõistlikult tekitada ilma finantsjärelevalveta. Hoiuse intresside reklaamimise keeld läheb kokku ka eelnõus toodud HLÜ liikmesuse sätetega, mille järgi HLÜ liikmeks ei peaks astuma isik esmajoonel seetõttu, et teenida (võimalikult kõrget) intressi oma vara pealt.</p> <p>Nagu eespool mitmel pool rõhutatud on ühistutel lubatud kaasata hoiuseid üksnes oma liikmetelt, mitte avalikkuselt (see õigus on üksnes krediidiasutustel). Samas igasugune reklaam, mida täna erinevate meediumite kaudu tehakse, on üldjuhul alati avalikkusele suunatud. Seega on juba kehtivas praktikas paradoksaalne vastuolu – avalikkusele suunatud hoiuseintresside reklaami võib nagu näiliselt teha, samas seadusega on otsesõnu keelatud avalikkuselt hoiuste kaasamine.</p> <p>Samuti märgime, et täna on juba nt keelatud tarbijakrediidi reklaamimine TV-s ja raadios ning eesmärgid on laias laastus olnud samad (reklaamiseaduse § 29 lg 9). Seega ei ole hoiu-laenuühistute hoiuseintresside reklaami keelamisel tegemist pretsedendiga. Veelgi enam – kui pangad ja muud krediidiasutused, kes lähtuvalt eeltoodust ei või tarbijakrediiti niimoodi reklaamida, alluvad FI järelevalvele, siis HLÜ-de suhtes seesugune järelevalve puudub (ja ei see rakendu ka siis kui reklaamipiirang peaks 2023. a. keskpaigas jõustuma). Kokkuvõttes ei keela reklaamiseadusesse lisatav säte kuidagi ühistu tegevust ennast reklaamimast – piirang on konkreetselt seotud ühe finantstootega ehk hoiusega, kus keskmisest kõrgemate intressimäärade avaldamine võib viia olukorrani, kus paljud isikud teevad oma „investeeringisotsuse“ puhtalt emotsioonide najal. Seega on selline reklaamipiirang igati õigustatud.</p>
--	---

5	<p>Likviidsusnõuded tuleks põhjalikumalt läbi mõelda ja läbi analüüsida, et läbi Eelnõus olevate ülemääraste likviidsusnõuete ei muutuks hoiu-laenuühistu formaat mitteelujõuliseks.</p> <p>Oleme seisukohal, et nõue likviidsusnõue 10% hoiuse summast on ülemäärane ning kehtiv 5%-line likviidsusnõue on piisav. 10%-line likviidsusnõue tähendab, et 5 miljonilise hoiuseportfelliga hoiu-laenuühistu peab hoidma 500 000 eurot sisuliselt arvelduskontol, mis toodab 0% lähedast tootlust.</p>	Selgitatud	Viidatud nullilähedasele tootlusele on HLÜ-d tähelepanu juhtinud ka elnõu väljatöötamise ajal. Seetõttu on lisatud elnõusse võimalus paigutada osa HLÜ varadest likviidsetesse ja madala riskitasemega instrumentidesse, mis ühelt poolt ei tekita suurt riski hoiustajate varadele, ning teiselt poolt võimaldavad HLÜ-l teenida tootlust.
6	<p>Põhjalikumat analüüsi vajab minimaalse sisseastumismakse ja osamakse suurendamine.</p> <p>Minimaalse sisseastumismakse ja osamakse muutmine võib panna väiksemate vahenditega inimesi muutma oma meelt saada osa hoiu-laenuühistute poolt pakutavast finantsteenusest. Näiteks, kui liige soovib hoiustada 2500 eurot, siis ta teenib 5%-lise intressi puhul hoiuselt 125 eurot aastas, millest arvestatakse maha tulumaks. Lõppkokkuvõttes jääb hoiustaja tootlus nii väikeseks, et ta võib otsustada finantsteenuse mitte kasutamise kasuks. Osamakse võib tõusta kuni 50 euronit nagu oli 2020.a edastatud elnõus. Sisseastumismakse võiks olla iga hoiu-laenuühistu enda otsus või siis jääda samale tasemele, mis on kehtivas HLÜ's.</p>	Selgitatud	Sisseastumismakse ja osamakse määrad on jäänud muutumata alates seaduse algsest jõustumisest. Suurendamine on tingitud ka sellest, et HLÜ liikmeks soovida astuvad isikud mõtleksid läbi, kas HLÜ on nende vara hoiustamise jaoks sobiv koht, st kas nad on valmis ühistu tegevuses aktiivselt kaasa lööma.
7	<p>Lõpetuseks kinnitame uuesti, et Kodumaa Kapitali pooldab hoiu-laenuühistute suuremat reguleerimist. Rõhutame aga, et regulatsiooni muudatusega seonduv kommunikatsioon avalikkusega peab olema vastutustundlik ja läbimõeldud. Kommunikatsioonis tuleks eeldada seda, et tegutsevad hoiu-laenuühistud järgivad juba praegu kõiki nõudeid ning ka seaduse muudatustega planeeritavaid kõrgemaid nõudeid. Avalikkusele tuleks saata selge sõnum, et regulatsiooni uuendamine ei lõpeta ega ohusta, vaid vastupidi tugevdab hoiu-laenuühistuid.</p>	Teadmiseks võetud	
KEHTNA HOIU-LAENUÜHISTU			
1	<p>Kõige üldisemalt võib kavandatavaid seadusemuudatusi hinnata kui <u>kavatsust ravida peavalu pea maha raiumise abil</u>. Antud võrdlus ei ole sugugi liialdatud. Muudatuste elnõu ja seletuskirja põhjenduste peamist sisu saab väljendada ühe lausega: kuna HLÜ seaduses on ilmnunud mõningaid ja ühistute järelevalves olulisi puudusi, mida <u>mõned</u> HLÜ-d on kurjasti ära kasutanud, siis tuleb <u>tappa kõik</u> HLÜ-d ja hoiu-laenuühistu kui ettevõtlusvorm kaotada. Peavalu on? On. Järelikult tuleb pea maha võtta!</p>	Teadmiseks võetud	
2	<p>Hoiu-laenuühistutele on antud võimalus ennast viie aasta jooksul ühistupangaks ümber kujundada. See võimalus on kättesaamatu väiksematele HLÜ-dele, kelledest nii mõnigi on kümneid aastaid probleemideta toiminud ja kooskõlas HLÜ seaduse mõttega aidanud kaasa kohaliku elu edendamisele. Sealjuures ei ole reaalselt võimalik ühineda ka mõne suurema HLÜ-ga, kuna viimased on enamasti makseasutused. Ja makseasutustega võivad ühineda ainult teised makseasutused (Makseasutuste ja e-raha asutuste seadus, §53 (2)).</p>	Selgitatud	Eelnõu ei eelda kõikide HLÜ-de ümberkujundamist ühistupangaks kohustuslikus korras, st täna tegutsevatel HLÜ-del on võimalik lisaks taotleda kas krediidiandja või makseasutuse tegevusluba, või jätkata tegevust tulundusühistuna.
3	<p>Pealegi on see lubatud viis aastat petlik! Sisuliselt peab ümberkujundamine olema tehtud kolme aasta jooksul, sest alates 01.01.2026 pole kuni krediidiandjate tegevusloa otsustamiseni lubatud enam aktiivselt tegutseda (võtta vastu uusi liikmeid, sõlmida uusi hoiuselepinguid,</p>	Teadmiseks võetud	

	tarbijakrediidilepinguid ega pikendada olemasolevate hoiuse- või tarbijakrediidilepingute kehtivust). Muu hulgas tähendab see, et pärast 01.01.26 pole võimalik enam osakapitali suurendada.		
4	Kokkuvõtteks: riigi suutmatuse tõttu ohjeldada mõnda seaduseauke ja järelevalve puudulikkust ära kasutavat pätti kavatakse likvideerida ainuke seaduse järgi kohaliku elu edendamiseks mõeldud ettevõtlusvorm. Meie seda kavatsust ei toeta!	Teadmiseks võetud	
TALLINNA HOIU-LAENUÜHISTU			
1	<p>Ühistulises vormis finantsteenuste osutamine Eestis ajalooliselt</p> <p>Ühistulises vormis finantsteenuste osutamine sai Eestis alguse juba oktoobris 1802, mil keiser kinnitas Eestimaa Aadli Krediidikassa ja Liivimaa Aadli Krediidiühistu põhikirja. Viimane alustas tegevust küll järgmisel aastal. Eestimaa Maade Krediitselts alustas protsenti kandvate hoiuste vastuvõtmisega 1806. a.</p> <p>26.06.1900. a võetu vastu otsus Tartu Eesti Laenu ja Hoiu Ühisuse loomiseks. Kui enne 1905. a loodi 10 hoiulaenuühingut, siis aastatel 1908-1913 loodi neid 80.</p> <p>Täna on eelnõuga soov see enam kui 200 aastane traditsiooniline ettevõtlusvorm sundlõpetada järgneva viie aastaga.</p> <p>Seda hoolimata asjaolust, et „Ühistulises vormis finantsteenuste osutamine – kehtiva regulatsiooni muutmise väljatöötamiskavatsus“ (edaspidi „VTK“) kohaselt on oluline jälgida regulatsiooni väljatöötamisel, et nõuded ei oleks HLÜ-dele ebaproportsionaalsed ega ebamõistlikult koormavad, mis võib selle sektori üldse välja suretada.</p> <p>Ometi on eelnõu ja selle seletuskirja kohaselt kolmas etapp, so HLÜS-i kehtetuks tunnistamine alates 01.01.2028. a, nõuete intensiivsuse osas kõige radikaalsem. Sisuliselt on HLÜ-d valiku ees, kas üldse senisel kujul jätkata, jätkata mõnel muul kujul või üldse oma tegevus lõpetada. Sealjuures on eelnõuga võetud ära võimalus jätkata senisel kujul, kuivõrd HLÜ olemasoleval kujul lakkab HLÜS-i kehtetuks tunnistamisega olemast.</p>	Selgitatud	Eelnõuga ei soovita ühistulist ettevõtlusvormi lõpetada, st täna tegutsevatel HLÜ-del on võimalik end ümber kujundada ühistupangaks või jätkata tulundusühistu vormis – ilma sealjuures hoiuseid kaasamata.
2	<p>Eelnõu eesmärk</p> <p>VTK on välja toonud kavandatava eelnõu eesmärgina luua kaasaegne ja ühistulises vormis tegutsevate finantsasutuste sektorit proportsionaalselt reguleeriv õigusraamistik, mis on kohane avatud majandusruumiga väikeriigile, kus olulisel kohal on mh mikro- ja väikese suurusega ettevõtjate rahastamine. Plaanitava regulatsiooniga tuleb leida mõistlik tasakaal halduskoormuse ning vastavate regulatiivsete nõuete vahel, et tagada kokkuvõttes hoiulaenuühistute ja ühistupankade usaldusväarsus ja läbipaistvus.</p> <p>VTK-s viidatud eesmärk on selgelt kooskõlas EL-i nelja kehtiva prioriteediga, eelkõige kodanike ja vabaduste kaitse ja tugev ja elujõuline majanduslik baas. Samuti on ka Euroopa Komisjoni üheks prioriteediks inimeste hüvanguks toimiv majandus.</p> <p>Ühistulises vormis finantsteenused teenivad selgelt inimeste hüvangut, suurendades võrdsust maapiirkonna ning tõmbekeskuste vahel, kuivõrd just maapiirkondade</p>	Selgitatud	Kuritegevusega võitlemise üks aspekte on eelnõus toodud sätted, mille kohaselt kas suunatakse HLÜ-d finantsjärelevalve alla või piiratakse HLÜ-de osutatavaid teenuseid (kaasata hoiuseid).

	<p>finantseerimist krediidasutused harilikult ei paku. See on olnud ka VTK selge eesmärk.</p> <p>VTK kohaselt peavad muudatused toetama: 1) võrdsete ja asjakohaste reeglite tagamist võrreldes teiste finantsteenuste pakkujatega; 2) finantssektori usaldusväärsuse säilimist laiemalt; 3) ettevõtluskeskkonna arengut, sh mikro- ja väikeettevõtlusele suunatud teenuseid, finantsturu mitmekesisust ja konkurentsivõimelisust; 4) regionaalset arengut finantsteenuste pakkumises ehk soodustama finantsteenuste kättesaadavust ka väljaspool Tallinna; 5) hoiulaenuühistu liikmete suuremat enesealgatust ja asjakohast kontrolli HLÜ-de toimimise üle; 6) tarbijate ja ettevõtjate piisavat kaitset.</p> <p>Edastatud eelnõu seletuskirjas on märgitud, et hoiulaenuühistute kui äriühingute ja nende liikmete ettevõtlusvabaduse ja omandivabaduse piiramise legitiimseks eesmärgiks on käesoleval juhul kuritegevuse vastane võitlus ja liikmetest hoiustajate omandivabaduse kaitse.</p> <p>Justiitsministeeriumi veebilehe andmetel on kehtivad kuritegevuse vastased prioriteedid (kinnitatud 14.04.2021): 1) suurendada kriminaaltulu tuvastamist ja konfiskeerimist; 2) võttes arvesse küberkeskkonna suurenevat rolli kuritegude toimepanemisel; 3) keskendudes süüteomenetluses ohvrikesksusele; 4) tagades vähemalt tänasel prioriteetsuse tasemel organiseeritud narkokuritegude, inimkaubanduse ja riigivastaste kuritegude vastase võitluse. Eelnõust ega selle seletuskirjast ei nähtu, kuidas võitleb sektori sundlõpetamine kuritegevusega. Samuti ei nähtu eelnõust ega selle seletuskirjast, kuidas tagavad planeeritud muudatused VTK-s väljatoodud eesmärkide saavutamist.</p>		
3	<p>Usaldusväärsuse nõuded kehtivas HLÜS-s.</p> <p>Kehtiv HLÜS sätestab VTK kohaselt viis põhimõttelist nõuet, et tagada HLÜ piisav likviidsus ja kapituleeritus: 1) HLÜ peab paigutama vähemalt 5 % oma liikmete hoiuste summast nõudmiseni hoiusena krediidasutustesse; 2) keeld omandada kinnisasju, mis pole vajalikud peamiseks ja püsivaks tegevuseks; 3) keeld osaleda täisühingus või täisosanikuna usaldusühingus; 4) HLÜ investeringud põhivarasse, sh finantspõhivarasse ei tohi olla suuremad HLÜ omakapitalist; 5) HLÜ bilansiliste nõuete summa klientide vastu ja bilansiväliste kohustuste summa kokku ei või ületada kümnekordset omakapitali summat. Lisaks on euroalas pankadele ettenähtud kohustuslik reserv 1 %, mida tuleb hoida täies ulatuses keskpangas, vastav nõue kehtib ka HLÜ-dele.</p> <p>Viimane on võrdväärne krediidasutustega, kus võrreldes HLÜ-de suhtes kehtivale 10 %-le kehtivad kapitali- ja puhvrinõuded vastavalt olulisusele kas 11,5 % või 13,5 % ulatuses.</p>	Selgitatud	Kõrgem kapitaliseerituse määr HLÜ likviidsuspuhvrile näol on mh tingitud ka täna HLÜ-dele finantsjärelevalve puudumisest – et HLÜ-del oleks võimalik ilma välise kontrollita tagada oma kohustuste täitmine võlausaldajate (eeskätt hoiustajate) ees.
4	<p>Järelevalve nõuded</p> <p>VTK-s kaaluti viite varianti HLÜ-de järelevalve osas: 1) kehtivate sisemiste kontrollireeglite tõhustamine ja seadusega täpsemate aluste määratlemine; 2) osaliselt või täielikult Eesti Hoiu-laenuühistute Liidu või HLÜ-de Keskühistu poolt järelevalve teostamine; 3) FI poolt</p>	Osaliselt arvestatud	Eelnõu seletuskirja on vastavates osades täiendatud.

	<p>järelevalve teostamine või alternatiivselt FI poolt üksnes suuremate HLÜ-de järelevalve teostamine; 4) järelevalve teostamine muu organi poolt – RAB volituste laiendamine või Eesti Pank; 5) eelnevate variantide kombineerimine.</p> <p>Hoiuste piisav ja pankadega võrdse kaitse tagamiseks on VTK-s välja toodud kaks varianti: 1) kohustus ühineda kõigil HLÜ-del vastava eraõigusliku hoiuste tagamise skeemiga; 2) Tagatisfondiga ühinemine, mis ühtlasi tähendaks ka Tagatisfondi seaduse muutmist.</p> <p>VTK-s on hinnatud kolme meetme võimalikku mõju, so 1) HLÜ tegutsemise nõuete muutmise, sh sisemise kontrollialase regulatsiooni muutmise; 2) järelevalve kohaldamine osadele HLÜdele (vastavalt mahtudele) või kõikidele HLÜ-dele; 3) HLÜ-de hoiuste tagamine läbi Tagatisfondi.</p> <p>Kasutades meetet 2 on VTK hinnanud meetme mõju keskmiseks eeldusel, et HLÜ-de puhul saavad teenuseregulatsioon ja organisatsioonilised nõuded mitte ülemäära komplitseeritud ning sellega ei kaasne väga suurt aruandluskormust. Eelnõus ei ole kaalutud VTK-s väljatoodud variantide kasutamist või kasutamata jätmist ning märgitud üksnes, et finantssektori ettevõtjate maksevõimelisuse pidev järelevalve on spetsiifiline finantsjärelevalve funktsioon ja muid alternatiivseid lahendusi ei ole võimalik pakkuda. Arvestades, et VTK-s on pakutud alternatiivseid lahendusi viis, jääb selgusetuks, millised on kaalutlused alternatiivsete lahenduste tähelepanuta jätmisele.</p>		
	<p>Eelnõu täiendavad kitsaskohad</p> <p>Lisaks juba väljatoodud selgetele vastuoludele varasema VTK ning hilisema eelnõu vahel, millest vast kõige kesksemaks saab pidada selget eesmärgi erinevust, peame vajalikuks Teie tähelepanu juhtida veel järgmisele. Riigikogus menetletavate eelnõude normitehnika eeskirja (edaspidi „Eeskiri“) § 3 kohaselt</p> <p>peab seaduseelnõu olema kooskõlas EV põhiseaduse, rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtete ja normide, EV suhtes jõustunud välislepingute ning EL õigusega. Eelnõu seletuskirjas on analüüsitud eelnõu kooskõlas EL õigusega ühes lõigus, milles on leitud, et CDR art 9 näeb ette, et liikmesriigid peavad keelama avalikkuselt hoiuste ja muude tagasimakstavate vahendite vastuvõtmise isikutele, kes ei ole krediitiasutused. Käesolevaga nähaksegi ette, et kui soov on hoiuseid kaasata, siis peab ühistuna tegutsema panga või ühistupangana. See lahendus on täpselt kooskõlas EL õigusega. CDR art 2 lg 5 p 6 kohaselt ei kohaldata CDR-i hoiu-laenuühistu kohaselt tunnustatavatele hoiu-laenuühistutele Eestis. Enamgi veel. Eesti Seletava Sõnaraamatu kohaselt on liige mingisse organisatsiooni, organisse, liitu vm ühendusse kuuluv isik või juriidiline isik, kuid avalikkus üldsus, laiemad hulgad. Jääb selgusetuks, kuidas on ministeerium olemasolevat regulatsiooni ning kehtestatud erandit CDR-i mõttes tõlgendanud selliselt, et hoiu-laenuühistute liikmeid saab lugeda avalikkuseks. Samas seletuskirjas on ministeerium märkinud, et hoiu-laenuühistute poolt kaasatud hoiuste maht vastab ligikaudu 0,4 %-le krediitiasutuste kaasatud hoiuste mahust. Eeltoodust tulenevalt ei saa ei grammatilistel ega sisulistel kaalutlustel samastada avalikkust ja selgelt piiratud turgu.</p>	<p>Osaliselt arvestatud</p>	<p>Eelnõu seletuskirja on vastavates osades täiendatud. Reklaami piirangu motivatsioonidele on osundatud käesoleva märkuste tabeli erinevate asjakohaste märkuste juures.</p>

	<p>Beltoodust tulenevalt ei muuda eelnõu seletuskirjas toodud laused eelnõud EL õigusega kooskõlas olevaks.</p> <p>Mõistame, et HLÜ-de lõpetamine on poliitiline tahe, kuid poliitiline tahe ei võimalda ignoreerida eelnõude koostamisele kehtivat regulatsiooni, EL õigust ega EV Põhiseadust. Olukorras, kus põhjendamisest olulisem, on eelnõu kiire menetlemine, mis nähtub selgelt ka antud tähtajast – 4 tööpäeva, ei saa nõustuda, et eelnõu on koostatud ja/või menetletud Eeskirja kohaselt.</p> <p>Eelnõu kohaselt ei taga kehtiv õigus õiguslikku keskkonda vaba turu toimimiseks, et kaitsta HLÜ liikmetest hoiustajaid ettevõtja juhtide õigusvastase tegevuse eest ega äritegevuse kahjustamisest. Mõnede hoiu-laenuühistute reklaam on liiga agressiivne ja oma majandusliku sisu poolest eksitab (isikutele jääb reklaamist tunne, et tegemist on pangaga). Kehtiva reklaamiseaduse § 4 kohaselt on keelatud reklaam, mis ükskõik millisel viisil eksitab või tõenäoliselt eksitab isikuid, kellele see suunatud või kelleni see jõuab, ja mis eksitava iseloomu tõttu võib mõjutada nende isikute majanduskäitumist või nimetatud põhjustel kahjustab või võib kahjustada reklaami tellija konkurenti. Reklaamiseaduse nõuete täitmise üle teostab riiklikku järelevalvet Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet. Viidatud regulatsioon on kehtiv ja selle üle teostatakse riiklikku järelevalvet, mistõttu ei saa ka vastavad põhistused eelnõu seletuskirjas anda alust kogu sektori sundlõpetamiseks.</p> <p>Eraldi peame vajalikuks märkida eelnõu seletuskirjas korduvalt ja pidevalt viidatava konkurentsi tagamise põhjendust. Sealjuures on eelnõuga piiratud üksnes hoiu-laenuühistute reklaami, aga mitte võrreldavate krediitiasutuste oma. Võrdne kohtlemine kehtib põhimõttena mõlemal juhul ning ministerium ei saa oma suva järgi rakendada põhimõtet sektori lõpetamise põhjendusest, kuid jätta reklaamiseaduse muutmisel rakendamata. Lisaks ettevõtlusvabaduse piiramisele, mida ministerium on enda eelnõu seletuskirjas mõnevõrra analüüsinud, on tegemist selge õiguskindluse põhimõtte rikkumisega. Õiguskindluse põhimõtte tuleneb Põhiseaduse §-st 10 ning muudab õiguskorra usaldusväärseks. Kõige üldisemalt peab see printsiip looma kindluse kehtiva õigusliku olukorra suhtes. Õiguskindlus tähendab nii selgust kehtivate õigusnormide sisu osas (õiguselguse põhimõtte) kui ka kindlust kehtestatud normide püsijäämise suhtes (õiguspärase ootuse põhimõtte). Riigi sõnamurdmisega saab tegemist olla siis, kui riik kehtestab ebasoodsatest tagajärgedest hoolimata tema suhtes uue, vähem soodsa regulatsiooni. Kuigi õiguspärane ootus ei tähenda, et isikute õiguste piiramine või sooduste lõpetamine on üldse lubamatu, kuid oluline on iga regulatsiooni muutmisel kaaluda vastanduvaid huve ja selgitada välja, kas huvi olemasoleva regulatsiooni muutmiseks ei kahjusta ülemäära selle isiku õigusi, kes on kehtivat regulatsiooni usaldades oma elu selle järgi korraldanud.</p> <p>Samuti on nõutav, et diskretsiooni alusel antud aktidest nähtuks nende andmise kaalutlused ja põhjendused ning sellised aktid oleksid kohtulikult kontrollitavad. Iga põhiõiguse piirang peab teenima mõnd legitiimset eesmärki ja olema selle saavutamiseks sobiv.</p>		
--	--	--	--

	Eelnõu seletuskirjas on näiliselt analüüsitud riive sobivust, kuid analüüs jätab märkimata milline on eesmärk, mille saavutamist riive toetab. Samuti on näiliselt analüüsitud vajalikkust, nentides, et muid alternatiivseid lahendusi pole pakkuda. Eelnõu seletuskirjas on viidatud küll Riigikohtu seisukohale, mille kohaselt ettevõtja tegevuse peatamine on mõõdukas üksnes erandlikel asjaoludel. Tegemist on äärmusliku abinõuga, mis seab ohtu ettevõtja tegevuse jätkumise. Ettevõtja tegevuse peatamisel halveneb tema majanduslik seisund, mille tõttu saavad kahjustatud ettevõtja võlausaldajate ja töötajate õiguspärased huvid. Sealjuures ei ole eelnõu seletuskirjas toodud välja, mis on need erandlikud asjaolud, mis tingivad käesoleval juhul meetme mõõdukuse.		
	Lõpetuseks Hoolimata käesolevas seisukohas märgitust, on elnõus siiski ka palju tervitatavat. Tallinna Hoiu-Laenuühistu on seisukohal, et nii HLÜ-de usaldusväärsuse tagamise nõuete täpsustamine, likviidsusnõuete lisamine, laenudele esitatavate nõuete, vastutustundliku laenamise põhimõtte rakendamise ning liikme krediitvõimelisuse hindamise täpsustamine on üksnes tervitatavad muudatused. Samuti ei ole Tallinna Hoiu-Laenuühistu vastu ka volikogu täiendavale piiramisele, so 50 liikme kohta ühe voliniku asemel 25 liikme kohta ühe voliniku valimisega. Siiski ei saa lähenevad valimised tähendada seda, et kogu kehtivat regulatsiooni ning praktikat eirates surutakse läbi eelnõu, millega suletakse terve sektor ning sealjuures jäetakse sektori sulgemine olulises osas analüüsimata ning alternatiivseid lahendusi, mille mõju sektorile on hinnatud oluliselt madalamaks, põhjendamatult kõrvale jättes, mistõttu ei nõustu Tallinna Hoiu-Laenuühistu edastatud kujul eelnõuga tervikuna.	Teadmiseks võetud	
EESTI PANGALIIT			
1	Pangaliit toetab lähenemist, et kõik hoiu-laenuühistud, sõltumata nende suurusest allutatakse Finantsinspektsiooni järelevalve alla.	Teadmiseks võetud	
2	Seonduvad menetlus- ja järelevalvetasud peab kehtestama suurus, mis kataks kõik vastava menetluse ja/või järelevalvega seonduvad kulud.	Selgitatud	Tegevusloa menetlustasud vaadatakse üle korraga kõikides finantssektori eriseadustes eraldi eelnõuga.
3	Kõik eelnimetatud järelevalvega seonduvad kulud (sh turule sisenemise menetlemise kulu) peavad kandma konkreetse valdkonna järelevalve subjektid ja Pangaliit on kategoorilisest selle vastu, et nimetatud kulusid kaetakse teiste Finantsinspektsiooni järelevalve subjektide poolt makstud tasude arvel.	Selgitatud	Vt eelmine kommentaar.
4	Nõustume Finantsinspektsiooni poolt kapitalinõuetele osundamisega, et ühe miljoni algkapitali nõue ühistupankadele ei ole põhjendatud ja täna kehtivat regulatsiooni ühistupankade kapitalinõuete osas ei ole vaja muuta, kuna ühistupangale lubatakse täpselt sama tegevus ja riskide võtmine nagu mitte ühistupanga vormis krediitiasutustele.	Osaliselt arvestatud	Muudetud on KAS § 44 lg 1 sõnastust.
5	Pangaliit toetab lähenemist, et Tagatisfondi kaitse saavad üksnes need ühistud, kes saavad panga või ühistupanga tegevusloa. Juhul, kui ühistupanga omakapitali suurus erineb krediitiasutuste omakapitali suurusest, siis peaks arvestama erinevat riskitaset ning kaaluma Tagatisfondi juurde	Mitte-arvestatud	Kui ühistupanga poolt tehtavate Tagatisfondi osamaksete suurus on proportsionaalselt sama, mis aktsiapankadel, siis ei ole eelnõu

	ühistupankadele eraldi seisva osafondi loomist koos sellele osafondile teiste Tagatisfondi osafondide poolt laenuandmise välistamisega.		koostajate hinnangul eraldi osafondi loomine mõistlik.
6	Pangaliit toetab lähenemist, et hoiu-laenuühistutele laieneks vastutustundliku laenamise põhimõtete rakendamise kohustus, kuid leiame, et üksnes võlaõiguses sätestatu on ebapiisav ning eraisikutele laenu andmisel, analoogiliselt teiste tarbijakrediiti väljastavate finantsasutustega kohalduksid hoiu-laenuühistutele ka krediidiandjate ja -vahendajate seaduse vastavad sätted.	Mitte-arvestatud	Eelnõu koostajad leiavad, et eelnõuga ette nähtavad kohustused laenu andmise ja laenusaaaja krediitdivõimelisuse hindamisel on piisavad.
7	Pangaliit toetab täiendavate nõuete sätestamist hoiuste reklaamile.	Teadmiseks võetud	
8	Lisaks eeltoodule juhime tähelepanu, et eelnõu järgi lisatakse juhtidega samaväärset majanduslikku huvi omavate isikute ringi siseauditi üksuse juhi pereliikmed, samas siseauditi üksuse juhti ennast ei loeta krediitdiasutusega seotud isikuks ning ta pole ka krediitdiasutuse juhiks krediitdiasutuste seaduse (KAS) mõttes. Loogiline oleks, et kui pereliikmed loetakse seotud isikuteks, siis on ka siseauditi üksuse juht ise seotud isikuks KAS § 84 mõttes.	Osaliselt arvestatud	Krediitdiasutustega seotud isikute säte on eelnõust kustutatud.
9	Pangaliit juhib tähelepanu vajadusele üle vaadata n-ö üleminekusätted (eelnõu § 1 p 58) eesmärgiga täpsustada erinevate normide kehtima hakkamise kuupäevi (kasutatakse erinevaid lähenemisi sama kuupäeva märkimiseks – kas kuupäeva väljatoomist, sõnu „pärast käesoleva redaktsiooni jõustumist“ või „enne käesoleva seaduse jõustumist“, kuid selgem oleks kasutada kuupäeva). Palume samuti arvestada, et grammatiliselt sõnavorm „peab taotlema“ tähendab taotluse esitamist (mitte selle alusel otsuse tegemist, nagu on mõeldud lõikes 3) ja teeme ettepaneku vaadata üle stsenaarium olukorraks, kui hoiu- laenuühistu ei ole oma tegevuseks vajalikku tegevusluba saanud. Lõike 6 kohaselt peab hoiustamise ja laenuandmise lõpetama vastavalt lepingutes sätestatud tähtaegadele, kuid see võib tuua kaasa siiski olukorra, kus pikema tähtajaga hoiuse või laenulepingute sõlmimise korral hoiu- laenuühistu siiski faktiliselt jätkab oma tegevust, kuid selgusetu on hoiu- laenuühistu tegevuse õiguslik raamistik, sest 01.01.2028 on hoiu- laenuühistu seadus plaanitud kehtetuks tunnistada. Kas hoiu- laenuühistu tarbijatest liikmete huvid ja õigused on sellises olukorras piisavalt kaitsitud? Praegu on hoiu- laenuühistuid, mis pakuvad laene pikemaks kui 5 aastaks, hoiuseid võetakse lühemaks ajaks, kuid automaatse pikenemise tingimusega.	Selgitatud	Kuupäev lisatakse viidatud sätetesse eelnõu menetlemise käigus sõltuvalt selle jõustumisest. Tehtud grammatilised muudatused eelnõu HLÜS § 47.1 lisamise sätetesse.
RAHA HOIU-LAENUÜHISTU			
1	Raha Hoiu-laenuühistu (Raha HLÜ) on seisukohal, et Rahandusministeeriumi antud tähtaeg 2. jaanuar 2023 (s.o neli tööpäeva) 17-lehekülje pikkuse eelnõu (82-lehekülje pikkuse seletuskirja) analüüsiks ja täiendamiseks arvamuse avaldamiseks on ebamõistlik ja osapoolte huve kahjustav. Raha HLÜ palub pikendada eelnõule vastamise aega kuni 31.01.2023 ning teeb ettepaneku kohtuda aruteluks veebruaris 2023.	Teadmiseks võetud	
2	Rahandusministeerium on asunud seisukohale, et tulenevalt kahe (2) ühistu juhtimise ebaõnnestumistest, mis on mh põhjustanud pankroti ja hoiustajate vara osalise kadumise, tuleb Eestis täielikult ära kaotada hoiu-laenuühistud järgmise viie aasta jooksul. Olgu mainitud, et viidatud ühistu juhtide	Selgitatud	Esmalt märgime, et HLÜ pankrotte on olnud varemgi, mitte ainult viimased kaks juhtumit.

	<p>tegevuse ebapädevuse kohta esitas Raha HLÜ teavitusi. Rahandusministeeriumi esindajad viitasid, et eelnõud „tuleb“ menetleda kiirkorras lähtuvalt poliitilisest survest, seega pahauskselt tekitatakse olukord HLÜ-de näilisest ärakuulamisest. Rahandusministeerium ei ole avatud leidma sisulisi lahendusi, et HLÜ-de usaldusväärsust tõsta, vaid täidab poliitellimust aastakümneid eksisteerinud ettevõtlike inimeste ühistegevuse kaotamiseks ning seega ettevõtlusvabaduse piiramiseks. Rahandusministeerium ei saa asuda seisukohale, et 2020. aastal küsiti tagasisidet „sarnasele“ eelnõule, kuna käesolev eelnõu on erineb oluliselt 2020. aastal koostatud eelnõust.</p>		<p>Lisaks, eelnõu teise kooskõlastusringi mõte on hoolimata oma lühikesest tähtajast siiski kaasata hoiu-laenuühistuid ja teisi huvigruppe ning arvesse võtta sisulisi ettepanekuid, kus see on võimalik ja asjakohane.</p> <p>Viimaks, 2020. aastal esimesele kooskõlastusringile saadetud eelnõu sisu ühtib siiski suures osas käesoleva eelnõu versiooniga – juurde on lisatud üleminekusätteid ning täiendatud ühistupanga regulatsiooni krediidiasutuste seaduses; samuti lisatud reklaamiseadusesse piirang hoiuseintresside reklaamimise kohta.</p>
3	<p>Raha HLÜ on seisukohal, et hoiu-laenuühistu seadus (HLÜS) ja muud kohalduvad seadused vajavad kaasjastamist ning ka teised ühistud on sellega nõustunud. Selleks tuleks korraldada sisuline arutelu, kus toimub kõikide osapooltega arvestamine ja sisuliste probleemide lahendamine.</p>	<p>Teadmiseks võetud</p>	
4	<p>Raha HLÜ ei nõustu, et RAB ülesanne on ainult rahapesu tõkestamine ning RAB ei tee migisugust järelevalvet. RAB ülesanne on mh RahaPTS § 72 lg 1 p-des 1-3 ja lg-s 2 nimetatud kontrollieseme asjaolusid sisuliselt kontrollida. Antud järelevalve tegelikul toimimisel oleks tekkinud probleemistikku saanud ära hoida, sh kahe viidatud ühistu kaheldav äritegevus tulnud ilmsiks oluliselt varem. Rahandusministeerium jätab antud RAB ülesande täielikult tähelepanuta ning viitab ainult finantsteenuste nõuete täitmisele.</p>		
5	<p>Juhime tähelepanu, et krediidiasutused kuuluvad Finantsinspeksiooni järelevalve alla, kuid Eestis toimus massiivne rahapesu, mida Finantsinspeksioon iseseisvalt ei suutnud tuvastada. Samuti leiab Finantsinspeksiooni kodulehelt viite, et kui inspeksioon siiski tuvastab järelevalve käigus rahapesu või terrorismi rahastamise tunnused, teavitab ta sellest seaduse kohaselt rahapesu andmebürood. Eesti panganduses toimus seega ulatuslik rahapesu, mis avastati tänu välisriikidele ning Eestile tekkis seeläbi oluline mainekahju. Paraku 30. september 2022 kinnitati sama juhatuse jätkama Finantsinspeksiooni juhtimist. Seega on tekkinud olukord, kus halvasti juhitud kahe ühistu tõttu kaotatakse sisuliselt kõik hoiu-laenuühistud, kuid halvasti juhitud Finantsinspeksiooni juhatuse, kelle juhtimise ajal ei avastatud Eesti pankades laialdaselt toimunud rahapesu, saab jätkata inspeksiooni juhtimist.</p>	<p>Teadmiseks võetud</p>	
6	<p>Rahandusministeeriumi viitab, et panga tegevusloa saamine tähendab väga suurt koormuse kasvu ja võib eeldada, et 1-3 täna tegutsevat hoiu-laenuühistut saab üksnes loa tegutsemiseks pangana. Samas on seegi seisukoht kaheldav, arvestades kõiki panganduses kehtivaid nõudeid. Rahandusministeeriumi ülesanne ei saa olla monopolise ühistuturu loomine, kus saavad tegutseda üks, kaks või kolm ühistut, vaid ülesanne peaks olema koostada seadus, mis annab kindlustunde ühistute liikmetele kui ka kõikidele ühistutele. Jääb arusaamatuks, kelle huve Rahandusministeerium esindab, luues sisuliselt monopoli, kuigi peaks tagama tugevamat vabaturumajandust.</p>	<p>Selgitatud</p>	<p>Nõustume, et Rahandusministeeriumi ülesanne ei ole monopolise ühistuturu loomine, vaid eesmärk on tugevdada hoiustajate kaitset. Eelnõu koostajate hinnangul ei ole see piisaval määral võimalik ilma mingit sorti finantsjärelevalvet rakendamata, või piirates HLÜ poolt osutatavate teenuste ringi (st hoiuste kaasamist ning tegevuse jätkumist tulundusühistuna).</p>

7	Eelnõu juures puudub korrektne kaugelevaatav analüüs, millised mõjud kaasnevad antud seaduse jõustumisel. Eelnõu koostajatel tuleb eelkõige endale selgeks teha, kuidas HLÜ-d toimivad – praegune eelnõu ja seletuskiri on koostatud üksnes kahe ebaõnnestunud ühistu tegevuse näitel. Panga kapitali nõudeid Finantsinspeksiooni silmis on ebareaalne täita, kuna ühistu tegevuse maht on panga mastaapi arvestades olematu. Lisaks soovitakse lisada ühistutetele kohustus panustada tagatisfondi ja sellega kaasnevad täiendavad tasud, mis oluliselt suurendavad ühistu tegevuskulusid.	Selgitatud	
8	Lisaks jääb arusaamatuks, miks peab ära kaotama hoiu-laenuühistud või nendest tegema sundkorras pangad, selleks et Finantsinspeksioon saaks teostada järelevalvet. Teisisõnu, hoiu-laenuühistute tegevuse üle saaks Finantsinspeksioon teostada järelevalvet ka ilma, et ühistud muutuvad pankadeks. Eelnõu seletuskirjas on välja toodud selgelt, et järelevalve alla kuuluvad krediitdiasutused (pangad), tarbimiskrediiti väljastavad või vahendavad ettevõtjad, investeerimisühingud, fondivalitsejad, kindlustusandjad, makseasutused ja e-raha asutused jt. Seega kõik finantstehinguid pakkuvad ettevõtted ei pea olema pangad, selleks et Finantsinspeksioon saaks järelevalvet teha.	Selgitatud	Nõustume seisukohaga, et Finantsinspeksiooni järelevalve rakendamiseks ei ole vajalik hoiu-laenuühistut pangaks muuta. Eelnõu jõustudes (ja üleminekuperioodi lõppedes) on täna tegutsevatel HLÜ-del kolm varianti: kas hakata ühistupangaks, taotleda muu Finantsinspeksiooni tegevusluba (nt krediidiandja tegevusluba) või jätkata tegevust tulundusühistuna.
9	Selgusetuks jääb ka Rahandusministeeriumi seisukoht, et RAB tegeleb ainult rahapesuga, kuid samas on antud virtuaalvääringud RAB järelevalve alla. Virtuaalvääringud ehk krüptoraha saavad enda klientidelt reaalselt raha, kuid pakuvad vastu digitaliseeritud koodi, mille hind on olematu ja igasugused tagatised puuduvad.	Selgitatud	Virtuaalvääringu teenuse-pakkujate üle järelevalve teostamine on tõepoolest kehtiva seaduse järgi RAB pädevuses. Tulevikus plaanitakse viia sektor finantsjärelevalve (st Finantsinspeksiooni) järelevalve alla.
10	Raha HLÜ ei saa nõustuda sellega, et HLÜ-del keelatakse hoiuseintresside reklaam, samas pankadele sellist keeldu ette ei nähta. Käesolevaga tekitatakse pankadele eelised, mille tõttu kannatavad ühistud. Reklaam on äritegevuse üks osa, aga ta peab olema tõene, realistlik ja täidetav ning selleks võib riik luua vastavad tingimused-reeglid.	Selgitatud	Märgime, et võrreldes HLÜ-dega kohalduvad pankadele ranged finantsjärelevalve subjekti nõuded, mis tähendab ka Finantsinspeksiooni õigust teha subjektile ettekirjutus või äärmise meetmena tunnistada tegevusluba kehtetuks, kui järelevalvesubjekti tegevus ei vasta õigusaktides sätestatule. Sellist õigust täna HLÜ-de suhtes ei kehti ning seda ei ole ka võimalik mõistlikult tekitada ilma finantsjärelevalveta. Hoiuse intresside reklaamimise keeld läheb kokku ka eelnõus toodud HLÜ liikmesuse sätetega, mille järgi HLÜ liikmeks ei peaks astuma isik esmajoones seetõttu, et teenida (võimalikult kõrget) intressi oma vara pealt.
11	Kokkuvõtvalt Raha HLÜ soovib öelda, et hoiu-laenuühistu turul juhtunud pretsedendid näitavad konkreetsete isikute pahatahtlikust ja nende tegevus on mõjunud negatiivselt ka vastutustundlike hoiu-laenuühistuste majandustegevusele, mille tõttu oleme ka huvitatud, et nimetatud juhtumid tulevikus ei korduks. Samas peame õigeks, et selleks tuleks koostöös täiendada olemasolevad reeglid põhjaliku majandus-õigusliku analüüsi tulemusena, mitte tekitama uusi kannatusi teiste hoiu-laenuühistu liikmetele, kes toimetavad liikmete huvides kehtivate õigusreeglite raamides vastutustundlikult ja usaldusväärset.	Teadmiseks võetud	

1	<p>Seletuskirjas (lk 42) väljendatakse seisukohta, et ettevõtlusvabaduse piiramiseks piisab igast mõistlikust põhjusest. Põhiõiguste piirang peab olema vajalik, sobiv ja mõõdukas. Kõik ratsionaalsed põhjendused ei pruugi sellele standardile vastata. Eelnõuga piiratakse nii ettevõtlusvabadust kui ka võetakse inimestelt võimalus oma raha riskantsemalt paigutada, kuid samas ühistegevuse kaudu ka rohkem teenida. Seletuskirjas esitatud põhiseaduspärasuse analüüs jätab aga eelnõust tervikuna mulje, et valitud on n-ö kergema vastupanu tee, ehk keerulisema ja riskantsema tegevuse keelamine ilma, et oleks kaalutud muid vähem piiravaid meetmeid eesmärgi saavutamiseks.</p> <p>Seletuskirjas (lk 43) märgitakse:</p> <p><i>„Praktika on näidanud, et hoiu-laenuühistute juhtimise kvaliteet ei ole piisaval tasemel, liikmete aktiivsus on madal ja see võimaldab hoiu-laenuühistute juhtidel kuritarvitada ühistusse usaldatud liikmete rahalisi vahendeid. Tagatisfond, kes hüvitab kooskõlas Tagatisfondi seadusega krediitdiasutuse maksejõuetuse korral isikutele hoiused üldjuhul kuni 100 000 euro ulatuses, ei taga hoiu-laenuühistute hoiuseid. Kuid eksitava reklaami tõttu võib avalikkuses levida arvamuse, et ka hoiu-laenuühistute poolt kaasatud hoiused on riikliku tagatisskeemi poolt tagatud. Eeltoodud olukord võib märkimisväärselt moonutada konkurentsi nn hoiuste turul.“</i></p> <p>Samas ei ole seletuskirjas teavet selle kohta, mida on praktikas ette võetud, et hoiu-laenuühistute (HLÜ) kehva juhtimise kvaliteeti parandada; kas ja kuidas on teostatud kontrolli; kas ebapiisava kontrolli teostamise põhjuseks on eelarveliste vahendite puudumine kontrollijatel? HLÜS on vastu võetud aastal 1999 ehk kehtinud üle 20 aasta. Seda võib pidada piisavaks ajaks praktika analüüsimiseks ja kitsaskohtade parandamiseks. HLÜ Liidu 28.12.2022 kirjas tuuakse muu hulgas välja järgmist: <i>„Senine probleem on olnud selles, et riigi poolt ja seaduse alusel tegutsevad institutsioonid (Finantsinspeksioon, Rahapesu Andmebüroo, Rahandusministeerium, Eesti Pank jne) ei ole vaatamata HLÜde korduvatele pöördumistele suutnud mõnede HLÜde senisele pahatahtlikkusele piiri panna, kuigi riikliku tõhusa järelevalve tegemiseks HLÜde kui finantseerimisasutuste üle annab lisaks aluse kehtiv rahapesu ja terrorismi tõkestamise seadus (vt mh RahaPTS § 72 lõige 2 punkti 4).“</i></p> <p>Seletuskirjas peaks tooma välja, kas HLÜ Liidu väited korduvate pöördumiste kohta on tõesed ning kuidas on riik neile vastanud.</p> <p>Palume täiendada seletuskirjas esitatud PS-pärasuse analüüsi ning põhjendada, miks vähem piiravad meetmed ei võimalda eelnõuga püstitatud eesmärgi saavutada.</p>	Arvestatud	<p>Eelnõu seletuskirjas on täiendatud põhiseaduspärasuse analüüsi.</p> <p>Nagu eespool mitmel pool rõhutatud on ühistutel lubatud kaasata hoiuseid üksnes oma liikmetelt, mitte avalikkuselt (see õigus on üksnes krediitdiasutustel). Samas igasugune reklaam, mida täna erinevate meediumite kaudu tehakse, on üldjuhul alati avalikkusele suunatud. Seega on juba kehtivas praktikas paradoksaalne vastuolu – avalikkusele suunatud hoiuseintresside reklaami võib nagu näiliselt teha, samas seadusega on otsesõnu keelatud avalikkuselt hoiuste kaasamine.</p> <p>Samuti märgime, et täna on juba nt keelatud tarbijakrediidi reklaamimine TV-s ja raadios ning eesmärgid on laias laastus olnud samad (reklaamiseaduse § 29 lg 9). Seega ei ole hoiu-laenuühistute hoiuseintresside reklaami keelamisel tegemist pretsedendiga. Veelgi enam – kui pangad ja muud krediidiandjad, kes lähtuvalt eeltoodust ei või tarbijakrediiti niimoodi reklaamida, alluvad FI järelevalvele, siis HLÜ-de suhtes seesugune järelevalve puudub (ja ei see rakendu ka siis kui reklaamipiirang peaks 2023. a. keskpaigas jõustuma). Kokkuvõttes ei keela reklaamiseadusesse lisatav säte kuidagi ühistu tegevust ennast reklaamimast – piirang on konkreetselt seotud ühe finantstootega ehk hoiusega, kus keskmisest kõrgemate intressimäärade avaldamine võib viia olukorrani, kus paljud isikud teevad oma „investeeringisotsuse“ puhtalt emotsioonide najal. Seega on selline reklaamipiirang igati õigustatud.</p>
---	---	------------	---

2	<p>Eelnõu § 1 p 15 kohaselt muudetakse HLÜS § 14 teksti. Muudetud sõnastuses paragrahvi punkti 2 kohaselt peab juhatus esitama HLÜ äriregistrisse kandmiseks avalduse, milles näidatakse muu hulgas revisjonikomisjoni liikmete nimi, isikukood ja elukoht. Samuti on kavandatud avaldada revisjonikomisjoni liikmete elukoha andmed äriregistris (EN § 1 p 16). Eelnõu seletuskirjas ei ole põhjendatud, miks on vaja registrisse kanda revisjonikomisjoni liikmete elukoht. Kuigi kohustus revisjonikomisjoni elukohaandmed esitada kehtib HLÜS-i jõustumisest alates (HLÜS § 14), ei olnud ka siis andmete esitamise eesmärgi täpsemalt määratletud. Revisjonikomisjoni liikmete elukoha avaldamine ei pruugi olla kooskõlas andmetöötluse minimaalsuse põhimõttega (isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artikkel 5 lg 1 p c). Seletuskirjas on öeldud, et äriregistris andmete avaldamise eesmärk on läbipaistvuse suurendamine HLÜ kontrolli teostamise üle ning võimalus HLÜ liikmetel vajadusel pöörduda otse isiku(te) poole, kes HLÜ-s vastavusnõuete kontrolli teostab/teostavad. Samas on revisjonikomisjoni liikmete elukohaandmete avaldamine äriregistris ulatuslik põhiõiguste riive (põhiseaduse (PS) § 26) ja eelnõu koostajad peaksid kaaluma vähem intensiivsete meetmete kasutamist sama eesmärgi saavutamiseks (nt sidevahendite andmete avaldamine).</p>	Osaliselt arvestatud	Revisjonikomisjoni elukoha andmete avalikustamine äriregistris on eelnõust kustutatud ning see on asendatud sidevahendite andmete avalikustamisega, mis on eelnõu koostajate hinnangul vähemulatuslikum põhiõiguste riive, ning mis teenib sarnast eesmärki ühistu liikmete jaoks, st võtta ise ühendust revisjonikomisjoni liikmega ning vajadusel osutada ühistu tegevuse mittevastavusele.
3	<p>Eelnõu § 1 p 24 kohaselt täiendatakse HLÜS § 18 lõigetega 4–7. Täiendatud § 18 lg 4 järgi kantakse HLÜ liikmete nimekirja iga liikme kohta tema sidevahendite andmed, kui liige on selleks nõusoleku andnud. Seega toimub andmete töötlemine nõusoleku alusel vastavalt IKÜM artiklile 6 lg 1 p a. Nõusoleku alusel andmete töötlemisel tuleb arvestada sellega, et andmesubjektil on õigus nõusolek igal hetkel tagasi võtta ning seejärel tuleb lõpetada ka andmetöötlus. Seletuskirjast ei selgu, kas on kaalutud ka teisi IKÜM-i aluseid eelnõus toodud andmete töötlemiseks. Palume täiendada eelnõu seletuskirja ning selgitada nõusoleku alusel andmete töötlemise valikut.</p>	Selgitatud	Eelnõu koostajad leiavad, et teisi aluseid ei ole mõistlik kohaldada, arvestades andmete töötlemise eesmärki (vt ka allpool märkus nr 5).
4	<p>Eelnõu § 1 p-ga 48 muudetakse HLÜS-i § 36. Kavandatud HLÜS § 36 lg 2 lauses 2 on toodud loetelu andmetest, mida peab esitama isik, kes soovib astuda hoiu-laenuühistu juhtorgani liikmeks. Eelnõus ei ole täpsemalt sätestatud esitatud isikuandmete töötlemise eesmärki ja säilitustähtaegu. Kavandatud HLÜS § 36 lg 2 toodud andmete töötlemisel riivatakse eraelu puutumatust (PS § 26). Vastava riive alus ja ulatus peab tulenema seadusest. Seega andmete töötlemise eesmärk ning kogutud andmete säilitustähtaeg peab olema sätestatud seaduse tasandil.</p>	Teadmiseks võetud	
5	<p>Eelnõu § 1 p 55 kohaselt täiendatakse muu hulgas HLÜS §-ga 41³, milles sätestatakse HLÜ kohta avalikustav teave ja liikme õigus teavet nõuda. Kavandatud § 41³ lg 2 p 6 kohaselt võib HLÜ liige nõuda HLÜS § 18 lõikes 3 nimetatud ühistu liikmete nimekirja koos sama paragrahvi lõikes 4 toodud andmetega. See tähendab, et nõudmisel tuleb juhatusel esitada liikmele ühistu liikmete nimekiri (HLÜS § 18 lg 3), milles võivad kajastuda liikmete sidevahendite andmed (vt kavandatava HLÜS § 18 lg 4) ning tulundusühistuseaduse (TÜS) § 15 lõikes 1 sätestatud andmed (nt liikme elukoht ja osamaksu suurus). Seega on tehtud võimalikuks detailsete isikuandmete edastamine ilma, et oleks kaalutud kas püstitatud eesmärki oleks võimalik saavutada vähem riivavate meetmetega pidades</p>	Selgitatud	Liikme õigus nõuda HLÜ-lt andmeid on tingitud sellest, et liikmetel oleks võimalik parandada (ning võimalik, et ka tekitada) otsesuhtlus teiste liikmetega ühiste huvide korraldamiseks, sh küsimuste panemiseks ühistu üldkoosoleku päevakorda. Eesmärki saada vahetult ühendust teiste ühistu liikmetega ei ole eelnõu koostajate hinnangul võimalik saavutada vähem riivamate meetmetega.

	<p>kinni andmetöötluse minimaalsuse põhimõttest (IKÜM artikkel 5 lg 1 p c). Samuti peab eelnõuga kavandatud andmete töötlemise eesmärk olema sätestatud seaduses.</p>		
6	<p>Eelnõu § 1 punktiga 58 täiendatakse HLÜS-i §-ga 47¹ järgmises sõnastuses:</p> <p>§ 47¹ . Tegevuse kooskõlla viimine käesoleva seaduse ... vastuvõetud redaktsiooni nõuetega</p> <p>Kavandatava § 47¹ lõige 8 sätestab:</p> <p>„(8) Kui hoiu-laenuühistu <u>rikub käesolevas paragrahvis sätestatud</u>, käsitatakse seda tegevusloata või keelatud majandustegevusena karistusseadustiku § 372 tähenduses.“;</p> <p>Seletuskirjas märgitakse lakooniliselt, et lõike 8 kohaselt on tegemist tegevusloata või keelatud majandustegevusega, kui HLÜ rikub käesolevas paragrahvis sätestatud. Tegemist on üheselt selge viitega karistusseadustiku (KarS) §-le 372, mis käsitleb tegevusloata ja keelatud majandustegevust.</p> <p>Pakutav viide KarS tegevusloata tegutsemise ja keelatud majandustegevuse sättele on õigustehniliselt sobimatu. Eriseaduses ei saa sätestada, et mingi kindel tegevus kuulub KarS vastutussätte alla põhjendusel, et eelnõu koostajad on selles veendunud.</p> <p>Kavandatava HLÜS § 47¹ lõige 3 näeb ette, et enne [seaduse jõustumiskuupäev] asutatud ja tegutsenud HLÜ peab taotlema Finantsinspeksioonilt krediidasutuse tegevusloa hiljemalt 2027. aasta 31. detsembriks.</p> <p>Toodud sõnastusest justkui tuleneb nõue, et HLÜ oma tegevust niisama lõpetada ei saagi, vaid igal juhul peab tegevusloata taotlema ning kui HLÜ seda tegevusloata ei taotle, on HLÜ automaatselt käsitletav kurjategijana tulenevalt § 47¹ lõikest 8. Selline õiguslik konstruktsioon on ebamõistlik.</p> <p>Kavandatud paragrahvi 47¹ lõige 7 näeb ette, et juhul kui Finantsinspeksioon on keeldunud hoiu-laenuühistule krediidasutuse tegevusloata andmast vastavalt krediidasutuste seaduses sätestatud, siis peab ta oma tegevuse lõpetama või jätkama tulundusühistuna ilma, et teda käsitletaks hoiu-laenuühistuna. Seega, juhul kui HLÜ rikub kavandatava HLÜS § 47¹ lõikest 7 tulenevat, tähendab see, et ta tegutseb tegevusloata (sest talle ei ole seda antud). Kui on tegemist tegevusloata majandustegevusega, siis saab nii ehk naa kohaldada vastutuse sätteid, mis on kehtestatud KarS-is. Eelnõu jätab mulje, et selle eesmärk on tekitada HLÜ-des hirmu, ähvardades neid KarS sättega, mis on vajaduse korral kohaldatavad ilma, et selle olemasolu peaks eriseaduses ebasobivalt üle kordama. KarS-i rakendamist tegevusloata tegutsemise korral saab selgitada eelnõu seletuskirjas.</p> <p>Palume kavandatavast HLÜS §-st 47¹ jätta lõige 8 välja.</p>	Arvestatud	Viidatud lõige on jäetud eelnõust välja.

III kooskõlastusringi kohta koostatud märkuste tabel

Nr	Ettepaneku sisu	Arvestatud, mitte arvestatud, selgitatud, teadmiseks võetud	Rahandusministeeriumi kommentaarid
FINANTSINSPEKTSIOON			
1	Üldised tähelepanekud Eelnõu seletuskirjale on lisatud teise kooskõlastusringi kohta koostatud märkuste tabel (edaspidi <i>Märkuste tabel</i>). Oleme tutvunud Rahandusministeeriumi selgitavate kommentaaridega Finantsinspektsiooni tähelepanekute osas ning soovime rõhutada, et Finantsinspektsiooni põhiseisukohad ei ole muutunud võrreldes 03.01.2023 Rahandusministeeriumile edastatud arvamusega. Sellest tulenevalt täiendavad käesolevas vastuses esitatud tähelepanekud Finantsinspektsiooni 03.01.2023 avaldatud arvamust.	Teadmiseks võetud	
2	Teatud tähelepanekute osas selgitas Rahandusministeerium, et on plaanis nendega tulevikus tegeleda. Finantsinspektsiooni hinnangul tuleks nende küsimustega tegeleda käesoleva Eelnõu raames, et vältida Eelnõu regulatsioonide rakendamisega seotud probleeme.	Arvestatud	
3	Hoiu-laenuühistu seaduse muutmine Eelnõu § 1 punktiga 21 täiendatakse HLÜS-i § 17 lõikega 5. Palume vastavat normi täiendada osaga, mis keelab hoiu-laenuühistu (edaspidi <i>HLÜ</i>) liikmeks saada juriidilisel isikul, mille omanik on või mida kontrollib HLÜ juhatuse või nõukogu liige.	Osaliselt arvestatud	Oleme seisukohal, et HLÜ liikmeks astumise täielik keelamine juriidilistel isikutel, kes on HLÜ juhatuse või nõukogu liikmega seotud, oleks ebaproportsionaalne ettevõtlusvabaduse piiramine. Huvide konflikt tekib samas mitte juhtorgani liikmega seotud juriidilise isiku HLÜ liikmeks astumisel, vaid nimetatud seotud isikule teenuseid osutades (eeskätt viidatud isikule laenu andmisel). Sellest tulenevalt on eelnõus muudetud HLÜS § 28 lõike 7 sõnastust, et laenu andmise piirang hõlmaks ka juhtorgani liikmega seotud juriidilisi isikuid.
4	Finantsinspektsioon pooldab lähenemist, mis viitab vastutustundliku laenamise põhimõtte järgmisel asjakohastele krediidiandjate ja –vahendajate seaduse (edaspidi <i>KAVS</i>) sätetele, et tagada edaspidi HLÜ-dele ühetaoline kohtlemine võrreldes teiste tarbijakrediiti väljastavate laenuandjatega. Viimasele viitab ka Eelnõu seletuskirja punkt 32, kus tuuakse paralleelse krediidiandjate seaduse (edaspidi <i>KAS</i>) § 83 lõikega 3.1 ning mille kohaselt HLÜ kui ettevõtlusvorm ei tohiks võimaldada normidest kõrvalekaldumist, mida muidu kohaldataks krediidiandja või –vahendaja tegevusloaga teenusepakkujale, kui viimane osutab sisuliselt sama teenust samale isikule. Küll aga kui luua analoogne regulatsioon uues HLÜS-i redaktsioonis, teeme ettepanekud Eelnõu muutmiseks järgmiselt:	Arvestatud	Täpsustatud on HLÜS § 28 lõike 1.1 sõnastust vastavalt ettepanekule. Täpsustatud on HLÜS § 28.1 lõike 1 punkti 5 sõnastust vastavalt ettepanekule. HLÜS § 28.1 on lisatud lõige 2 KAVS § 49 lõike 2 eeskujul.

	<p>1) Oleme varasemalt teinud ettepaneku muuta HLÜS § 28 lõike 11 sõnastust järgmiselt ning eemaldada Eelnõu § 1 punktiga 37 pakutud HLÜS § 281: „<i>Füüsilisest isikust liikmele, kes ei tegutse oma majandus- ja kutsetegevuses, laenu andmisel peab hoiu-laenuühistu järgima hoiu-laenuühistu sise-eeskirjas ning krediidiandjate ja -vahendajate seaduse §-des 47–531 sätestatud krediitdivõimelisuse hindamise ja tarbijale piisavate selgituste ja teabe esitamise korda ning muid vastutustundliku laenamise nõudeid, samuti kohaldama sellisele hoiu-laenuühistu liikmele laenu andmisel võlaõigusseaduse §-des 409, 411 ja 412 sätestatud</i>“.</p> <p>Muu hulgas sisaldus ettepanekus täiendus „<i>Füüsilisest isikust liikmele, kes ei tegutse oma majandus- ja kutsetegevuses, /---/“</i>. Kuigi Rahandusministeerium on Eelnõu seletuskirja punkti 3.1 alapunktis 4 selgitanud, et kui HLÜ teeb tehingu oma liikmega, kes ei tegutse tehingu tegemisel majandus- või kutsetegevuses, siis tuleks seda HLÜ liiget nii Eesti kui ka EL õiguse alusel käsitleda tarbijana, on Finantsinspektsiooni hinnangul oluline lisada vastav täpsustus ka Eelnõu teksti, et tagada õigusselgus ning vältida ebaõigete praktikate väljakujunemist.</p> <p>2) Eelnõu § 1 punktiga 37 pakutud HLÜS § 281 lõike 1 punkti 5 kohaselt peab HLÜS §-s 28 nimetatud vastutustundliku laenamise nõude täitmiseks HLÜ sise-eeskirjaga kehtestama liikme krediitdivõimelisuse hindamise ja esitatud andmete kontrollimise meetodika, võttes selle väljatöötamisel liikme kohta arvesse mh HLÜ ees olevate varasemate kohustuste täitmise ja teenuse osutamisest tulenevate rahaliste kohustuste võimaliku suurenemise mõju.</p> <p>Finantsinspektsiooni hinnangul peaks säte olema sõnastatud sellisel viisil, et oleksid hõlmatud kõik füüsiliste isikute varasemalt olemasolevad maksekohustused, mis võivad ajas suureneda ning mille mõjuga peaksid HLÜ-d edaspidi arvestama. Võttes arvesse, et HLÜS § 281 lõikes 1 sätestatu võtab eeskjuu elkõige KAVS § 49 lõikest 1, siis viitame siinkohal ka KAVS-i seletuskirjale, mis eelnimetatud lähenemist toetab ning mille kohaselt peab krediidiandja või –vahendaja võtma arvesse tarbija võimekuse teenindada samaaegselt kõiki varem võetud finantskohustusi ka kõrgema intressi tingimuste olukorras.</p> <p>Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku muuta Eelnõuga pakutud HLÜS § 281 lõike 1 punkti 5 sõnastust järgmiselt: „<i>varasemate maksekohustuste ja teenuse osutamisest tulenevate rahaliste kohustuste võimaliku suurenemise mõju</i>“.</p> <p>Lisaks juhime tähelepanu, et KAVS § 50 lõike 4 määratleb ühe maksevõime kontrollimise allikana pangakonto väljavõtte, mida krediitdivõimelisuse hindaja peab võimaluse korral tarbijalt küsima, kui muu kogutud teave ei ole piisav tarbija krediitdivõimelisuse hindamiseks. Eelnõuga pakutud HLÜS §-s 281 aga analoogset regulatsiooni ei ole. Laenuandja poolt füüsilisest isikust laenusaja (tarbija) varalise seisundi hindamisel ei saa pidada piisavaks</p>		
--	--	--	--

	<p>laenuandja tuginemist üksnes laenusaja poolt esitatud andmetele ning laenusaja poolt esitatud teavet tuleb kontrollida.</p> <p>3) KAVS § 49 lõikes 2 on kehtestatud krediidiandjale kohustus kehtestada meetodika, mis võtab tarbijale krediidi andmisel arvesse konkreetseid näitajaid (sh LTV, DSTI, laenu maksimaalne tähtaeg jne).</p> <p>Kuivõrd KAVS § 49 lõikes 2 nimetatud näitajatele analoogne regulatsioon Eelnõus puudub, teeb Finantsinspeksioon ettepaneku luua ka HLÜS-i analoogne reeglistik, mis võtaks laenu väljastamisel HLÜ sisemiste riskilimiitidena arvesse vähemalt suhtarvudena kehtestatud piirmäärasid (DSTI ja LTV), et tagada füüsilisest isikust laenuvõtja kohustuste täitmine jätkusuutlikul viisil.</p>		
5	<p>Oleme varasemalt teinud ettepaneku, et HLÜ-l peaksid olema kehtestatud sisemised juhtide (juhatuse ja nõukogu liikmete) sobivuse nõuded ja nende täitmise kontrolli kord. Rahandusministeerium selgitas, et viidatud sobivuse nõudeid kontrollib revisjonikomisjon HLÜS § 39 lõikes 1 sätestatud ülesannete raames. Juhime tähelepanu, et sobivuse nõuete eest vastutava isiku määramine Eelnõus ei võrdu sobivuse nõuete ja nende täitmise kontrolli korda kehtestamise ja rakendamisega. Palume Eelnõu selles osas täiendada.</p>	Arvestatud	Täiendatud HLÜS § 31 lõiget 2 punktiga 8.
6	<p>Oleme varasemalt juhtinud tähelepanu HLÜS § 471 lõike 6 sõnastusele, mille kohaselt kui HLÜ ei ole krediidiastutuse tegevusloa taotlust hiljemalt 2026. aasta 31. detsembriks esitanud või Finantsinspeksioon on keeldunud talle tegevusluba andmast, siis peab ta olemasolevatele liikmetele hoiustamistingutuste ja makseteenuste osutamise ning tarbijakrediidi väljastamise vastavalt lepingutes sätestatud tähtaegadele lõpetama, välja arvatud juhul kui vastav tulundusühistu omab makseastutuse või krediidiandja tegevusluba. Pakutud sõnastustest võib aga järeldada, et tarbijakrediidi väljastamist ei peaks lõpetama, kui tulundusühistu omab makseastutuse tegevusluba. Kuna makseastutuse tegevusluba ei võimalda tarbijakrediidi väljastamist, palume Eelnõu sätte selles osas täpsustada.</p>	Arvestatud	Eelnõu § 1 punkti 57 (HLÜS § 47.1) sõnastust on muudetud.
7	<p>Krediidiastutuste seaduse muutmine</p> <p>Varasemalt avaldasime arvamuse, et Eelnõuga tuleb selgemalt reguleerida aktsiaseltsina asutatud krediidiastutuse ja ühistuna asutatud krediidiastutuse erisused. Rahandusministeeriumi selgituste kohaselt kohaldatakse ühistupankadele kogu KAS-i nende erisustega, mis on ette nähtud ühistupanga tegevust reguleerivas peatükis. Rahandusministeerium mõõnis, et teatud aspektid ühistupanga tegevuses vajavad täiendavat reguleerimist. Need lahendatakse tulevikus mõne teise KAS-i muutva seaduseelnõuga.</p> <p>Teeme ettepaneku sätestada vajalikud muudatused käesoleva Eelnõuga, et vastav regulatsioon oleks kohe alguses selge ja arusaadav.</p>	Arvestatud	Eelnõusse on lisatud sätted, mis täpsustavad ühistulisel mudelil põhinevate krediidiastutuste sätteid ning kustutatud viited HLÜS-ile.
8	<p>Eelnõu § 3 punktiga 4 muudetakse KAS §-i 38. Rahandusministeerium ei ole arvestanud Finantsinspeksiooni varasemalt pakutud sõnastusettepanekuga. Palume siiski KAS § 38 sõnastuses, mitte ainult seletuskirjas, selgelt välja tuua, et</p>	Arvestatud	

	<p>ühistupankadele kohaldatakse kogu krediidasutuste seadust nende erisustega, mis on ette nähtud ühistupanga tegevust reguleerivas peatükis. Lisaks palume sätestada, et ühistupank ei või tegutseda aktsiaseltsi vormis.</p>		
9	<p>Finantsinspeksioon jääb seisukoha juurde, et ühistupanga puhul, tulenevalt tema õiguslikust vormist, on vaja täiendavaid norme, mis aitaks nii turuosalistel kui järelevalvel paremini mõista ja sisustada olulise osaluse regulatsiooni. Ka Rahandusministeerium mõõnis Finantsinspeksiooni tähelepanekute selgitamisel, et teatud aspektid ühistupanga tegevuses vajavad täiendavat reguleerimist. Eeltoodud valguses teeme uuesti alljärgneva ettepaneku:</p> <p>Lisada KAS-i § 441 pealkirjaga „Osalus ühistupangas“ alljärgnevas sõnastuses:</p> <p>„(1) Ühistupanga puhul võetakse liikme olulise osaluse määratlemisel täiendavalt arvesse liikme panust ühistupanka, muuhulgas tema poolt antud laene või tehtud sissemakseid ühistupanka või muul viisil ühistupanga tegevuse arvestatavat toetamist. Samuti tuleb kaaluda liikme mõju tervikuna ühistupanga juhtimisele, mis võib seonduda nii tema rolli, ühiskondliku kuvandi kui muude asjaolude hindamisel läbi mõju ühistupanga juhtimisele.</p> <p>(2) Ühistupank peab enne sellise olukorra tekkimist või sellest teada saamisel või teada saama pidamisel viivitamata teavitama Finantsinspeksiooni kõikidest asjaoludest, mis võivad tuua kaasa liikme olulise osaluse või kontrolli ühistupanga üle.“</p>	Arvestatud	
10	<p>Eelnõu § 3 punktiga 6 muudetakse KAS § 421 lõiget 2. Teeme uuesti ettepaneku vastavat sõnastust muuta alljärgnevalt: „(2) Ühistupanga liikmeks vastuvõtmise ja väljaarvamise otsustab isiku avalduse alusel ühistupanga juhatus või nõukogu, kui talle on selline õigus antud põhikirjaga, 30 päeva jooksul, alates avalduse saamisest. Vastava otsuse eelnevalt tuleb kontrollida liikme vastavust seaduse ja põhikirja nõuetele.“</p> <p>Sellisel oleks välditud olukord, kus juhatus jätab „seisma“ avaldused ja viivitab põhjendamatult nende lahendamisega, mis omakorda tooks aga kaasa registriandmete ebatäpsuse.</p>	Arvestatud	
11	<p>Eelnõu § 3 punktiga 8 sätestatakse nõue, et ühistupanga juhatustes peab olema vähemalt kaks juhatuse liiget. Eelnõuga muudetakse nii KAS-i kui HLÜS-i ja vähendatakse juhatuse liikmete arvu kaheni. Eelnõu seletuskirjas on põhjendatud kahe juhatuse liikme nõue vaid asjaoluga, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2013/36/EL (edaspidi CRD) seda võimaldab. Rahandusministeerium selgitas täiendavalt, et juhatuse liikmete arvu alandamine CRD-s lubatud miinimumarvuni on põhjendatud, arvestades HLÜ-de tegevuse mahtusid ja kapitaliseeritust. Finantsinspeksioon sellega ei nõustu.</p> <p>Juhime tähelepanu, et ka kehtiv HLÜS § 34 lõige 1 sätestab, et juhatustes peab olema vähemalt kolm liiget. Finantsinspeksiooni jääb seisukoha juurde, et ühistupangal peaks olema vähemalt kolm juhatuse liiget nagu KAS seda ka täna nõuab. Arvestades, et juhatuse liikmed tegelevad igapäevase juhtimisega ning väga oluline on ka juhatuse liikmete vastutusvaldkondade jaotus ning huvide konflikti maandamine läbi vastutusvaldkondade jaotamise erinevate</p>	Osaliselt arvestatud, selgitatud	<p>Jääme siiski varasemalt väljendatud seisukoha juurde, mille kohaselt ei ole mõistlik nõuda ühistupankadelt kolme juhatuse liikme valimist, kuivõrd HLÜ-de (kes tulevikus võiksid krediidasutuse tegevusluba taotleda) tegevusmahud ja kapitaliseeritus on oluliselt väiksem täna tegutsevate (aktsia)pankade omadest.</p> <p>Samas nõustume sellega, et kui ühistupanga poolt osutatavad teenused ja kapitaliseeritus sarnanevad (teistele) krediidi-asutustele kohaldatavaga, siis peaks olema paremini jagatud vastutusvaldkonnad ja maandatud huvide konfliktid. Sellest tulenevalt on KAS §-i 44 loodud erand, et ühistupank ei või osutada investeerimisteenuseid ega teenuseid välisriigis, kui tema kapitaliseeritus on madalam kui 5 mln EUR. Sarnaselt on §</p>

	<p>juhatuse liikmete vahel, siis kolm juhatuse liiget organisatsioonis peaks olema ka ühistupankadele miinimumnõue ning erisuse/leevenduse kehtestamine ei ole antud juhul põhjendatud. Ka ühistupangad peavad olema juhitud pädevate ja kompetentsete isikute poolt.</p> <p>Sellest tulenevalt teeme uuesti ettepaneku välja jätta Eelnõust nii HLÜS § 34 lõike 1 muudatusettepanek, KAS § 422 lõikega 1 kehtestada, et ühistupanga juhatuses on vähemalt kolm liiget ning mitte vähendada juhatuse liikmete arvu ühistupanga juhtimiseks.</p>		42.2 loodud erisus, et ühistupangal võib olla kaks juhatuse liiget, kui lähtuvalt tema osakapitali määra on tema osutatavate teenuste ring väiksem teiste krediitiasutuste omadest.
12	<p>Eelnõu § 3 punktiga 9 on reguleeritud ühistupanga algkapital. KAS § 44 lõike 1 kohaselt võib ühistupanga algkapital erinevalt KAS § 35 lõigetes 1 ja 2 sätestatust olla üks kuni viis miljon eurot, kui ühistupank ei osuta väärtpaberituru seaduse § 43 lõikes 1 nimetatud investeerimisteenuseid. Lisaks võib Finantsinspeksioon otsustada, et ühistupank ei või osutada HLÜS § 6 lõikes 1 nimetatud teenuseid välisriigis, asutades selleks filiaali või osutades piiriüleseid teenuseid. Algkapital koosneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artikli 26 lõike 1 punktides a–e nimetatud kapitalist ja reservidest.</p> <p>1) Juhime tähelepanu, et pakutud sõnastusest ei tule välja, kes ja milliste kriteeriumite alusel otsustab ühistupanga algkapitali suurus. Kui see pädevus kuulub Finantsinspeksioonile, palume Eelnõus see pädevus selgelt sätestada koos kriteeriumitega, mille alusel peab Finantsinspeksioon otsustama kui suur on HLÜ algkapital vahemikus üks kuni viis miljon eurot.</p> <p>2) KAS § 44 lõike 1 teise lause kohaselt võib Finantsinspeksioon otsustada, et ühistupank ei või osutada HLÜS § 6 lõikes 1 nimetatud teenuseid välisriigis, asutades selleks filiaali või osutades piiriüleseid teenuseid. Esiteks, kuna see regulatsioon asub paragrahvis, mis reguleerib ühistupanga algkapitali, tuleks see rohkem seostada algkapitali regulatsiooniga. Teiseks, sellise õiguse andmine seadusandja poolt Finantsinspeksioonile eeldab ka konkreetseid kriteeriume, millistest peab Finantsinspeksioon otsustuse tegemisel lähtuma. Kolmandaks, oleme varasemalt teinud ettepaneku, et ka KAS-is tuleb kehtestada piirang, et ühistupank ei või piiriüleselt ega filiaali kaudu teenuseid osutada ning tegevuskoht peab asuma Eestis. Kui HLÜ-de tegevuse piirang ei tulene selgelt Eelnõust, tuleks anda Finantsinspeksioonile õigust igal ajal, sh tegevusloa taotluse andmisel, keelata ühistupangal osutada teenuseid välisriigis.</p> <p>3) KAS § 44 pealkirjaks on pakutud „Ühistu algkapital“. Algkapitalist räägitakse aga ainult paragrahvi esimeses lõikes, edasi on kasutusel mõiste osakapital. Palume kaaluda paragrahvi pealkirja muutmist.</p>	Osaliselt arvestatud, selgitatud	<p>Esmalt märgime, et pädevus algkapitali määra otsustamiseks ei kuulu eelnõu uue versiooni kohaselt Finantsinspeksioonile, vaid see tuleb otsustada ühistupangal endal vastavalt määruses 575/2013 sätestatule.</p> <p>Seoses märkusega nr 2 on täpsustatud KAS § 44 sõnastust. Mis puudutab HLÜ või ühistupanga poolt teenuste osutamist välisriigis, siis märgime, et HLÜ-l ei ole kehtiva regulatsiooni järgi õigus välisriigis teenuseid osutada ning see õigus tekiks alles krediitiasutuse tegevusloa saamisel. Pärast tegevusloa saamist on Finantsinspeksioonil õigus ettekirjutusega keelata ka ühistupangal välisriigis teenuste osutamist üldiste krediidi-asutustele kohaldatavate sätete alusel, st kui esinevad seaduses toodud õiguslikud alused, või kui ühistupanga osakapital langeb alla 5 miljoni euro. Muus osas ei leia me, et ühistupanga teenuste osutamise kohta oleks mõistlik või proportsionaalne piirata Eestiga.</p>
13	<p>Finantsinspeksioon on teinud varasemalt ettepaneku täiendada KAS 44 lõiget 2 põhimõttega, et aktsia-või osakapitali vähenemise korral rohkem kui 5% võrra võrreldes avalikes registrites kajastuva summaga, tuleb avalikes registrites olevat teavet viivitamata ajakohastada. Eelnõus on KAS § 44 täiendatud lõikega 3. Palume sõnastust muuta</p>	Arvestatud	

	järgmiselt: „(3)Ühistupanga juhatus kutsub kokku erakorralise üldkoosoleku ühistupanga osakapitali muutmiseks, kui ühistupanga osakapital väheneb vähemalt viie protsendi võrra võrreldes avalikes registrites kajastuva summaga.“		
14	Eelnõu § 3 punktiga 22 täiendatakse KAS § 116 lõikega 4, mille kohaselt lõpetatakse ühistupank, kui ühistupangal on vähem kui 50 liiget ja liikmete arv ei ole kahe kuu jooksul suurenenud. Oleme varasemalt märkinud, et uuest sättest ei tulene kes sellisel juhul lõpetamise menetluse alustab. Märkuste tabelis selgitas Rahandusministeerium, et ühistupanga lõpetamine toimub 11. peatükis sätestatud kohaselt kui ühistupanga erisätetes ei ole sedastatud teisiti. Juhime tähelepanu, et see ei lahenda olukorda, et pakutud sättest ei tulene, kellel on õigus ühistupanga lõpetamise menetluse alustamiseks, kui pank vastab sättes sätestatud kriteeriumitele. Kas tegemist on vabatahtliku lõpetamise või sundlõpetamisega? Kui tegemist on vabatahtliku lõpetamiseks, tuleks ette näha ka nõuded, et kui ühistupank ei astu samme ega tee otsust teatud aja jooksul vabatahtlikuks lõpetamiseks, siis on Finantsinspeksioonil õigus nõuda kohtu kaudu ühistupanga sundlõpetamist.	Arvestatud	
15	Finantsinspeksioon jääb seisukoha juurde, et enne Finantsinspeksioonilt tegevusloa taotlemist peavad HLÜ-d vahetult enne tegevusloa esitamist läbima varade põhjaliku hindamise (<i>Asset Quality Review</i>), et saada ülevaade milline on varade tegelik kvaliteet ja kvaliteedi mõju krediidiasutuse/ühistupanga omavahendite tasemele ja kapitaliseeritusele. Märkuste tabelis selgitas Rahandusministeerium, et varade kvaliteedi hindamine peab toimuma kõikide isikute puhul, kes taotleavad krediidiasutuse tegevusloa, sh HLÜ-d. Juhime tähelepanu, et omavahendite suurust tõendavate dokumentide esitamine koos vandeaudiitori aruandega ei võrdu varade kvaliteedi põhjaliku hindamisega ning hetkel ei tule Eelnõust HLÜ-de selget kohustust läbida varade kvaliteedi hindamist vahetult enne tegevusloa taotlemist. HLÜ-de varade ning nende tegevus on läbipaistmatu, revisjonikomisjonid ei suuda riskikohti tuvastada ja/või ei ole sõltumatud. Seega sõltumatu varade hindamine enne ühistupanga loa taotlemist on hädavajalik, et saada kindlust varade tegelikus kvaliteedis ja väärtuses. Sellest tulenevalt teeme uuesti ettepaneku sätestada Eelnõuga HLÜ-de kohustust läbida varade kvaliteedi hindamise vahetult enne tegevusloa esitamist.	Arvestatud	Krediidiasutuste seaduse § 13.1 on täiendatud lõikega 5.
16	Oleme varasemalt teinud mitmeid tähelepanekuid KAS-is sisalduvate vastutussätete kohta. Rahandusministeeriumi selgituste kohta on nimetatud sätete ülevaatamine plaanitud tulevikus muu eelnõus raames. Palume kaaluda vastutussätete muutmist käesoleva Eelnõu raames, et vältida puudulikust õiguslikust regulatsioonist tulenevaid probleeme.	Arvestatud	Eelnõusse on lisatud § 3 p 23.
17	Oleme varasemalt palunud arvestada, et Finantsinspeksiooni tegevust finantseeritakse finantsjärelevalve subjektide poolt, mistõttu peaks järelevalve olema kulupõhine ja lähtuma eesmärgist, et ühed subjektid ei peaks teisi subsideerima. Finantsinspeksiooni hinnangul, vähemalt esimesel aastal, peaks ette nägema täiendava mehhanismi, millega	Selgitatud	Oleme põhimõtteliselt nõus, et üldiselt ei peaks ühed järelevalvesubjektid teisi subsideerima. Samas aga on järelevalvetasude ülevaatamine kavas eraldi eelnõuga, kuivõrd järelevalvetasud tuleb üle vaadata finantssektori üleselt, mis

	<p>ühistupangad ise tasuksid oma menetluskulu ja seda ei peaks subsideerima teised järelevalve subjektid.</p> <p>Märkuste tabelis on selle tähelepaneku juures jäetud poolik kommentaar. Sellest tulenevalt palume uuesti ette nägema täiendava mehhanismi, vähemalt esimesel aastal, millega ühistupangad ise tasuksid oma menetluskulu ja seda ei peaks subsideerima teised järelevalve subjektid.</p>		vajab omakorda eraldi hinnangut, et leida konkreetset ja proportsionaalsed menetlustasude summad.
EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA			
1	<p>Kaubanduskoda jääb oma 4. jaanuari 2023 kirjas nr 4/1 esitatud seisukohtade juurde ning on jätkuvalt väga kriitiline Eelnõu kaasamisprotsessi osas. Väärib märkimist, et käesoleval kooskõlastusringil ei kaasanud Rahandusministeerium Kaubanduskojale teadaolevalt algselt mitte ühtki hoiu-laenuühistut, samas neid puudutab Eelnõu kõige rohkem, sest sisuliselt näeb Eelnõu ette hoiu-laenuühistute tegevuse lõpetamise senisel kujul. Hoiu-laenuühistud said esmase informatsiooni Eelnõu uuest kooskõlastusringist 6. veebruaril 2023 Kaubanduskojalt, kui küsisime Eelnõu osas oma liikmetelt arvamust. Samas toimus ülejäänud huvigruppide kaasamine juba 1. veebruaril 2023.</p> <p>Sellest tulenevalt teeb Kaubanduskoda taaskord ettepaneku nii Eelnõu kui ka tulevaste kaasamiste osas pidada kinni kaasamise heast tavast ning hea õigusloome ja normitehnika eeskirjast. Heaks kaasamiseks ei saa pidada seda, kui 17 lehekülje pikkusele eelnõule oodatakse tagasisidet nelja tööpäeva jooksul, nagu seda tegi Rahandusministeerium Eelnõu eelneva kooskõlastusringi ajal. Veel halvem näide kaasamisest on aga see, kui huvigruppi, keda eelnõu kõige otsesemalt ja väga tugevalt puudutab, üldse ei kaasatagi või kaasatakse alles siis, kui nad on juhuslikult kooskõlastusringist teada saanud ja väljendavad pahameelt, et neid ei ole kaasatud.</p>	Selgitatud	Eelnõu koostajad mõõnavad, et kooskõlastusprotsessi raames ei kaasatud tehnilise eksimuse tõttu esialgu hoiu-laenuühistuid, kuid probleemi selgumisel saadeti eelnõu kooskõlastamiseks ka hoiu-laenuühistutele ning pikendati ka arvamuse andmise tähtaega vastavalt tekkinud viivitusele. Samuti järgiti käesoleva kooskõlastusprotsessi puhul asjakohaseid tähtaegu.
2	<p>Kuna Eelnõu praegusest seisust nähtub, et nii Eelnõu koostajate kui ka hoiu-laenuühistute jaoks aktsepteeritavaid kompromisse ei ole endiselt saavutatud ja neid pole Kaubanduskojale teadaolevalt isegi proovitud saavutada, siis teeme taaskord Rahandusministeeriumile ettepaneku arutada plaanitavad muudatused veelkord läbi hoiu-laenuühistutega ja vajaduse korral ka teiste huvigruppidega, et leida olemasolevatele probleemidele mõistlikud lahendused, mida kõik osapooled oleksid nõus aktsepteerima.</p>	Selgitatud	Eelnõu koostajad on korraldanud käesoleva eelnõu arutamiseks mitmeid kohtumisi ja töörühmi (sh oktoobris 2019 kohtumine HLÜ-de esindajatega, novembris 2020 korraldatud kohtumine rahandusministri ja tema nõunike ning HLÜ-de esindajatega, kohtumised Audiitorkoguga, jne), pidanud nõu järelevalveasutustega ning korraldanud käesolevaks ajaks kolm kooskõlastusringi, mille käigus on olnud kõigil huvigruppidel ja turuosalistel võimalus esitada oma seisukohad kavandatava eelnõu osas. Paraku ei ole aga kõik pakutud võimalused taganud seda, et eelkõige ühistud ise panustaksid konstruktiivse tagasiside andmisega. Kahjuks tuleb tõdeda, et paljud ühistute poolt esitatud arvamused põhinevad suuresti emotsioonidel ja sisaldavad vähesel määral n-ö faktilisi asjaolusid.
3	<p>Lugedes Eelnõu seletuskirja, jääb ebaselgeks, mis põhjustel peavad Eelnõu koostajad peamiseks lahenduseks hoiu-</p>	Selgitatud	Märgime, et oleme eelnõu koostamisel pakkunud välja erinevaid variante, kuidas ühistute läbipaistvust suurendada ja

	<p>laenuühistutega seotud probleemidele nende tegevuse lõpetamist.</p> <p>Eelnõu seletuskirja lehekülgedel 38 ja 39 on antud selgitusi Eelnõu § 1 p 58 kohta, mille alusel hoiu-laenuühistud peavad oma tegevuse ümber kujundama. Nendel lehekülgedel, aga ka mujal Eelnõu seletuskirjas ei ole mainitud, miks on Eelnõu koostajad valinud just ümberkujundamise tee ja miks ei suudaks hoiu-laenuühistute probleeme lahendada teistsugused lahendused.</p> <p>Kaubanduskoja hinnangul ei ole välistatud, et Eelnõu eesmärged (hoiustajate õiguste parem kaitse, hoiu-laenuühistute tegevuse suurem läbipaistvus, ühistu liikmete tõhusam kaitse) on võimalik saavutada ka muude vähempiiravate lahenduste abil kui Eelnõus välja pakutud lahendused. Näiteks on Eelnõu väljatöötamise kavatsuses käsitletud mitmeid regulatiivseid lahendusi, mis tõenäoliselt aitaksid hoiu-laenuühistutega seonduvaid probleeme lahendada või vähemalt leevendada. Üheks väljatöötamise kavatsuses välja toodud lahenduseks on seada hoiu-laenuühistud sarnaselt pankadele Finantsinspektsiooni järelevalve alla. Samuti on võimalustena välja toodud hoiu-laenuühistute juhtimise läbipaistvamaks muutmine, juhatuse liikmete miinimumarvu seadmine ja juhatuse liikmete sobivusnõuete kaasajastamine. Kaubanduskoja hinnangul võiks neid variante kaaluda.</p>		<p>hoiustajaid paremini kaitsta, kuid ühistutele ei ole sisuliselt sobinud ükski variant.</p> <p>Eelnõu väljatöötamisel (st kuni 2020. aastani) on kaalutud ka eraldiseisva tegevusloastatud režiimi loomist hoiu-laenuühistutele, kuid selle tulemusena oleks oluliselt vähenenud igasuguse ühistegevuse element. Ka ei ole hoiustajate kaitse seisukohast otstarbekas tekitada eraldi osafondi HLÜ-dele, kuivõrd ühelt poolt eelneks liikmete hoiuste efektiivse kaitse tagamisele pikk sissemaksete periood, et osafondi maht jõuaks vajaliku tasemeni, ning teisalt ei oleks mõistlik liita HLÜ-sid krediitdiasutuste osafondiga, kuivõrd pankadele ja HLÜ-dele ei kohaldu võrdsed nõuded.</p>
4	<p>Eelnõu kohaselt jõustuvad Eelnõuga ette nähtavad muudatused kolmes etapis – esimesed muudatused jõustuvad 2023. aastal, seejärel jõustuvad mõned muudatused 2026. aastal ja kõige ulatuslikumad muudatused, nende hulgas hoiu-laenuühistutele seatav kohustus ennast ümber kujundada jõustuvad 2027. aastal. Kaubanduskoja hinnangul võiksid Eelnõu koostajad kaaluda ka varianti, mille puhul toimub mõistliku aja jooksul peale iga muudatuste etapi jõustumist mõjude hindamine. Kui sellise mõjude hindamise käigus leitakse, et jõustunud muudatused on hoiu-laenuühistutega seotud probleemid lahendanud, tuleks edasised kavandatud muudatused ära jätta.</p> <p>Näiteks jõustuvad Eelnõu kohaselt 2026. aastal rangemad nõuded hoiu-laenuühistute kapitalile. Ei saa välistada, et ka see aitab hoida ära hoiu-laenuühistutega seotud riske ning täiendav sekkumine ei pruugi olla vajalik.</p>	Mitte-arvestatud, selgitatud	<p>Viidatud II etapp (ühinguõiguslikud muudatused) on n-õ ettevalmistav etapp ühistupanga loa saamiseks ehk need ei ole eraldiseisvad muudatused, kuna nendega riiklikku kontrolli ei kaasne.</p> <p>Lisaks, riskid suure tõenäosusega realiseeruvad hiljem ja kindlal kuupäeval kontrolli ettenägemine ei tingi ühistute tegevuse kooskõla seadusega pikemas perspektiivis.</p> <p>Samas, vähene kontroll HLÜ-de üle ei võimalda ka hinnata, kas riskid on maandatud, sest nt likviidsusrisi jm eeskirjad ei ole kättesaadavad.</p>
5	<p>Kaubanduskoda toob välja, et ehkki Eelnõu osas on aastal 2017 koostatud ka väljatöötamise kavatsus, ei käsitle see ühe võimaliku variandina probleemide lahendamiseks hoiu-laenuühistute tegevuse lõpetamist. Eelnõu seletuskiri ei sisalda ka ühtki põhjendust selle kohta, miks kaldub Eelnõu sisu sedavõrd oluliselt määral väljatöötamise kavatsuses toodust kõrvale.</p> <p>Seetõttu teeb Kaubanduskoda ettepaneku täiendada Eelnõu seletuskirja põhjendustega selles osas, miks ei ole Eelnõu puhul aluseks võetud ühtki väljatöötamise kavatsuses toodud lahendustest ja lähtunud on hoopis lahendusest, mida väljatöötamise kavatsuses ei kaalutud.</p>	Selgitatud	<p>Eelnõu seletuskirja punktis 1.1.3 on selgitatud ka alternatiivseid lahendusi ning lisatud asjakohased selgitused. Lisaks tasub mainida, et nn ühinguõiguslikud muudatused, mis eelnõuga ette nähakse, on valdavas osas välja toodud väljatöötamiskavatsuse 5. peatükis.</p>

EESTI HOIU-LAENUÜHISTUTE LIIT

1	<p>Nagu Teile teada, koondab Eesti Hoiu-laenuühistute Liit (edaspidi EHLÜL) 7 Eestis tegutsevat hoiu-laenuühistut: Kambja Hoiu-laenuühistu, Kehtna Hoiu-laenuühistu, Leie Hoiu-laenuühistu, Maaelu Edendamise Hoiu-laenuühistu, Põlvamaa Hoiu-laenuühistu, Saaremaa Hoiu-laenuühistu ja Tartu Hoiu-laenuühistu. Lisaks on veel mitu hoiu-laenuühistut avaldanud soovi liituda EHLÜL-ga, et ühiselt seista vastu rünnakutele hoiu-laenuühistute kui ühistegelise ettevõtlusvormi vastu.</p> <p>Rahandusministeeriumil on teada EHLÜL ja tema liikmete seisukohad Rahandusministeeriumis väljatõetatud hoiu-laenuühistute seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (edaspidi eelnõu) kohta ning siinkohal ei hakka me neid seisukohti üle kordama.</p> <p>Kuivõrd eelmisel korral (2022. aasta detsembris) üritas Rahandusministeerium eelnõu isegi Justiitsministeeriumiga kooskõlastada kehtivat korda rikkudes ning see ei läinud läbi, saatis Rahandusministeerium 01.02.2023 oma kirjaga nr 13-1.1/789-1 eelnõu Justiitsministeeriumile teistkordseks kooskõlastamiseks.</p> <p>Kaaskirjast leiame lause: „<i>Esitame käesolevaga <u>mõnevõrra muudetud eelnõu</u> ja täiendatud seletuskirja Teile uuesti kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks</i>”. Tekstide võrdlus näitab, et tegelikkuses on eelnõu saanud vaid mõningase kosmeetilise (loe: keelelise) kohenduse ning mitte ühtegi sisulist muudatust eelnõusse võrreldes 2022. aasta detsembrikuu seisuga tehtud ei ole. Seega üritab Rahandusministeerium praegu siluda vaid varasemaid puudujääke kooskõlastusmenetluses, et jõuda enne Riigikogu valimisi „lükata“ eelnõu formaalselt nii kaugele kui vähegi võimalik.</p> <p>Pööramata siinkohal uuesti tähelepanu eelnõu sisule, mis pole muutunud ning mille suhtes oleme väljendanud oma kindlat vastuseisu juba varem, rõhutame veel kord, et Rahandusministeerium on eelnõu menetlemisel rikkunud kaasamise head tava („Vabariigi Valitsuse reglemendi“ § 4 lg 2, „Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja“ § 1 lg 5 ning kaasamise hea tava Riigikantselei kodulehel (https://www.riigikantselei.ee/kaasamise-hea-tava) ning juba sellel põhjusel tuleb eelnõu edasine menetlemine peatada ja anda sellele tagasikäik.</p> <p>EHLÜL-le on teada, et Rahandusministeeriumi tegevusele eelnõu osas on tänaseks hinnangu andnud nii Vabariigi Presidendi Kantselei (19.01.2023, tsiteerin: „<i>Tuleb nõustuda Teie kirjas toodud etteheitega, et seaduseelnõu kooskõlastamise protsess ei vastanud selleks kehtestatud nõuetele, kuid seaduseelnõu Põhiseadusele vastavusele kohta saab riigipea anda arvamuse alles peale selle Riigikogus seadusena vastuvõtmist</i>”) kui ka Õiguskantsleri Kantselei (01.02.2023, tsiteerin: „<i>Kirjutasime Rahandusministeeriumile, et arvestades seletuskirjas</i></p>	Teadmiseks võetud	Eelnõu mitmete kooskõlastusringide eesmärk on olnud koguda kokku võimalikult paljude huvigruppide ja sidusrühmade tagasiside eelnõule ning põhjendatuse korral nendega arvestada. Samas ilma üheselt selgete ja konkreetsete ettepanekuteta (sh faktiliste tõenditeta) on keeruline ministeeriumil ka huvitatud osapooltega sisulist arutelu pidada (kuigi oleme seda üritanud teha).
---	---	-------------------	---

	<p><i>kajastatud ei pruugi kõnesolev eelnõu praegusel kujul kaasa tuua põhiseaduspärast lahendust kõikidele ettevõtjatele ja tõime välja lahendamist vajavad küsimused. Juhtisime Rahandusministeeriumi tähelepanu ka sellele, et paaripeevane tähtaeg sedavõrd mahuka ja põhimõtteliste otsustustega eelnõu osas arvamuste avaldamiseks on osapooltes tekitanud n-ördimust ning sellisel viisil toimides jääb mulje, et tegemist on näilise (mitte tegeliku) kaasamisega.”).</i></p> <p>Oleme n-ördinud, et liberaalset majanduspoliitikat taotlev demokraatlik riigijuhtimiskorraldus üritab ühte loomulikku finantssektori osa likvideerida sedavõrd robustsel viisil. Eeltoodust tulenevalt nõuame, et Rahandusministeerium peataks eelnõu edasise menetlemise. Juhul, kui on jätkuv soov muuta hoiu-laenuühistute kehtivat regulatsiooni, aga mitte hoiu-laenuühistuid likvideerida, siis teeme ettepaneku kokku kutsuda töörühm, millesse oleks kaasatud ka hoiu-laenuühistute (sh EHLÜL) esindajad, kellel juba algusest peale oleks võimalik kaasa rääkida kavandatavate muudatuste osas.</p>		
AUDIITORKOGU			
1	<p>Üldine</p> <p>Audiitorkogu eesmärkidest ja ülesannetest tulenevalt peame eelkõige oluliseks esitada oma ettepanekud audiitorteenuse osutamisega seonduvate õigusnormide kohta.</p>	Teadmiseks võetud	
2	<p>Oleme eelnõu erinevate versioonide kohta esitanud mitmeid arvamusi, milles oleme selgitanud, et audiitorkontrolli teenus vajab seaduses suuremat selgust. On toimunud ka mitmeid kohtumisi eelnõude koostajatega, kus oleme selgitanud sise- ja välisauditi erinevusi ja auditi nõuete täpsema määratlemise vajadust. Kahjuks on selle eelnõu koostaja piirdunud vaid välisauditi kontrolliobjekti üldise määratlemisega ja siseauditi (vastavusauditi) täpsemad nõuded on jäetud eelnõust välja võrreldes 2020. aasta eelnõuga. Loodame, et eelnõu menetluse käigus pööratakse tähelepanu nii sise- kui välisauditi nõuete selguse ja eristamise vajadusele.</p>	Selgitatud	Esmalt märgime, et audiitorkontrolli sätted on jäänud muutumata võrreldes 2020. aastal avalikustatud eelnõuga.
3	<p>Meil on hea meel tõdeda, et eelnõu näeb ette delegatsiooninormi, mis võimaldab valdkonna eest vastutaval ministril määrusega kehtestada täpsemad nõuded audiitorkontrolli sisule ja ulatusele – eelnõu § 41 lõige 6. Samas leiame, et nimetatud delegatsiooninorm tuleb täpsemalt sisustada. Ainult lubavast õigusnormist ei piisa audiitorkontrolli nõuete täpsustamiseks. Vajalik on delegatsiooninormis sätestada määruse andja kohustus määratleda määruses audiitori poolt antava kindlustunde aste – millistele kontrolliobjektidele peab audiitor andma põhjendatud kindluse, sealjuures arvestades, et paljude seaduses märgitud nõuete osas ei ole olemuslikult võimalik põhjendatud kindlustunnet anda ja saab anda vaid piiratud kindlustunnet, ning millistele kontrolliobjektidele on võimalik anda vaid piiratud kindlust. Eelnõu seletuskirjas märgitud ei ole selles osas kindlasti piisav, rakendatav ja on osaliselt ebatäpne - vt selgitus eelnõu § 271 lõike 4 osas, mille kohta ei ole (vähemalt hetkeolukorras) võimalik audiitoril anda põhjendatud kindlustunnet.</p>	Arvestatud	Täpsustatud on HLÜS § 41 sõnastust; samuti on kustutatud eelnõust volitusnorm.

4	<p>Lisaks ei pea me heaks tavaks selgitada võimalikke audiitorkontrolli nõudeid seletuskirjas. Seaduse lugeja peab saama selguse õigusnormist endast. Hea näide audiitorkontrolli nõuete määratlemise osas on hiljuti vastu võetud elektriturust jt seaduste muudatuste seadus, mille § 17 lg 4 näeb ette täpsemad nõuded audiitorkontrolli kutsetegevuse standardi määratlemise ja antava kindlustunde osas. Audiitorkogu on jätkuvalt valmis koostööle audiitorkontrolli nõuete määratlemisel.</p> <p>Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku eelnõu § 41 lõike 6 õigusnormis sätestada, et valdkonna eest vastutav minister määratleb koostöös Audiitorkoguga audiitori poolt antava kindlustunde, põhjendatud või piiratud kindlustunde, astme ja audiitorkontrolli võimaliku sisu ja ulatuse. Seaduse rakendamiseks tuleb vastava määruse tekst lisada eelnõule ja sellest tulenevalt on vajalik muuta ka seletuskirjas audiitorkontrolli nõudeid käsitlevat osa.</p>	Osaliselt arvestatud, selgitatud	Täpsustatud on HLÜS § 41 sõnastust; samuti on kustutatud eelnõust volitusnorm.
5	<p>Meie ettepanek eelnõu § 41 lõike 6 sõnastamiseks on järgmine:</p> <p>„Valdkonna eest vastutav minister kehtestab määrusega audiitorkontrolliga väljendatava kindlustunde astme ning võib kehtestada muud täpsemad nõuded audiitorkontrolli sisule ja ulatusele. Nimetatu tagamiseks tehakse koostööd Audiitorkoguga.“</p>	Osaliselt arvestatud	Eelnõust on kustutatud HLÜS § 41 lõikes 6 sisalduv volitusnorm ning muudetud selgemaks § 41 sätete sõnastust.

TALLINNA HOIU-LAENUÜHISTU

1	Tallinna Hoiu-Laenuühistu ei kooskõlasta ega nõustu esitatud kujul eelnõuga ning esitab alljärgnevalt oma täpsemad põhjendused kooskõlastamata jätmisele, jäädes enda varasemate seisukohtade juurde seoses ühistute sundlikvideerimisega ning eelnõu üldisemate puudustega.	Teadmiseks võetud	
2	<p>HLÜS § 10 lg 1 ja HLÜS § 17 lg 3prim</p> <p>Eelnõu kohaselt planeeritakse paragrahv 10 lõiget 1 muuta ning paragrahvi 17 täiendada lõikega 3prim, mille kohaselt on juhatus kohustatud välja selgitama isikute põhjendatud huvi hoiu-laenuühistu liikmeks saamise vastu ja viisi, kuidas liige osaleb ühistu majandustegevuses.</p> <p>Sealjuures on nimetatud muudatust põhjendatud seletuskirjas iga HLÜ eesmärgiga ühistulise tegevuse edendamise või teatud kogukonna või huvigruppide hüvede esindamise ning lihtsalt tulu ega kasumi teenimine ei saa olla ainuke põhjus HLÜ liikmeks astumisel.</p> <p>TÜS § 1 lg 1 kohaselt on tulundusühistu äriühing, mille eesmärgiks on toetada ja soodustada oma liikmete majanduslikke huve läbi ühise majandustegevuse, milles liikmed osalevad: 1) tarbijatena või muude hüvede kasutajana; 2) hankijatena; 3) tööpanuse kaudu; 4) teenuste kasutamise kaudu või mõnel muul viisil.</p> <p>Olukorras, kus kehtiva regulatsiooni kohaselt, mida käesoleval juhul ei ole planeeritud muuta ka eelnõuga, on tulundusühistu, sh hoiu-laenuühistu näol tegemist äriühinguga, mille liikmete panus saab seisneda mh teenuste kasutamises, jääb selgusetuks, millist eesmärki peaks ministeeriumi hinnangul ühistu kandma.</p> <p>Arvestades, et sealjuures peab ministeerium iga HLÜ eesmärgiks teatud kogukonna või huvigruppide esindamist, kuid eelnõu mõjuhinnangu kohaselt ei mõjuta hoiu-</p>	Selgitatud	<p>Hoiu-laenuühistu mudeli puhul on „ühistuline majandustegevus“ võtmetähtsusega fraas, millele viitab tulundusühituseaduse § 1 lõige 1. Isik peaks liikmeks astumisel teadvustama oma eesmärgi ühistulise tegevusvormiga liitumisel ning sellega kaasnevaid õigusi; samuti põhistama oma huvi ühistusse liikmeks astumisel.</p> <p>Hoiu-laenuühistu on täna ainus ettevõtlusvorm, millele on seadusega antud õigus osutada finantsteenuseid ja seda ilma välise (finants)järelevalveta. Seetõttu on oluline, et nimetatud teenuste osutamine toimuks liikmetele, liikmete huvides ja nende kontrolli all.</p>

	laenuühistute sundlikvideerimine regionaalarengut, jääb viidatud sätete eesmärk selgusetuks.		
3	<p>HLÜS § 27 lg 1 p 1</p> <p>Viidatud muudatusega kohustatakse hoiu-laenuühistut suurendama 100 % võrra olemasolevaid tagatise sama sätte kohaselt, ehk 5 % asemel 10 % oma liikmete hoiuste summast.</p> <p>Rahandusministeerium on põhjendanud kõrgemat likviidsuspuhvrite määra võrreldes krediitdiasutustega sellega, et HLÜ-del oleks võimalik ilma välise kontrollita tagada oma kohustuste täitmine võlausaldajate ees.</p> <p>Samas vähendatakse sellega oluliselt HLÜ võimalusi HLÜ tegevuse finantseerimiseks enamatest allikatest. Olukorras, kus krediitdiasutuste poolt pakutavad hoiusemäärad on 2-3 korda väiksemad, kui HLÜdes ja seda inflatsiooni poolt tekitatud kõrge intressimäära olukorras, ei saa nõustuda, et vastav regulatsioon tagab kohustuste täitmist võlausaldajate ees. Pigem toob vastav muudatus kaasa selgelt väheneva hoiuseintressi HLÜ liikmetele.</p>	Selgitatud	<p>Eelnõu koostajad ei nõustu sellega, et hoiu-laenuühistute tagatiste suurendamine 5% võrra mõjutaks oluliselt liikmetele makstava intressi summat. Eelnõu koostajad jäävad oma varasema seisukoha juurde, et kõrgem likviidsuspuhvri määr on vajalik eeskätt selle jaoks, et HLÜ-del oleks võimalik ilma välise kontrollita tagada oma kohustuste täitmine võlausaldajate ees.</p> <p>Lisaks, Eesti Panga andmete kohaselt ei täida juba täna mõned (suuremad) hoiu-laenuühistud seaduses sätestatud 5% likviidsuse nõuet, mis viitab sellele, et võlausaldajate (hoiustajate) nõuete sissenõutavaks muutumisel võib hoiu-laenuühistute vähenenud likviidsus tekitada makseraskusi.</p> <p>(vt lk 29: https://haldus.eestipank.ee/sites/default/files/2023-05/fsy2023_1_est.pdf)</p>
4	<p>HLÜS § 27prim</p> <p>Viidatud muudatuse elluviimise põhistustena on seletuskirjas esitatud mh „kuivõrd HLÜ on panga kõrval ainus juriidiline isik, kellel on õigus kaasata hoiuseid, siis peab olema tagatud esmajoonel see, et HLÜ hoiustajatele kehtivad kõrgendatud nõuded ka likviidsuse tagamise osas“. Viidatud põhistused muutuvad aga eelnõuga sisutihjaks, kuivõrd vastav õigus likvideeritakse eelnõuga, sellega kaob ära käesoleva paragrahvi lisamise vajadus.</p> <p>Eraldi rõhutaksime planeeritava paragrahvi kolmanda lõike vastuolu hoiu-laenuühistu toimimise põhimõtetega.</p> <p>Seletuskirja kohaselt on tegemist KAS § 80 lg 2 sätestatud reeglga sarnase nõudega, mille kohaselt HLÜ on kohustatud oma äritegevust korraldama nii, et HLÜ finantseerimine ei baseeruks liiga lühiajalistel või vähestel allikatel.</p> <p>KAS § 6 kohaselt hõlmavad aga panga finantsteenuseid mh makseteenuseid, väärtpaberite emitteerimist, väärtpaberite müügiga seotud tehinguid, vara valitsemist, rahamaakleri tegevust, vara hoidmist ning valitsemist, väärtpaberite hoidmist ja haldamist, millega on pangal oluliselt laialdasemad võimalused enda tegevuste hajutamiseks, milliseid HLÜ-del aga HLÜS kohaselt ei ole.</p> <p>Enamgi veel. Eelnõu kohaselt ei ole HLÜ-del õigust võtta vastu uusi liikmeid, sõlmida ega pikendada hoiustamis-, tarbijakrediidi- ega laenulepinguid alates 01.01.2026. a, millega võetakse KAKS AASTAT enne tegevusloa kohustust HLÜ-delt igasugune võimalus enda tegevust üldise finantseerida. Olukorras, kus eelnõuga on välistatud finantseerimine tegevusloa taotluse menetlemise perioodil, ei ole oluliselt usutav, et eelnõuga on soov üldse mõne HLÜ ühistupangaks jõudmine, ning tegemist on selgelt sektori väljasuretamist põhjustava eelnõuga.</p>	Selgitatud	<p>Eelnõuga on HLÜ-dele antud võimalus paigutada liikmete hoiuseid väärtpaberitesse, alternatiivina nõudmiseni hoiusest.</p> <p>Samuti on muudetud eelnõus HLÜS § 47¹ lõiget 5, et võimaldada HLÜ-dele uute liikmete vastuvõtmist, uute hoiuselepingute või tarbija-krediitidelepingute sõlmimist või pikendamist kuni krediitdiasutuse tegevusloa taotluse esitamiseni. Nimetatud piirang on vajalik, et vältida olulisi muudatusi tegevusloa taotluse menetlemise ajal; samuti on vajalik tegevusloa taotlusega koos esitada varade kvaliteedi hindamise aruanne (KAS § 13.1 lg 5), mida on keeruline läbi viia, kui hindamise aluseks olevad asjaolud on pidevas muutumises.</p> <p>Täiendavalt märgime, et ilma vastava tegevusloata on keelatud osutada makseteenuseid, väärtpaberitega seotud teenuseid (st investeerimisteenuseid), jne. Asjaomase tegevusloa kohustus tuleneb vastavatest EL õigusaktidest ja neid teenuseid reguleerivatest seadustest (sh MERAS, VPTS, jne).</p>
5	<p>HLÜS § 28</p> <p>Tallinna Hoiu-Laenuühistu on oma senises tegevuses järginud tarbijakrediidiregulatsiooni, millest tulenevalt ei ole vastutustundliku laenamise põhimõtte järgimine ebamõistlik</p>	Arvestatud	<p>Muudetud § 28 lõike 7 sõnastust selliselt, et oleks lubatav hoiuste sissemaksmine, kuid mitte teiste § 6 lõike 1 punktides 2-7 nimetatud teenuste kasutamine.</p>

	<p>muudatus ning vastavas osas Tallinna Hoiu-Laenuühistu eelnõule vastuväiteid ei esita.</p> <p>Küll aga ei saa nõustuda muudatusega, mille kohaselt on eelnõus piiratud kõigi teenuste osutamine seotud isikutele viidatud paragrahvi 7 lõike muutmisega, so teenuste koguväärtus kuni 5 tasutud osamakset ning mitte enam kui 5 % HLÜ omakapitalist. Vastavas osas teenust piiramist saab kindlasti pidada põhjendatuks laenude väljastamise näol, kuid mitte hoiuste sissemaksete osas. Olukorras, kus liikmetele osutatavad teenused on eelnõu kohaselt jätkuvalt piiratud üksnes laenude osas, saab piirang hõlmata põhjendatult üksnes laenude väljastamist seotud isikutele, kui kõrgema riskiga teenuste osutamist.</p>		
6	<p>HLÜS § 29 lg-d 5 ja 6</p> <p>Olemasoleva regulatsiooni kohaselt ei tohi laenukomitee liikmeks olla nõukogu ega revisjonikomisjoni liige ega audiitor. Planeeritavad regulatsiooniga on vastavat keeldu laiendatud ka juhatuse liikmetele. On selge, et laenukomitee liikmeteks ei saa huvide konflikti vältimise põhistustel olla isik, kes peab teostama järelevalvet HLÜ tegevuse üle. Kuid sellistel põhistustel ei saa pidada juhatuse liiget sõltuvaks. Sama kinnitab ka KAS § 58 lg 1, mille kohaselt on krediidiasutuse krediidikomitee liikmeks ka juhatuse esimees.</p>	Arvestatud	Eelnõust on kustutatud HLÜS § 29 lg 5 ja 6 muutmise sätteid.
7	<p>HLÜS § 36 lg 5</p> <p>Planeeritava muudatuse kohaselt ei tohi HLÜ juhatuse liige tegutseda töötajana, juhtorgani liikmena ega audiitorina krediidiasutuses või teises finantseerimisasutuses, sh teises HLÜ-s. Nimetatud piirang on rangem, kui kehtiv regulatsioon krediidiasutustele. KAS § 49 lg 1prim kohaselt võib krediidiasutuse juht olla muu äriühingu, sh sidusettevõtja nõukogu või juhatuse liige, kui see on kooskõlas juhatuse kohustuste ja pädevusega.</p> <p>Eeltoodust tulenevalt ei ole eelnõu seletuskirjaga piisavalt põhjendatud viidatud muudatuse vajalikkust ega sobivust.</p>	Selgitatud	Viidatud KAS sättest on kommenteerimisel tähelepanuta jäetud ka sama sätte teised elemendid, sh tuleb arvestada krediidiasutuse tegevuse laadi, ulatust, keerukust ning huvide konflikti vältimist. See tähendab, et teises äriühingus nõukogu või juhatuse liikmeks olemine on lubatud vaid väga piiratud tingimustel ning allub rangele kontrollile; sarnast kontrolli ei saa aga tagada HLÜ üle, kellele väline järelevalve ei rakendu.
8	<p>HLÜ-de sundlõpetamine</p> <p>Tallinna Hoiu-Laenuühistu on enda varasemas seisukohas märkinud, et eelnõuga soovitakse lõpetada hoiu-laenuühistute pea 200 aastane ajalugu, millele ministeerium on vastanud, et „eelnõuga ei soovita ühistulist ettevõtlusvormi lõpetada, st täna tegutsevatel HLÜ-del on võimalik end ümber kujundada ühistupangaks või jätkata tulundusühistu vormis – ilma sealjuures hoiuseid kaasamata.“ Enamgi veel. Lisaks HLÜS-i kehtetuks tunnistamisega, võetakse HLÜ-delt õigus enda tegevust finantseerida alates 01.01.2026. a, kuid sealjuures on HLÜ-l kohustus omada tegevusluba alates 01.01.2028. a. Eelnõu seletuskirja kohaselt on ministeerium küll möönnud, et tegevusloa taotlemine ning ettevalmistamine on kallis, kuid sealjuures võtnud HLÜ-delt igasugused võimalused seda tegevusluba taotleda ja/või selle ettevalmistamist üldse jätkusuutlikult finantseerida.</p>	Selgitatud/ osaliselt arvestatud	Krediidiasutuse tegevusloa taotlemine võib hinnanguliselt võtta vähemalt ühe aasta (töenäoliselt rohkem alates dokumentide koostamise hetkest). Tegevusloa taotlemise ajal ei ole mõeldav tegevusloa aluseks olevate asjaolude ja dokumentide ulatuslik muutmine (sh uute liikmete kaasamine). Täiendavalt märgime, et eelnõus ette nähtud rakendamise kuupäevad on edasi lükatud.
MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUM			
1	Nõustume, et hoiu-laenuühistutega (edaspidi ka HLÜ) seotud regulatsiooni tuleb muuta, et tagada hoiu-laenuühistute tegevuse suurem läbipaistvus ja ühistute liikmete tõhusam kaitse.	Arvestatud	Muudetud on eelnõu § 5 sõnastust.

	<p>Kooskõlastame hoiu-laenuühistu seaduse eelnõu järgmise märkusega: palume vaadata üle ja vajadusel muuta reklaamiga seotud sätte sõnastus.</p> <p>Eelnõuga täiendatakse reklaamiseaduse § 29 lõikega 3.7 järgmises sõnastuses:</p> <p>„(3.7) Hoiu-laenuühistu reklaam, millega teavitatakse soovist kaasata hoiuseid või muid tagasimakstavaid rahalisi vahendeid, ei tohi ühelgi kujul sisaldada pakutava hoiuseintressi määra.“</p> <p>Juhul, kui sätte eesmärk on kehtestada, et hoiu-laenuühistute reklaam on endiselt lubatud finantsteenuse reklaam, kuid keelatud on lisada reklaami hoiuseintressid, siis sellisel juhul vajab sätte sõnastus muutmist. Vastasel juhul ei ole säte kooskõlas soovitud eesmärgiga.</p> <p>Eelnõukohase sõnastuse järgi tuleb kõigepealt sisustada reklaami mõiste, seejärel hoiu-laenuühistu reklaami mõiste ning lõpuks tuvastada veel ka lisaeelduse olemasolu, s.o selline hoiu-laenuühistu reklaam, millega teavitatakse soovist kaasata hoiuseid või muid tagasimakstavaid rahalisi vahendeid. Vastav sõnastus on segane ning võimaldab teatud juhtudel hoiu-laenuühistu reklaamis intressimäärasid siiski näidata.</p> <p>Nimelt jääb ebaselgeks, millal saab lugeda, et reklaamis on teavitatud soovist kaasata hoiuseid ning mis on rahaline vahend. Hoiu-laenuühistut saab reklaamida ka ilma, et sellest selguks ühistu soov kaasata hoiuseid või muid tagasimakstavaid rahalisi vahendeid. Seega eelnõukohase sõnastuse järgi võiks sellises reklaamis intressimäära kuvada. Samas eeldatavasti ei oleks selline olukord eelnõu eesmärgiga kooskõlas. Lisaks on üleliigne väljend „ühelgi kujul“.</p> <p>Selleks, et sätte sõnastus oleks kooskõlas soovitud eesmärgiga, palume sõnastada sätte järgmiselt:</p> <p>„(3.7) „Hoiu-laenuühistu reklaam ei tohi sisaldada pakutava hoiuseintressi määra.“</p> <p>Sellise sõnastuse puhul saab nii reklaami tegija kui järelevalveasutus selgelt järeldada, mis on hoiu-laenuühistu reklaam ning et hoiuseintressi määra ei tohi üheski hoiu-laenuühistu reklaamis ühelgi kujul esitada.</p>		
JUSTIITSMINISTEERIUM			
1	<p>Rahandusministeerium on esitanud Justiitsministeeriumile kooskõlastamiseks hoiu-laenuühistu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (<i>eelnõu</i>). Justiitsministeerium nõustub eelnõu seletuskirjas toodud tõdemusega, et hoiu-laenuühistu liikmed vajavad senisest tõhusamat kaitset ning toetab hoiu-laenuühistu üle järelevalve tugevdamist. Samas ei toeta Justiitsministeerium välja töötatud lahendust hoiu-laenuühistute tegevuse reguleerimiseks, mille tulemusena kaob hoiu-laenuühistu moodustamise ja tegutsemise võimalus täielikult. Justiitsministeerium ei kooskõlasta esitatud eelnõu, kuid toome siiski välja mõned tähelepanekud, millega palume arvestada eelnõu muutmisel.</p>	Teadmiseks võetud	
2	Eelnõu kooskõla andmekaitse nõuetega	Arvestatud	Muudetud HLÜS § 7 lg 2 p 5 ja § 14 sõnastusi.

	<p>Eelnõu § 1 p 12 kohaselt muudetakse hoiu-laenuühistu seaduse (HLÜS¹) § 7 lg 2 p 5 teksti. Muudatuste järgselt peavad asutamislepingus edaspidi kajastuma muu hulgas revisjonikomisjoni liikmete isikukoodid või nende puudumise korral sünniaeg- ja koht, ning elukoht. Revisjonikomisjoni liikme sünnikoha kajastumine asutamislepingus on ülemäärane ning on vastuolus andmetöötluse minimaalsuse põhimõttega (isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artikkel 5 lg 1 p c). Samuti on üleliigne kajastada asutamislepingus revisjonikomisjoni liikmete elukohti, nende asemel võiks piirduda kontaktandmete kajastamisega (vt nt eelnõu § 1 p 15). Palume eelnõu § 1 punktist 12 jätta välja revisjoniliikme sünni- ja elukoht ning asendada see kontaktandmetega.</p>		
3	<p>Eelnõu kohaselt täiendatakse HLÜS-i erinevate sätetega, mis puudutavad isikuandmete küsimist, nende töötlemist ning säilitamist. Kavandatud sätete puhul ei ole siiski üheselt selge, kellel on õigus kogutud andmeid töödelda ning kui kaua andmeid säilitatakse. Näiteks eelnõu § 1 punktis 48 kavandatud HLÜS § 36 lõike 2 andmete puhul ei ole sätestatud, mis eesmärgil ja kellel on õigus neid töödelda, ehk kes hindab seda, kas esitatud andmetele tuginedes sobib inimene hoiu-laenuühistu juhtorgani liikmeks. Arvestades andmete tundlikku iseloomu, ei piisa nende töötlemiseks eelnõuga kavandatud andmete töötlemise üldvolitusest (kavandatud HLÜS § 41.3 lg 5). Samuti ei ole selge, kui kaua säilitakse HLÜS § 36 lg 2 kolmandas lauses loetletud andmeid isiku hariduse, töökogemuse, ettevõtluses osalemise ja tema kohta karistusregistrisse kantud karistuste kohta. Näiteks kavandatud HLÜS § 36 lg 7 kohaselt säilitakse nimetatud andmeid kolm aastat pärast juhtorgani liikme töösuhte lõppemist, kuid kavandatud HLÜS § 41.3 lõikes 4 on samadele andmetele ettenähtud viieaastane säilitustähtaeg. Palume tuua eelnõus loeteluna välja, mis andmeid liikmete kohta töödeldakse ning selle põhjal sätestada säilitustähtajad vastavalt kogutud andmete kategooriatele.</p>	<p>Osaliselt arvestatud, selgitatud</p>	<p>Muudetud on HLÜS § 41.3 lõike 4 sõnastust selliselt, et hoiu-laenuühistu peab säilitama teavet juhtorganite liikmete kohta ning juhtorganite ja revisjonikomisjoni liikmete sidevahendite andmeid kolm aastat pärast tema tagasikutsumist või volituste lõppemist.</p> <p>HLÜS § 39 lõike 1 punkti 1 kohaselt kontrollib revisjonikomisjon hoiu-laenuühistu ning tema juhtorganite liikmete vastavust õigusaktidele, juhtorganite otsustele, sise-eeskirjadele, hoiu-laenuühistu sõlmitud lepingutele ja heale tavale.</p>
4	<p>Eelnõu § 1 punktiga 55 kavandatud HLÜS § 41.3 lg 2 kohaselt tekib hoiu-laenuühistu liikmel õigus saada vastavas lõigus loetletud andmed ja dokumendid. Kavandatud HLÜS § 41.3 lõikes 7 on sõnastatud volitusnorm, mille kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister määrusega kehtestada HLÜS § 41.3 lõike 2 punktides 2, 4, 7 ja 8 nimetatud andmetele ja dokumentidele esitatavad täpsemad nõuded. Seletuskirjas on öeldud, et volitusnormiga ei soovita laiendada lõikes 2 toodud nimekirja, vaid vajaduse korral täpsustada lõikes 2 toodud andmete ja dokumentide sisu. Samas ei ole üheselt selge, mis on siinkohal mõeldud andmete sisu täpsustamisel. Kavandatud volitusnormi sõnastus võib seega tekitada segadust. Palume sõnastada volitusnorm selliselt, et volitusnormist tuleks selgelt välja, et määrusega saab üksnes täpsustada töödeldavat andmekoosseisu, mitte seda laiendada.</p>	<p>Selgitatud</p>	<p>Viidatud volitusnormi kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister täpsustada määrusega § 41.3 lõike 2 vastavates punktides nimetatud andmetele ja dokumentidele esitatavaid täpsemaid nõudeid. Nimetatud volitusnormi sõnastusest (ja määruse olemusest võrreldes seadusega) tuleneb, et sellega ei saa laiendada seaduses sätestatud (töödeldavat) andmekoosseisu.</p>
5	<p>Tarbijakrediidi sätete kohaldamine kavandatud eelnõu raames</p>	<p>Arvestatud</p>	<p>Muudetud on HLÜS § 28 lõike 1.1 sõnastust ning selles osas täiendatud eelnõu seletuskirja.</p>

	<p>Eelnõus ei tooda selgelt välja, millised võlaõigusseaduse (VÕS) tarbijakrediidi reguleerivad sätted hakkavad kohalduma siis, kui hoiu-laenuühistud annavad tarbijale laenu. Kavandatud HLÜS § 28 lõikes 1.1 (eelnõu § 1 p 33) viidatud VÕS-i sätted viitavad omakorda teistele VÕS-i paragrahvidele (nii näiteks VÕS § 409 viitab VÕS §-le 404 (tarbija avaldus lepingu sõlmimiseks)). Peab olema üheselt selge, millised reeglid kohalduvad nendel juhtudel, kui eelnõus viidatud VÕS-i säte viitab teistele VÕS-i sätetele, mis eelnõu ega seletuskirja kohaselt hoiu-laenuühistute tegevuse puhul kohalduma ei peaks. Samuti ei tulene eelnõust ega seletuskirjast välja, miks on otsustatud kohaldada hoiu-laenuühistu tegevusele tarbijakrediidi andmisel vaid mõnd üksikut VÕS-i sätet, mitte kogu tarbijakrediiti puudutavat normistikku, sealhulgas näiteks erireegleid sidevahendi vahendusel tarbijakrediidi pakkumisele jmt. Palume selgitada seletuskirjas tarbijakrediidi sätete kohaldamist kavandatud muudatuste kontekstis.</p>		
6	<p>Hoiu-laenuühistu ja ühistupanga tegutsemist puudutavad eelnõu sätted</p> <p>Ei ole üheselt mõistetav, kuidas eelnõu kohaselt moodustub hoiu-laenuühistu osakapital, kui liikme minimaalne osamaksu suurus on 100 eurot, hoiu-laenuühistu minimaalne osakapital on 50 000 eurot ja liikmete minimaalne arv on 25, samas moodustatakse osakapital liikmete osamaksudest. Osakapitali suurendamise ja vähendamise alused eelnõuga üldse kaotatakse. Alles jääb üksnes kord aastas osakapitali muudatustest teatamise kohustus. Palume luua selgus osakapitali moodustamises, sest osakapitaliga on seotud netovara nõue, mis peab igal ajahetkel vastama vähemalt osakapitalile.</p>	Selgitatud	<p>Kehtiva HLÜS-i järgi peab hoiu-laenuühistul olema vähemalt 25 liiget ning osamaksu suurus peab olema vähemalt 30 eurot (HLÜS § 18 lg 1 ja § 23 lg 1); samas kui hoiu-laenuühistu minimaalne osakapital on 31 950 eurot (§ 22 lg 3). Eelnõu koostajate hinnangul ei ole vältimatult vajalik, et seaduses lubatav minimaalne osakapitali määr oleks kaetav minimaalse osamaksu arvelt, vaid nimetatud raamistiku kujundamine peaks jääma hoiu-laenuühistu otsustada. Lisaks oleks osamaksu suuruse tõstmine sellisel määral, et minimaalse liikmete arvuga oleks võimalik ära katta seaduses toodud osakapitali miinimummäära, ebaproportsionaalselt suur ning suure tõenäosusega ei võimaldaks hoiu-laenuühistutel tulevikus liikmeid eriti kaasata.</p>
7	<p>Eelnõu osades sätetes on viited tulundusühistuseadusele (TÜS). Samas, kui lähtuda eeldusest, et hoiu-laenuühistu suhtes kohaldub alati TÜS ning äriseadustik (ÄS) HLÜS-ist tulenevate erisustega, siis on eraldi viited TÜS-ile üleliigsed. Näiteks kavandatud HLÜS § 32.1 ja HLÜS § 32.3 kummagi sätte lõikes 1 on viide TÜS-i sättele, mis on ebavajalik juhul, kui TÜS alati kohaldub HLÜS-ist tulenevate erisustega. Palume vaadata üle eelnõus esinevad viited TÜS-ile ning kontrollida nende asjakohasust.</p>	Selgitatud	<p>Viidatud sätetes (HLÜS § 32.1 lõikes 1 ja § 32.3 lõikes 1) on lisatud eraldi viited TÜS-ile, kuna ühelt poolt ei oleks otstarbekas kirjutada HLÜS-i ümber kõiki TÜS-is sisalduvaid asjakohaseid sätteid, ning teiselt poolt võib ilma vastavate viideteta tekkida arusaam, et TÜS-is sätestatud ei pea kohaldama, sest HLÜS-is on ette nähtud vastav eriregulatsioon TÜS-i suhtes.</p>
8	<p>Ühistupangale kohaldatakse krediitiasutuste seadust (KAS) ja HLÜS-i. Samas ei ole üheselt selge, kas HLÜS-i kõrval kohaldub ka TÜS ja ÄS, kuna HLÜS-i regulatsioon ei ole enamikes küsimustes täielik ja toetub TÜS-ile. Ühistupanga regulatsioon on raskesti mõistetav, sest osalt kohalduvad HLÜS-i sätted ja osalt KAS-i sätted. HLÜS-i sätteid kohaldatakse juhul, kui KAS ei ütle teisiti. Seega on väga keeruline mõista, millist regulatsiooni ning millises ulatuses tuleb kohaldada. Eelnõu seletuskirjas on selgitatud, et KAS §</p>	Arvestatud	<p>Muudetud on eelnõus sisalduvaid krediitiasutuste seaduse muutmise sätteid selliselt, et HLÜS ühistupankadele ei kohalduks.</p>

	3 lõike 1 muudatus tuleneb sellest, et krediidasutusele ei peaks kohalduma hoiu-laenuühistu sätteid, kuivõrd tegemist on krediidasutustega. Samas ühistupangale, mis on krediidasutus, kohaldatakse siiski ka HLÜS-i sätteid. Palume eelnõu raames luua selgus ka ühistupanga tegevuse aluseks olevas normistikus.		
9	Kavandatud KAS § 44 lõike 3 kohaselt (eelnõu § 3 p 9) kajastatakse ühistupanga osakapitali vähenemine avalikes registrites. Eelnõust ei tulene, millistest avalikest registritest nähtub ühistupanga osakapital. Kui eelnõus on mõeldud äriregistrit, siis peab see nii ka sõnaselgelt eelnõu tekstist tulenema.	Arvestatud, selgitatud	„Avalike registrite“ all oli mõeldud nii äriregistrit kui ka Finantsinspektsiooni veebilehte, kus kajastatakse samuti FI järelevalve alla kuuluvate subjektide osa- või aktsiakapitali määra. Õigusselguse huvides on viidatud sättes asendatud termin „riigi andmekoguga“, mis on kasutusel ka näiteks RahaPTS-is, ning eraldi ära mainitud Finantsinspektsiooni veebileht.
10	HLÜS-i sätteid, mida on vaja samuti analüüsida, kuid mida eelnõus ei analüüsita Kehtiva HLÜS § 7 lõike 1 kohaselt on hoiu-laenuühistu asutamise tingimuseks vähemalt 25 asutajat. Eelnõu väljatöötamisel oleks pidanud analüüsima, mis on vastava piirangu eesmärk ning kas see on endiselt asjakohane. Samuti on küsitav HLÜS § 18 lõikest 1 tuleneva nõude vajalikkus (hoiu-laenuühistu liikmete miinimumarv) hoiu-laenuühistu tegevuse kontekstis.	Selgitatud	Eelnõu väljatöötamisel ning tuginedes Eesti Panga andmetele ei tuvastatud probleeme asutajaliikmete arvu osas; samuti ei ole eelnõu koostajate hinnangul sobivamat numbrit ega kaasnevaid mõistlikke põhjendusi asutajaliikmete arvu muutmiseks.
11	Kehtivas HLÜS-is on sätestatud eraldi sisseastumismaks ja osamaks. Eelnõu väljatöötamise raames ei ole analüüsitud, milleks on kahte erinevat makset tarvis. Eelnõuga tõstetakse sisseastumismaks kuult eurole 50 eurole, mis peaks seletuskirjas toodud selgituse kohaselt tõstma hoiu-laenuühistu liikmete huvi ja aktiivsust ühistu tegemiste vastu. Samas sisuliselt täidab sama eesmärgi ka osamaks. Seega võib kahe erineva makse sätestamine olla ülevõtte.	Selgitatud	Sisseastumismaksul ja osamaksul on erinevad funktsioonid, st sisseastumismaksu arvelt moodustatakse reservkapital, samal ajal kui osamaksu arvelt arvestatakse liikmele makstavat dividendi. Nimetatud maksude liitmine tekitaks eelnõu koostajate hinnangul pigem tarbetut segadust.
12	Kehtiva HLÜS § 22 lõike 3 teise lause kohaselt on hoiu-laenuühistu netovara nõue seotud osakapitaliga. Selle nõude järgi peab hoiu-laenuühistu netovara tegutsemise igal ajahetkel vastama vähemalt osakapitalile. Sellist nõuet ei ole näiteks tulundusühistul, mille netovara nõue on vähemalt pool osakapitalist. Samuti alates 01.02.2023 ei ole vastavat nõuet ka osaühingul ega aktsiaseltsil (netovara peab olema pool osa/aktsiakapitalist). Hoiu-laenuühistule kehtestatud nõue tähendab, et osakapitalist, mis on mõeldud ühistu kapitaliseerimiseks ja tegevuse finantseerimiseks, ei saa teha ühtegi väljamakset, muidu satutakse vältimatult netovara nõudega vastuollu. Seega on HLÜS-is sätestatud netovara nõue ebamõistlik. Samal põhjusel otsustati kaotada vastav piirang äriseadustikust.	Selgitatud	Eelnõu koostajad ei nõustu sellega, et HLÜS-is sätestatud netovara nõue on ebamõistlik ainuüksi seetõttu, et osakapitalist ei saa teha ühtki väljamakset. Sarnaselt osaühingutele ja aktsiaseltsidele tehakse tulundusühistu puhul väljamakseid tema liikmetele kasumieraldistest, mitte osakapitali arvelt. Eriti hoiu-laenuühistute puhul on vajalik ühistu täiendav kapitaliseeritus, sest (1) ühistu liikmed ei vastuta isiklikult ühistu kohustuste täitmise eest, ja (2) hoiu-laenuühistu puhul on tegemist finantsteenuse osutajaga.
13	Hoiu-laenuühistu kohustuste rikkumise tagajärg Eelnõu kohaselt täiendatakse HLÜS-i §-ga 47.1, mis reguleerib hoiu-laenuühistute tegevuse kooskõlla viimist 2023. aasta 1. juunil jõustuva HLÜS-i redaktsiooni nõuetega. Kavandatud HLÜS § 47.1 lg 4 kohaselt, kui hoiu-laenuühistu on esitanud vastavalt krediidasutuste seadusele tegevusloa taotluse ja Finantsinspektsioon ei ole otsustanud 2027. aasta 31. detsembriks tegevusloa andmist või sellest keeldumist, ei loeta hoiu-laenuühistu tegevust tegevusloata tegevuseks	Selgitatud/ osaliselt arvestatud	Esiteks rakendussätteid on muudetud eelkõige, et nende eesmärk ja sisu oleks õigusselgem (uued §-d 47.1 – 47.3). Mööname, et enne kui ühistud allutatakse Finantsinspektsiooni järelevalve alla (s.t. ühistupanga vormis), ei ole võimalik ette näha efektiivset ja kõikehõlmavat kontrolli riigi poolt. Sisuliselt jääb see ikkagi ühistu

	<p>karistusseadustiku tähenduses. Eelnõu seletuskirjas on selgitatud, et vastava sätte puhul on eeskuju võetud krediidandjate ja -vahendajate seaduse (KAVS) § 105 lõikest 3, kus toona ilma tegevusloata tegutsenud (st tegevusloa taotlemise kohustust varem ei olnud) tarbimiskrediidandjad viidi Finantsinspektsiooni järelevalve alla. Säte annab ka hoiu-laenuühistutele garantii, et õiguskaitseasutused ei alusta menetlust karistusseadustiku (KarS6) tegevusloata tegevuse paragrahvi alusel.</p> <p>Samas kavandatud HLÜS § 47.1 lõike 5 kohaselt ei ole enne seaduse muudatuste jõustumist asutatud hoiu-laenuühistutel lubatud juba alates 2026. aasta 1. jaanuarist kuni krediidiasutuse tegevusloa andmise otsustamiseni võtta vastu uusi liikmeid, sõlmida uusi hoiuselepinguid, tarbijakrediidilepinguid ega pikendada olemasolevate hoiuse- või tarbijakrediidilepingute kehtivust.</p> <p>Eelnõuga on jäänud lahendamata küsimus, mis on selle tagajärg, kui hoiu-laenuühistu pahatahtlikult, kasutades ära inimeste vähest õigusteadlikkust, eirab HLÜS § 47.1 lõikes 5 sätestatud kohustusi. Näiteks võtab vastu uusi liikmeid. Kuidas oleks võimalik sellisele tegevusele reageerida ning seda takistada, arvestades samas tõsiasjaga, et kui hoiu-laenuühistu on krediidiasutuse tegevusloa esitanud, siis tulenevalt HLÜS § 47.1 lõikest 4 ei loeta selle tegevust tegevusloata tegevuseks, mistõttu ei ole vastav tegevus ka KarS-i alusel karistatav. Palume leida lahendus olukorrale, kui hoiu-laenuühistu eirab kavandatud HLÜS § 47.1 lõikes 5 sätestatud kohustusi.</p>		<p>liikmete (kaudseks) vastutuseks, kas ja kuidas ettenähtud nõuetest kinni peetakse. Eelnõuga ettenähtud täiendav audiitorkontroll saab vastavad puudujäägid liikmete jaoks välja tuua, kelle otsustada jääb siis vajalikke n-õ sammude astumine.</p> <p>Nn hoiuste vahendite kaitse alaste nõuete kontrolli ei saa panna ka Rahapesu Andmehüdroole, kellel ei ole seaduse kohaselt mandaati teha sellise sisuga järelevalvet.</p> <p>Siiski kui hoiu-laenuühistu on esitanud krediidiasutuse tegevusloa taotluse, aga sellele eelnevalt on rikkunud mõnest teisest seadusest tulenevaid kohustusi, on seda asjaolu võimalik arvesse võtta tegevusloa andmise või andmisest keeldumise otsustamisel (vt ka KAS § 15 lg 2 p 4).</p> <p>Samas, kui hoiu-laenuühistu on HLÜS järgi kohustatud taotlema panga tegevusloa ning ei ole vastavat taotlust seaduses toodud kuupäevaks Finantsinspektsioonile esitanud, on võimalik lugeda hoiu-laenuühistu tegevus tegevusloata tegevuseks karistusseadustiku tähenduses.</p>
14	<p>Õigusaktidest kinni pidamise kohustus</p> <p>Eelnõus on läbivalt viidatud hoiu-laenuühistu kohustusele tagada kooskõla õigusaktidega (nt kavandatud HLÜS-i § 34.1 lg 1 p 4; § 41.1 lg 1). Seletuskirjas ei ole selgitatud milliseid õigusakte silmas peetakse, mistõttu on ebaselge, kui laialt peab kavandatud kohustust tõlgendama. Seletuskirjas on näiteks selgitatud järgmist (lk 41): „Paragrahv 41.1 näeb ette üldised printsiibid HLÜ raamatupidamisele, millest tulenevalt tuleb HLÜ-l raamatupidamisarvestuse korraldamisel lähtuda seadusest, raamatupidamise seadusest, muudest õigusaktidest ning HLÜ põhikirjast ja raamatupidamise sise-eeskirjast.“ Toodud seletusest siiski ei selgu, mis seadusi ja muid õigusakte on üldnimetuste all mõeldud. Üldsõnaliselt sõnastatud kohustus, millele ei leidu seletuskirjas ka üheselt mõistetavat selgitust, on normi adressaadile raskesti täidetav. Seega palume sõnastada eelnõuga ettenähtud kohustused võimalikult täpselt ning avada seletuskirjas nende sisu.</p>	Selgitatud	<p>HLÜS § 41.1 põhineb enamjaolt makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse §-il 81. Nimetatud paragrahv on olnud MERAS-is seaduse jõustumisest arvates muutumata kujul ning sellega ei ole eelnõu koostajate teada probleeme olnud. Lisaks märgime, et seaduses ega eelnõu seletuskirjas ei oleks võimalik ammendavalt üles lugeda kõik õigusaktid, mis kohalduvad HLÜ kui tulundusühistu raamatu-pidamise korraldamisele.</p>
15	<p>Eelnõu jõustumise tähtaeg ning huvirühmade kaasamine</p> <p>Eelnõu jõustumine on kavandatud 2023. aasta 1. juunil, mida on Justiitsministeeriumi hinnangul võimatu saavutada. Eelnõu menetlemisel tuleb arvestada sellega, et tõenäoliselt hakkab uus Riigikogu tööle aprillis 2023. Samas on eelnõus esitatud senist korda tugevalt mõjutavad muudatused, mis puudutavad mitmeid huvitatuid osapooli. Seega on oodata, et eelnõu pinnalt võib tõusetuda küsimusi, mida tuleb koostöös huvirühmadega lahendada. Eeltoodu pinnalt võib järeldada, et eelnõu menetlus ei saa kulgeda kiirelt. Eelnõusse tuleks</p>	Osaliselt arvestatud, selgitatud	<p>Eelnõuga sätestatud jõustumis- ja rakenduskuupäevad on nihutatud.</p> <p>Eelnõu koostajatele on teada hoiu-laenuühistute seisukohad käesoleva eelnõu kohta, kuid tuleb tõdeda, et hoiu-laenuühistud suures osas ei ole vastuvõtlikud või avatud arutama ka neid muudatusi, mis seonduvad hoiu-laenuühistute tegevuse läbipaistvuse</p>

	<p>kavandada selline jõustumiskuupäev, mis arvestab menetlusajaga ning huvirühmade ootustega.</p> <p>Seletuskirjas on märgitud, et kõik eelnõuga kavandatud olulisemad muudatused said hoiu-laenuühistutega eelnõu väljatöötamisel huvirühmade kaasamise raames arutatud ning hoiu-laenuühistud peaksid olema nendest teadlikud. Samas Justiitsministeeriumile laekunud hoiu-laenuühistute erinevatest seisukohtadest on jäänud vastupidine mulje. Hoiu-laenuühistud heidavad eelnõu väljatöötajatele ette vähest kaasamist ning ei toeta mitmeid eelnõuga pakutud muudatust. Palume kasutada uue Riigikogu koosseisu ametisse asumiseni jäänud aega selleks, et kohtuda huvirühmadega ning jõuda probleemide lahendustes üksmeelele.</p>		suurendamise või liikmete õiguste kaitse tugevdamisega.
16	<p>II. Märkused eelnõu mõjude kohta</p> <p>Eelnõu seletuskirja mõjuanalüüsis on antud hinnang rakenduvate muudatuste halduskoormuslike ja finantsmõjude osas eelnõuga kavandatud I ja II ülemineku etapis. Samas kolmanda etapi kohta on sisulise analüüsi asemel piiratud hoiu-laenuühistutele ja krediidiandjatele kehtivate erinevate nõuete võrdlusega, mistõttu on III etapi tegelik sisuline finantsiline ja halduskoormuslik mõju selle valdkonna ettevõtjatele jäänud ebaselgeks. Seletuskirja pinnalt saab järeldada, et koormuse kasv ettevõtjatele on hinnanguliselt väga suur ning vaid üks kuni kolm praegu tegutsevat hoiu-laenuühistut oleksid ehk suutelised vastama rangematele ühistupanga nõuetele. Siinkohal saab ühe näitena tuua tagatisfondi nõuete rakendumise ühistupankadele, mille võimalikku rahalist kulu pole seletuskirja mõjuanalüüsis välja toodud (samas näiteks viis aastat varem koostatud VTK-s olid esialgsed umbkaudsed võimalikud arvutused lisatud). Samuti oleks vaja selgust ja täpsemat analüüsi ka muude alternatiivide osas, mille eelnõu seletuskirja koostajad on III etapi puhul tegutsevatele hoiu-laenuühistutele välja pakkunud.</p> <p>Täpsemalt on seletuskirja kohaselt nendeks muudeks alternatiivideks:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hoiu-laenuühistu tegevuse lõpetamine; - Finantsinspektsiooni poolt väljastatud loa alusel jätkamine makseasutuse hoiuseid kaasamata; - Finantsinspektsiooni poolt väljastatud loa alusel jätkamine tarbijakrediidi andjana hoiuseid kaasamata. <p>Mõjuanalüüsist puudub hetkel hinnang, kuivõrd realistlikuks saab eelpool loetletud võimalikke tegutsemise jätkamise alternatiive praegu tegutsevate HLÜ-de puhul pidada ning millised on toodud valikute võimalikud kahjud/kasud nii ettevõtjatele kui ka HLÜ-de liikmeteks praegu olevatele isikutele.</p>	Osaliselt arvestatud	<p>Täiendatud eelnõu seletuskirja mõjuhinnangu osa.</p> <p>Siiski mööname, et sisuliselt on võimatu hinnata/prognoosida, kuidas ühistud oma tegevust edaspidi korraldavad või kui palju ühistuid oma tegevuse lõpetab. Ka vastavat kasu/kahju on seepärast äärmiselt keeruline välja tuua.</p>
17	<p>Oluliste mõjudega muudatuste puhul ei ole ebasoovitavate mõjude kaasnemise riske mõjuanalüüsis piisava põhjalikkusega analüüsitud. Näiteks tuleks analüüsida ühistupankadeks või teist tüüpi ühinguteks ümberkujundamise etapil avalduvat mõju nii ettevõtjatele kui ka ühistute liikmetele endile, kellele võib üleminekuperiood</p>	Osaliselt arvestatud	<p>Täiendatud eelnõu seletuskirja mõjuhinnangu osa.</p> <p>Mööname samas, et vastavaid riske on keeruline hinnata, sh hinnata ka seda, et mitu ühistut võiks eelnõus ettenähtud</p>

	<p>tekitada täiendavat ebakindlust nii oma rahaliste vahendite säilimise kui tulevikus kasvatamise võimaluste üle. Seega võivad vastavat turusegmenti tabada ka liikmete ootamatust käitumisest tingitud tagasilöögid, mis omakorda seavad veelgi suurema kahtluse alla praegu tegutsevate ühistute suutlikkuse jätkata tegevusi ümberkujundatud vormis. Neid riske tuleks analüüsida ühistute endi kui ka liikmete seisukohast ning hinnata selliste riskide esinemise tõenäosust ning võimalust neile reageerida (näiteks tugeva sõnumiga teavituse-kampaaniatega) kavandataval üleminekuperioodil. Eelnõu seletuskirjas on mõju analüüsitud pigem nende ühistute liikmete seisukohast, kellel õnnestub pärast üleminekuperioodi jätkata ühistupangaks kujundatud krediidiasutuses, kuigi samas on selge, et enamikku praegustest ühistutest ootab ilmselt ees kas tegevuse lõpetamine või ümberkujundamine hoiuseid mittekaasavateks ühistuteks.</p>		<p>nõuete tulemusena muutuda maksejõuetuks. See risk on kindlasti iseenesest olemas.</p> <p>Kaalume täiendavalt, et millist täiendavat teavitust korraldada, et kõikide hoiulaenuühistute liikmed plaanitavate muudatustega kursis oleksid (samal ministeeriumil ei ole andmeid eraldi üksikute liikmete kohta ega nende kontakte, seega saab see teavitamine olla ikkagi üldisel kujul).</p>
18	<p>Eelnõu mõjuanalüüs puudutab ka Finantsinspektsiooni kui järelevalveasutust ning võib omada kaudset mõju ka Eesti Pangale ja Rahapesu Andmebüroole. Samas pole analüüsis lisatud sisulist hinnangut sellele, kas, kuivõrd ja kuidas mõjutab uute võimalike järelevalvatavate asutuste teke praeguste järelevalveasutuste tööd ja ressursivajadust tulevikus.</p>	Arvestatud	<p>Täiendatud eelnõu seletuskirja mõjuhinnangu osa.</p>
19	<p>Eelnõu seletuskirjas on leitud, et muudatuste rakendamisel otsest riigieelarvelist mõju ei ole, kuid võimalusel tuleks siiski püüda hinnata või vähemalt mainida võimalusena selle sektori ümberkujundamiste tulemusena tekkivat võimalikku majanduslikku mõju riigieelarvele läbi üldise maksulaekumise muutumise selles valdkonnas.</p>	Selgitatud	<p>Seda mõju ei ole võimalik adekvaatselt hinnata s.t. kas ja kui paljud tulu võiks riigieelarvesse laekuda või laekumata jääda.</p>
20	<p>Muudatustest mõjutatud sihtrühmana on eelnõu seletuskirjas välja toodud hoiu-laenuühistu liikmed, kuid toodud arvu juures on jäänud täpsustamata, kas see võib sisaldada samu isikuid ja mitme erineva ühistu liikmetena. Niisamuti tuleks selle sihtrühma puhul tuua olemasolul välja isikute hoiustatud summade keskmised väärtused (sealhulgas mediaankeskmise), andmaks parem ülevaade muudatuste võimalikust mõjust ühistute praeguste liikmete finantsilisele olukorrale.</p>	Selgitatud	<p>Ühistu liikmete kattuvuse hindamine eeldaks kõikide ühistute liikmete nimekirjade masintöötlemist, kuid kõik täna tegutsevad HLÜ-d ei ole äriregistrile esitanud ajakohaseid liikmete nimekirju või ei ole teinud seda masinloetaval kujul. Tagasisides viidatud probleemi üritatakse ka eelnõuga lahendada (vt ka HLÜS § 18 lg 5).</p> <p>Eesti Panga andmetel on 2023.a teise kvartali lõpu seisuga ühel HLÜ liikmel HLÜ-s hoiustatud keskmiselt 7344,51 eurot. Mediaankeskmise leidmiseks oleks tarvis teada kõikide HLÜ-de kõikide hoiustajate hoiuste kogusummat iga liikme kohta eraldi. Kui eelnõu järgmise kooskõlastusringi ajal leitakse, et mediaankeskmise väljaselgitamine on põhjendatud (arvestades ka kaasnevat HLÜ-de halduskoormuse kasvu), on eelnõu koostajad avatud seda teemat edasi arutama.</p>
21	<p>Eelnõuga võiks võtta järeelhindamise kohustuse, mis sõnastatakse rakendussätetes. Eelnõuga kavandatud muudatuste etapiviisiline rakendamine võib anda võimaluse</p>	Selgitatud	<p>Riskid suure tõenäosusega realiseeruvad hiljem ja kindlal kuupäeval kontrolli</p>

	hinnata muudatuste tegelikku turgu korrastavat mõju ka jooksvalt ning vajadusel teha sellest lähtuvalt korrekture.		ettenägemine ei tingi ühistute tegevuse kooskõla seadusega pikemas perspektiivis. Samas, vähene (väline) kontroll HLÜ-de üle ei võimalda ka hinnata, kas riskid on maandatud, sest nt likviidsusriski jm eeskirjad ei liigu ühistust välja ja seda kohustust dokumendid esitada ei ole ka võimalik seadusega HLÜ-dele panna, sest puudub riiklik asutus, kes usaldusväärselt nimetatud andmeid ja dokumente hindaks.
22	III. Normitehnilised ja keelemärgused Palume arvestada kooskõlastuskirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste ja keelemärgustega ning märkustega eelnõu mõjude kohta. Kui pärast uue valitsuse ametisse asumist menetletakse eelnõu edasi, palume saata eelnõu uuesti kooskõlastamiseks.	Arvestatud	
TARBIJAKAITSE JA TEHNILISE JÄRELEVALVE AMET			
1	TTJA peab põhjendatuks ja toetab eelnõu peamiseid eesmärgi, milleks on hoiu-laenuühistute tegevuse suurema läbipaistvuse tagamine ja hoiu-laenuühistute liikmete (hoiustajate) tõhusam kaitsmine.	Teadmiseks võetud	
2	Peame oluliseks avaldada arvamust eelnõu § 5 osas, mis käsitleb reklaamiseaduse muutmist. Eelnõuga keelustatakse alates 1. juulist 2023 hoiuseintresside reklaam ning lubatakse jääb hoiu-laenuühistute reklaam kui finantsteenuse reklaam. Reklaamiseaduse ja selle alusel kehtestatud nõuete järgimise üle teostab riiklikku järelevalvet muuhulgas Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.	Teadmiseks võetud	
3	Kavandatava reklaamiseaduse §-i 29 täiendatakse lõikega 37, luues järgmise kitsenduse: „ <i>Hoiu-laenuühistu reklaam, millega teavitatakse soovist kaasata hoiuseid või muid tagasimakstavaid rahalisi vahendeid, ei tohi ühelgi kujul sisaldada pakutava hoiuseintressi määra.</i> “ 3.1. TTJA hinnangul tekitab eelnõu sõnastus vajaduse järelevalvemenetluse raames sisustada reklaami mõiste, seejärel hoiu-laenuühistu reklaam ja lõpetuseks kontrollida lisaelduse täitmist, milleks on selline hoiu-laenuühistu reklaam, millega teavitatakse soovist kaasata hoiuseid või muid tagasimakstavaid rahalisi vahendeid. 3.2. Eelnõu § 5 sõnastusest jääb ebaselgeks, kuidas talitada olukorras, kus reklaamist ei tulene sõnaselge hoiu-laenuühistu soov kaasata hoiuseid või muid tagasimakstavaid rahalisi vahendeid. Niisamuti on ebaselge, milliste muude <i>rahaliste vahendite</i> peale „raha“ kaasamine on keelatud. Leiame, et eelnõu § 5 käesolevast sõnastusest võib järeldada, et juhul kui hoiu-laenuühistu reklaam ei teavita soovist kaasata rahalisi vahendeid, on hoiu-laenuühistul võimalus ja ka seadusest tulenev õigus kuvada reklaamis hoiuseintressi määra. Hoiuseintressi määra sisaldava finantsreklaami tulemusena teevad tarbijad majanduslikud otsused rahaliste vahendite paigutamise osas toetudes teadmisele, et hoiu-laenuühistud pakuvad kõrgemat, ehk tarbija jaoks tulusamat, intressimäära, teadvustamata hoiu-laenuühistutega kaasnevaid kõrgemaid riske. TTJA hinnangul ei oleks sellisel juhul eelnõu muudatuse eesmärk saavutatav, milleks on hoiustajate (seal	Selgitatud	Esiteks märgime, et „reklaam“ on reklaamiseaduses üldmõiste, mis tuleb järelevalveasutusel igakordselt ja juhtumipõhiselt sisustada. Samamoodi tuleb reklaami mõiste igakordselt sisustada teiste finantsteenuste osutajate poolt avalikustatava (turundus)teabe puhul. Muus osas nõustume kommentaaris tooduga. Muudetud on eelnõu § 5 sõnastust.

	hulgas tarbijate) tõhusam kaitse. 3.3. Leiame, et keelatud peaksid olema mistahes hoiu-laenuühistute finantsteenuse reklaamid, mis sisaldavad hoiuseintressi määra.		
4	TTJA hinnangul on liigne eelnõu §-s 5 sisalduv fraas „ühelgi kujul“, juhul, kui reklaamiseaduse § 29 lõiget 37 täiendatakse imperatiivse keeluga, mille kohaselt mis tahes hoiu-laenuühistu reklaam ei tohi sisaldada hoiuseintressi määra.	Arvestatud	
5	Eelnevast tulenevalt teeb TTJA eelnõu § 5 osas sõnastusettepaneku reklaamiseaduse § 29 lõike 37 muutmiseks järgnevalt: „Hoiu-laenuühistu reklaam ei tohi sisaldada pakutava hoiuseintressi määra.“	Arvestatud	

IV kooskõlastusringi kohta koostatud märkuste tabel

Nr	Märkused	Arvestatud/ mitte- arvestatud/ selgitatud	RaM seisukohad
Finantsinspeksioon			
1	<p><i>Hoiu-laenuühistu seaduse muutmine</i></p> <p>Eelnõu § 1 punkti 33 kohaselt täiendatakse HLÜS §-i 28 lõikega 1¹ järgmises sõnastuses: „(1¹) Füüsilisest isikust liikmele, kes ei tegutse oma majandus- ja kutsetegevuses, laenu andmisel peab hoiu-laenuühistu järgima oma sisekorras ning käesoleva seaduse §-s 28¹ sätestatud krediitdivõimelisuse hindamise ja tarbijale piisavate selgituste ja teabe esitamise korda ning muid vastutustundliku laenamise nõudeid, samuti kohaldama võlaõigusseaduse § 403¹ lõikes 1, § 404¹ lõikes 1 ning §-des 411, 412, 414¹ ja 416 sätestatut.“</p> <p>Eelnevat arvestades kehtestatakse hoiu-laenuühistutele (edaspidi <i>HLÜ-d</i>) kohustus järgida VÕS §-st § 403¹ tulenevat lepingueelse teabe esitamise kohustust ning kohustus esitada teave Euroopa tarbijakrediidi standardinfo teabelehel. Arvestades, et HLÜ-d sõlmivad oma liikmetega ka elamukinnisvaraga seotud lepinguid, on asjakohane järgida selliste lepingute sõlmimise eelselt VÕS §st 403³ tulenevat ehk konkreetselt elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediitilepingu lepingueelse teabe esitamise ja Euroopa standardinfo teabelehe esitamise kohustust.</p> <p>Teeme ettepaneku täiendada HLÜS § 28 lõike 1¹ järgmises sõnastuses: „(1¹) Füüsilisest isikust liikmele, kes ei tegutse oma majandus- ja kutsetegevuses, laenu andmisel peab hoiu-laenuühistu järgima oma sisekorras ning käesoleva seaduse §-s 28¹ sätestatud krediitdivõimelisuse hindamise ja tarbijale piisavate selgituste ja teabe esitamise korda ning muid vastutustundliku laenamise nõudeid, samuti kohaldama võlaõigusseaduse § 403¹ lõikes 1, § 403³ lõigetes 1 ja 2, § 404¹ lõikes 1 ning §-des 411, 412, 414¹ ja 416 sätestatut.“</p>	Arvestatud.	
2	<p>Kehtiva HLÜS § 28 lõike 4 kohaselt samas paragrahvis sätestatud põhimõtete rakendamiseks peavad HLÜ-d koguma kogu laenuperioodi jooksul informatsiooni laenusajaatelt nende laenukoormuse ja maksekohustuste täitmise kohta ning kasutama neid andmeid liikmete jaoks mõistliku laenukoormuse arvutamiseks. Nimetatud andmete säilitamisel lähtutakse raamatupidamise seaduses sätestatud tähtaegadest. Viidatud lõikes on sätestatud HLÜ-dele üksnes üldine kohustus säilitada andmeid laenukoormuse ning maksekohustuste täitmise kohta.</p> <p>Võttes muuhulgas arvesse, et kavandatava Eelnõuga plaanitakse HLÜS-i täiendada §-ga 28¹ (Eelnõu § 1 punkt 37), mis sätestab konkreetsed nõuded füüsilisest isikust liikme krediitdivõimelisuse hindamiseks, teeme ettepaneku luua HLÜS-i ka reeglistik liikme krediitdivõimelisuse hindamise eesmärgil kogutud vajalike andmete ja dokumentide pidamise ning säilitamise kohta analoogselt krediidiandjate ja – vahendajate seaduse (edaspidi <i>KAVS</i>) §-le 48, tagamaks, et krediititoimik annab kontrolliülesannetega seotud isikutele informatsiooni kliendisuhete teenindamise kohta.</p>	Arvestatud.	
	<p>Kuivõrd HLÜ-del on õigus oma liikmetele pakkuda muuhulgas kinnisvara tagatisel laene, teeme ettepaneku vastutustundliku laenamise põhimõtete paremaks järgmiseks kehtestada Eelnõuga ka KAVS § 49 lõikega 7 sarnanev regulatsioon, mille kohaselt ei tohi hüpoteekkrediidiandja tarbija krediitdivõimelisuse hindamisel tugineda üksnes asjaolule, et tagatiseks oleva kinnisvara väärtus ületab</p>	Arvestatud.	

	krediidi summat, või eeldusele, et kinnisvara väärtus tõuseb, välja arvatud juhul, kui krediidilepingu eesmärk on kinnisvara ehitamine või renoveerimine.		
3	<p>Eelnõu § 1 punkti 44 kohaselt täiendatakse HLÜS-i §-dega 32¹–32⁵. Kavandatava § 32⁵ lõike 4 kohaselt ei või nõukogu liikmeks olla HLÜ juhatuse liige, prokurist, audiitor ega laenukomitee liige, samuti krediidasutuse ega teise finantseerimisasutuse, välja arvatud ühistupanga, juhatuse või nõukogu liige. Põhikirjas võib näha ette muid isikuid, kes ei või olla nõukogu liikmeks.</p> <p>Võttes arvesse, et Eelnõu § 32⁴ lõike 3 loogikat, mille kohaselt HLÜ volinik peab olema HLÜ liige, kes ei tohi olla HLÜ juhatuse liige, nõukogu liige, laenukomitee liige, audiitor, pankrotivõlgnik ega isik, kelle varasem tegevus või tegevusetus on põhjustanud äriühingu pankroti või sundlikvideerimise või tegevusloa tühistamise või kellel on seaduse alusel ära võetud õigus olla ettevõtja, tuleks ka § 32⁵ lõikes 4 määratleda, et nõukogu liikmeks ei saa olla HLÜ volinik.</p>	Teadmiseks võetud/selgitatud.	<p>Oleme üle vaadanud HLÜS § 32⁴ lõike 3 ja § 32⁵ lõike 4 ning nõustume, et kahe sätte tähendused on omavahel vastuolus. Kuivõrd volinike koosolek oma üldkoosoleku pädevust (TÜS § 54) ning nii volikogu liikmed on ka ühistu liikmed, minimeerib see meie hinnangul võimalikku huvide konflikti riski. Juhul, kui HLÜ soovib piiramisega minna kaugemale seaduses sätestatust, on neil õigus põhikirjaga määrata isikute ring, kes ei sobi nõukogu liikmeks. Vastuolu kõrvaldamiseks eemaldatakse eelnõus HLÜS § 32⁴ lõikest 3 volinike piirang.</p>
4	<p>Eelnõu § 1 punktiga 52 muudetakse HLÜS § 41 lõiget 4. Teeme ettepaneku kustutada viide standardile ISA 800 ja sõnastada HLÜS § 41 lõige 1 järgmiselt: „(4) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatule korraldab hoiu-laenuühistu käesoleva seaduse §-s 27, § 27¹ lõikes 4 ja §-s 28 sätestatud nõuete täitmise audiitorkontrolli (edaspidi eritöö). Käesoleva seaduse §-s 27, 28 ja § 27¹ lõikes 4 sätestatud nõude puhul viiakse eritöö läbi vastavalt vandeaudiitori kutsetegevuse standardile ISAE 3000 piiratud kindlustunnet andvana.“</p> <p>Selgitame, et ISA 800 käsitleb audiitori kohustusi eriotstarbelise raamistikuga kooskõlas koostatud finantsaruannete auditite puhul. ISA 800 käsib audiitoril teha aruande, mis algab järgmiselt: “Oleme auditeerinud ettevõtte ABC (edaspidi „ettevõtte“) finantsaruandeid, mis sisaldavad bilanssi seisuga 31. detsember 20X1, ning kasumiaruannet, omakapitali muutuste aruannet ja rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud aasta kohta ning finantsaruannete lisasid, sealhulgas märkimisväärsete arvestuspoliitikate kokkuvõtet...” HLÜS §-d 27 ja 28 käsitlevad HLÜ usaldusväarsuse tagamise nõudeid ja nõudeid laenudele, aga mitte finantsaruandeid. Seega nõue audiitorile, teha nende sätete kontrolliks eritöö kooskõlas ISA 800 nõuetega, ei ole asjakohane.</p> <p>Seoses sellega pöörame tähelepanu ka Eelnõu § 3 punktile 5 millega krediidasutuste seaduse (edaspidi KAS) §-i 13¹ täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses: „(5) Ühistupanga puhul tuleb tegevusloa saamiseks lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud dokumentidele ja andmetele esitada ka audiitorettevõtja koostatud varade kvaliteedi hindamise aruanne, kui ühistupanga tegevusloa taotleja on tegutsev äriühing, kes osutab käesoleva seaduse § 6 lõike 1 punktides 1–3 nimetatud teenuseid. Käesoleva lõike esimeses lauses nimetatud aruanne peab sisaldama audiitorettevõtja arvamust krediidasutuse tegevusloa taotleja laenuportfellile kehtestatud nõuete täitmise kohta. Nimetatud aruande puhul viiakse hindamine läbi vastavalt vandeaudiitori kutsetegevuse standardile ISA 800.” Palume selgitada, miks antud juhul on viide standardile ISA 800 asjakohane.</p>	Selgitatud/osaliselt arvestatud	<p>Eelnõust on välja jäetud viited standarditele, kuid selgitatud seletuskirjas, et audiitor peaks andma põhjendatud kindlustunnet ning likviidsuspuhvri kontrollimisel piiratud kindlustunnet.</p>

<p>5</p> <p>Eelnõu § 1 punktiga 21 täiendatakse HLÜS-i § 17 lõikega 5. Palume vastavat normi täiendada osaga, mis keelab hoiu-laenuühistu (edaspidi <i>HLÜ</i>) liikmeks saada juriidilisel isikul, mille omanik on või mida kontrollib HLÜ juhatuse või nõukogu liige.</p> <p>RM on seisukohal, et HLÜ liikmeks astumise täielik keelamine juriidilistel isikutel, kes on HLÜ juhatuse või nõukogu liikmega seotud, oleks ebaproportsionaalne ettevõtlusvabaduse piiramine. Rahandusministeeriumi hinnangul tekib huvide konflikt mitte juhtorgani liikmega seotud juriidilise isiku HLÜ liikmeks astumisel, vaid nimetatud seotud isikule teenuseid osutades (eeskätt viidatud isikule laenu andmisel). Sellest tulenevalt on Eelnõus muudetud HLÜS § 28 lõike 7 sõnastust, et laenu andmise piirang hõlmaks ka juhtorgani liikmega seotud juriidilisi isikuid.</p> <p>Pöörame tähelepanu, et küsimus ei ole ainult laenu andmises. Kui HLÜ liikmeteks saavad olla juriidilised isikud, mille omanikud on või mida kontrollib HLÜ juhatuse või nõukogu liige, siis vastaval HLÜ juhatuse või nõukogu liikmel võib tekkida võimalus teostada valitsevat mõju või teostada muul viisil kontrolli HLÜ üle. Sellest tulenevalt uuesti palume täiendada HLÜS § 17 lõiget 5 selliselt, et HLÜ liikmeks ei tohi saada juriidiline isik, mille omanik on või mida kontrollib HLÜ juhatuse või nõukogu liige.</p>	<p>Teadmiseks võetud/selgitatud.</p>	<p>Eelnõuga lisatakse HLÜS-i § 32⁵, mille lõike 4 kohaselt ei või nõukogu liikmeks olla HLÜ juhatuse liige, prokurist, audiitor ega laenukomitee liige, samuti krediidasutuse ega teise finantseerimisasutuse, v.a ühistupanga, juhatuse või nõukogu liige. Juhul, kui HLÜ leiab, et ühistu liikmeks olev juriidiline isik omab liigset kontrolli HLÜ tegevuse üle, on lõike 4 teise lausega jäetud ühistutele õigus näha põhikirjaga ette muid isikuid, kes ei või olla nõukogu liikmeks.</p> <p>Eelnõuga muudetakse HLÜS §-i 36 ning täpsustatakse nõudeid, millele peab juhtorgani isik vastama. Eelnõu koostajate hinnangul aitab eelmainitud paragrahv maandada liigse mõjuga seotud küsimusi, kuid eelkõige selle lõiked 3-9. Need sätted aitavad igal HLÜ-l iseseisvalt ning oma ühistu olemust, huve ja struktuuri arvestades hinnata, kas juhtorgani liikmeks kandideeriv isik on sobilik oma ülesannete täitmiseks ning kas esineb mingisugune oht, mis realiseerub, kui isik antud positsioonile valitakse. Lisaks on eelnõuga sätestatud mitmeid piiranguid, mis minimeerivad ohtu, et liikmesust omav juriidiline isik saaks oma mõjuga ühistu käekäiku mõjutada, nt HLÜS § 28 lõige 10 ning §-d 32³ ja 34¹.</p>
<p>6</p> <p><i>Krediidasutuste seaduse muutmine</i></p> <p>Eelnõu § 3 punkti 7 kohaselt ühistupanga asutamisel, tegutsemisel ja lõpetamisel kohaldatakse KAS-i sätteid. Kehtiv KAS § 39 lõige 2 näeb ette, et ühistupanga asutamisel kohaldatakse KAS §-s 25 sätestatud. Arvestades KAS § 38 uut sõnastust, mille järgi ühistupanga asutamisele laienevad KAS-i sätted, siis jääb</p>	<p>Arvestatud.</p>	

	<p>arusaamatuks, et miks ei tunnistata KAS § 39 lõiget 2 kehtetuks ja vajalik on selle normi säilitamine.</p>		
7	<p>Eelnõu § 3 punkt 14 reguleerib ühistupanga liikmesuse lõppemise ja osamakse tagasimaksmisega seonduvat. Kehtiv KAS kohustab ühistupanka ühistu liikme väljaastumisel tagasi maksuma talle osamaks. Üks peamisi riske, mis osamakse tagastamise puhul võib tekkida, et selline tagasimakse võib omada olulist mõju panga kapitaliseeritusele ja normatiivide täitmisele. Seda eriti olukorras, kus korraga astub ühistust välja mitu liiget või ka juhul, kui ühe liikme osamaks on märkimisväärselt suur. Määruse 575/2013 (edaspidi CRR) artikkel 29 ning määruse 2014/214 artikkel 10 sätestavad muuhulgas nõuded ja piirangud kapitaliinstrumentide tagasivõtmisele. Täpsemalt määruse 2014/241 artikli 10 punktid 1 ja 2 kehtestavad, et</p> <ul style="list-style-type: none"> - Krediidiasutus võib emiteerida esimese taseme põhiomavahenditesse kuuluvaid instrumente tagasivõtmise võimalusega üksnes juhul, kui kõnealune võimalus on ette nähtud kohaldatava siseriikliku õigusega. - Krediidiasutuse õigus piirata tagasivõtmist kapitaliinstrumente reguleerivate sätete alusel, nagu osutatud CRR artikli 29 lõike 2 punktis b ja artikli 78 lõikes 3, peab hõlmama nii õigust keelduda tagasivõtmisest kui ka õigust piirata tagasivõtetavat summat. Krediidiasutusel peab olema õigus keelduda tagasivõtmisest või piirata tagasivõtetavat summat <u>piiramata ajaks</u> vastavalt lõikele 3. <p>Eeltoodust tulenevalt palume analüüsida:</p> <ol style="list-style-type: none"> muudatusettepanekuga viie aastase perioodi kehtestamise kooskõla CRR-i ja määrusega 2014/241. Meie hinnangul ei ole see vastavuses määruse 2014/241 artikliga 10; kas üldkoosolek on pädev organ otsustama tagasimaksmisega seonduvat ülaltoodud õigusaktide tähenduses; kas täna kehtiv mudel liikme osamaksest kui tagasivõtmise võimalusega instrumendist on sobiv ja jätkusuutlik ka panga kapitali ning omavahendite vaatest, sh võiks kaaluda osamakse käsitlemist kui tagasivõtmise võimaluseta instrumendina. 	Arvestatud osaliselt/selgitatud.	<p>Toetame osamaksete tagasimaksete üle otsustamisel pädevuse andmist ühistupanga nõukogule ning oleme sellest tulenevalt muutnud eelnõud. Küll aga on jäänud käesolevas ringis jäänud arvestamata tagasimakse perioodi pikendamine lõputult, sest see kujutab meie hinnangul põhiseaduslikku riivet, võttes arvesse ühistupanga olemust ja põhimõtteid. Käesolev eelnõu on esitatud kooskõlastuseks ka HLÜ-dele, kellega on plaanis kohtuda 2024. aasta augustis-septembris ning arutada spetsiifiliselt ühistupanga asutamise ning opereerimisega seotud probleeme. Arutelude käigus võetakse lauale ka antud tähtaja teema.</p>
8	<p>Eelnõu § 3 punktiga 16 muudetakse KAS §-i 44. KAS § 44 lõike 1 kohaselt võib ühistupanga osakapital erinevalt KAS § 35 lõigetes 1 ja 2 sätestatust olla vähemalt üks miljon eurot, kui ühistupank ei osuta väärtpaberituru seaduse § 43 lõikes 1 nimetatud investeerimisteenuseid ega KAS § 6 lõikes 1 nimetatud teenuseid välisriigis, asutades selleks filiaali või osutades piiriüleseid teenuseid.</p> <p>Et oleks üheselt arusaadav, et KAS § 44 lõikes 1 nimetatud investeerimisteenuste osutamise piirang on absoluutne ega hõlma vaid välisriigis investeerimisteenuste osutamist, teeme ettepaneku sõnastada KAS § 44 lõige 1 ümber järgnevalt:</p> <p><i>„Ühistupanga osakapital võib erinevalt käesoleva seaduse § 35 lõigetes 1 ja 2 sätestatust olla vähemalt üks miljon eurot, kui ühistupank ei osuta käesoleva seaduse § 6 lõikes 1 nimetatud teenuseid välisriigis, asutades selleks filiaali või osutades piiriüleseid teenuseid, ega väärtpaberituru seaduse § 43 lõikes 1 nimetatud investeerimisteenuseid.“</i></p>	Arvestatud.	
9	<p>Eelnõu § 3 punktiga 17 täiendatakse KAS-i §-ga 44¹. KAS § 44¹ lõike 2 kohaselt teavitab ühistupank FI-d, kui ta soovib alustada sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud investeerimisteenuste osutamist või KAS § 6 lõikes 1 nimetatud finantsteenuste osutamist välisriigis. Sama paragrahvi lõike 3 kohaselt on FI-l õigus keelata ühistupangal investeerimisteenuste osutamine või teenuste osutamine välisriigis, kui ühistupanga osakapitali määr langeb alla viie miljoni euro.</p> <p>Oleme varasemalt teinud ettepaneku, et ka KAS-is tuleb kehtestada piirang, et ühistupank ei või piiriüleselt ega filiaali kaudu teenuseid välisriigis osutada ning tegevuskoht peab asuma Eestis.</p>	Arvestatud/selgitatud.	<p>Eelnõusse on lisatud KAS § 44¹.</p>

	<p>RM-i selgituste kohaselt tekib HLÜ-de õigus välisriigis teenuste osutamiseks alles krediitiasutuse tegevusloa saamisel. Pärast tegevusloa saamist on FI-l õigus ettekirjutusega keelata ka ühistupangal välisriigis teenuste osutamist üldiste krediitiasutustele kohaldatavate sätete alusel, st kui esinevad seaduses toodud õiguslikud alused, või kui ühistupanga osakapital langeb alla 5 miljoni euro. Muus osas ei leia RM, et ühistupanga teenuste osutamise kohta oleks mõistlik või proportsionaalne piirata Eestiga.</p> <p>Kui RM ei arvesta FI ettepanekuga kehtestada ühistupangale piirang välisriigis teenuste osutamiseks, palume kustutada Eelnõu § 3 punktiga 17 pakutud KAS § 44¹ lõiked 2 ja 3 ning täiendada Eelnõu järgmiselt:</p> <p>Tegevusloa taotluse esitamisel peab taotleja teavitama FI-d, kas ta soovib osutada investeerimisteenuseid või mitte. Juba tegevusloa saamise hetkel peab olema selgus, et kas investeerimisteenuseid osutatakse või mitte, kuna sellest oleneb ka ühistupanga osakapitali määr. Kui ühistupank soovib pärast tegevusloa saamist osutada investeerimisteenuseid, siis ei piisa teavitusest nagu Eelnõus on välja pakutud, vaid rakenduma peab tegevusloa menetluse kord, sest küsimus on osutatavate teenuste laiendamises ning olemuslikult on tegemist tegevusloa muutmisega. Investeerimisteenuse osutamine eeldab täiendavaid teadmisi ja kompetentsi, protseduuride ja süsteemide loomist ning rakendamist. Lisaks on vajalik ka osakapitali suurendamine vähemalt viie miljoni euron. Samuti rõhutame, et FI-l peab olema õigus keelata ühistupangal investeerimisteenuste osutamist mitte ainult juhul, kui ühistupanga osakapitali määr langeb alla viie miljoni euro, vaid ka siis kui esinevad muud asjakohased alused keeldumiseks ning tegemist peab olema kindlasti loamenetlusega. Kui osakapitali määr langeb alla viie miljoni, peaks sellega kaasnema pigem kohene automaatne keeld teenuste osutamisele, mitte pakutud lahendus, kus rikkumise aktsepteerimine jäetakse FI otsustada.</p> <p>Kui ühistupank soovib osutada KAS § 6 lõikes 1 nimetatud finantsteenused välisriigis, siis peab taotleja teavitama FI-d oma soovist tegevusloa taotluse esitamisel. Kui ühistupank otsustab hiljem, et ta soovib nimetatud teenuseid välisriigis osutada, siis taotleb ta FI-lt vastava loa. Eelnõus tuleb kehtestada ka nõue, et sellisel juhul peab ühistupank tõstma osakapitali vähemalt viie miljoni euron enne vastava taotluse FI-le esitamist. Rõhutame, et FI-l peab olema õigus keelata ühistupangal välisriigis teenuste osutamist mitte ainult juhul, kui ühistupanga osakapitali määr langeb alla viie miljoni euro, vaid ka siis kui esinevad muud asjakohased alused keeldumiseks ning tegemist peab olema kindlasti loamenetlusega. Kui osakapitali määr langeb alla viie miljoni, peaks sellega kaasnema pigem kohene automaatne keeld teenuste osutamisele, mitte pakutud lahendus, kus rikkumise aktsepteerimine jäetakse FI otsustada. Kokkuvõtlikult teeme ettepaneku täiendada Eelnõu selles osas sarnaselt KAVS 12. peatükis sätestatud regulatsioonile või teha viited KAS-i asjakohastele sätetele.</p> <p>Kui ühistupank on rikkumises seoses investeerimisteenuste osutamisega või finantsteenuste osutamisega välisriigis, siis kohaldub KAS-i vastutuse peatükk, FI õigus teha ettekirjutus ja kõik muud rakendatavad meetmed analoogselt krediitiasutuste regulatsioonile.</p>		
10	<p>Oleme varasemalt teinud mitmeid tähelepanekuid KAS-is sisalduvate vastutussätete kohta. RM-i selgituste kohta on tähelepanek arvestatud ning Eelnõusse on lisatud § 3 p 23. Juhime tähelepanu et Eelnõu § 3 punkt 23 ega Eelnõu tervikuna ei sisalda pakutud regulatsiooni. Palume uuesti kaaluda vastutussätete muutmist käesoleva Eelnõu raames, et vältida puudulikust õiguslikust regulatsioonist tulenevaid probleeme.</p>	Arvestatud.	Vastavad sätted on lisatud krediidiinkassode ja -ostjate seadusega.

11	<p>Oleme varasemalt palunud arvestada, et FI tegevust finantseeritakse finantsjärelevalve subjektide poolt, mistõttu peaks järelevalve olema kulupõhine ja lähtuma eesmärgist, et ühed subjektid ei peaks teisi subsideerima. FI hinnangul, vähemalt esimesel aastal, peaks ette nägema täiendava mehhanismi, millega ühistupangad ise tasuksid oma menetluskulu ja seda ei peaks subsideerima teised järelevalve subjektid.</p> <p>RM selgitas, et ta on põhimõtteliselt nõus, et üldiselt ei peaks ühed järelevalvesubjektid teisi subsideerima. Samas aga on järelevalvetasude ülevaatamine kavas eraldi eelnõuga, kuivõrd järelevalvetasud tuleb üle vaadata finantssektori üleselt, mis vajab omakorda eraldi hinnangut, et leida konkreetsed ja proportsionaalsed menetlustasude summad.</p> <p>FI hinnangul tuleks ettepanekus tõstetud probleem lahendada käesoleva Eelnõu raames, et regulatsioon oleks selge ja arusaadav Eelnõu jõustumisel. Sellest tulenevalt palume uuesti ette näha täiendava mehhanismi, vähemalt esimesel aastal, millega ühistupangad ise tasuksid oma menetluskulu ja seda ei peaks subsideerima teised järelevalve subjektid.</p>	Teadmiseks võetud.	
Eesti Pank			
	<p>Täname võimaluse eest avaldada arvamust hoiu-laenuühistu seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (edaspidi „eelnõu“) kohta. Eesti Pank toetab eelnõu vastuvõtmist ning jätkuvalt oleme arvamisel, et kuna hoiu-laenuühistud (edaspidi „HLÜ“) tegelevad avalikkuselt hoiuste kaasamisega, siis peaks järelevalvet nende tegevuse üle tugevdama. Täiendavalt arvame, et seda protsessi peaks kiirendama, sest kahanemistrendi jätkavad nii hoiuste maht, hoiustajate arv kui ka kapitali- ja likviidsuspuhvid. Juhtimisvead ja puudulik järelevalve on viinud ka juba mõnede HLÜde tõsiste makseraskusteni.</p> <p>HLÜdega seotud riskid jätkavad kuhjumist ning kõikide HLÜde kapitali- ja likviidsuspuhvid ei pruugi olla enam piisavad. Keskmiselt ulatub HLÜde omakapitali osakaal koguvarades ligikaudu 20%ni, kuid mitme HLÜ puhul jääb see alla 10%, mis ei pruugi olla piisav võimalike laenukahjumite katmiseks ega kooskõlas kehtiva HLÜ seaduse nõuetega.</p> <p>Samuti on osadel HLÜdel piiratud likviidsed vahendid hoiustajatele kiirete väljamaksete tegemiseks. HLÜde sularaha ning nõuded keskpangale ja kommertspankadele moodustavad keskmiselt ligikaudu 5% koguvaradest (võrdluseks: kommertspankade sarnane näitaja on umbes 25%); sealhulgas ei täida osad HLÜd juba praegu HLÜSiga kehtestatud likviidsusnõuet hoida vähemalt 5% hoiuste summast nõudmiseni hoiusena Eesti või mõne lepinguriigi krediitiasutuses. Samuti on üks HLÜ 2023. aasta jooksul rikkunud kehtivat kohustusliku reservi nõuet.</p> <p>Toetudes ülaltoodule leiame, et eelnõus väljapakutud üleminekuperiood on liiga pikk. Tegutsevatele HLÜdele antakse kolm aastat – st kuni 01.01.2027 aega otsustada, kas ja millises vormis oma tegevust jätkata. See tähendab, et praktiliselt saavad HLÜd oma senist tegevust jätkata vähemalt kolm aastat.</p> <p>Tulenevalt HLÜdega seotud riskidest teeme ettepaneku üleminekuaega oluliselt lühendada – HLÜd annaksid oma tegevuse jätkamisest teada hiljemalt 31.12.2024, taotleksid vajadusel Finantsinspeksioonilt oma tegevuseks sobivat (krediitiasutuse või ühistupanga) tegevusluba hiljemalt 31.12.2025 ning tegevusloa tingimuste täitmisel saaksid selle hiljemalt 31.12.2026. Sellega väldime tahtlikku juhtimisotsuste edasilükkamist ja hoiustajate huvide võimalikku kahjustamist.</p>	Selgitatud/osaliselt arvestatud.	<p>Üleminekuperioodi pikkust ei ole eelnõu koostajate hinnangul võimalik lühendada, sest juba krediitiasutuse tegevusloa saamine võtab ligikaudu üks aasta aega. Kuivõrd käesolev eelnõu korraldab Eestis ümber ühe finantsvaldkonna ning riivab (õigustatult) HLÜde õigusi (vt seletuskiri punkt 6.3.2), peab HLÜde tegevuse lõpetamiseks andma ühistutele piisavalt mõistliku aja, mille jooksul saaksid nad otsustada, millises vormis nad soovivad jätkata ning teha ettevalmistusi tegevusloa saamiseks, ühistulise tegevuse lõpetamiseks või tulundusõhistu vormile üleminekuks (ehk lõpetada hoiuste kaasamine). Eelnõu koostajate hinnangul on kõiki muutusi arvestades (reklaamipiirang, uute liikmete vastuvõtmise piirang, kohustus otsustada, mis vormis jätkata ning vajadusel taotleda luba), vajalik, et antud üleminekuperiood oleks selline, nagu eelnõus sätestatud. Lühema perioodi sätestamisel tekib</p>

	<p>Ülaltooduga seotult peame ülioluliseks ja toetame eelnõus § 27 kirjeldatud likviidsusnõuete kehtestamist. Samuti toetame täiendavate hoolsuskohustuste kehtestamist HLÜ juhatus liikmetele ning laenupiiranguid neile ja nendega seotud ettevõtetele. Olulised on panganduses rakendatavate „tunne-oma-klienti“ ja vastutustundliku laenamise põhimõtete rakendamine laenutegevuses (eelnõu §28 ja §28¹) ning omanikujärelevalve juhtorgani liikmete suhtes.</p>		<p>oht, et mitte ükski ühistutest ei jõua taotleda FI-lt krediidiastutuse tegevusluba, mis aga ei ole käesoleva eelnõu eesmärk; eesmärk on, et ettevõtlus ühistulises vormis saaks jätkuda eelkõige ühistupanga näol, kuid ilma nende riskideta, mis on tõenäolised realiseeruma (ja on ka minevikus realiseerunud) seetõttu, et HLÜ-d ei allu oma tegevusega ühelegi järelevalveasutusele (v.a RAB, kuid seda ainult juhtide <i>fit-and-proper</i> ja rahapesu perspektiivist), mis kontrolliks finantsasutuse tegevust ning kooskõla kehtivate normidega.</p>
Justiitsministeerium			
1	<p>Eelnõu § 1 punktiga 33 täiendatakse HLÜS § 28 lõikega 1¹, mille kohaselt kohaldub tarbijakrediidi regulatsioon siis, kui krediidisaja on tarbija (mitte pelgalt füüsiline isik). Esmalt märgime, et tekstiosas „majandus- ja kutsetegevuses“ tuleb asendada sõna „ja“ sõnaga „või“, kuna hõlmatud ei ole mitte nii majandustegevus kui ka kutsetegevus, vaid kas majandus- või kutsetegevus. Samuti tuleks sättes täpsustada, et füüsiline isik ei tegutse mitte üldiselt majandus- või kutsetegevuses, vaid ei tegutse majandus- või kutsetegevuses seoses laenuvõtmisega. Lisaks on sätte sõnastus täiendamise järgselt mõnevõrra konarlikuks muutnud, mistõttu pakume omalt poolt välja järgmise sõnastuse: „Kui hoiu-laenuühistu annab laenu füüsilisest isikust liikmele, kes ei tegutse laenuvõtmisel oma majandus- või kutsetegevuses, peab hoiu-laenuühistu järgima oma sisekorras ning käesoleva seaduse §-s 28¹ sätestatud krediitdivõimelisuse hindamise ja tarbijale piisavate selgituste ja teabe esitamise korda ning muid vastutustundliku laenamise nõudeid, samuti kohaldama võlaõigusseaduse §-des 409, 411 ja 412 sätestatud“. Viidatavate sätete osas palume arvestada järgnevas lõigus toodud tähelepanekuid.</p> <p>Võrreldes 2023. a. veebruaris kooskõlastamisele esitatud eelnõus sätestatuga on täiendatud loetelu, millised võlaõigusseaduse (VÕS) tarbijakrediiti reguleerivad sätted kohalduvad siis, kui HLÜ-d annavad laenu tarbijast liikmele. Kui varasemas versioonis viidati VÕS §-dele 409, 411 ja 412, siis nüüd viidatakse VÕS § 403¹ lõikele 1, § 404¹ lõikele 1 ning §-dele 411, 412, 414¹ ja 416. Seletuskirjas (lk 86) on selgitatud, et kõikide tarbijakrediitdilepingute sätete ette nägemine HLÜS-is ei ole mõistlik, arvestades tarbijakrediidi ja ühistulise tegevusvormi erisusi.</p> <p>Küsimuse tõstatas Finantsinspeksioon, kes palus kaaluda ka teisi VÕS-i tarbija-krediitdilepingute sätteid. Leiame, et selles osas tuleks eelnõu § 1 punkti 33 selgitust täpsustada ning välja tuua, miks on eelnõu koostajate hinnangul põhjendatud kohaldada vaid sättes viidatud norme, mitte kogu tarbijakrediidi regulatsiooni. Praegu piirduakse seletuskirjas sisuliselt viidatud sätete tsiteerimisega, kuid puudub analüüs selle kohta, miks on põhjendatuks peetud kohaldada just neid ning mitte teisi tarbijakrediiti puudutavaid sätteid. Näiteks ei selgu seletuskirjast, miks on uuest eelnõu versioonist välja jäetud viide VÕS §-le 409, kuigi varasem versioon sellist viidet sisaldas. Kuigi seletuskirja kohaselt peaks kohaldama sarnast tarbijat kaitsvat regulatsiooni nii HLÜ-de kui ka</p>	Arvestatud.	

<p>krediidiandjate puhul, siis mingil põhjusel on eemaldatud tarbija taganemisõigus (VÕS § 409), olgugi et see on praktikas väga oluline õiguskaitsevahend, kuna võimaldab läbi mõtlemata ja rutakalt tehtud laenuotsusest 14 päeva jooksul loobuda. Palume selgitada, miks on muude krediidiandjate puhul tarbija taganemisõigus ette nähtud, kuid HLÜ laenu puhul mitte.</p> <p>Kui eelnõu eelmises versioonis esines probleem ka selles, et mitmed VÕS-i sätted viitavad omakorda teistele VÕS-i sätetele (nt VÕS § 409 viitab VÕS §-le 404), siis seletuskirja kohaselt on uue eelnõu koostamisel neid tähelepanekuid arvestatud ning HLÜ § 28 lg 1¹ sõnastust ja seletuskirja muudetud. Samas võib endiselt viidatud sätete rakendamine tekitada segadust, kuna ka need sätted viitavad mitmes kohas teistele (HLÜ § 28 lõikes 1¹ nimetamata) sätetele. Nii näiteks sätestab VÕS § 411 lõige 6, et krediidiandjal ei ole õigust nõuda /.../ tarbijalt hüvitist, kui krediidiandja ei ole järginud käesoleva seaduse § 403⁴ lõikes 6 sätestatud. Käesolevas lõikes sätestatud ei kohaldata, kui tarbija on tahtlikult jätnud esitamata teabe vastavalt käesoleva seaduse § 403⁴ lõigetele 3 ja 4 või võltsinud krediidiandjale esitatud teavet ning selle tagajärjel on krediidiandja hinnanud tarbija krediitvõimelisust valesti. Selle sätte kohaselt ei saa krediidiandja nõuda hüvitist, kui ta ei ole järginud VÕS § 403⁴ lõikes 6 sätestatud. Samas ei olegi krediidiandja HLÜ § 28 lõike 1¹ kohaselt kohustatud VÕS § 403⁴ lõiget 6 järgima, kuna seda sätet loetelu ei sisalda. Sarnaselt sätestab VÕS § 416 lõige 4, et krediidiandja võib lepingu üles öelda juhul, kui krediidiandja ei saanud tarbija krediitvõimelisust õigesti hinnata, sest tarbija jättis teadlikult esitamata käesoleva seaduse §s 403⁴ nimetatud teabe või võltsis krediidiandjale esitatud teavet. Samas ei ilmne eelnõust, et tarbijal oleks kohustust esitada VÕS §-s 403⁴ nimetatud teave. Teistele sätetele viitavad ka VÕS § 403¹ lg 1 punktid 14 ja 15. Eriti oluline on sealjuures VÕS § 403¹ lg 1 punkt 15, kuna selles viidatud VÕS § 403¹ lõige 6 annab tarbijale õiguse nõuda lisaks Euroopa tarbijakrediidi standardinfo teabelehele ka tasuta tarbijakrediidilepingu projekti koopia. Nõudeõigust kehtestava normi puhul peab olema üheselt selge, kas see konkreetsetes olukorras kohaldub ja kas seega on tarbijal õigus esitada normis nimetatud nõue või mitte. Seega on VÕS-ile viitamisel oluline järgida, et teistele sätetele viitavad normid ei tekitaks normi adressaadile segadust oma õiguste ja kohustuste osas.</p> <p>Lisaks viitame, et seletuskirjas (lk 23) on selgitatud, et füüsilisest isikust liikmele, kes ei tegutse oma majandus- ja kutsetegevuses, laenu andmisel peaks laenu taotlejale laienema vähemalt samaväärne teabe saamise kohustus nii krediidiandja kui ka HLÜ juures sh kohaldama füüsilisest isikust laenuvõtjale võlaõigusseaduse §-des 403¹ lõikes 1, 404¹ lõikes 1, 411, 412, 414¹ ja 416 sätestatud; aga ka peaks HLÜ ise järgima §-s 27 toodud laenu andmise nõuete ning §-s 28¹ sätestatud krediitvõimelisuse hindamise korra nõuete täitmiseks. Esmalt jääb arusaamatuks, miks on öeldud, et laenu taotlejale (tarbijale) peaks laienema teabe saamise kohustus, mistõttu tuleb füüsilisest isikust laenuvõtjale kohaldada eelnevalt nimetatud tarbijakrediidi sätteid. Nimetatud sätetest ei tulene mitte tarbijale kui laenuvõtjale teabe saamise kohustust, vaid vastupidi on krediidiandjal (HLÜ-l) kohustus anda tarbijale lepingueelset teavet. Seega tuleks seletuskirja sõnastust täpsustada ja vältida sõnastust, mille kohaselt oleks justkui tarbijal teabe saamise kohustus. Lisaks on viide HLÜS §-le 27 ebaõige, kuna laenu andmise nõuded on sätestatud HLÜS §-s 28. Teiseks võib lugeja jaoks olla mõneti eksitav seletuskirjas (lk 7) toodud kategooriline väide, et VÕS kohaldub HLÜ-le juhul, kui HLÜ väljastab laenu tarbijatele ehk füüsilistele isikutele (kohaldatakse VÕSi tarbijakrediidi alaseid sätteid). Taas ei saa võrdsustada tarbijaid ja füüsilisi isikuid, vaid täiendava kriteeriumina peab füüsiline isik tegema tehingu väljaspool oma majandus- või kutsetegevust. Lisaks tuleks eelnõu § 1 punkti 33 sõnastusest tulenevalt täpsustada, et tarbijale laenu andmisel ei kohaldata mitte kõiki VÕS-i tarbijakrediiti reguleerivaid sätteid (nagu ütleb praegune sõnastus), vaid üksnes osa tarbijakrediidi sätteid, millele on viidatud HLÜS § 28 lõikes 1¹. Eeltoodust tulenevalt palume seletuskirja täpsustada.</p>		
---	--	--

2	<p>Eelnõu 1 punktiga 44 täiendatakse seadust §-dega 32¹–32⁵. Paragrahvi 32⁵ lõikes 8 sätestatakse, et sama paragrahvi lõikes 6 nimetatud nõusolekut ei ole tehingu tegemiseks vaja, kui tehinguga viivitamisega kaasneks hoiu-laenuühistule oluline kahju. Palume seletuskirjas selgitada, mida tähendab oluline kahju ning kuidas seda määratakse.</p>	Arvestatud.	
3	<p>Eelnõu § 1 punktiga 47 muudetakse HLÜS § 36, mille lõikes 1 sätestatakse nõuded juhtorgani liikmetele ja töötajatele. Kuigi on arusaadav, et nõutud andmeid edastab isik selleks, et kontrollida tema nõuetele vastavust, peaks see eesmärk selgelt ka seaduses välja toodud olema. Samas puuduvad seletuskirjas põhjendused ja selgitused, miks küsitud andmeid vaja on ning mille alusel on pandud isikule kohustus esitada ülevaade karistusregistrisse kantud karistuste kohta. Juhime tähelepanu, et karistusregistri seaduse (KarRS) § 16 lõike 1 kohaselt on keelatud isikult nõuda tema kohta registris või registri arhiivis hoitavaid andmeid.</p> <p>HLÜS § 36 lõike 7 kohaselt tuleb säilitada juhtorgani liikme valimiseks või määramiseks esitatud andmed tema hariduse, töökogemuse, ettevõtluses osalemise ja tema kohta karistusregistrisse kantud karistuste kohta, samuti kinnitus, et puuduvad HLÜS-is sätestatud asjaolud, mis välistavad õiguse olla HLÜ juhtorgani liige, viis aastat pärast töösuhte lõppemist. Arvestades, et karistusregistrist kustutatakse andmed vastavalt KarRS §-le 24, jääb kavandatud säte ebaselgeks. Kas eelnõuga soovitakse ette näha, et HLÜS-is võib andmeid karistuste kohta hoida kauem kui karistusregistris? Lisaks ei selgu, mis saab juhul, kui isik esitab andmed karistuste kohta - kas siis tegelikult on võimalik isikul saada HLÜ juhtorganisse või mitte? Kui isikut ei ole karistatud, kas siis säilitatakse ka teadet selle kohta, et isikut ei ole karistatud? Juhul, kui isikut on karistatud, siis millised süüteod siia alla lähevad – kas ka näiteks piletitähtaeg, kiiruse ületamine? Palume neid asjaolusid selgitada. Lisaks palume seletuskirja täiendada põhjendusega, miks nimetatud andmeid just viis aastat pärast töösuhte lõppemist säilitada tarvis on.</p>	Arvestatud/ selgitatud.	Oleme eelnõuga ühtlustanud andmete säilitusaegu (vt HLÜS § 36 lõige 2 ja § 41 ³).
4	<p>Eelnõu § 1 punktiga 54 täiendatakse seadust 7¹. peatükiga, mis reguleerib raamatupidamist, aruandlust ja avalikustatavat teavet. Kavandatud § 41³ reguleerib liikme õigust saada teavet, andmete säilitamist ja HLÜ kohta avalikustatavat teavet. Selgusetuks jääb, miks on andmete säilitustähtajad sätestatud ainult lõike 2 punktide 5 ja 6 kohta? Kas ülejäänud andmeid säilitatakse vastavalt raamatupidamisseadusele? Kui nii, siis palume seletuskirja vastavalt täiendada. Lisaks palume kavandatud säte ja seletuskiri viia kooskõlla osas, mis puudutab liikme õigust teavet saada. Nimelt on seletuskirjas (lk 32) toodud selgitus laiem kui seadus, hõlmates ka liikmeks soovijat. Kui eesmärk on tagada teabe saamise õigus mõlemale, nii liikmele kui liikmeks astuda soovijale, siis tuleb see ka eelnõus sätestada. Kui aga üksnes liikmele, siis tuleb seletuskirja vastavalt muuta.</p>	Arvestatud.	
5	<p>Eelnõu § 1 punktiga 56 täiendatakse seadust 8¹. peatükiga, mis reguleerib HLÜ pankrotti. Kavandatud §-ga 45² sätestatakse ajutise pankrotihalduri nimetamine, sealjuures nähakse ette, et seda tehakse kolme päeva jooksul alates pankrotiavalduse menetlusse võtmisest. Seletuskirjas (lk 34) on märgitud, et tegemist on erinormiga pankrotiseaduse (PankrS) §-st 15 ja soovitakse ajutise halduri tähtaega HLÜ puhul vähendada PankrS-s ettenähtud kümnelt päevalt kolmele. Küsitav on, kas täielikult on välistatud sellisel juhul ka PankrS-i need sätted, mis reguleerivad olukorda, kus ajutist haldurit ei nimetata (nt PankrS § 15 lõige 3). Samuti tuleks läbi mõelda, kas ajutise halduri nimetamise tähtaega reguleerides on tagatud pankrotimenetluse selline kiirus, nagu eelnõu algatajad soovivad. Näiteks krediitiasutuste kohta on ette nähtud veelgi täpsemad põhimõtted KAS §-s 125, mille lõige 1 näeb ette, et krediitiasutuse suhtes otsustab kohus pankrotimenetluse algatamise viivitamata, kuid mitte hiljem kui kolme</p>	Arvestatud.	

	<p>tööpäeva jooksul pankrotiavalduse esitamisest arvates. Palume ühtlustada eelnimetatud põhimõtted sarnaselt krediitiasutuste suhtes kehtivaga ning vältida täienduste kehtestamist, mis ei pruugi olla kooskõlas kohtumenetluses väljakujunenud juba kehtiva regulatsiooniga.</p> <p>Kavandatud HLÜS § 45⁵ näeb ette erikorra PankrS-is ettenähtud nõuete rahuldamise järkude regulatsioonist. Juhime tähelepanu sellele, et praeguse eelnõu vastavat paragrahvi on võimalik tõlgendada, justkui kohaldatakse HLÜ suhtes üksnes PankrS § 153 lõikes 2 sätestatud. Palume PankrS §-s 153 ettenähtud pandiga tagatud nõuete rahuldamise sätted (ka lõige 3 jj) üle vaadata ning kontrollida, kas nimetatud sätted siiski võiksid olla kohaldatavad ka HLÜ-de puhul.</p>		
6	<p>Eelnõu § 1 punktiga 57 täiendatakse seadust rakendussätetega. Palume täiendada eelnõu ka selles osas, mis saab HLÜ-dest, kes ei ole esitanud krediitiasutuse tegevusloa taotlust ega tegutsenud enam edasi pärast 2029. aastat. Palume täiendada eelnõu rakendussätte ja vastavate selgitustega, mida äriregister selliste HLÜ-dega tegema peab – kas need kustutatakse registrist, kas kustutamine võib olla automaatne jms.</p>	Arvestatud.	
7	<p>Eelnõu § 3 punktiga 2 täiendatakse krediitiasutuste seaduse (KAS) § 3 lõikega 1¹, mille kohaselt ühistupank ei või tegutseda aktsiaseltsi vormis. Jääb selgusetuks, mis vormis ühistupank siis tegutseda tohib – kas on mõeldud kõiki muid juriidiliste isikute liike? Seletuskirjast on võimalik tuletada üksnes tulundusühistuna tegutsemise võimalikkust, aga sättest endast seda välja ei ole võimalik lugeda. Palume sättes nimetada ja seletuskirjas selgitada, mis juriidiliste isikute liigid võivad ühistupangaks olla.</p>	Arvestatud.	Eelnõust jäetakse välja KAS § 3 lõike 1 ¹ täiendus.
8	<p>Eelnõu § 3 punktiga 16 muudetakse KAS § 44, mille lõike 4 kohaselt kutsub ühistupanga juhatus kokku erakorralise üldkoosoleku ühistupanga osakapitali muutmiseks, kui ühistupanga osakapital väheneb vähemalt viie protsendi võrra võrreldes riigi andmekogudes ja Finantsinspeksiooni veebilehel kajastuva summaga. Küsimusi tekitab sellise sätte tähendus ning kas see puudutab siiski omakapitalile esitatavaid nõudeid? Kui üldkoosoleku kokkukutsumise eelduseks on vaid muutus veebilehel/andmekogus, kas sellisel juhul võib kapital korduvalt väheneda viie protsendi võrra ning millise tasemeni peaks see lubatud olema? Meie hinnangul ei ole hea lahendus lugeda nõutavaks erakorralise koosoleku kokkukutsumist lähtuvalt andmetest andmekogus/veebis, vaid see peaks olema nõutav sisuliselt juhul, kui kapital väheneb (vt kehtiva HLÜS § 22 lõiget 3). Mõeldav on ka olukord, kus veebilehe või andmekogu andmed osutuvad ekslikuks, omakapital realselt muutub, aga põhjust erakorralise koosoleku kokkukutsumiseks ei ole, sest andmekogus/veebilehel muutust ei nähtu. Lisaks palume täpsustada nii eelnõus kui seletuskirjas, milliste riigi andmekogude andmeid siin on mõeldud. Sealhulgas palume täpsustada õiguslikku alust riigi andmekogust andmete saamiseks.</p>	Arvestatud/ selgitatud.	Oleme üle vaadanud KAS § 44 lõike 4 ning muutnud selle sõnastust, võttes arvesse KAS §-s 51 sätestatud.
9	<p>Eelnõu § 3 punktiga 31 täiendatakse KAS § 116 lõigetega 4 ja 5, mis näevad ette ühistupanga vabatahtliku lõpetamise, kui ühistupangal on vähem kui 50 liiget ja liikmete arv ei ole kahe kuu jooksul suurenenud. Lisaks, kui ühistupanga ei lõpetata vabatahtlikult kuue kuu jooksul, on Finantsinspeksioonil õigus nõuda kohtu kaudu ühistupanga sundlõpetamist. Palume seletuskirjas täpsemalt selgitada ning vajadusel ka eelnõu täiendada põhimõtetega, mis hetkest täpselt kahekuulise tähtaja jooksmine algab. Kas väljaarvamisosuse tegemisest arvates (vt tulundusühistuseaduse (TÜS) § 20), liikme kustutamisest nimekirjast või mõnest muust hetkest? Finantsinspeksiooni jaoks ettenähtud kuuekuulise tähtaja säte võib samuti tekitada praktikas ebaselgust (tähtaja alguse määratlemine jne), mistõttu palume ka seda täpsustada.</p>	Arvestatud.	

10	<p>Eelnõu §-ga 6 sätestatakse seaduse jõustumine 2024. aasta 1. aprillil. Kuivõrd samaks ajaks on vaja rakendada ühinguõiguse revisjoniga välja töötatud äriseadustiku jt suuremahulisi muudatusi, palume äriregistri arenduste tegemiseks ette näha aeg, mis on vähemalt 6 kuud pärast eelnõu vastuvõtmist Riigikogus.</p>	Arvestatud.	
11	<p>Üldine märkus väärtesõnade kohta. Seletuskirjas (lk 7) märgitakse, et Eestis reguleerib HLÜ-de tegutsemist eelkõige 1999. aasta 2. veebruaril vastuvõetud HLÜS. Küsimustes, kus HLÜS ei näe regulatsiooni ette, tuleb kohaldada TÜS-i. HLÜ on HLÜS-i kohaselt tulundusühistu vormis tegutsev finantseerimisasutus, mille peamine ja püsiv tegevus on erinevate finantsteenuste osutamine eelkõige oma liikmetele. Samuti tuuakse välja, et lisaks võib HLÜ-le kohalduda ka makseasutuste ja e-raha asutuste seadus (MERAS) ning VÕS ja krediidiandjate ja –vahendajate seadus (KAVS). MERAS kohaldub juhul, kui HLÜ soovib osutada makseteenuseid (raha ülekandmist jms). VÕS kohaldub juhul, kui HLÜ väljastab laene tarbijatele ehk füüsilistele isikutele (kohaldatakse VÕS-i tarbijakrediidi alaseid sätteid).</p> <p>Palume seletuskirjas selgelt välja tuua, kas HLÜ-dele on kavas hakata rakendama väärtesõnavastutust tulenevalt sellest, et neile võivad kohalduda MERAS, KAVS ja seeläbi kohalduda nendes seadustes sätestatud väärted. Praegu on rõhutatud üksnes seda, et juhul, kui HLÜ on vastavalt KAS-ile tegevusloa taotluse esitanud, kuid Finantsinspeksioon ei ole 2028. aasta 31. detsembriks tegevusloa andmist või sellest keeldumist otsustanud, ei loeta HLÜ tegevust tegevusloata tegevuseks karistusseadustiku tähenduses. Sellel juhul ei ole HLÜ-l lubatud alates 2029. aasta 1. jaanuarist kuni tegevusloa andmise või sellest keeldumise otsustamiseni uusi lepinguid HLÜS §-s 6 nimetatud teenuste osutamiseks sõlmida, enne 2029. aasta 1. jaanuari sõlmitud lepinguid nimetatud teenuste osutamiseks pikendada ega</p> <p>HLÜ-sse uusi liikmeid vastu võtta. Seletuskirjale lisatud kooskõlastustabelis on Justiitsministeeriumi vastavasisulisele märkusele vastatud, et juhul, kui HLÜ on HLÜS-i järgi kohustatud taotlema panga tegevusloa ning ei ole vastavat taotlust seaduses toodud kuupäevaks Finantsinspeksioonile esitanud, on võimalik lugeda hoiulaenuühistu tegevus tegevusloata tegevuseks karistusseadustiku tähenduses. Kooskõlastustabelis (lk 134) mõõndakse, et enne, kui ühistud allutatakse Finantsinspeksiooni järelevalve alla (st ühistupanga vormis), ei ole võimalik ette näha efektiivset ja kõikehõlmavat kontrolli riigi poolt. Sisuliselt jääb see ikkagi ühistu liikmete (kaudseks) vastutuseks, kas ja kuidas ettenähtud nõuetest kinni peetakse. Eelnõuga ettenähtud täiendav audiitorkontroll saab vastavad puudujäägid liikmete jaoks välja tuua, kelle otsustada jääb siis vajalikke nõu sammude astumine.</p> <p>Kuna eelnõuga nähakse ette suur hulk nõudeid, mida HLÜ peab täitma, tekib meil küsimus, kas mitte ühegi nõude täitmata jätmine ei too endaga kaasa väärtesõnavastutust?</p> <p>Juhime tähelepanu, et vajadusele vastutussätteid korrastada on korduvalt viidanud oma tagasisides ka Finantsinspeksioon (kooskõlastustabeli lk 92, lk 122). Sealjuures on Rahandusministeerium kooskõlastustabelis vastanud märkusele (lk 122), milles Finantsinspeksioon palub kaaluda vastutussätete muutmist käesoleva eelnõu raames, et vältida puudulikust õiguslikust regulatsioonist tulenevaid probleeme, et märkusega arvestatud ja eelnõusse on lisatud § 3 p 23. Viidatud säte aga muudab KAS § 56 lõiget 3, mis reguleerib juhatuse liikme nõudeid ega ole seotud vastutusega.</p>	Teadmiseks võetud.	
12	<p>Üldine märkus HLÜ kohustuse kohta tagada kooskõla õigusaktidega. Justiitsministeerium kordab eelnõu eelmise versiooni kohta tehtud märkust. Eelnõus on läbivalt viidatud HLÜ kohustusele tagada kooskõla õigusaktidega (nt kavandatud HLÜS-i §-d 34¹, 39 lõige 1, 40 lõige 1, 41 lõige 5, 41¹ lõige 1). Ei ole</p>	Arvestatud.	

	<p>arusaadav, mis seadusi ja muid õigusakte on mõeldud. Sealjuures ei ole ka seletuskirjas selgitatud, milliseid õigusakte silmas peetakse, mistõttu on ebaselge, kui laialt peab kavandatud kohustusi tõlgendama. Kooskõlastustabelis (lk 134) esitatud põhjendusega, et seaduses ega eelnõu seletuskirjas ei oleks võimalik ammendavalt üles lugeda kõiki õigusakte, mis kohalduvad HLÜ kui tulundusühistu raamatupidamise korraldamisele, on keeruline nõustuda. Kui ei ole välja toodud, millistest õigusaktidest nõuded tulenevad, siis kuidas nõuda nende täitmist? Kui rikkumise eest järgneb väärteovastutus, ei saa mingil juhul nõustuda nii ebatäpse sõnastusega. Isegi, kui nende nõuete rikkumine väärteovastutust kaasa ei too, on nii isikutel vähemalt kindlus, et ei järgne kahjulikke tagajärgi. Seega palume sõnastada eelnõuga ettenähtud kohustused võimalikult täpselt ning avada seletuskirjas nende sisu.</p>		
13	<p>Normitehnilised ja keelemärgused</p> <p>Palume lisaks arvestada käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste ja keelemärgustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.</p>	Arvestatud.	
Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet			
1	<p>TTJA peab põhjendatuks ja toetab eelnõu peamised eesmärged, milleks on võimaldada hoiulaenuühistutele sujuv üleminek ühistupanga või nn tavalise panga tegutsemismudelile. Muu hulgas keelustatakse hoiuseintresside reklaam, sest sellistele hoiustele ei laiene riiklik Tagatisfondi kaitse. Eelnõuga plaanitakse keelustada hoiuseintresside reklaam juba I etapis, mis avaldab positiivset mõju tarbijate majanduslikele huvidele. Hoiuseintressi reklaami keelustamisega ei mõjuta hoiu-laenuühistute reklaamitavad kõrgemad intressimäärad tarbija raha paigutamist hoiustele, millega kaasneb kõrgem risk, kui riikliku Tagatisfondiga kaitsega panga pakutav hoiuseintress.</p>	Teadmiseks võetud.	
2	<p>TTJA peab oluliseks avaldada arvamust eelnõu seletuskirja punkti 6.4. kohta, mis käsitleb mõju teistele riiklikele institutsioonidele. Eelnõu kohaselt keelustatakse hoiu-laenuühistu reklaamis pakutava intressimäära näitamine. Eelnõu § 5 kohaselt täiendatakse reklaamiseaduse paragrahvi 29 lõikega 3⁷, mille täitmise üle teostab riiklikku järelevalvet TTJA (vt RekS § 30 lg 1). Seega lisatakse eelnõuga TTJA-le kohustus tagada hoiu-laenuühistute reklaamide õiguspärasus. See tähendab, et eelnõuga tekib otsene mõju ka TTJA-le, mille analüüsimist peab TTJA oluliseks.</p> <p>1.1. TTJA-le kaasneb täiendav kohustus kontrollida hoiu-laenuühistute reklaame ning tagada, et nendes reklaamides ei esitataks pakutavat intressimäära.</p> <p>1.2. Täiendava kohustuse tekkimisel TTJA-le tuleb arvestada ka halduskoormuse suurenemist ja vastutusvaldkonna laienemist. TTJA tööplaanis aluseks on ohuprognoos, milles on välja selgitatud ohtude tõenäosus ja kaalukus. Ohuprognoosi põhjal kinnitatakse igaks kalendriaastaks TTJA järelevalve- ehk tööplaan, kus kajastatakse täpsemalt, mida kontrollitakse. Eelnõuga lisatakse hoiu-laenuühistute reklaami piirangud reklaamiseaduse 4. peatükki ehk kaupade ja teenuste reklaami piirangute hulka. Sellega muutuvad HLÜ reklaamid senisest rohkem fookusesse, sest seadusandja on pidanud vajalikuks kaitsta tarbijaid teatud reklaamis esitatava teabe eest. Ohuprognoosist lähtuvalt on piirangutega reklaami valdkonnad suuremas fookuses ja moodustavad suure mahu kogu reklaami järelevalvest.</p> <p>1.3. Täna on reklaami üle järelevalve teostamiseks TTJA-s ette nähtud 1,5 ametikohta.</p> <p>1.4. 30.06.2023 tehtud Riigikontrolli aruandest Riigikogule (Vastutustundlik ja teadlik laenamine ning tarbijakaitse pangaväliste krediidiandjate</p>	Arvestatud/ selgitatud.	Eelnõu seletuskirja mõjude analüüsi osa on täiendatud TTJA töökoormuse tõusuga.

<p>tarbimislaenude puhul)² nähtub, et <i>pidades silmas tööjõu vähesust, on TTJA eesmärk – tegutseda kaebuste põhjal ja kõrvaldada kiiresti reegleid rikkuvad reklaamid – asjakohane</i> (p 44). Seejuures rõhutati, et järelevalveasutused peaksid rakendama kõiki neile antud menetluslikke võimalusi, et tagada tarbijate kaitse³. Võttes arvesse nii reklaamide arvulist rohkust kui ka erinevaid meediumeid, milles reklaame avaldatakse, on TTJA 1,5 ametikohta juba praegu kehtivate reklaaminõuete ja -piirangute kontrollimiseks liiga vähe.</p> <p>1.5. Samuti tuleb arvestada, et järelevalves võtavad märkimisväärse osa tööajast juriidiline analüüs ja arutelud. Pidevalt tuleb turule uusi finantstooteid mida hakatakse reklaamima. Uute finantstooted kvalifitseerimiseks tuleb esmalt hinnata toote või teenuse sisu. Peale toote või teenuse kvalifitseerimist on võimalik hinnata, kas ja millised erinõuded või piirangud kohalduvad reklaamile ning seejärel on võimalik hinnata reklaami vastavust nendele piirangutele.</p> <p>1.6. Kokkuvõtlikult leiab TTJA, et seletuskirja punktis 6.4. tuleb analüüsida lisaks ka eelnõu avaldatavat mõju TTJA-le ning tekkivat täiendavat ressursivajadust, et tagada hoiulaenuühistute reklaami suhtes jõustuva piirangu täitmist riiklikku järelevalve poolt.</p>		
<p>TTJA peab oluliseks välja tuua statistika ja probleemkohad, mis põhjendavad täiendavat ressursivajadust.</p> <p>1.1. Detsembris 2022 analüüsis TTJA finantsteenuse reklaami turgu jälgides teenuseosutajate reklaame erinevates reklaamikanalites. Sotsiaalmeediast, välimeediast, telest, sisuturundusena ja digireklaamidenä leiti kokku 17 teenuseosutaja reklaame. Neist 15 teenuseosutaja reklaamid ei vastanud reklaamiseaduses sätestatud nõuetele.</p> <p>1.2. Käesoleva seisukoha koostamise hetkel on TTJA-l pooleli 19 järelevalvemenetlust finantsteenuse osutaja reklaamide suhtes. Põõrdumisi (järelevalveviihjeid ja selgitustaotlusi) finantsteenuse reklaami kohta on vahemikus 01.01.2023 – 05.10.2023 TTJA-s registreeritud 102.</p> <p>1.3. Registreeritud järelevalveviihjetest nähtub, et rikkumisi sisaldavaid reklaame avalikustavad endiselt ka finantsteenuse osutajad, kelle suhtes on juba algatatud järelevalvemenetlused. Eraldi väärib märkimist, et reklaami õiguspärasuse eest vastutavad nii tellijad, teostajad kui ka avalikustajad. Seetõõtu pöörduvad eelnevalt viidatud osapooled sageli TTJA poole ning TTJA täidab oma tegevusvaldkondades, antud juhul finantsteenuste reklaamidega seõnduvalt, nõustamise ja selgitamisega seotud ülesandeid.</p> <p>1.4. Eeltoodust nähtub, et finantsteenuste reklaami kohta saabuvald viihjeid ja küsimusi ning samuti pooleliõlevaid menetlusi on palju. Juba praegu kulub reklaamivaldkonnas suur ressurss just finantsteenuste reklaamiga seõtud nõustamisele ja rikkumiste menetlemisele. Seega on põhjendatud järeldada, et järelevalvesubjektide laienemine tõstab ulatuslikult töömahtu.</p> <p>1.5. Tarbijakrediidi reklaam peab reklaamiseaduse kohaselt olema vastutustundlik ja tasakaalustatud. Riigikontrolli auditist⁴ selgub, et raskusi tagasimaksmisega tekib iga neljanda väljastatud tarbimislaenu puhul.</p> <p>1.6. Oluline osa majandustegevuse edendamisest on reklaami tegemine. Reklaami tehakse nii finantsteenuse osutajatele, kui ka erinevatele finantsteenustele ja -toõdetele. Reklaam on kommunikatsioonivõte, millega</p>	Arvestatud/ selgitatud.	Eelnõu seletuskirja kulude osa on täiendatud vajadusega luua üks täiendav ametikoht reklaamipiirangute järelevalvega tegelevale juristile.

2 Vastutustundlik ja teadlik laenamine ning tarbijakaitse pangaväliste krediidiandjate tarbimislaenude puhul.

Riigikontroll. Kättesaadav veebis: <https://www.riigikontroll.ee/tabid/206/Audit/4562/language/et-EE/Default.aspx> (06.10.2023).

3 Samas, lk 3.

4 Samas, punkt 3.

	<p>püütakse tarbija tähelepanu ning pakutakse lahendust tarbija probleemile. Ka seetõttu on reklaamile seatud piirangutel oluline roll, et tarbija ei lahendaks oma probleeme kergekäeliselt esmapilgul lihtsal viisil, mis võib hiljem ta hoopis suurematesse raskustesse seada.</p> <p>1.7. Riigikontrolli auditis⁵ märgiti täiendavalt, et järelevalveasutuse töös peaks ennetav teavitamistegevus ja aktiivsed järelevalvetegevused lähtuma väljaselgitatud riskidest.</p> <p>1.8. Arvestades nii Riigikontrolli auditi tulemusi kui ka järelevalve töö käigus avastatud rikkumiste suurt hulka, on äärmiselt oluline finantsteenuste reklaami ka edaspidi fookuses hoida.</p> <p>1.9. TTJA ülesandeks on lisaks finantsteenuse reklaami järelevalvele teostada järelevalvet ka teiste Eestis avalikustatud reklaamide üle, seejuures on ette näha eelnõuga TTJA halduskoormuse suurenemine. Eelnevale tuginedes peab TTJA oluliseks näha eelnõus ette TTJA-le üks lisanduv ametikoht, tagamaks finantsteenuseosutajate esmase kommunikatsioonivahendi ehk reklaamide õiguspärasus ja seeläbi tarbijate tõhus kaitse.</p>		
	<p>TTJA peab oluliseks juhtida tähelepanu ka eelnõu seletuskirja punktile 7.</p> <p>1.1. Seletuskirja punktis 7 selgitatakse seaduse rakendamise seotud riigi ja kohaliku omavalitsuste tegevusi, eeldatavaid kulusid ja tulusid ning leitakse, et riigieelarvele on otsest mõju vähe.</p> <p>1.2. TTJA rahastamine toimub läbi riigieelarve ning seoses vajadusega ühe täiendava ametikoha järele, tuleb täiendada seletuskirja kulude osa. Pakume välja järgmise sõnastuse:</p> <p><i>Võrreldes kehtiva õigusega kaasneb TTJA-le töökoormuse tõus seoses hoiulaenuühistute reklaamide analüüsimisega ja järelevalvesubjektide laiendamisega. Tulenevalt eeltoodust on TTJA-l vajadus 1 täiendava reklaami juristiametikoha loomiseks alates eelnõu jõustumisest kuluga 45 000 eurot aastas.</i></p>	Arvestatud/ selgitatud.	Seletuskirja täiendatud lisanduvate kulude osas.
	<p>Kokkuvõtlikult toetab TTJA ja peab põhjendatuks eelnõu eesmärgi. Seejuures on oluline võtta arvesse seletuskirja koostamisel TTJA vajadust halduskoormuse suurenemisel tarbijate õiguste tõhusa kaitse tagamiseks näha ette TTJA-le üks täiendav ametikoht.</p>	Teadmiseks võetud.	
Audiitorkogu			
1	<p>1. Üldised kommentaarid audiitorkontrolli nõuete kohta</p> <p>1.1 Siseauditi või revisjoni ja audiitorkontrolli ülesannete eristamine</p> <p>Kehtiva seaduse § 40 lõige 1 kohustab revisjonikomisjoni juhatast teavitama usaldusvärsuse tagamise ja laenuvõtte esitatavate nõuete rikkumisest (§ 40). Eelnõu kohaselt on nimetatud audiitorettevõtja kohustus (§ 41 lg 5).</p> <p>Vandeaudiitorid kahtlevad, kas on mõistlik kõigi laenuvõtjate, likviidsusele ja usaldusvärsusele esitatavate nõuete kontroll määratleda audiitorettevõtja (AEV) pädevusena. Sisuliselt on tegemist mahukate sisekontrolli pädevusse kuuluvate ülesannetega, mida oleme eelnevatel kohtumistel koos siseaudiitorite esindajaga eelmise eelnõu aruteludel ka selgitanud. Kindlasti ei saa audiitorettevõtja kõigi § 27 ja § 28 nõuete täitmisel anda põhjendatud kindlustunnet (vt täpsemalt punkte 1.2.2.1 ja 1.2.2.3.) Seetõttu on mõistlik ja audiitorettevõtja töö ressursimahukust arvestades õige lahendus määratleda seaduse tasandil seadusandja ootus, milliseid nõudeid peaks kontrollima vandeaudiitor ja milliseid nõudeid siseaudit või revisjon. Kui ootuseks on nõuete täitmise audiitorkontroll, tuleks täiendavalt analüüsida, millal oodatakse põhjendatud kindlustunnet, millal piiratud kindlustunnet ja millal piisab nõude täitmise audiitorkontrolliks kindlust mitteandvatest kokkuleppelistest protseduuridest.</p>	Arvestatud/ selgitatud.	Eelnõus seletuskirjas on selgitatud, milliseid nõudeid kontrollides peab audiitorettevõtja andma põhjendatud kindlustunnet ning piiratud kindlustunnet.

	<p>Viimaste aastate õigusloomes on eeskujulik praktika audiitori eritööde puhul selgema kindlustunde määratlemises osas. Näiteks elektrituruseaduse § 17 lg 4 ja pakendiseaduse § 241 lg 3. Soovitame nimetatud praktikat jätkata.</p> <p>Oleme ka arvamusel, et osad nõuded tuleb praegusel kujul jätta audiitorkontrolli ulatusest välja (täpsemalt selgitame punktis 1.2.2.3.).</p>		
2	<p>1.2. Õigusnormid audiitorkontrolli kohta</p> <p>1.2.1 Audit</p> <p>§ 41 lg 1 sõnastuse kohaselt peab hoiu-laenuühistu raamatupidamise aastaaruanne olema auditeeritud.</p> <p>Mõiste „auditeerimine“ on senini tekitanud segadust selles osas, kas auditeerimise all võib mõista ka ülevaatus; seda mõistet AudSs ei ole ja mõnedes valdkonna seadustes on auditeerimise nõuete all silmas peetud, et need nõuded laienevad ka ülevaatusse.</p> <p>Sellest tulenevalt teeme ettepaneku sõnastada lõige 1 alljärgnevalt: „Hoiu-laenuühistu raamatupidamise aastaaruandele on kohustuslik audit.“</p>	Arvestatud.	
3	<p>1.2.2 Eritööd nõuete kontrolli kohta</p> <p>1.2.2.1 Kohased vandeaudiitori kutsetegevuse standardid</p> <p>§ 41 lg 4 sõnastus: „(4) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatule korraldab hoiulaenuühistu käesoleva seaduse §-s 27, § 27¹ lõikes 4 ja §-s 28 sätestatud nõuete täitmise audiitorkontrolli (edaspidi eritöö). Audiitorettevõtja esitab aruande HLÜle koos auditi kohta tehtud vandeaudiitori aruandega. Käesoleva seaduse §-s 27 ja 28 sätestatud nõuete puhul on eelnõu koostaja märkinud, et eritöö viiakse läbi vastavalt vandeaudiitori kutsetegevuse standardile ISA 800 ja § 27¹ lg 4 puhul vastavalt standardile ISAE 3000 piiratud kindlustunnet andvana.</p> <p>Oleme nõus, et § 27¹ lõikes 4 sätestatud nõude puhul viiakse eritöö läbi vastavalt kutsetegevuse standardile ISAE 3000 piiratud kindlustunnet andvana. Kindlasti ei saa me aga nõustuda sellega, et § 27 ja § 28 sätestatud nõuete puhul on kohane standard ISA 800. ISA 800 ei ole sobiv standard. ISA 800 kontrolli objektiks on <u>eriotstarbelise raamistiku alusel koostatud finantsaruanne</u>, § 27 ja § 28 nõuete puhul aga on kontrolli objektiks nimetatud paragrahvides, nende lõikudes ja lõikude alapunktides käsitletavate nõuete täitmine. Eestis kehtivatest vandeaudiitorite kutsetegevuste standarditest on selliseks audiitorkontrolliks sobivad standardid ISAE 3000 ja ISRS 4000.</p> <p>ISAE 3000 on sobivaks standardiks, kui audiitoritelt soovitakse kindlustunnet. Selle standardi kohaselt saavad audiitorid anda nii piiratud kui põhjendatud kindlustunnet ja seega tuleb seaduses selle standardi valiku puhul alati täpsustada, milliste sätete puhul soovitakse põhjendatud ja milliste puhul piiratud kindlust.</p> <p>Teiseks võimalikuks sobivaks standardiks on ISRS 4400 „Kokkuleppeliste protseduuride töövõttud“. Seda standardit saab kasutada siis, kui audiitoritelt kindlustunnet ei vajata. Audiitor viib läbi kokkulepitud protseduurid kokkulepitud viisil ja esitab aruandes kõik talle teada saadud faktid ning selle aruande põhjal saab aruande lugeja ise järeldusi teha. Mõnede nõuete puhul soovitame kaaluda, kas just sellist teed pidi oleks otstarbekas nõude kontroll läbi viia. Oleme nõus täpsemalt selgitama ühe või teise valiku eeliseid ja puudusi.</p> <p>Näitena toome siinkohal eelnõu § 27 lg 1 p 3, mis näeb ette, et hoiu-laenuühistul on keelatud osaleda osanikuna täisühingus, täisosanikuna usaldusühingus või omada üle kümneprotsendilist otsest või kaudset osalust krediidiasutuses või teises finantseerimisasutuses, välja arvatud ühistupangas.</p>	Arvestatud/ selgitatud.	Eelnõust on jäetud välja täpne standard, mille alusel peab audiitor kontrolli teostama.

	<p>Nimetatud nõude puhul ei ole põhjendatud kindlustunde andmine praktiliselt teostatav, vandeaudiitorid saavad anda selle sätte nõude täitmise osas vaid piiratud kindlustunnet tehtud järelepärimiste alusel. Nõude kontrollimine on raskendatud välisriikide puhul, kui õigusnormi koostamisel on mõeldud ka osalusi väljaspool Eestit. Seega ei saa seaduses sätestada, et selle konkreetse nõude puhul peab vandeaudiitor põhjendatud kindlustunnet andma. Allpool oleme välja toonud sätted, mille puhul vandeaudiitorid ei saa kindlustunnet üldse anda ja seega on vajalik leida mõni muu viis nende nõuete kontrolliks.</p>		
4	<p>1.2.2.2 Ulatus e ajamääratlus (millal on kontrolli ulatuseks ettenähtud teatav kindel ajavahemik ja millal teatav kindel ajahetk)</p> <p>§ 41 lg-s 4 sätestatud õigusnormist peab olema arusaadav, kas audiitorkontroll hõlmab nõude täitmist aruande kuupäeva seisuga (nn „bilansipäeva“ seisuga) või hõlmab teatavat perioodi (näiteks kogu majandusaasta jooksul väljaantud laenud). Mõnede nõuete puhul eeldame, et audiitori ülesanne on hinnata nende täitmist aruandlusperioodi lõppkuupäeva seisuga, mitte igal ajahetkel, see aga peab seadusest selgelt välja tulema. Seletuskirja märkuste tabelis on koostaja selle põhimõttega nõustunud (Audiitorkogu ettepanek nr 8). Meie täiendav ettepanek on, et see peab tulema selgelt välja õigusnormist, mitte ainult seletuskirjast.</p> <p>Mõnede nõuete puhul eeldame, et audiitorkontroll peab hõlmama tervet perioodi. Ka selliste nõuete puhul tuleb täpsustada, mis perioodi silmas peetakse (näiteks eelnev majandusaasta).</p>	Arvestatud.	
5	<p>1.2.2.3 Nõuded, mis ei saa olla audiitorkontrolli objektiks</p> <p>Nõude sisust tulenevalt ei saa AEV kontrollida järgnevaid sätteid ja seega peavad need audiitorkontrolli objekti alt välja jääma:</p> <p>§ 27 lg 1. AEV ei saa kontrollida, kas hoiu-laenuühistu omab ainult oma peamiseks ja püsivaks tegevuseks vajalikke kinnisasju, sest ei ole kriteeriume, kuidas hinnata, kas kinnisasi on peamiseks ja püsivaks tegevuseks vajalik. Audiitor ei saa anda selliseid subjektiivseid hinnanguid. Kui sätte eesmärgiks on seada piirangud kinnisvara investeringute mahule, siis soovitame kaaluda, kas lg 1 punkt 4 piirang võiks hõlmata ka kinnisvara investeringut. Kui lg 1 punkt 4 hõlmaks ka kinnisvarainvesteringuid, siis ei oleks kinnisasa puhul vahet, kas seda kasutatakse peamiseks püsivaks tegevuseks (ehk raamatupidamislikus mõttes põhivara) või investeerimistegevuseks seni, kuni kõik loetletud investeringud kokku ei ületa lg 1 p-s 4 nimetatud summat.</p> <p>§ 28 lg 1 ja lg 1¹ Meetme eesmärk on takistada ebasobival viisil laenu andmist ning kaitsta füüsilisest isikust tarbijat ning selle meetme täitmise üle tuleb teha järelevalvet, järelevalve ei ole aga kindlustandva töövõtu eesmärk. Kindlustandva töövõtu eesmärk on anda ettenähtud kasutajale kindlust, et käsitletav küsimus või selle kohta esitatud informatsioon on esitatud olulises osas vigadeta. Selles sättes ei ole kindlustandva töövõtu eeldusi, ilma nende eeldusteta ei ole võimalik kindlustandvat töövõttu teostada.</p> <p>Ka § 28 lg 5 ei saa olla audiitorkontrolli objekt, sest selles sättes ei ole kindlustandva töövõtu eeldusi.</p> <p>Kui seaduseandja arvab, et nende sätete puhul on mingisuguseski ulatuses vandeaudiitori kontroll nõude täitmise üle ilmtingimata vajalik, võib kaaluda konkreetsete protseduuride sõnastamist, mida vandeaudiitorid saaksid kindlust mitteandvate kokkuleppeliste protseduuridena teostada ja teada saadud faktidest aruandes välja tuua.</p>	Arvestatud.	

6	<p>1.2.2.4 Nõuded, mida meie arvates peaks kontrollima siseaudiitor või revisjonikomisjon</p> <p>Kuna mitmete nõuete sisuks on vastavuskontroll ning sarnast kontrolli teevad siseaudiitorid siseauditi standardite alusel, peaksid ka hoiu-laenuühistute puhul neid nõudeid kontrollima vastavat kompetentsi omavad siseaudiitorid või vastavat pädevust omavad asjatundjad. Missuguste nõuete puhul on tegemist siseauditi tööga, oleme koos siseauditi esindajaga varasemalt kommenteerinud eelmise eelnõu arutelude käigus toimunud kohtumistel. Oleme seda nõus tegema ka edaspidi eelnõu edasise analüüsi käigus.</p>	Teadmiseks võetud.	
7	<p>1.2.2.5 Õigusnormid, mis nõuavad täpsemat regulatsiooni</p> <p>Oleme ka varasemalt toonud esile, et kindlustandva töövõtu jaoks on vaja kehtestada üldtunnustatud raampõhimõtted mitmetele § 27, 27¹ ja § 28 nõuetele, sest seaduse sätted on liiga üldised. Kuigi näeme, et nii seaduse teatud sätteid kui ka eelnõud on täiendatud, leiame, et see ei ole küllaldane. Mõistame, et seaduse tasandil ei olegi otstarbekas nii detailseks minna – nagu varasemalt oleme selgitanud, võiks täiendavad raampõhimõtted olla kas juhendi või määruse näol (nagu näiteks raamatupidamise aastaaruande puhul on lisaks RPSile olemas Raamatupidamise Toimkonna juhendid).</p> <p>Toome näiteid sätetest, mille puhul on vajalik täiendavad raampõhimõtted kehtestada, kuid see loetelu ei ole ammendav. Kui sätted on liiga üldised, ei saa audiitorid kindlustandvat audiitorkontrolli läbi viia või isegi kui püüavad seda teha, ei anna see sellist tulemust nagu avalikkus ootaks.</p> <p>§ 27 lg 4 hoiu-laenuühistu investeeringud põhivarasse, sealhulgas finantspõhivarasse ei tohi kokku olla suuremad hoiu-laenuühistu omakapitalist;</p> <p>Seaduses peab olema täpsustatud, kas audiitoril on kohustus kontrollida nimetatud nõuete täitmist igal ajahetkel terve aruandlusperioodi jooksul või aruandlusperioodi lõppkuupäeva seisuga. Täpsustamist vajab mõiste põhivara - kas siin on mõeldud raamatupidamisterminit (ehk siia alla kuuluvad kõik põhivara kirjed, mida EFS või IFRS sätestavad)? Kui nii, siis miks on eraldi välja toodud "sh finantspõhivara", mis omakorda ei ole korrektne raamatupidamistermin. Audiitorid saavad anda nõude täitmise kontrollil põhjendatud kindlustunnet ainult juhul, kui kas seadus või täiendavad raampõhimõtted sätestavad konkreetselt, millistele bilansikirjetele piirang kehtib.</p> <p>§ 27 lg 5 hoiu-laenuühistu bilansiliste nõuete summa klientide vastu ja bilansiväliste kohustuste summa kokku ei või ületada kümnekordset omakapitali summat.</p> <p>Raampõhimõtetes vajab täpsustamist, milliseid bilansiväliseid kohustusi silmas peetakse. Bilansivälised kohustused on näiteks kohustus anda laenu ja kohustus anda arvelduskrediiti, aga neid on mitmeid veel. Siin kindlustunde andmiseks vajavad AEV-d täiendavaid raampõhimõtteid. Hetkel ei ole sätte sisu piisavalt ja üheselt arusaadav.</p> <p>§ 27¹ lg 4 Hoiu-laenuühistul peavad olema iga 30-päevase ajavahemiku kohta strateegia, poliitika, protseduurid ja süsteemid likviidsusrisi tuvastamiseks, mõõtmiseks, juhtimiseks ja jälgimiseks, et tagada toimetulekuperioodi kestel piisav likviidsuspuhvri olemasolu. Likviidsuspuhvrina käsitatakse käesoleva seaduse tähenduses raha ja muud koormamata likviidset vara, mis võimaldab hoiu-laenuühistul täita tavapäraseid kohustusi vähemalt toimetulekuperioodi kestel, mis ei või olla lühem kui 30 päeva.</p>	Osaliselt arvestatud.	

	<p>Vandeaudiitorid saaks kontrollida likviidsuspuhvri vastavust, kui nõuded oleks täpselt määratletud (sarnaselt omavahendite piisavuse kontrolliga). Strateegia, poliitika jne olemasolu saavad vandeaudiitorid juba praegu kontrollida, kuid hetkel ei ole raampõhimõtteid, mille alusel kontrollida nende tõhusust.</p> <p>§ 28 lg 3 Laenuandmise otsusele eelnev laenuanalüüs peab olema suunatud eelkõige laenusaaaja krediitdivõimelisuse hindamisele. Krediitdivõimelisuse hindamisel peab hoiu-laenuühistu arvesse võtma kõiki asjaolusid, mis võivad mõjutada laenu tagasimaksmise tõenäosust. Laenuanalüüsi sisu ja ulatus peab sõltuma laenu suurusest, laenutootest, laenusaaajast ja sellest, kui oluline mõju on analüüsitaval laenul hoiu-laenuühistule tervikuna ja kui suurt riski see laen kujutab.</p> <p>Sellisel kujul audiitorid mingit kindlustunnet anda ei saa. Kindlustunde andmiseks (ka piiratud ulatuses) on vajalikud raampõhimõtted, kuidas laenuanalüüsi koostada - audiitor saab kindlustunnet anda, kui kriteeriumiks olevad raampõhimõtted seavad mõõdetavad nõuded laenuanalüüsi sisule ja ulatusele. Audiitorid ei saa anda kindlust ebamäärastele kriteeriumitele nagu näiteks "kas arvesse on võetud kõiki asjaolusid". Standardid ei luba kindlustundena väljendada audiitori subjektiivset arvamust.</p> <p>§ 28 lg 4 – Sarnaselt eelnevatele kommentaaridele, vajab ka see punkt täiendavaid raampõhimõtteid, sh, mis on „mõistlik laenukoormus“ ja kuidas seda arvutatakse.</p> <p>Lisaks nimetatud näidetele on ka teiste §-des 27, 27¹ ja 28 nimetatud nõuete puhul vajalik täpsustav regulatsioon. Eelnõu koostajal tuleb analüüsida, missuguste nõuete sisustamiseks on vajalikud kohustuslikud alamaktid või juhendid nõude täitmise tagamiseks. Eelnõule ei ole neid lisatud. Leiame, et seaduse nõuete täitmiseks on nende lisamine eelnõule vajalik.</p>		
8	<p>Kokkuvõte</p> <p>Laenude ja usaldusväärse nõuete selgeks määratlemiseks (miks mitte ka § 28¹ ja teiste seaduse nõuete täpsustamiseks) soovitame koostajal kutsuda kokku HLÜ esindajad, eelkõige finantsvaldkonna, revisjoni ja siseauditi pädevusega asjatundjad, samuti vandeaudiitorid, kes HLÜ tegevusvaldkonnaga on kokku puutunud ja sisuliselt kaasa rääkida oskavad. Ka Audiitorkogu esindajad on hea meelega nõus osalema audiitorkontrolliga seotud nõuete arutelu(de)s, et osutatava audiitorteenuse nõuded oleks audiitoritele arusaadavad ja audiitorteenus teostatav.</p>	Teadmiseks võetud.	
Õiguskantsler			
	<p>Tõhus finantsjärelevalve ja finantsvaldkonna läbipaistvuse suurendamine võimaldavad vältida hoiu-laenuühistute kasutamist pettuste korraldamiseks. On hea ja vajalik, et Rahandusministeerium on selle temaga tegelema asunud.</p> <p>Laenude (sh tarbijakrediidi) valdkond peab olema kontrollitud ja inimeste usaldust tuleb kaitsta. Tõin oma 4. jaanuari 2023 kirjas välja aspektid, mis tuleks läbi mõelda, et plaanitavad muudatused oleksid proportsionaalsed ja põhiseaduspärased (põhiseaduse §-d 11, 31 ja 32).</p> <p>On kiiduväärne, et eelnõus on varasemast paremini selgitatud Rahapesu Andmebüroo ja Finantsinspektsiooni kontrollipädevuse erinevust ja seda, miks ei ole olnud senine Rahapesu Andmebüroo järelevalve hoiu-laenuühistute üle piisavalt tõhus, et hoida ära suuri pettusi.</p> <p>Kahjuks ei anna eelnõu jätkuvalt vastust järgmistele küsimustele:</p> <p>1) Mis õigustab seda, et ka need hoiu-laenuühistud, kes on aastaid tegutsenud ja kellega ei ole olnud probleeme, peavad oma tegutsemise senisel kujul</p>	Teadmiseks võetud/ selgitatud.	<p>1) Vastuseks esimesele küsimusele selgitame, et niikaua, kuni HLÜ-de tegevusse ei ole võimalik nõ sisse vaadata, ei saa me üheselt öelda, et teatud HLÜ-des on probleemid ning ülejäänud HLÜ-des neid ei ole. Kuigi eelnõu koostamine on ajendatud kahe HLÜ-ga seotud probleemidest, mis olid tol hetkel ka ühed suurimad ühistud Eestis, on ministeeriumi töötajad saanud murekirju ja pöördumisi teiste HLÜ-de</p>

<p>lõpetama? Ka eelnõu autorid ise mõõnavad, et uutele nõuetele suudavad vastata üksnes kuni kolm hoiu-laenuühistut (seletuskirja lk 49).</p> <p>2) Miks ei piisa valdkonna korrastamiseks nn teise etapi muudatustest? Miks on nn kolmanda etapi meede (ühistupangaks kujundamine, milleks on seletuskirja kohaselt võimelised 21st hoiu-laenuühistust ainult kolm) vältimatult vajalik? Seletuskirja 124. leheküljel on sellele Kaubandus- ja Tööstuskoja küsimusele püütud vastata, kuid see vastus on üldsõnaline ega ole kuigi veenev.</p> <p>3) Kas eelnõu koostades kaaluti ka 2020. aasta eelnõus pakutud lahenduste sobivust? Miks varasemas eelnõus pakutud lahendused ei sobi praegu?</p>	<p>liikmetelt, olenemata nende ühistute suurusest. Kui vaadata viimaseid andmeid, siis on juba praeguseks 21 ühistu asemel 15 ühistut alles jäänud (Eesti Panga statistika HLÜ-de kohta). Seega on ühistute hulk languses nendest endist tulenevatel põhjustel, sest eelnõu ei ole kordagi kooskõlastusringist kaugemale läinud ehk eelnõuga sätestatud muudatused seadustes ei ole veel jõustunudki. Teiseks selgub äriregistri andmetest, et nii mõnelgi ühistul on esitamata majandusaasta aruanded, mõnel seda juba mitu aastat järjest. Meie hinnangul annab see märku sellest, et ühistulist tegevust ühistu enda sees ei toimu ning aruandluskohustuse täitmata jätmise taga on põhjused, mida soovitaksegi käesoleva eelnõuga lahendada.</p> <p>2) Teise etapi muudatused on tehtud eesmärgiga suurendada liikmete aktiivsust ning panust ühistu tegevusse. Paraku näitab reaalsus, et ühistuline koostöö on näiline ning oma liikme õiguste teostamine ühistu siseselt on raskendatud, sest ühistud ei ole alati jagama oma liikmete kohta teistele liikmetele teavet, mistõttu ei tea liikmed teisi liikmeid. Seega ei saa liikmed koonduda ühistute probleemide arutamiseks ning algatada vastavate muudatuste tegemist ühistus. Eeltoodust tulenevalt oleme seisukohal, et sellist ühistetegevust, mis peaks olema HLÜ-de alustala, praktikas ei teostata ning ei soosita ühistus endas.</p>
--	--

			3) Vastuseks viimasele küsimusele vastame, et eelnõu koostamisel on võetud aluseks 2020. aasta eelnõu versioon (v.a künnised ja sellega seonduv) ning paljud selles sisalduvad sätted on jätkuvalt ka käesolevas eelnõus.
	<p>Täiendavalt märgime eelnõu osas veel järgmist:</p> <p>Eelnõust ei saa välja lugeda selget seisukohta, kuidas vastab senine regulatsioon pangandusdirektiivile. Eelnõu põhjendustes (seletuskirja lk 7) on viidatud võimalikule vastuolule pangandusdirektiiviga, kuid selget seisukohta pole väljendatud. Seletuskirjas (leheküljed 67 ja 76) toodud selgitustes esitatud küsimustele pole samuti väljendatud ühemõttelist seisukohta, kas praegune olukord on direktiiviga kooskõlas või mitte.</p> <p>On oluline vahe, kas muudatus on tehtud seetõttu, et on vaja parandada ära olukord, kus Eesti õigus on vastuolus Euroopa Liidu õigusega või on tehtud poliitiline valik direktiiviga lubatu raames. Esimesel juhul on muudatus rikkumismenetluse vältimiseks tõenäoliselt hädavajalik. Teisel juhul saab Riigikogu otsustada, kas seadusemuudatused on üldse vajalikud, sest eelnõu ajendiks on siseriiklik mure hoiu-laenuühistute tegevusega seoses mitte Euroopa Liidu õigus. See peab olema selge, enne kui Riigikogu hakkab seadust vastu võtma.</p> <p>Kooskõlastustabelis on korduvalt viidatud, et kavandatakse veel muudatusi, kuid ei ole välja toodud, millised need muudatused on. Näiteks leheküljel 88 on märgitud: „Ühistupankadele kohaldatakse kogu krediitiasutuste seadust nende erisustega, mis on ette nähtud ühistupanga tegevust reguleerivas peatükis. Samas mõõname, et teatud aspektid ühistupanga tegevuses vajavad täiendavat reguleerimist. Need lahendatakse tulevikus mõne teise krediitiasutuste seadust muutva seaduseelnõuga.“</p> <p>Täiendavale reguleerimisvajadusele on viidatud ka seletuskirja leheküljel 92. Kolmanda kooskõlastusringi tabelist võib aru saada, et osa muudatusi on ka sisse viidud. Kui soovitakse teha sedavõrd ulatuslikke ja põhimõttelisi muudatusi, tuleks need muudatused, mis on kindlasti vajalikud, kohe eelnõusse sisse viia.</p> <p>Võimalik, et vastused toodud küsimustele on olemas, kuid kahjuks ei kajastu need seletuskirjas. See teeb eelnõu eesmärgipärasuse ja põhiseaduspärasuse hindamise keeruliseks.</p> <p>Lõpetuseks tuleb öelda, et eelnõuga seotud kaasamisprotsess ei ole olnud turuosaliste suhtes aus ega läbipaistev. Eelnõust võib jääda mulje, et kaasamine on näilik, mitte sisuline. Kahjuks kinnitab seda kahtlust ka eelnõu edasine menetluskäik (seda on kirjeldatud seletuskirja 123. leheküljel).</p>	Teadmiseks võetud/selgitatud.	<p>1) EL pangandusdirektiiv (2013/36) ei defineeri üheselt, et milles seisneb täpselt avalikkuselt hoiuste kaasamine või kui suur arv isikuid moodustab avalikkuse. Küll on suure tõenäosusega tegemist avalikkusele suunatud teenusega, kui vastava teenuse/toote osas tehakse avalikku reklaami ja konkreetse ühistu liikmeks on võimalik saada sisuliselt samadel tingimustel kui mõne nõ tavapanga kliendiks. Analoogiat võib leida ühest teisest EL õigusaktist – EL prospektimäärus (2017/1129), mille kohaselt on väärtpaberite pakumine üldjuhul avalik kui väärtpabereid pakutakse rohkem kui 150 isikule või kui emissiooni maht on suurem kui 1 mln eurot (liikmesriik võib küll eelnimetatud künnist suurendada 8 mln euron). Samas käesoleva eelnõu peamiseks eesmärgiks ei ole võimaliku vastuolu kõrvaldamine EL õigusega, see on antud juhul nõ teisane eesmärk (peamised eesmärgid on ära toodud antud seletuskirja sissejuhatavas osas).</p> <p>2) Ühistupanga sätteid on käesoleva eelnõu versioonis täiendavalt reguleeritud ja täpsustatud.</p>

			3) Mis puudutab kaasamist – oleme läbi viinud mitmeid kooskõlastusringe ja kohtunud mitmetel kordadel ka ühistute endiga – seega ei saa kuidagi väita, et kaasamisprotsess ei oleks olnud aus ega läbipaistev. Ka käesolevaga tehakse veel täiendav kooskõlastusring, mitte ei esitata eelnõud kiirkorras Valitsusele ja Riigikogule menetlemiseks.
--	--	--	---

Eesti Kaubandustööstuskoda

1	Meie arusaamise kohaselt on Eelnõu peamine eesmärk tagada suurem hoiu-laenuühistute (edaspidi HLÜ) finantstegevuse läbipaistvus ning ühistute liikmete tõhusam kaitse läbi Finantsinspektsiooni järelevalve (seletuskiri lk 1). Kuna hetkel kehtivas regulatsioonis on kitsaskohti, siis Kaubanduskoda nõustub, et HLÜ-ga seotud regulatsioon vajab täiendamist.	Teadmiseks võetud.	
2	<p>Peame positiivseks, et Rahandusministeerium saatis seekord Eelnõu arvamuse avaldamiseks muu hulgas ka hoiu- ja laenuühistutele ning jättis arvamuse avaldamiseks mõistliku tähtaja. Selline peabki olema normaalne kaasamisprotsess. Samas oleme selle eelnõu varasemate versioonide puhul korduvalt näinud olulisi puudujääke kaasamise osas, näiteks on jäetud olulised sihtgrupid kaasamata ja on antud ebamõistlikult lühike vastamise tähtaeg.</p> <p>Kuna varasemalt on olnud olulisi puudujääke kaasamise osas, siis tegi Kaubanduskoda 2. märtsil 2023 kirjas nr 4/39 Rahandusministeeriumile ettepaneku arutada plaanitavad muudatused veelkord läbi hoiu-laenuühistutega ja vajaduse korral ka teiste huvigruppidega, et leida olemasolevatele probleemidele mõistlikud lahendused, mida kõik osapooled oleksid nõus aktsepteerima. Meile ei ole teada, kas selline kohtumine toimus, kuid arvestades, et Rahandusministeerium ei ole teinud väga põhimõttelisi muudatusi Eelnõus võrreldes Eelnõu varasema versiooniga, siis soovitame ministeeriumil jätkuvalt kohtuda hoiu-laenuühistute esindajatega ning arutada Eelnõuga plaanitavaid muudatusi.</p>	Teadmiseks võetud.	
3	Eelnõu § 1 punkti 57 kohaselt täiendatakse hoiu-laenuühistu seadust §-dega 47 ¹ -47 ³ , mis jõustuvad kolmel erineval ajal. Esimesed muudatused jõustuvad 01.04.2024. aastal. Nende muudatuste hulgas on näiteks muudatused, mille kohaselt ei saa uusi HLÜ-sid enam moodustada, üksnes saavad tegevust jätkata ühistupangana. Ühtlasi tõstetakse sisseastumismaksu 40 euron ja osamaksu 50 euron ning keelustatakse hoiuseintresside reklaam. Seejärel jõustuvad mõned muudatused 01.01.2025. aastal, millega näiteks suurendatakse hoiu-laenuühistute läbipaistvust või maandatakse senisest rohkem võimalikke huvide konflikte. Näiteks teise etapi muudatuste kohaselt saavad HLÜ liikmed omale rohkem õigusi, piiratakse HLÜ laenuandmist, tõhustatakse välise audiitorkontrolli reegleid ja täiendatakse revisjonikomisjonile ettenähtud nõudeid. Samuti suurendatakse minimaalset osakapitali 50 000 euron, muudetakse likviidsusnõudeid ning kaotakse ära territoriaalsuse piirang. Kõige ulatuslikumad muudatused jõustuvad 01.01.2027, mh hoiu-laenuühistutele seatav kohustus ennast ümber kujundada. Selles etapis ettenähtud muudatustega saavad HLÜ liikmed samaväärse kaitse nagu pangad, sest ühistupanga tegevus allub edaspidi täielikult Finantsinspektsiooni järelevalvele ja nende hoiused on kaitstud Tagatistfondiga. Kolmandas etapis tehtavate muudatuste kohaselt peavad hoiu-laenuühistud saama hiljemalt 2028. a. 31. detsembriks panga või ühistupanga tegevusloa Finantsinspektsioonilt.	Teadmiseks võetud.	

4	<p>Oma eelmises 2. märtsil 2023 kirjas nr 4/39 tõime välja, et me ei mõista, miks ei piisa valdkonna korrastamiseks kahest esimesest etapist ning miks on kolmas etapp vajalik. Rahandusministeerium on proovinud meie esitatud küsimusele vastata, kuid on teinud seda üldsõnaliselt. Rahandusministeerium selgitas, et II etapi muudatused on ettevalmistav etapp ühistupanga loa saamiseks ehk tegemist ei ole eraldiseisvate muudatustega. Samuti selgitati, et riskid võivad realiseeruvad hiljem ja kindlal kuupäeval kontrolli ettenägemine ei tingi ühistute tegevuse kooskõla seadusega pikemaks perspektiivis. Lisaks selgitati, et vähene kontroll HLÜ-de üle ei võimalda ka hinnata, kas riskid on maandatud, sest nt likviidsusriski jm eeskirjad ei ole kättesaadavad (seletuskiri lk 124). Kuigi Rahandusministeerium on seletuskirja lisanud täiendavaid selgitusi kolmanda etapi vajalikkuse kohta, siis Kaubanduskoda ei ole endiselt veendunud, et Eelnõus sisalduvad kõik muudatused on proportsionaalsed ja hädavajalikud soovitud eesmärkide saavutamiseks. Meie hinnangul võib esineda ka vähem koormavaid meetmeid ning hoiu-laenuühistute ümberkujundamine ei pruugi olla vajalik. Seega ei ole me veendunud, et soovitud eesmärkide saavutamiseks ei ole vähem koormavaid meetmeid kui esimeses etapis plaanitav HLU-de moodustamise keeld ning kolmanda etapi muudatus seoses HLÜ-de ümberkujundamisega. Oleme seisukohal, et pärast II etapi jõustumist tuleks teostada mõjude hindamine. Võimalik, et mõjude hindamisel ilmneb, et jõustunud muudatused on HLÜ-dega seotud probleemid ära lahendanud või vähemalt neid leevendanud ning III etapis kavatanud muudatused ei ole enam vältimatult vajalikud.</p> <p>Eelnõu seletuskirjas lk 34 on väljatoodud HLÜ § 47¹ lõike 1 kohaselt ei või uusi HLÜ-sid enam moodustada ega kanda teda sellisel kujul äriregistrisse pärast seaduse jõustumist. Lõige 2 kohaselt saab kaasta uusi liikmeid 2024. a. jooksul ja lõige 3 täpsustab, et teenuste pakkumine tuleb HLÜ-del lõpetada 2026 aasta alguseks. Seletuskirja kohaselt on kõik muudatused vajalikud selleks, et ühistud oma äri n-õ edasi ei laiendaks ja hakkaksid oma tegevust lõpetama. Kaubanduskojale jääb ebaselgeks, mis õigustab seda, et täna tegutsevad seadusekuulekad HLÜ-d peavad oma tegevuse senisel kujul lõpetama. Selle kohta puuduvad ka seletuskirjast igasugused selgitused.</p>	Teadmiseks võetud/selgitatud.	Nn III etapi vajalikkust ehk hoiu-laenuühistu kohustus taotleda panga tegevusluba on põhjalikult selgitatud käesoleva seletuskirja alguses. Lühidalt: a) I ja II etapp on nõ ettevalmistav faas loa saamiseks; b) uute nõuete seadmine ilma riikliku järelevalveta ei ole efektiivne (praktikas on näha, et tänased HLÜ liikmed ei suuda juhtide tegevust piisava põhjalikkusega kontrollida); c) hoiu-laenuühistud tegutsevad nõ minipankadega – kaasatakse hoiuseid, aga kontroll/garantiid erinevalt pankadest puuduvad.
	<p>Kaubanduskoda nõustub Rahandusministeeriumiga, et HLÜ-dega seotud regulatsiooni muutmine on vajalik, et tagada HLÜ tegevuse suurem läbipaistvus ja tõhusam järelevalve nende tegevuse üle. Samas ei ole me veendunud, et kõik Eelnõus sisalduvad meetmed on hädavajalikud ja proportsionaalsed soovitud eesmärkide saavutamiseks. Eelkõige ei ole me veendunud, et Eelnõus sisalduvad muudatused, mille kohaselt ei saa hoidu-laenuühistud jätkata oma tegevust hoiu-laenuühistuna, on proportsionaalsed. On küsitav, kas vähem koormavate meetmetega ei ole võimalik saavutada sama eesmärgi. Kuna plaanitavad muudatused plaanitakse jõustada kolmes etapis, siis võiks Rahandusministeerium pärast teise etapi jõustumist teostada mõjude hindamist. Juhul kui ilmneb, et jõustunud muudatused on HLÜ-dega seotud probleemid ära lahendanud või vähemalt olulisel määral leevendanud, siis sellisel juhul tuleb loobuda kolmanda etapi jõustamisest.</p>	Teadmiseks võetud.	Vt Õiguskantsleri märkuste kohta esitatud seisukohti, et miks ei piisa üksnes II etapi muudatustest.
Tartu HLÜ			
	<p>1. Üldist</p> <p>Hoiu-laenuühistu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (edaspidi eelnõu) on Rahandusministeerium aastate jooksul esitanud korduvalt ning alati on see leidnud hoiu-laenuühistute ja nende katusorganisatsiooni (Eesti Hoiu-laenuühistute Liit, EHLÜL) poolt tugevat vastasseisu (vt näiteks, kuid mitte ainult Lisa 1). Oleme aastate jooksul esitanud eelnõu kohta nii üldiseid, põhimõttelisi hinnanguid ja märkusi kui ka detailseid kommentaare, mis eelnõus tuleks muuta (vt näiteks, kuid mitte ainult Lisa 2). Eelnõu senine menetlemine on paraku näidanud, et kuigi eelnõule vastasseis on olnud põhimõtteline, ei ole Rahandusministeerium astunud samme, et seda</p>	Teadmiseks võetud.	

<p>vastuolu ületada ning valmistada koostöös hoiu-laenuühistutega ette eelnõu, mis tõesti aitaks kaasa selle valdkonna paremini toimimisele, mitte ei oleks suunatud terve rahvusvaheliselt tunnustatud ettevõtlusvormi hävitamisele Eestis.</p> <p>Protsess eelnõu menetlemisel on korduvalt välja näinud selline:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Rahandusministeerium saadab <u>iga uue ministri ametisse astumise järel</u> kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks ametnike poolt kabinetivaikuses ettevalmistatud eelnõu, millesse on varasema versiooniga võrreldes tehtud minimaalselt muudatusi ja needki on peamiselt keelelised või siis hoiu-laenuühistutele veelgi täiendavaid piiranguid ja kohustusi seadvad; 2) eelnõu saab taas tugeva põhimõttelise vastuseisu osaliseks; 3) eelnõu menetlemine takerdub kuni uue ministri ametisse astumiseni; 4) vt punkt 1. <p>Olgem ausad, see jätab ametnike poolse „õngitsemise“ mulje, kus Rahandusministeeriumi teatud ametnikud üritavad oma produkti muutumatult läbi suruda iga ministri ametisoleku ajal, lootes, et ehk lõpuks suudab üks minister nende ettevalmistatud eelnõu ka seaduseks vormistada, võttes sellega endale vastutuse ühe ettevõtlusvormi hävitamise eest Eestis.</p> <p>Eeltoodut arvestades kõlab lausa küüniliselt eelnõu seletuskirja lk 135 kirjas olev lause: „<u>Eelnõu koostajatele on teada hoiu-laenuühistute seisukohad käesoleva eelnõu kohta, kuid tuleb tõdeda, et hoiu-laenuühistud suures osas ei ole vastuvõtlilikud või avatud arutama ka neid muudatusi, mis seonduvad hoiu-laenuühistute tegevuse läbipaistvuse suurendamise või liikmete õiguste kaitse tugevdamisega</u>“. See väide on vale: hoiu-laenuühistud on avaldanud valmisolekut osaleda hoiu-laenuühistu seaduse muudatuste ettevalmistamises, kuid nende sisuks ei saa ega tohi olla õigusküülekate hoiu-laenuühistute tegevuse lõpetamine. Tsitaterime EHLÜL 09.02.2023 kirja viimast lõiku: „/---/ nõuame, et Rahandusministeerium peataks eelnõu edasise menetlemise. Juhul, kui on jätkuv soov muuta hoiu-laenuühistute kehtivat regulatsiooni, aga mitte hoiu-laenuühistuid likvideerida, siis teeme ettepaneku kokku kutsuda töörühm, millesse oleks kaasatud ka hoiu-laenuühistute (sh EHLÜL) esindajad, kellel juba algusest peale oleks võimalik kaasa rääkida kavandatavate muudatuste osas“.</p>		
<p><u>2. Põhimõttelise vastuseisu peamised põhjused (veel kord)</u></p> <p>Endiselt on eelnõu eesmärk likvideerida hoiu-laenuühistud kui ühistegelise ettevõtlusvorm, kuigi hoiu-laenuühistud on maailmas väga laialdaselt levinud ja igati elujõulised, mida oleme selgitanud juba varasemates kirjades. Eelnõu § 1 punktis 57 pakutud regulatsiooni alusel ei tohi enam uusi hoiu-laenuühistuid asutada ning senised tuleb likvideerida või peavad nad end ümber kujundama ühistupankadeks. Kuigi ühistupangaks ümberkujundamise surve võib tunduda õilis, siis ei ole esiteks mõeldav, et täna tegutsevad hoiu-laenuühistud suudaksid täita tulevikus pangana tegutsemise nõudeid (seega peavad nad tegevuse lõpetama), aga samuti on eelnõus eneses hoiu-laenuühistute tegevusele nõ üleminekuperioodil esitatud sellised nõuded, et tegevuse jätkamine ja ühistupangaks ümberkujundamine ei ole mõeldavad ning ühistupanga tegevusloa saamise tähtaja saabumisel on kõik hoiu-laenuühistud olnud sunnitud juba tegevuse lõpetama või pankrotistuma (sellest soovist tingituna ehk ka hoiu-laenuühistute pankroti põhjalik regulatsioon eelnõus), sest enamiku eelnõus esitatud nõuetega peaks hoiu-laenuühistud oma tegevuse vastavusse viima juba 2025. aasta 1. jaanuariks (eelnõuga pakutud hoiu-laenuühistu seaduse § 47²). Vaid mõned näited:</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>	

<p>1. Eelnõu kohaselt ei tohi hoiu-laenuühistud alates 1. jaanuarist 2025 omada üle kümneprotsendilist osalust teises finantseerimisasutuses. Tartu Hoiu-laenuühistule kuulub näiteks Ühisarveldused AS makseasutusena, mis sellisena tuleks likvideerida, kuivõrd on üheselt seotud Tartu Hoiu-laenuühistu tegevusega, osutades teenuseid Tartu Hoiu-laenuühistu liikmetele.</p> <p>2. Eelnõu § 1 punkti 57 regulatsiooni kohaselt ei tohi hoiu-laenuühistud pärast 2025. a 1. jaanuari vastu võtta uus liikmeid ning pärast 2026. aasta 1. jaanuari ei tohi sõlmida ka uusi hoiuse- või laenulepinguid ega seniste lepingute kehtivust pikendada. Seega puudub võimalus kapitali suurendada ning valmistada ette ühistupanga asutamist, vaid hoiu-laenuühistud muudetakse ainult olemasolevate laenude sissenõudmise inkassoühinguteks (paljude laenulepingute tähtaeg on samas kuni 10 aastat nagu näeb ette kehtiv seadus).</p> <p>3. Teadmine, et ees ootab seadusega kohustuslikuks tehtud lõpetamine või pankrot, toob kaasa ka nn pangajooksu ehk et senised liikmed lahkuvad. Paraku oleme sarnaseid märke Rahandusministeeriumi pahatahtlike kavatsuste tõttu juba näinud, kuigi mõistlikumad liikmed (liikmed kui hoiu-laenuühistute kaasomanikud) on siiski oma ühistule truuks jäänud ja loodavad, et Rahandusministeeriumi ametnike plaan ei lähe läbi.</p> <p>Seega soovitakse eelnõuga tänasel kujul Eestis likvideerida pikaajalise traditsiooniga ja rahvusvaheliselt aktsepteeritud ettevõtlusvorm, tuues ajendiks paari hoiu-laenuühistu nime taht varjunud äriühingu pankroti, <u>mille oleks saanud ära hoida, kui Rahapesu Andmebüroo oleks täitnud korretselt oma seadusest tulenevaid ülesandeid (vt näiteks RahaPTS § 72 lg 2 p 4) ning kehtivasse seadusesse vaid mõne sisseviidava muudatusega tehtaks võimatuks hoiu-laenuühistu nimel all tegutseda sellistel äriühingutel, mille tegevus ei vasta tegelikult hoiu-laenuühistu olemusele ning mis kuritarvitavad hoiu-laenuühistu nime.</u> Tänaseni ei ole üheselt selge, kelle korraldusel ja huvides soovitakse Eestis hävitada hoiu-laenuühistuid, kuigi seda võib aimata.</p>		
<p><u>Konstruktiiivne ettepanek</u></p> <p>Lõpetuseks kordame veel kord viimast lõiku EHLÜL 09.02.2023 kirjast, mis ongi meie selge ja konstruktiivne seisukoht eelnõu osas: „<i>---/ nõuame, et Rahandusministeerium peataks eelnõu edasise menetlemise. Juhul, kui on jätkuv soov muuta hoiu-laenuühistute kehtivat regulatsiooni, aga mitte hoiu-laenuühistuid likvideerida, siis teeme ettepaneku kokku kutsuda töörühm, millesse oleks kaasatud ka hoiu-laenuühistute (sh EHLÜL) esindajad, kellel juba <u>algusest peale</u> oleks võimalik kaasa rääkida kavandatavate muudatuste osas</i>“.</p>	<p>Teadmiseks võetud/ selgitatud.</p>	<p>HLÜ-dega on nii ministeeriumi ametnikud kui ka minister kohtunud ning arutanud võimalikke kompromisse ning alternatiive. Rahandusministeerium on analüüsinud HLÜ-de poolt keskühistu mudelit ning omapoolset eelnõu kavandit ning sellele täiendavaid küsimusi esitanud.</p>
<p>Eesti Hoius HLÜ</p>		
<p>Käesolevaga esitab Eestihoius HLÜ (edaspidi ka kui Eestihoius) oma seisukohad 2023. a septembris Rahandusministeeriumi koostatud ja avaldatud hoiu-laenuühistu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõule (edaspidi ka Eelnõu). Saame nõustuda sellega, et hoiu-laenuühistute (edaspidi HLÜ) tegevust reguleeriv õigusraamistik on osaliselt vananenud ning see vajab uuendamist, kuna HLÜ-de tegutsemist reguleerib käesoleval ajal peamiselt 09.02.1999. a vastu võetud ja 01.07.1999. a jõustunud hoiu-laenuühistu seadus (edaspidi ka HLÜS), mistõttu on mõistetav, et kohalduvad normid vajaks ajakohastamist. Plaanitavad seadusemuudatused kehtivas õiguskorras on meie hinnangul siiski õiguspoliitiliselt läbimõttelised, õiguspäraselt ja finantsturu toimimise seisukohalt põhjendamatud ja ebaproportsionaalsed. Lisaks moonutavad Eelnõus sätestatud piirangud</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>	

<p>finantsteenuseid pakkuvate ettevõtete vahelist konkurentsi. Plaanitava seaduse vastuvõtmisel ei koheldaks finantsteenuseid pakkuvaid ettevõtteid võrdselt, kuna uue õigusaktiga piiratakse vaid ühe finantssektori osalise, s.o HLÜ-de tegevust ja seatakse neile täiendavaid nõudeid ja aastaks 2029 likvideeritakse HLÜ-d kui ettevõtlusvorm täielikult. Alates 01.01.2029. a tunnistatakse HLÜS kehtetuks, mis ei võimalda sisuliselt HLÜ-na tegutsemist pärast seaduse kehtetuks tunnistamist. Põhiseaduse (edaspidi PS) § 31 kaitseb HLÜ-desse koondumise õigust.⁶ Eestis tegutsevad lisaks HLÜ-dele näiteks põllumajandusühistud ja tarbijaühistud, mille tegevus ei ole eraldiseisvate õigusaktidega reguleeritud, kuid mille osas täiendavate piirangute kehtestamiseks vajadust ei nähta. HLÜS-i muutmise eesmärk peaks olema finantsteenuste inimestele kättesaadavamaks ja ligipääsetavamaks muutmine, mitte HLÜ-de poolt osutatavate teenuste sisuline lõpetamine. HLÜ-de roll Eesti finantsturul oma pika ajalooga finantssektori osalistena on kasvamas.</p> <p>Rangemate reeglite kehtestamise soov paistab eelnõu kohaselt olevat tingitud peamiselt kahest negatiivsest näitest HLÜ-dega seonduvast turupraktikast. Kahetsusväärsete juhtumite tõttu on aset leidnud ühistuliikmete raha kuritarvitamine ja selle tõttu on omakorda HLÜ kui sektori maine kahjustada saanud. Samas tuleb nentida, et kuigi esimesed hoiu-laenuühistud tekkisid 1990. aastatel, siis suuremad meediakajastust leidnud probleemid tekkisid alles lähiaastatel, mis on olnud aga erakordsed ja mille sarnased juhtumid oleks võinud leida aset ka teistes sektorites. Seega on HLÜ-de näol tegemist pika ajaloo ja hästitoimiva ettevõtlusvormiga ning seda ka juhul, kui HLÜ-de suhtes on senini kohaldunud vaid minimaalsed nõuded võrdluses teiste finantssektori osalistele kohalduvate nõuetega, s.o näiteks krediitdiasutustele või investeerimisühingutele seatud nõuetega. Esimene näide negatiivsest turupraktikast seonduv HLÜ-ga, kellega seotud isikutele esitati süüdistused investeerimiskelmuses ja omastamises, st esines teadlik kuritegelik tahe ühistuliikmete raha kuritarvitamiseks, mille ilmnemist ei saa välistada ka teiste finantssektorite osaliste puhul. Teine näide on seotud investeerimispettusega, mille puhul HLÜ-d juhtis üksik isik, kes ei olnud selleks sobiv ja kellel puudus varasem finantsalane juhtimiskogemus. Eeltoodud näited ei tähenda, et usaldusväärsusel põhineva HLÜ-de süsteemi peaks tervikuna kaotama, kuna Eestis on hästi toimiv ning pikaajaline ühistuline tegevus. Seega ei saa Eestihoius Eelnõus esitatud muudatusettepanekutega nõustuda.</p> <p>Käesolevaga esitame omapoolsed arvamused ning ettepanekud, mis on kooskõlas turupraktika ja Eesti Vabariigis kehtivate õigusaktidega ning mis arvestavad rohkem HLÜ-de õiguste, huvide, tegevuse spetsiifikaga ja võimaldavad turuosalistel ka edaspidi oma tegevust jätkata ning teenuseid osutada.</p>		
<p><u>Seisukohad I etapis plaanitavate muudatuste osas</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Reklaamiseaduse muudatused</i> <p>Reklaamiseaduse (edaspidi RekS) §-i 29 plaanitakse täiendada lõikega 3⁷, mille kohaselt ei tohi HLÜ reklaam sisaldada pakutava hoiuseintressi määra. Eelnõu koostajad on seda põhjendanud asjaoluga, et HLÜ-ga liituja ei tohiks liitumisel lähtuda üksnes HLÜ poolt makstavast hoiuse- või muust intressist. Eelnimetatud RekS-i muudatus jõustub 01.04.2024. a, mistõttu peaksid HLÜ-d sellest ajast alates olema valmis, et seesugune reklaam lõpetada. Eeltoodud piirang kahjustab HLÜ-sid võrdluses teiste finantssektori teenuste osutajatega, kuna RekS § 29, mis sätestab nõuded finantsteenuse reklaamile, mis on seotud finantsteenuseid pakkuvate ettevõtete teenustega, ei sea sellist piirangut ühelegi teisele finantsteenust pakkuvale ettevõtjale. Näiteks ei seata piirangut krediitdiasutuse pakutava hoiuseintressi reklaamile, mis on viimasel ajal populaarsust koguv finantstoode ja mille reklaamimine on samuti suurenenud tulenevalt krediitdiasutuste hoiuseintressimäärade märgatavast tõusust. Seega piiratakse</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>	

⁶ Põhiseaduse kommenteeritud vlj. § 31. Punkt 17

<p>plaanitava muudatusega HLÜ-de põhiseadusega tagatud õigust ettevõtlusvabadusele ja võrdsele kohtlemisele.</p> <p>Riigikohus on ettevõtlusvabaduse piiranguks lugenud ettevõtja poolt pakutava kauba reklaamile piirangute seadmise (vt RKHKo 21.06.2012, 3-3-1-26-12, p 13). Eelnõu koostajad ei ole aga selgelt põhjendanud seda, miks plaanitav reklaamipiirang RekS §-s 29 täidab oma eesmärgi ja miks on piirang põhjendatud ega kahjusta konkurentsi finantsturul. Meie hinnangul koheldakse HLÜ-sid ebavõrdselt võrdluses teiste finantssektori osalistega ja seeläbi kahjustatakse finantsteenuse osutajate vahelist konkurentsi. Seega peaks muudatus reklaamipiirangutes puudutama kõiki turuosalisi, vastasel juhul ei ole muudatuse vastuvõtmine põhjendatud ega proportsionaalne. Eelnõu koostajate hinnangul on mõne HLÜ hoiuseintressi reklaam väidetavalt agressiivne ja oma majandusliku sisu poolest eksitav (isikutele jääb reklaamist tunne, et tegemist on pangaga). Näiteid selle kohta Eelnõus toodud ei ole. Esiteks ei aitaks reklaamikeeld seda probleemi lahendada, vaid selle asemel võiks HLÜ-del olla selge kohustus anda hoiustajatele täpset teavet hoiust saava HLÜ ning hoiuse tingimuste kohta, et võimaldada hoiustajatele piisvalt teavet, mille pinnalt oma otsus langetada. Teiseks on põhjendamatu Eelnõu koostajate arvamus, et igasugune reklaam, mida täna erinevate meediumite kaudu tehakse, on üldjuhul alati avalikkusele suunatud, mistõttu tekib kehtivas praktikas paradoksaalne vastuolu selles, et HLÜ-d võivad avalikkusele suunatud hoiuseintresside reklaami teha, kuid seadusega on keelatud avalikkuselt hoiuste kaasamine. Kolmandaks peavad Eelnõu koostajad osa HLÜ-de hoiuseintressi reklaami ka seetõttu eksitavaks, et see loob avalikkusele kuvandi, et ka HLÜ-de kaasatud hoiuseid käsitatakse võrdsetel alustel krediitiasutustes paigutatud hoiustega ja need on riikliku tagatisskeemi poolt tagatud tagatistfondi seaduse alusel. Reklaami ja teenuse osutamist hoiuste kaasamise näol ei saa võrdsustada, mistõttu ei saa reklaami hoiuseintressi määra avaldamisele automaatselt mõista kui avalikkuselt hoiuste kaasamisega seotud toimingut, kuna HLÜ-l ei ole seadusest tulenevalt õigust avalikkuselt hoiuseid kaasata. Reklaamikeeld ei aitaks suurendada isikute teadlikkust sellest, et HLÜ-de pakutavate hoiuste puhul ei rakendu tagatistfondiseadusest tulenev kaitse ja hoiuse hüvitamiskohustus 100 000 euro ulatuses ühe hoiustaja kohta. Eelnõus ei ole esitatud põhjendusi või viiteid mõjuanalüüsidele, kui suurel määral eksitab või on eksitanud hoiuse reklaamis hoiuseintressi määra sisaldumine isikuid, millest ajendatuna soovitakse piirangut kehtestada. Seega ei saa Eelnõus esitatud selgitusi reklaamipiirangu vajalikkuse kohta lugeda piisavalt põhjendatuks ning vajalikuks.</p> <p>Reklaamipiirangu kehtestamise asemel on seadusandjal võimalik rakendada ka proportsionaalsemaid meetmeid oma eesmärgi täitmiseks. Näiteks oleks HLÜ-de jaoks vähem koormavaks meetmeks see, kui hoiuseintressi määra reklaamis tuua eraldi välja tingimus, et hoiused ei ole tagatisskeemi poolt riiklikult tagatud. See annaks avalikkusele selge sõnumi, millised on teenusega kaasnevad tingimused ja riskid ning aitaks vältida reklaami valesti tõlgendamist. Seejuures on erinevate reklaamipiirangute puhul tavapärane, et reklaamile on seatud lisatingimused, näiteks võib finantsteenuste reklaami puhul leida RekS § 29 lg-st 2 kohustuse, mille kohaselt peab finantsteenuse reklaam sisaldama üleskutset tutvuda finantsteenuse tingimustega ning vajaduse korral konsulteerida asjatundjaga. Seega on täiendava piirangu kehtestamise asemel võimalik reklaamile lisatingimuste seadmise abil täita soovitud eesmärgi ja tagada avalikkuse informeeritus pakutavast teenusest.</p>		
<p><i>Sisseastumismaksu ja osamaksu määra muutmine</i></p> <p>Eelnõu § 23 lg-s 1 on esitatud muudatusettepanek, millega suurendatakse liikme osamaksu suurust (30 eurolt 50 eurole), ning § 16 lg-s 1 on esitatud muudatusettepanek, millega suurendatakse liikme sisseastumismaksu suurust (6 eurolt 40 euron). Eelnõu koostajate hinnangul on sisseastumismaksu miinimummäära tõstmise eesmärk soosida HLÜ-de liikmeks astujate senisest</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>	

<p>suuremat aktiivsust ning tõsta nimetatud liikmeks astujate huvi HLÜ tegemiste vastu ehk omavastutust. Meie hinnangul on plaanitavad muudatused põhjendamatud, kuna puudub vajadus sisseastumismaksu ja osamaksu määra tõstmiseks. Lisaks rikutakse muudatustega taas kord finantsteenuste osutajate võrdse kohtlemise põhimõtet tulenevalt põhiseaduses sätestatud ettevõtlusvabaduse ning õigusriikluse printsiipidest. Krediidiasutuse kliendid ei pea krediidiasutuses konto avamiseks maksma tasusid, vaid konto avamine on neile tasuta, mistõttu ei ole põhjendatud osamaksu ja sisseastumismaksu määrade suurendamine. Lisaks võivad täiendavad määrad olla takistuseks väiksema sissetulekuga isikute jaoks, kes sooviks HLÜ-de liikmeks astuda ja seeläbi HLÜ teenustest osa saada, mis vähendaks HLÜde liikmete arvu ja HLÜ-dega liitumise atraktiivsust. Piisavalt põhjendamata on selgitus, mille kohaselt sisseastumismaksu määra tõstmine aitab soosida liikmeks astujate suuremat aktiivsust. Meie hinnangul innustab madalam sisseastumismaksu määr rohkem inimesi HLÜ-de liikmeks astuma, kuid olenemata sisseastumismaksu määra suurusest ei taga maks seda, et liikmed oleksid rohkem aktiivsed ja ühistu tegevustesse kaasatud. Seega pärsib muudatusettepanek ligipääsu finantsteenustele, mida ei paku vaid krediidiasutused, ja muudab Eesti finantsturu veelgi enam panganduskeskseks. Samuti vajab meie hinnangul sisseastumismaksu ja osamaksu määra tõstmine põhjalikumat analüüsi. Sisseastumismakse ja osamakse määr võiks olla iga HLÜ enda otsustada või jääda tasemele, nagu on kehtivas regulatsioonis ette nähtud.</p>		
<p><i>Keeld moodustada seaduse jõustumisel uusi HLÜ-sid</i></p> <p>Eelnõu § 47¹ lg 1 alusel ei või tulundusühistut hoiu-laenuühistuna moodustada ega teda sellisel kujul äriregistrisse kanda alates 01.04.2024. a. Seega saab HLÜ eelnimetatud ajast alates tegutseda ühistulises vormis edasi vaid tulundusühisu või ühistupangana. Tegemist on selgelt ja otseselt isikute ettevõtlusvabadust liigselt piirava meetmega, millele tuleks leida vähem koormavaid alternatiive. Eesti kodanikel on PS § 31 alusel õigus tegelda ettevõtlusega ning koonduda tulundusühingutesse ja -liitudesse. Riigikohus on oma otsuses avaldanud seisukoha, et ettevõtlusvabadust riivab iga abinõu, mis takistab, kahjustab või kõrvaldab mõne ettevõtlusega seotud tegevuse (RKPJKo 28.04.2000, 34-1-6-00). Samuti on leitud, et ettevõtlusvabaduse kaitseala on riivatud juba siis, kui avalik võim mõjutab seda vabadust ebasoodsalt – nt halvendatakse varem kehtinud õigusraamistikku või kehtestatakse tegutsemisloa kohustus.⁷ Ettevõtlusvabaduse ja tulundusühingutesse koondumise vabaduse piiramine on lubatud vaid juhul, kui on täidetud proportsionaalsuse kriteeriumid tulenevalt PS §-st 11. Eelnõuga likvideeritakse 2029. aastaks HLÜ-d kui ettevõtlusvorm, st et kodanikel ei ole enam sellises vormis ettevõtlusega võimalik tegeleda, ja juba 01.04.2024. aastast alates sätestatakse keeld moodustada uusi HLÜ-sid. Seega otsustatakse piirata isikute ettevõtlusvabadust liiga lühikese etteteatamise ajaga, kuivõrd peale 01.04.2024. a saavad HLÜ-dena (kuni 01.01.2029. a) tegutseda vaid varasemalt tegevust alustanud HLÜ-d. Seega alates eelnimetatud kuupäevast ei ole Eesti kodanikele lubatud uute HLÜ-de moodustamine, mis selgelt takistab isikutel soovi korral ettevõtlusega tegeleda. Eelnõuga halvendatakse ka kehtivat regulatsiooni, kuna HLÜ-dele seatakse täiendavad nõuded teenuste osutamiseks ning seejuures ei arvestata HLÜ-de eripärasid finantsteenuste osutamisel. Teenuse osutamiseks karmima reeglustiku kehtestamine ei ole küll keelatud meede, kuid täiendavate nõuete lisandumisel peavad need olema proportsionaalsed ja arvestama PS §-st 31 tulenevat ettevõtlusvabaduse printsiipi. Sätestatud meede ei ole vajalik, sest HLÜ-de kui ettevõtlusvormi täieliku kaotamise asemel on võimalik leida abinõusid, mis oleks vähem isikute põhiõigusi piiravamad. Seega ei ole keeld, mis ei luba alates 01.04.2024. a moodustada uusi HLÜ-sid, põhjendatud, vaid rikub ebaproportsionaalselt isikute põhiseadusega tagatud ettevõtlusvabadust ja PS §-st 11 tulenevat printsiipi, mille kohaselt on põhiõiguste piirang kooskõlas</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>	

⁷ Põhiseaduse kommenteeritud vlj. § 31. Punkt 23

<p>põhiseadusega juhul, kui see on demokraatlikus ühiskonnas vajalik ega moonuta piiratavate õiguste ja vabaduste olemust ning riive peab selle saavutamiseks olema proportsionaalne.</p>		
<p><i>Ühistu liikme täiendavad õigused teabe saamise osas</i></p> <p>Eelnõu kohaselt tuleb HLÜ-l alates 01.04. 2024. a tagada, et HLÜ liige saaks kogu talle vajaliku informatsiooni – teabe nii tema hoiuse seisuga ja kogunenud intressitulu kohta, samuti ka selle kohta, kellele HLÜ tema raha välja laenab. Seega saab Eelnõu kohaselt HLÜ liige küsida teavet väljastatud laenude kohta laenusaaajate lõikes, s.t. infot selle kohta, kellele HLÜ on raha välja laenanud. Selline kavandatud muudatusettepanek on vastuolus isikuandmete kaitse üldmäärusega (edaspidi IKÜM). Laenusaaaja kohta info avaldamine on laenusaaaja (andmesubjekt) isikuandmete töötlemine IKÜM artikkel 4 toodud definitsiooni tähenduses. Isikuandmete avaldamiseks peab alati olema õiguslik alus IKÜM järgi. Õiguslikud alused, mille alusel võib isikuandmeid töödelda sh edastada kolmandale isikule, on sätestatud IKÜM artiklis 6. Isikuandmete töötlemiseks on õiguslik alus, kui:</p> <p>andmesubjekt on andnud nõusoleku töödelda oma isikuandmeid ühel või mitmel konkreetsel eesmärgil (IKÜM artikkel 6 lg 1 p a) või</p> <hr/> <p>isikuandmete töötlemine on vajalik andmesubjekti osalusel sõlmitud lepingu täitmiseks või lepingu sõlmimisele eelnevate meetmete võtmiseks vastavalt andmesubjekti taotlusele (IKÜM artikkel 6 lg 1 punkt b) või</p> <p>isikuandmete töötlemine on vajalik vastutava töötleja juriidilise kohustuse täitmiseks (IKÜM artikkel 6 lg 1 punkt c) või</p> <p>isikuandmete töötlemine on vajalik andmesubjekti või mõne muu füüsilise isiku eluliste huvide kaitsmiseks (IKÜM artikkel 6 lg 1 punkt d) või</p> <p>isikuandmete töötlemine on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks (IKÜM artikkel 6 lg 1 punkt e) või</p> <p>isikuandmete töötlemine on vajalik vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi korral, välja arvatud juhul, kui sellise huvi kaaluvad üles andmesubjekti huvid või põhiõigused ja -vabadused, mille nimel tuleb kaitsta Isikuandmeid, eriti juhul kui andmesubjekt on laps (IKÜM artikkel 6 lg 1 punkt f).</p> <p>HLÜ liikmele laenusaaaja isikuandmete edastamiseks ei esine ühtegi loetletud õiguslikku alust alljärgnevatel põhjustel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - IKÜM artikkel 6 lg 1 p a toodud alus ei ole olemas, sest andmesubjekt ei ole andnud nõusolekut HLÜ liikmele enda isikuandmete avaldamiseks. Ka poleks nõusoleku küsimine sobiv lahendus. Nõusolekule kui kehtivale õiguslikule alusele tuginemiseks, peab vastama IKÜM artikkel 7 toodud tingimustele. IKÜM artikkel 7 lg 2 kohaselt, kui andmesubjekt annab nõusoleku kirjaliku kinnituse, mis puudutab ka muid küsimusi, tuleb esitada nõusoleku taotlus viisil, mis on muudest küsimustest selgelt eristatav, ning arusaadaval ja lihtsasti kättesaadaval kujul, kasutades selget ja lihtsat keelt. See tähendab, et nõusolekut ei ole võimalik võtta laenulepingut allkirjastades üldtingimuste osana, vaid nõusolek peab olema laenulepingust ja selle üldtingimustest eraldiseisev ja selgelt eristatav. Nõusolek peab olema antud vabatahtlikult. IKÜM artikkel 7 lg 4 juhindudes ei oleks vabatahtlikkuse kriteerium täidetud näiteks juhul, kui laenulepingu sõlmimise eelduseks on seatud eelnev nõusoleku andmine andmesubjekti poolt. Andmesubjekt võib nõusoleku ka igal ajal tagasi võtta. Seega, nõusolekule tuginemise korral tekiks olukord, kus osade laenusaaajate andmeid justkui võiks HLÜ liikmetele edastada, aga osade andmeid mitte (nende laenusaaajate andmeid, kes ei ole nõusolekut andnud või kes on nõusoleku tagasi võtnud). Ühtlasi ei oleks nõusoleku küsimine praktikas toimiv lahendus, sest (i) andmesubjekt ei ole kohustatud nõusolekut andma; (ii) andmesubjektil on õigus nõusolek igal ajal tagasi võtta (IKÜM artikkel 7 lg 3) ning (iii) isikuandmete töötleja peab tõendama nõusoleku 	<p>Teadmiseks võetud.</p>	

<p>olemasolu (IKÜM artikkel 7 lg 1), mis tähendab, et nõusolekule tuginedes kaasneb märkimisväärt halduskoormus nõusolekute kogumise ja säilitamisega seoses.</p> <ul style="list-style-type: none"> - IKÜM artikkel 6 lg 1 p b toodud alus ei ole olemas, sest laenusaja kohta andmete edastamine ei ole vajalik laenulepingu täitmise või sõlmimise eesmärgil. - IKÜM artikkel 6 lg 1 p c toodud alus ei ole olemas, sest puudub õigusnorm, mis kohustaks isikuandmeid edastama. Muudatusettepanekuga sellise normi loomine oleks vastuolus IKÜM teiste sätetega. IKÜM järgi peab igasugune isikuandmete töötlemine olema kooskõlas isikuandmete töötlemise põhimõtetega IKÜM artikkel 5 alusel. Sellisteks põhimõteteks on mh eesmärgi piirang (IKÜM artikkel 5 lg 1 punkt b) ning minimaalsuse põhimõte (IKÜM artikkel 5 lg 1 punkt c). Laenusajate kohta isikuandmete avaldamine oleks vastuolus eelkõige eesmärgi piirangu ja minimaalsuse põhimõttega. Eesmärgipärasuse põhimõte tähendab, et isikuandmete töötlemine peab olema seotud mingi eesmärgiga, eesmärk peab olema õiguspärane. On küsitav, miks on laenulepingu sõlmimise jaoks vajalik andmete edastamine HLÜ liikmetele laenusaja põhiselt. Kindlasti on isikuandmete avaldamine vastuolus minimaalsuse põhimõttega. Minimaalsuse põhimõtte järgi tuleb isikuandmeid töödelda ja koguda nii vähe kui võimalik eesmärgi saavutamiseks. Laenusajaga laenulepingu sõlmimise eesmärgil ei ole vajalik laenusaja andmete edastamine HLÜ liikmetele. Kui andmete edastamise eesmärk on anda HLÜ liikmetele ülevaade tema raha kasutamise kohta, siis ei ole vajalik ega kooskõlas minimaalsuse põhimõttega edastada andmeid isikupõhiselt. Ülevaate saamiseks piisab, kui HLÜ liikmetele antakse infot sõlmitud laenulepingute kohta üldisemalt – nt info laenulepingute tähtaegade, summade, intressimäärade, jne kohta, aga mitte info selle kohta, kellele on laenu isikuliselt antud. - IKÜM artikkel 6 lg 1 p d toodud alus ei ole olemas, sest isikuandmete töötlemine ei seonu eluliste huvide kaitsmisega. - IKÜM artikkel 6 lg 1 p e toodud alus ei ole olemas, sest isikuandmete töötlemine ei seonu avalike ülesannete täitmisega. - IKÜM artikkel 6 lg 1 p f toodud alus ei ole olemas, sest isikuandmete edastamine ei oleks proportsionaalne. Juhindudes Andmekaitse Inspektsiooni ja Euroopa Andmekaitse nõukogu juhistest, tuleb õigustatud huvi olemasolu hinnata kolmeastmeliselt. IKÜM artikkel 6 lg 1 ps f on ette nähtud kolm tingimust, mis kõik peavad täidetud olema, et isikuandmete töötlemine õigustatud huvile tuginedes IKÜM artikkel 6 lg 1 p f järgi oleks lubatud: 1) vastutaval töötlejal või andmeid saaval kolmandal isikul või kolmandatel isikutel on õigustatud huvi, 2) isikuandmete töötlemine on vajalik õigustatud huvi teostamiseks, 3) vastutaval töötleja või andmeid saava kolmanda isiku huvi ei kaalu üles kaitstava andmesubjekti põhiõigused ja – vabadused. Kuivõrd isikuandmete edastamine ei oleks kooskõlas eesmärgipärasuse ja minimaalsuse põhimõtetega (vt eelpooltoodud selgitused), oleks õigustatud huvi analüüsi lõplik hinnang eelduslikult see, et isikuandmete edastamiseks ei ole õiguslikku alust IKÜM artikkel 6 lg 1 p f järgi. 		
<p><u>Seisukohad II etapis plaanitavate muudatuste osas</u></p> <p>• <i>Keeld võtta vastu uusi liikmeid</i></p> <p>Eelnõu § 47¹ lg 2 kohaselt enne 01.04.2024. a asutatud ja tegutsenud hoiu-laenuühistu ei või enam uusi liikmeid pärast 01.01.2025. a vastu võtta. Meie hinnangul jääb plaanitavate muudatuste puhul ebaselgeks see, kuidas peaks HLÜ seaduse jõustumisel teenuseid edasi osutama, kui uue reeglistiku alusel ei ole võimalik HLÜ-l uusi liikmeid ühistusse vastu võtta. Lisaks tekitab seaduse vastuvõtmine nn pangajooksu, kui on vastu võetud otsus, mille kohaselt HLÜ-d uue seaduse alusel likvideeritakse ja mille tõttu lakkab Eestis kuue aasta pärast ühistuline tegevus, mistõttu on loogiline ja iseenesestmõistetav, et HLÜ-d</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>	

<p>kaotavad oma liikmed, kes hakkavad oma varasid hoiustama HLÜ-de asemel krediidasutuses. Sellest tulenevalt võib tekkida risk HLÜ-de likviidsusele, kui korraga on vaja tagasi maksta suurema hulga liikmete hoiustatud raha. Sellisel juhul tekitavad plaanitud muudatused olukorra, kus alates 2025. a HLÜ-del uusi liikmeid vastu võtta ei ole lubatud ning olemasolevad liikmed sunnitakse ühistutest lahkuma, kuna neile on teada, et tegemist ei ole finantsteenust pakkuva ettevõtjaga, kes saaks tulevikus neile üldsegi HLÜ-na teenust osutada.</p> <p>Hiljemalt 01.01.2027. a peab HLÜ ära otsustama, kas ta jätkab edaspidi oma tegevust krediidasutusena ja kas ta soovib Finantsinspeksioonile (edaspidi ka kui FI) tegevusloa taotluse esitada tulenevalt Eelnõu §-st 47². Eelnõus ei ole aga kajastatud seda, kuidas peaks HLÜ tegevust jätkama, kuniks Finantsinspeksioon väljastab HLÜ-le krediidasutuse tegevusloa, sh detailsemad juhised HLÜ-de likvideerimise protsessi osas on Eelnõust puudu. Tulenevalt Eelnõu § 47¹ lg-st 3 ei või enne 01.04.2024. a asutatud ja tegutsenud HLÜ-d alates 01.01.2026. a uusi hoiuse- või laenulepinguid sõlmida ega olemasolevate hoiuse- või laenulepingute kehtivust pikendada. Seejuures ei nähtu Eelnõust, milline peaks olema HLÜ-de ümberkujundamise protsess, kuivõrd krediidasutuse tegevusloa taotlemine on aeganõudev protsess ja seejuures tekib küsimus, kuidas tagada teenuse osutamine selle aja vältel, kui toimub tegevusloa taotlemine, ja maksejõuetuse olukorra tekkimise vältimine, kui hoiuse- või laenulepingute pikendamine ega sõlmimine ei ole lubatud.</p> <p>Eeltoodust tulenevalt juhul, kui meie seisukohti ja muudatusettepanekuid ei ole võimalik arvesse võtta, palume Eelnõu koostajatel esitada ka selge HLÜ-de likvideerimisplaan hiljemalt 01.01.2027. aastaks. Nagu nähtub Eelnõu mõjuanalüüsist, siis „Peale seaduse järk-järgulist rakendumist võivad mitmed käesoleval hetkel tegutsevad ühistud oma tegevuse lõpetada tulevalt täiendavatest nõuetest, mis tõstavad HLÜ-de halduskoormust.“⁸ Tegevuse ümberkorraldamise ja tegevuse likvideerimise osas on vaja seadusandja täpseid juhiseid, kuivõrd juba 01.01.2025. aastal nn II etapis rakenduvad uued nõuded võivad olla väiksemate HLÜ-de jaoks liiga koormavad, mistõttu võib tekkida olukord, kui on vaja oma tegevus lõpetada.</p>		
<p><i>Hoiuste kaitse krediidasutusena tegutsedes</i></p> <p>Tagatisefondi seaduse § 25 lg 1 alusel tagatakse ja hüvitatakse hoiuste tagamise osafondi arvel vaid Eestis asutatud ja tegevusloa saanud krediidasutuse hoiustajate hoiused. Seega ei tulene tagatisefondi seadusest täiendavat kaitset ühelegi teisele finantssektori asutusele, sh ei tagata HLÜ-de hoiuseid. Eelnõu kohaselt saavad need HLÜ-d, kes saavad panga või ühistupanga tegevusloa, ka tagatisefondi kaitse (ei moodustata eraldi osafondi, vaid ühistupangad liituvad juba olemasoleva hoiuste tagamise osafondiga ja neile kohalduvad seejuures samad tingimused nagu juba olemasolevate pankade puhul – tagatise määr, osamaksed osafondi jm). Seega kehtib ka ühistupankadele kohustus teha osamakseid tagatisefondi hoiuste tagamise osafondi koos täna juba sinna osamakseid tegevate teiste krediidasutustega. Nõustume Eelnõu koostajate seisukohaga, et HLÜ-de tegevuse ümberkorraldamine ühistupankadeks on kulukas ja toob kaasa olulise administratiivse koormuse ja suurendab HLÜ-de kulusid muuhulgas ka tagatisefondi ühekordse ja perioodiliste osamaksete tasumisega.</p>	Teadmiseks võetud.	
<p><i>Hoiuste kaitse ilma krediidasutuse tegevusloata tegutsedes</i></p> <p>Juhul, kui HLÜ krediidasutuse, sh ühistupanga, tegevusloa ei taotle ei ole tema hoiuste puhul kehtiva õiguse kohaselt tagatisefondist tulenevat hoiuste tagamise ja hüvitamise kaitset. Meie hinnangul, kui HLÜ-dele sätestatakse kohustus näiteks omandada krediidiandja tegevusloa KAVSi alusel, siis peaks kaaluma, kas</p>	Teadmiseks võetud.	

⁸ Eelnõu lk 53.

<p>krediidiandja tegevusega kaasneva riski tõttu peaks ka krediidiandjana tegutsev HLÜ olema hõlmatud tagatisfondi kaitsega või on mõistlik ette näha krediidiandjatele eraldi tüüpi kindlustus, mis aitaks kaitsta krediidivõtjate huve krediidiandja maksejõuetuse korral. Võimalik lahendus oleks ka see, kui sätestada õigusaktis kohustus, et hoiustatavad varad tuleks tagatisagendi kasuks pantida, kes on kohustatud varasid hindama, koostades selleks näiteks kord aastas aruande enne majandusaasta aruande esitamist, milles oleks avaldatud ka tagatisagendi arvamus varade seisu kohta. Juhul, kui ettevõtte tegevuses tekivad probleemid, oleks tagatisagent kohustatud HLÜ hoiustajatele hüvitamiseks nõudeid ja muid varasid maha müüma.</p> <p>Eelnõu §-ga 45⁵ sätestatakse erinorm pankrotiseaduse § 153 suhtes, mille eesmärk on kaitsta hoiustajate huve pankrotimenetluses nõuete rahuldamisel tulenevalt sellest, et HLÜ-desse paigutatud hoiused ei ole tagatud tagatisfondi poolt ja neile ei laiene tagatisfondi seadusest tulenev kaitse. Seejuures nõustume Eelnõu koostajatega, et isikute hoiused peaksid olema ka pankroti korral suuremas ulatuses kaitstud, kui muude võlausaldajate nõuded, kuid sellel eesmärgil plaanitav muudatus §-s 45⁵ ei ole meie hinnangul piisav. HLÜ-dele või krediidiandja tegevusloa taotlemisel krediidiandjatele peaks rakenduma täiendav regulatsioon, mis tagaks nende liikmete või klientide huvide kaitse HLÜ või krediidiandja maksejõuetuse korral.</p>		
<p><u>Muud ettepanekud ja kokkuvõte</u></p> <p>HLÜS § 28 lg 9 alusel ei tohi ühele HLÜ liikmele antud laenude summa kokku ei tohi ületada selle liikme tasutud osamaksu rohkem kui 20-kordselt ega 20 protsenti HLÜ omakapitalist. Eelnõu koostajad plaanivad § 28 lõiget 9 muuta ja sõnastada järgmiselt: „Käesoleva paragrahvi lõikes 7 nimetatata hoiu-laenuühistu liikmele antud laenude puhul ei tohi laenude summa kokku ületada selle liikme tasutud osamaksu rohkem kui 20-kordselt ega 20 protsenti hoiu-laenuühistu omakapitalist.“ Meie hinnangul on selline piirang ebavajalik ning ettevõtlusvabaduse printsiibist lähtuvalt võiks osamakse suuruse protsendimäär jääda HLÜ enda otsustuspädevusse, mitte olema määratletud õigusaktiga.</p> <p>Kui seadusandja tungiv soov on HLÜ-de tegevuse osas Finantsinspeksiooni järelevalve rakendamine ja tegevusloa omandamise kohustuse sätestamine, siis ei pea Finantsinspeksiooni järelevalve alla allutamiseks HLÜ-dele tingimata panema kohustust omandada krediidasutuse tegevusloa, sh ei peaks HLÜ end edaspidi ühistupangaks ümber kujundama. Krediidasutuse tegevusloa taotlemine ja krediidasutusele kohalduvate nõuete rakendamine HLÜ-de tegevusele ei ole mõeldav, kuna HLÜ-d on kordades väiksemad, sh väiksema kapitalimahuga, kui krediidasutused. Meie hinnangul võiks HLÜ-d krediidasutuse tegevusloa asemel omandada näiteks krediidiandjana tegevusloa, mis võimaldaks neil tarbijatele krediiti väljastada, kuid mis ei paneks neile kohustust krediidasutuste tegevusloa omandamiseks, mis on ebaproportsionaalne arvestades HLÜ-d senist tegevust, kapitalimahte ja võimekust täita kõiki õigusaktides krediidasutustele seatud rangeid nõudeid. Meie hinnangul käivad nõuded krediidasutuse tegevusloa taotlemisele HLÜ-dele üle jõu ning krediidasutuse tegevusloa omandamise kohustuse alternatiiviks on HLÜ-de ja nende liikmete õigusi vähem piiravaid ja proportsionaalsemaid meetmeid.</p> <p>Eeltoodule tuginevalt ei saa me nõustuda Rahandusministeeriumi Eelnõuga, mis toob kaasa Eesti ühe vanima oma liikmetel tugineva ettevõtlusvormi likvideerimise. Eelnõuga HLÜ-dele seatud kohustused piiravad HLÜ-de õigusi ebaproportsionaalselt ja osaliselt on Eelnõu muudatusettepanekud põhjendamatud ja vajavad detailsemat analüüsi. Lisaks ei ole õigustatud ega proportsionaalne HLÜ-sid kohustada oma tegevuse ümberkujundamiseks, sh Finantsinspeksioonilt</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>	

	<p>krediidiasutuse tegevusluba taotlemiseks, kuivõrd krediidiasutusele õigusaktidega seatud nõudeid ei ole väikse tegevusmahuga HLÜ-d võimelised täitma. Tegevusloa kohustuse sätestamisele või ultimaatumina tegutsemise lõpetamise kohustuse seadmisel ei arvesta HLÜ-de põhiseadusega tagatud õigustega, kuivõrd krediidiasutuse tegevusloa taotlemise asemel on võimalik leida HLÜ-de õigusi vähem piiravaid alternatiive. HLÜ-de tegevust reguleerivate õigusaktide kaasajastamine on vajalik, kuid seda tehes tuleb arvestada finantssektori osaliste võrdse kohtlemise printsiibiga, et muudatustest ei tuleneks konkurentsimoonutust finantsteenuste turul. Vähem koormava meetmena juhul, kui seadusandja tungiv soov on HLÜ-de ühistuline ettevõtlusvorm täielikult kaotada, on ka krediidiandja tegevusloa taotlemine, kuid ühistupanga või nn tavalise krediidiasutuse tegevusloa taotlemine ei ole suuremale osale HLÜ-dest reaalne lahendus, mida kinnitasid ka Eelnõu koostajate seisukohad (vt Eelnõu Tabel 9, lk 54). Saame nõustuda seisukohaga, et HLÜ-de tegevuse võiks allutada finantsjärelevalve alla, kuid seda mitte krediidiasutusena tegutsemise eeldusel. Negatiivsed näited HLÜ-de turupraktikast ei peaks olema aluseks, et nn karistada kõiki teisi turuosalisi, kelle tegevus on olnud kehtivate õigusaktidega kooskõlas ja kes oleks ka nõus täiendavate nõuete kehtestamisega HLÜ-de tegevusele tingimusel, et HLÜ-sid kui pika tegevusajalooga finantssektori osalisi ei kaotataks. Juhul, kui meie muudatusettepanekuid ei ole võimalik arvesse võtta, palume Eelnõu koostajatel lisada seadusesse sätteid HLÜ-de likvideerimisplaani osas hiljemalt 01.01.2027. aastaks.</p>		
Intus HLÜ			
1	<p>Kavandatavad muudatused praegusel kujul toovad tõenäoliselt kaasa selle, et hoiuse- ja laenuühistud peavad oma tegevuse lõpetama ning seatud eesmärk muuta ühistud ühistuteks pankadeks ei realiseeru. Leiame, et muudatustest tuleks nende pakutud mahus loobuda ning selle asemel alustada koos hoiuse- ja laenuühistutega uut seadusmuudatuste ettevalmistamist.</p>	Teadmiseks võetud.	
2	<p>Esitatud muudatuste elluviimise ajakava on vastuolus hoiuse- ja laenuühistute praktilise ärimudeliga. Uute liikmete vastuvõtmise võimalus on tavapärase äritegevuse oluline osa, nagu ka uute hoiuse- ja laenulepingute sõlmimine. Kui kavandatavad muudatused saadetakse Riigikogule kinnitamiseks, tuleb nii uute liikmete vastuvõtmine kui ka uute hoiu- ja laenulepingute sõlmimine võimaldada kuni 31. detsembrini 2026. Selle graafikuga on võimalik üles ehitada äri- ja kapitalistruktuur, mis võimaldab jätkata tegevust ühistupangana.</p>	Teadmiseks võetud.	
3	<p>Üksikliikme osakapitali investeringu miinimumsumma tõstmine 30 eurolt 50 eurole toob kaasa palju lisatööd nii asjaajamise kui ka klienditeeninduse poolel. Lisaks sunnib see iga liiget liikmelisuse suurendamisega nõustuma või teise võimalusena liikmestaatusest loobuma. Kavandatavad muudatused tekitavad liikmete hulgas palju ebakindlust ka ilma selle küsimuseta. Puudub reaalne vajadus tõsta üksiku liikme miinimuminvesteeringut ja samal ajal sundida iga liiget suurendama oma investeeringut osakapitali. Need liikmed, kes kogevad ühistupangaks üleminekut positiivselt, investeerivad hea meelega ühistukapitali rohkem vahendeid. Minimaalne investeeringu suurus üksikliikme kohta tuleks jätta muutmata ja selle asemel suurendada ainult aktsiakapitali miinimumsummat. Aktsiakapitali miinimumsuurust võib lugeda näiteks 30-ga jagatavaks nii, et minimaalseks suuruseks määratakse 150 000 või 300 000 eurot. Arvestades, et ühistupangaks üleminekul peab ühistu kapital olema vähemalt 1 000 000 eurot, on miinimumkapitali suurendamine 50 000 euroni praeguse tasemega võrreldes liiga väike muutus ning seetõttu oleks parem, kui aktsiakapitali miinimumsuurust suurendada sellest selgelt kõrgemale.</p>	Teadmiseks võetud.	
4	<p>Seoses liikmete õigusega tutvuda teabele teiste ühingu liikmete ja neile antud krediitide kohta tuleb märkida, et finantsasutused üldiselt ja nende töötajad on seotud absoluutse konfidentsiaalsuskohustusega nii klientide isikuandmete osas. ja</p>	Teadmiseks võetud.	

	neile antud krediidid. Usume, et puudub tegelik vajadus liikmete krediidi kohta teabe avaldamiseks, kui üksikliige seda nõuab. Kui see nii läheb, tuleks seadusesse lisada mainimine selle teabe konfidentsiaalsuse kohta ja selle võrdsustamine pankade ja muude finantsasutuste klienditeabe konfidentsiaalsusega ning asjaolu, et teabe ebaõige avaldamine kolmandale isikule on karistatav.		
Raha HLÜ			
	<p>Raha Hoiu-laenuühistu leiab, et:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) hoiu-laenuühistuid puudutav regulatsioon vajab muutmist oluliselt; b) osaliselt jätta hoiu-laenuühistuid puudutav regulatsioon muutmata, kuna tegemist on jätkuvalt väikesemahulise ja ühiseid majanduslikku huve teenindava ühistulise tegevusega Eesti ühiskonnas; c) näha ette, et kohustus taotleda panga või ühistupanga tegevusluba on hoiu-laenuühistul, kellel on rohkem liikmeid kui 10 000. <p>Lisaks märgib Raha Hoiu-Laenuühistu, et ühistute tegevuse tulemusena saab riik iga-aastaselt miljonites tulumaksu. Samuti on näha Eesti ühiskonnas, et inimeste teadlikkus erinevatest investeerimisinstrumentidest kasvab, rahatarkus suureneb ning investeerimisotsuseid tehakse teadlikult, valides hoiuste, aktsiate, võlakirjade, indeksfondide jms vahel.</p>	Teadmiseks võetud.	
Hea Koostöö HLÜ			
	<p>Oleme jälginud rahandusministeeriumi algatust hoiu-laenuühistute regulatsiooni muutmiseks ning mõistame selle põhjusi. Samas soovime selgitada mõnda olulist aspekti ühe väikese hoiu-laenuühistu – Hea Koostöö HLÜ – vaatenurgast.</p> <p>Kõige olulisem on hoiu-laenuühistu kui ühistulise rahaasutuse vorm, mis on läänemaailmas toiminud ligi 200 aastat ning Eestis alates 20. sajandi algusest ehk üle 100 aasta. Hoiu-laenuühistute idee on algusest peale olnud koondada kas mingi piirkonna või mingi eluala inimeste hoiuseid ning anda samas ringis välja suhteliselt väikseid laene investeerimiseks liikmete elujärge ja nende ettevõtetesse. Väikeste, kuid oma eesmärgi hästi täitvate HLÜde liikmeskond on pigem sadades ning tänapäevast raha väärtust ja laenuurgu näiteks tuues on hoiused ja laenud pigem tuhandetes eurodes kui sadades tuhandetes või miljonites. Seetõttu ei saa hoiu-laenuühistud mitte kunagi olema võrreldavad kommertsbankadega, samas läbipaistvalt ja korrektselt toimides on neil oluline roll oma kogukonna, piirkonna või mingi valdkonna elu edendamises.</p> <p>Eelnevast lähtudes teeme ettepaneku tõsiselt kaaluda hoiu-laenuühistu kui väikesemahulise rahaasutuse seadusliku vormi säilitamist. Vajadusel tuleb veelgi kitsendada või lausa keelata raha suunamist juhtkonnaga seotud ettevõtetele. Samas näitab praktika, et kuritarvitused saavad toimuda eelkõige anonüümsetes ning läbipaistamatutes organisatsioonides, mis tuleb välja ka Teie eelnõu seletuskirjast.</p> <p>Hea Koostöö HLÜ on teadaolevalt esimene Eesti rahaasutus, mis on sõnaselgelt loodud eetiliste finantsasutuste liikumise põhimõtete alusel aastal 2014. See tähendab, et laenusid antakse eelkõige sotsiaalselt ja ökoloogiliselt positiivset muutust loovatele ettevõtmistele ja isikutele. Oleme ka üle-euroopalise sotsiaalpanganduse võrgustiku Institute for Social Banking (https://www.social-banking.org/) liige ning nagu kodulehel olevalt liikmete kaardilt näha, siis ainuke Ida-Euroopast. Kavandatavate muudatuste ehk ühistupangaks saamise kohustuse jõustumise järel oleme üpris selgelt sunnitud oma tegevuse lõpetama ning julgeme arvata, et sellega on lõpetatud ka üks väike, aga siiski märgiline väärtuspõhine algatus Eesti finantssektoris.</p>	Teadmiseks võetud/ selgitatud.	Eelnõuga ei lõpetata ühistulist tegevust. Juhul, kui HLÜ ei soovi taotleda krediidasutuse luba või oma tegevust lõpetada, on tal võimalik jätkata tulundusühistuna, säilitades võimaluse osutada makseteenuseid või pakkuda laene (omades vastavalt makseasutuse või krediidiandja tegevusluba). Seega saab ühistu jätkata väikesemahulise rahaasutuse rolli ainsa erisusega, et hoiuste kaasamine on keelatud.

	Seetõttu palume veelkord põhjalikult kaaluda, kas klassikalise hoiu-laenuühistu vormi kaotamine on Eestis õigustatud ning leida võimalus väikesemahuliste ja toimivate ühistuliste finantsasutuste säilimiseks.		
HLÜ-de Liit			
	<p>Kõnealust eelnõu on Rahandusministeerium proovinud menetleda juba mitu korda vähemalt 2014. aastast iga vahetunud rahandusministri ajal. Hoolimata igal korral eelnõu kohta tehtud paljudest ettepanekutest ja märkustest on need kõik jäetud arvestamata ning jätkatakse oma tahte läbisurumist. Rahandusministeerium on seaduseelnõu menetlemisel jämedalt rikkunud Kaasamise head tava (https://www.riigikantselei.ee/kaasamise-hea-tava), millele on eelnevalt tähelepanu juhtinud ka nii Vabariigi President kui Õiguskantsler.</p> <p>Ka viimati, septembris 2023, kooskõlastamiseks ja arvamuse andmiseks saadetud eelnõu erineb eelmisest, mis sooviti esitada Riigikogu eelmisele koosseisule, vaid mõningate keeleliste kohenduste tõttu, lisaks on kohati regulatsiooni veelgi karmistatud (näiteks ühistupanka puudutav osa).</p> <p>Hoiu-laenuühistute (HLÜ) likvideerimise idee on poliitiliselt vastutustundetu juba põhjusel, et käesoleva eelnõu seaduseks saades oleks Eesti ainuke Euroopa Liidu liikmesriik, kus HLÜ-d on keelustatud! Antud eelnõu autoritel peaks olema eelnev kohustus endid kurssi viia ühistulise finantssektori rolliga tänapäeva maailmas. WOCCU (Rahvusvaheline Hoiu-laenuühistute Liit) statistika aruannetest võib näha, kuidas HLÜ-te populaarsus kasvab igal pool, kus need on olemas. Tõsi, maades, kus nende traditsioon on pikk, on kasv küll ilmne, kuid aeglasem. Nõ kolmanda maailma maades seevastu väga kiire. Viimase viieteistkümne aastaga on näiteks Aasia riikides, kus tooni annavad India, Lõuna-Korea, Indoneesia, Singapur jmt, on HLÜ-te liikmeskond suurenenud 3,3 korda, hoiuste, laenude ja varade maht aga üle kümne korra! Ladina-Ameerika (suurimad – Brasiilia, Peru, Mehhiko) HLÜ-d on liikmete arvult suurenenud 2,4 korda, hoiuste ja varade maht aga üle 6 korra. USAs ja Kanadas, Austraalias ja Uus-Meremaal on liikmeid lisandunud samal ajal poole võrra, hoiused-laenud ja varad kasvanud aga 2-3 korda. Euroopa on selles protsessis olnud aeglasem, kuid siingi kasvab HLÜ-te roll nt Suurbritannias, Poolas, Leedus ning reas teistes maades.</p> <p>Suurpankade krahhe üritatakse vältida või pehmenendada riikliku otsese appi ruttamisega. Selleks kasutatakse kõigi maksumaksjate raha väga väikese ja pahatihti hoopis välismaiste pangaomanike vara säästmiseks. Väheste HLÜ-te ebaõnn on üksnes põhjustatud nende omanike (liikmete) vähesest huvist oma ühistu saatuse vastu. Huvi aga ei saa tekitada seaduse sunniga, see on omanike endi otsustada. Riigi päästvale käele pole HLÜ-d ega nende omanikud kunagi lootnud.</p> <p>Endiselt on eelnõu eesmärk likvideerida HLÜ-d kui ühistegelise ettevõtlusvorm. Eelnõu § 1 punktis 57 pakutud regulatsiooni alusel ei tohi enam uusi HLÜ-id asutada ning senised tuleb likvideerida või peavad nad end ümber kujundama ühistupankadeks. Kuigi ühistupangaks ümberkujundamise surve võib tunduda õilis, pole esiteks mõeldav, et täna tegutsevad HLÜ-d suudaksid täita tulevikus pangana tegutsemise nõudeid (vt järgnevaid selgitusi allpool), aga samuti on eelnõus eneses HLÜ-te tegevusele nõ üleminekuperioodil esitatud sellised nõuded, et tegevuse jätkamine ja ühistupangaks ümberkujundamine pole eluliselt mõeldavad ning ühistupanga tegevusloa saamise tähtjaks on kõik HLÜ-d sunnitud juba tegevuse lõpetama või pankrotistuma (sellist soovist tingituna ehk ka HLÜ-te pankroti põhjalik regulatsioon eelnõus?), sest enamiku eelnõus esitatud nõuetega peaks HLÜ-d oma tegevuse vastavusse viima juba 2025. aasta 1. jaanuariks (eelnõuga pakutud hoiu-laenuühistu seaduse § 47²). Vaid mõned näited:</p>	Teadmiseks võetud/selgitatud/arvestatud.	<p>Rahandusministeeriumi ametnikud ja minister on kohtunud HLÜ-de esindajatega ja teinud nendega koostööd juba mitu aastat järjest. Lisaks on ministeerium analüüsinud HLÜ-de poolt pakutud keskühistu mudeli eelnõud ning konsulteerinud selles osas nii FI kui ka Leedu Rahandusministeeriumi ametnikega, et selgitada välja, kuidas oleks võimalik keskühistu mudelit Eesti õiguses rakendada. Kuivõrd keskühistu kaudu teostatav kontrolli efektiivsus on äärmiselt küsitav, siis ei pea me otstarbekaks selle mudeliga edasi minna.</p> <p>Väär on väita, et kahe HLÜ-ga seotud probleemide avalikuks tulekuga ei pöördunud HLÜ-de liikmed riigi poole abi saamiseks. Rahandusministeeriumi ametnikele on helistanud ja kirjutanud mitmed kodanikud, kes palusid abi kaotatud hoiuste tagasi saamisel.</p> <p>Käesoleva eelnõuga ei lõpetata ühistulist tegevust. HLÜ-dele on antud võimalus muutuda ühistupangaks, muutuda nõ tavaliseks tulundusühistuks.</p> <p>Nagu näitab viimane Eesti Panga statistika, on HLÜ-de arv ilma käesolevas eelnõus käsitletud muudatustega selges langustrendis (21 HLÜ asemel on alles jäänud 15). Pole teada, miks HLÜ-de</p>

<ul style="list-style-type: none"> Eelnõu kohaselt ei tohi HLÜ-d alates 1. jaanuarist 2025 omada üle kümneprotsendilist osalust teises finantseerimisasutuses. Näiteks Finantsinspektsiooni kontrollitava makseasutuse Ühisarveldused AS-i (Eesti suurim!) omanikuks on HLÜ. See makseasutus tuleks eelnõu seaduseks saades kohe likvideerida. Kelle või mille huvides? Eelnõu § 1 punkti 57 regulatsiooni kohaselt ei tohi HLÜ-d pärast 2025. a 1. jaanuari vastu võtta uusi liikmeid ning pärast 2026. aasta 1. jaanuari ei tohi sõlmida ka uusi hoiuse- või laenulepinguid ega seniste lepingute kehtivust pikendada. Seega puudub võimalus kapitali säilitada, rääkimata suurendamisest ning seega valmistada ette ühistupanga asutamist, vaid HLÜ-d muudetakse ainult olemasolevate laenu sissenõudmise inkassoühinguteks (paljude laenulepingute tähtaeg on samas kuni 10 aastat nagu näeb ette kehtiv seadus – järelikult toob uue HLÜ seaduse kehtima hakkamine automaatselt kaasa kõigi HLÜ-te vältimatu pankroti!). Eelnõu § 1 punkti 36 regulatsiooni kohaselt ei tohi HLÜ-d pärast eelnõu jõustumist anda laene HLÜ-ga samasse konsolideerimisgruppi kuuluvatele äriühingutele. Mitmetel HLÜ-tel on tütarettevõtjaid. Toome näiteks osäühingud Eesti Ühistumets (sellele kuulub muuhulgas Baltimaade suurim eksportiv halupuudetööstus) ja Eesti Ühistuenergia (püstitas 2019. aastal Kiviõli lähedale 1000 omaniku (liikme) ühistöös 5 suure tuulikuga 10 megavattise võimsusega tuulepargi, mis toodab liikmetele omanikutulu). Need ettevõtted ühes oma töötajate, teenitava tulu, riigieelarvesse makstavate maksude ja suurele hulgale liikmetele jagatavate dividendidega on eelnõu seaduseks saades määratud hääbumisele. Seejuures on oluline märkida, et sellisel keelul pole ega saagi olla ühtegi mõistuslikku põhjendust ning veelgi olulisem on välja tuua, et kui uus seadus muudab mõne senise HLÜ ja selle tütarettevõtjate seadusekuuleka ja heas usus peetud äritegevuse ebaseaduslikuks, kaotab selline HLÜ automaatselt võimaluse muutuda ühistupangaks kuivõrd Finantsinspektsioon ei väljasta tegevusluba ühingutele, mille tegevus ei vasta seadusele. Kui juba suured HLÜ-d kaotaks seadusemuudatuse tõttu võimaluse muutuda ühistupangaks, poleks ka väikestel hoiulaenuühistel selleks lootust. See on järjekordne näide sellest, et eelnõu autorite eesmärk on likvideerida seadusekuulekad HLÜ-d kui kogukondlikud ühistegelised rahaasutused ja välistada finantsühistegevuse jätkumine ka ühistupankadena. Teadmine, et ees ootab seadusega kohustuslikuks tehtud lõpetamine või pankrot, toob kaasa nn pangajooksu. Paraku oleme sarnaseid märke Rahandusministeeriumi kavatsuste ja meedias esitatud tõttu juba näinud, kuid mõistlikumad liikmed (meenutame taas – HLÜ omanikud, mitte kliendid!) on siiski truuks jäänud ja loodavad, et Rahandusministeeriumi ametnike hävitav plaan ei lähe läbi. Tulenevalt kehtivast Tulundusühistuseadusest on kõigil tulundusühistel, sh HLÜ-tel ja ühistupankadel, kohustus liikme avalduse alusel teha liikmetele-osanikele viimaste nõudmisel osakapitalist väljamakseid või liikmelisus-osalus sootuks lõpetada. Sellist kohustust pole aktsiaseltsidel oma aktsionäride suhtes. Finantsinspektsioon lähtub krediitiasutustele tegevusloa andmisel krediitiasutuse võimest tagada omakapitali püsivus. Aktsiaseltsidena asutatud krediitiasutusi kaitseb siinkohal kehtiv seadus, tulundusühistuna asutatud krediitiasutustel (ühistupankadel) aga selline seaduslik garantii puudub, mis on Finantsinspektsiooni jaoks automaatselt välistus ühistupangale tegevusloa andmisel. Seega – eelnõuga igasuguseks jätkamiseks tuleb eelnevalt selgelt kokku leppida Tulundusühistuseadusest tulenevad liikmete ja nende kapitalipaigutusega seonduvad õigused ja kohustused. HLÜ-d, mis koondavad täna liikmetena kuni 15 000 Eesti kodanikku ja nende ettevõtteid, on edukas näide kogukondlikust ja kodanikualgatuse korras loodud ühistegevusest, mis ei vaja riigi abiraha, vaid mis toovad läbi hoiuseintresside tulumaksu ja laenavate liikmete (laenuvõtjast omanikud (liikmed) moodustavad protsentuaalselt enamuse) makstavate käibe- ja tööjõumaksude kümneid miljoneid eurosid maksuraha Eesti riigieelarvesse. HLÜ-te riiklik pankrotti 	<p>arv on vähenemas, kuid on selge, et HLÜ-de arvu vähenemise taga on ühistute enda tegevus ja otsused, sest eelnõuga plaanitavad seadusemuudatused ei ole isegi veel jõustunud.</p> <p>Eelnõus on HLÜS § 28 lõike 10 kohaselt HLÜ-l lubatud anda laenu krediitiasutusele, finantseerimisasutusele ja endaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluvale juriidilisele isikule kui sellised laenud ei ületa kogumis 20 protsenti hoiu-laenuühistu samal majandusaastal antud laenude kogumahtu. Uue lõikega tullakse vastu HLÜ-dele laenamise osas, kuid 20% piiranguga ennetatakse HLÜ-de lõhki laenamist ja seeläbi HLÜ liikmete hoiuste vähendamist.</p>
---	---

	<p>ajamine tähendaks riigile maksutulu kaotust ja oleks osale ühiskonnast sotsiaalne katastroof.</p> <p>Eelnõuga soovitakse Eestis likvideerida pikaajalise traditsiooniga ja rahvusvaheliselt aktsepteeritud ettevõtlusvorm, tuues ajendiks paari HLÜ nime taht varjunud äriühingu pankroti, mille oleks saanud ära hoida, kui Rahapesu Andmehüüroo oleks täitnud korrektselt oma seadusest tulenevaid ülesandeid.</p> <p>Eesti Hoiu-laenuühistute Liit, selle liikmesühistud ja teised alla kirjutanud HLÜ-d ei kooskõlasta Rahandusministeeriumi esitatud eelnõu ja nõuavad, et esitatud eelnõu ei suunataks Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks ega Riigikogule vastu võtmiseks, vaid tulenevalt Kaasamise heast tavast meie ettepanekud ja seisukohad, mida oleme aastaid tagajärjetult esitanud, võetaks Rahandusministeeriumi poolt sisuliselt ja meie osalusel arutusele ning eelnõu leiaks sellist muutmist ja täiendamist, et oleksid kaitstud nii HLÜ-d kui nende omanikud (liikmed).</p>		
Täiendavad HLÜ-de seisukohad			
	<p>Rahandusministeeriumi ettevalmistatud hoiu-laenuühistu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (edaspidi eelnõu) looks seadusena jõustumise korral olukorra, kus hoiu-laenuühistud (edaspidi HLÜ) kui pikaajalise traditsiooniga ühistuline ettevõtlusvorm Eestis likvideeritaks, kuid eelnõuga justkui taotletav eesmärk – suunata HLÜ-d end ümber kujundama ühistupankadeks ja seeläbi tõhustada nende üle riiklikku järelevalvet – jääks täitmata. See aga tähendaks ühe senise ühistulise ettevõtlusvormi lõppu.</p> <p>Eesti hoiu-laenuühistud on varasemalt korduvalt rõhutanud, et oleme valmis konstruktiivselt kaasa rääkima HLÜ-sid puudutava regulatsiooni muutmiseks. Käesoleva kirjaga esitame oma selgitused, miks eelnõu jõustumisel seadusena kaoks Eestis üks oluline ühistuline ettevõtlusvorm, ning esitame oma konkreetset ettepanekud eelnõu sätete kohta, et tagada seaduskuulekate hoiu-laenuühistute edasikestmine ka tulevikus, tagades senisest tõhusama järelevalvemehhanismi, mida nt Rahapesu Andmehüüroo kahjuks hoolimata neile seadusega pandud kohustusest (sh RahaPTS § 72 ja 75) senini täita ei ole suutnud.</p>	Teadmiseks võetud.	
	<p><u>I Põhimõttelist laadi märkused</u></p> <p>1. Eelnõus tuleks loobuda kõigi HLÜ-te likvideerimise ideest ning hoiu-laenuühistu seaduse (edaspidi HLÜS) kehtetuks tunnistamisest.</p> <p>See, et mõne „hoiu-laenuühistuga“, mis sisuliselt pole seda kunagi olnud, on tekkinud probleeme, ei tohiks endaga kaasa tuua seda, et likvideeritakse kõik ühistuliselt finantsvaldkonnas tegutsevad ettevõtjad; analoogiat kasutades oleks see sama kui et pankrotti läinud aktsiaseltside tõttu likvideeritaks aktsiaseltsi äriühingu vormina. Praegu pakutakse eelnõuga nõ ajutisi lahendusi kuni 2029. aastani 1. jaanuarini, mil HLÜS kehtetuks tunnistatakse, kuid selle asemel tuleb luua alaline tõhusam regulatsioon, säilitades samas ettevõtlusvorm, ning tagades, et edaspidi ei oleks enam võimalik asutada HLÜ nime all äriühinguid, mille tegevus ei ole suunatud HLÜ-te ühistulise tegevuse eesmärkide täitmisele. Selles osas toetame HLÜ-te viimist Finantsinspektsiooni kontrolli alla (vt punkt 3), sätestades selleks HLÜ-te riiklikku järelevalvet ettenägeva eriregulatsiooni.</p> <p><u>Eeltoodust tulenevalt ei saa me nõustuda eelnõu § 1 punktiga 57 selles osas, millega täiendatakse HLÜS-i §-dega 47¹ (täies mahus) ja eelnõu § 1 punktiga 58, millega nähakse ette HLÜS kehtetuks tunnistamine.</u></p> <p>Isegi, kui eeldada, et finantsasutusena tegevust jätkata soovivad HLÜ-d võiksid taotleda krediitdinasutuse (ühistupanga) tegevusloa (vt selle kohta punkt 2), ei toeta</p>	Teadmiseks võetud.	

<p>ülalviidatud § 47¹ praegusel kujul seda mõtet ning selle paragrahvi jõustumine tooks kaasa HLÜ lõpetamise või pankroti enne, kui HLÜ-l avaneb võimalus jätkata krediidasutusena.</p> <p>Selgitus: kavandatud § 47¹ lg-te 2 ja 3 kohaselt ei tohi HLÜ-d pärast 2025. a 1. jaanuari vastu võtta uus liikmeid ning pärast 2026. aasta 1. jaanuari ei tohi sõlmida ka uusi hoiuse- või laenulepinguid ega seniste lepingute kehtivust pikendada. Seega:</p> <p>puudub HLÜ-l üleminekuperioodi vältel võimalus kapitali suurendada, et sellega ettevalmistada ühistupanga asutamist (sh selleks, et luua ühistupanga tegutsemiseks vajalik organisatsioon ja haldussuutlikkus), ühistupanga kui krediidasutuse tegevusloa saamise vältimatuks eelduseks on aga kapitali püsivus ja võime kapitali pidevalt kasvatada;</p> <p>HLÜ-d muudetakse ainult olemasolevate laenude sissenõudmise ühinguteks (paljude laenulepingute tähtaeg on samas kuni 10 aastat nagu näeb ette kehtiv seadus);</p> <p>teadmine kehtestatud regulatsioonist, sh asjaolust, et ühistut võib ees oodata seadusega kohustuslikuks tehtud lõpetamine või pankrot, toob kaasa nn pangajooksu ehk et senised liikmed hakkavad ühistust kapitali välja võtma ja lahkuma.</p>								
<p>HLÜ baasil ühistupanga asutamine ei ole otstarbekas ega mõeldav</p> <p>See, et Eestis ei ole senini tekkinud ühtegi ühistupanka, kuigi selline võimalus on juba aastaid ette nähtud, ei ole tingitud sellest, et keegi – sh HLÜ-d – poleks tundnud huvi ühistupanga tegemise vastu. Ühistupanga loomise ja tegevuse analüüs on alati viinud selleni, et selle asutamine ei ole mõeldav ega otstarbekas. Seega soov suunata HLÜ-d jõuga ühistupankade asutamisele ei saa tuua tulemust.</p> <p>HLÜ-d on vastavalt HLÜS-le kindlale isikute grupile (st mitte avalikkusele, vaid oma liikmetele, kes on samal ajal nii liikmed kui kliendid ja kellel sõltumata kapitaliosaluse suurusest on igal ühel üks hääl) orienteeritud ja kindla mahuga teenuseid pakkuvad äriühingud, mille reeglina puudub ambitsioon laiemas mahus ja laiemale isikute ringile (st avalikkusele) teenuste osutamiseks. Konkreetsemalt on peamised probleemsed kohad ühistupanga ja HLÜ võrdluses esitatud järgnevas tabelis:</p> <table><tr><td>Ühistupank</td><td>HLÜ</td></tr><tr><td>1. Suur teenuste maht vastavalt krediidasutuste seaduse §-le 6</td><td>Piiratud teenuste maht vastavalt HLÜS §-le 6. Selgitus: HLÜ-tel puudub ambitsioon suurema mahu teenuste osutamiseks. Seega kohustatakse seadusega HLÜ-sid edasikestmiseks looma ühistupanka koos oluliselt suurema osutatavate teenuste võimalusega (sellega kaasnevad aga suured kohustused), mille osutamist HLÜ-d ei soovi.</td></tr><tr><td>2. Teenuseid pakutakse nii liikmetele kui mitteliikmetele (st avalikkusele)</td><td>Teenuseid pakutakse üksnes liikmetele (st avalikkuselt hoiuseid ei kaasata ja laenu ei anta)</td></tr></table>	Ühistupank	HLÜ	1. Suur teenuste maht vastavalt krediidasutuste seaduse §-le 6	Piiratud teenuste maht vastavalt HLÜS §-le 6. Selgitus: HLÜ-tel puudub ambitsioon suurema mahu teenuste osutamiseks. Seega kohustatakse seadusega HLÜ-sid edasikestmiseks looma ühistupanka koos oluliselt suurema osutatavate teenuste võimalusega (sellega kaasnevad aga suured kohustused), mille osutamist HLÜ-d ei soovi.	2. Teenuseid pakutakse nii liikmetele kui mitteliikmetele (st avalikkusele)	Teenuseid pakutakse üksnes liikmetele (st avalikkuselt hoiuseid ei kaasata ja laenu ei anta)	Teadmiseks võetud.	
Ühistupank	HLÜ							
1. Suur teenuste maht vastavalt krediidasutuste seaduse §-le 6	Piiratud teenuste maht vastavalt HLÜS §-le 6. Selgitus: HLÜ-tel puudub ambitsioon suurema mahu teenuste osutamiseks. Seega kohustatakse seadusega HLÜ-sid edasikestmiseks looma ühistupanka koos oluliselt suurema osutatavate teenuste võimalusega (sellega kaasnevad aga suured kohustused), mille osutamist HLÜ-d ei soovi.							
2. Teenuseid pakutakse nii liikmetele kui mitteliikmetele (st avalikkusele)	Teenuseid pakutakse üksnes liikmetele (st avalikkuselt hoiuseid ei kaasata ja laenu ei anta)							

<p>3. Halduskoormus ja selle kandmiseks vajalik organisatsioon ja struktuur on väga mahukas (ja kulukas) ning HLÜ ümberkujundamisel on selle tagamine äärmiselt keeruline ja kulukas, mis HLÜ-te kapitali mahtu arvestades ei ole võimalik.</p>	<p>Halduskoormus ja selle kandmiseks vajalik organisatsioon ja struktuur ei pea olema suur ja kulukas.</p>		
<p>4. Teenuseid võib pakkuda üle Euroopa Liidu.</p>	<p>Teenuseid võib pakkuda üksnes Eestis.</p>		
<p>5. Ühistupanga osakapital on ühistulist tegevuspõhimõtet arvestades pidevas muutumises, mis tähendab, et ühistupank tegutseb pidevas riskis, et mingil ajahetkel ei vasta tema osakapital seaduse nõuetele ega taga usaldusnormatiivide täitmist. Seda tulenevalt asjaolust, et erinevalt aktsiaseltsist muutub ühistupanga osakapital pidevalt vastavalt liikmete lisandumisele ja liikmelisuse lõpetamisele</p>	<p>HLÜ-le kohalduvad nõuded (HLÜS) võimaldavad funktsioneerida ka pidevas muutumises oleva osakapitali tingimustes.</p>		
<p>Kokkuvõtteks: kui HLÜ-tel oleks olemas kapital, ambitsioonid ja haldussuutlikkus (organisatsioon ja struktuur) krediidasutuse asutamiseks, siis tõenäoliselt ei valiks ükski HLÜ ühistupanga asutamise võimalust, vaid asutataks krediidasutus aktsiaseltsina – pangana. Rahandusministeeriumi nägemust, et erinevad HLÜ-d saaksid koonduda ja ühiselt moodustada ühistupanga, võib võrrelda sundabeluga, mille täitumist ei pea me võimalikuks.</p>		<p>Teadmiseks võetud.</p>	
<p>HLÜ-d võib viia eraldi finantsasutuse kategooriana Finantsinspektsiooni järelevalve alla</p> <p>Alustuseks tsitaat eelnõu seletuskirjast: „Eelnõu väljatöötamisel kaaluti põhjalikult ka hoiulaenuühistute viimist Finantsinspektsiooni järelevalve alla muul kujul. Esialgses eelnõus oli ette nähtud, et kui HLÜ kaasatud hoiuste maht on üle 5 mln euro või liikmete arv on üle 3 000 liikme, siis üksnes sel juhul tuleb HLÜ-l taotleda Finantsinspektsioonilt krediidasutuse (ühistupanga) tegevusluba ja üksnes sellistele ühistutele oleks kohaldunud krediidasutuste suhtes täna kehtiv regulatsioon. /---/ Lisaks tasub märkida, et sõltuvalt panga (sh ühistupanga) suurusest on Finantsinspektsioonil ka diskretsiooniõigus – rakendada nõ leebemaid nõudeid väiksematele pankadele“.</p> <p>Leiame omalt poolt, et mõistlik oleks siin rakendada mitme kaalutud variandi kombinatsiooni. Eesti hoiu-laenuühistud on nõus, et HLÜ-d, kes soovivad jätkata HLÜ-tena, läheksid Finantsinspektsiooni kontrolli alla. Teistel oleks siis võimalus liikuda kas ühistupangaks (vt selle kohta aga eelmine punkt), jätkata tulundusühistuna või lõpetada tegevus. HLÜ-na jätkata soovivatele HLÜ-tele võiks aga ette näha järelevalvealase eriregulatsiooni, mis võtaks arvesse nende suurust võrreldes krediidasutustega (vt ülaltsiteeritud lõik). On selge, et tänased HLÜ-d isegi kogu oma turuosakaaluga ei anna välja seda, et neile võiks kohaldada kõiki krediidasutustele kohalduvaid nõudeid – ka eelnõu seletuskirja kohaselt jääb HLÜ-te kaasatud hoiuste maht alla 0,5% pankade kaasatud hoiuste mahust ning Eesti finantsturg on selgelt panganduskeskne). Küll aga oleme seda meelt, et kui</p>		<p>Teadmiseks võetud.</p>	

<p>riik peab vajalikuks HLÜ-sid täiendavalt kontrollida ja nende üle järele valvata, võiks nende jaoks ette näha eraldi regulatsiooni sellises järelevalve mahus, mis ei ulatuks krediidiastutuste tasemele, millist halduskoormust HLÜ-d ei ole võimelised kandma, arvestades nende turuosa finantsturul ja seal osutatavate teenuste osas.</p> <p>Seega pooldame eraldi HLÜ tegevusloa (see ei ole sama mis krediidiastutuse/panga tegevusloa) sisseseadmist Finantsinspeksiooni juures, kui seda hädavajalikuks peetakse, mis võimaldaks senise HLÜS muutmise järel igal HLÜ-l otsustada, kas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) taotleda ühistupanga tegevusloa (pigem ebatõenäoline); 2) jätkata tegevust senisest tõhusama järelevalve all (tõenäoline ja parim lahendus); 3) jätkata tegevust tulundusühistuna (tõenäoline); 4) lõpetada tegevus (tõenäoline). 		
<p><u>II Märkused üksikute sätete kohta</u></p> <p>Eelnõu § 1 punkt 4.</p> <p>Me ei pea sellist seaduse täpsustamist vajalikuks. Eelnõuga on kavandatud ka HLÜS § 6 täiendamine lõikega 4, mille kohaselt võib HLÜ teha § 6 lõikes 1-3 nimetatud tehinguid ja toiminguid üksnes juhul, kui need abistavad või täiendavad HLÜ osutatavaid teenuseid. See on täiesti piisav regulatsioon, võimaldamaks teatavaid kõrvaltegevusi, ning HLÜS § 3 lg 1 muudatus oleks pigem segadust tekitav. Elu on siiski dünaamiline ja arenev ka ühe või teise pakutava teenuse korraldamisel ning oluline on siinjuures just HLÜ-le omane printsiip, et teenuseid osutatakse vaid oma liikmetele, st mitte avalikkusele.</p>	Teadmiseks võetud.	
<p>Eelnõu § 1 punkt 21.</p> <p>Leiame, et nimetatud piirang HLÜ-tele on liialt range. Näiteks äriseadustiku § 164 ja § 285 võimaldavad tütarettevõtjal omandada või tagatiseks võtta emaettevõtja osasid või aktsiaid samadel tingimustel kui oma osasid või aktsiaid. Oluline on siinjuures järgida äriseadustikuga sätestatavaid piiranguid, kuid täiesti sellist võimalust ei välistata. Seetõttu teeme ettepaneku sõnastada § 1 punktiga 1 pakutav HLÜS § 17 lg 5 järgmiselt:</p> <p>„(5) Hoiu-laenuühistu tütarettevõtja võib olla hoiu-laenuühistu liikmeks tingimusel, et tütarettevõtjate kogu osalus hoiu-laenuühistus ei ületa 10% hoiu-laenuühistu osakapitalist ja hääleõigusest.“</p> <p>Sätte selline sõnastus välistab juba eos võimaluse, et HLÜ juhtkond hakkab kontrollima HLÜ tegevust läbi HLÜ-le kuuluvate tütarettevõtjate suurosaluse, mida eeldatavasti eelnõu koostamisel ongi silmas peetud. Samas ei keela see tütarettevõtjatel siiski liikmed olla, sest ka tütarettevõtjatele peaks olema avatud võimalus saada osa HLÜ osutatavatest teenustest vastavalt üldisele regulatsioonile.</p>	Arvestatud.	
<p>Eelnõu § 1 punkt 29.</p> <p>Teeme ettepaneku asendada pakutavas sättes 10 protsendi hoiuste summa nõue 5 protsendiga. Kehtivas seaduses on nimetatud protsendiks 5 ning krediidiastutuste puhul on see nõue veelgi madalam (valdavalt 0-1%). Mida suurem on selliselt kohustuslikult paigutatava kapitali nõue, seda enam kapitali võetakse teenuste osutamisest ja seeläbi mahu kasvatamisest sisuliselt välja. Juhime siinkohal tähelepanu, et eelnõu seletuskirjas on viiga – seal viidatakse, et juba kehtivas HLÜS-s on selleks määraks 10%, kuigi selleks määraks on tegelikult 5 % (vt kehtiv HLÜS § 27 lg 1 p 1).</p>	Teadmiseks võetud.	

<p>Eelnõu § 1 punkt 30.</p> <p>Teeme ettepaneku jätta senine HLÜS § 27 lg 1 p 3 muutmata ning täiendada loetelu uue punktiga (nimetame selle hetkel tinglikult punktiks 3¹) järgmises sõnastuses:</p> <p>„3¹) hoiu-laenuühistu võib omada otsest või kaudset osalust krediidasutuses või teises finantseerimisasutuses, kui sellistes ühingutes omandatud osaluse maht ei ületa kokku 20% hoiu-laenuühistu omakapitalist;“.</p> <p>Nimetatud 20% piirang peaks lahendama ühe probleemi, mida eelnõuga on püütud lahendada seoses raskustesse sattunud „hoiu-laenuühistutega“ – HLÜ-tele seatakse selge piirang finantseerimisasutustes osalusele läbi osaleva omakapitali piirangu. Näiteks Tartu Hoiulaenuühistule kuuluvad makseasutusena Ühisarveldused AS ja krediidiandjana Eesti Ühistuliising OÜ (mõlemad Finantsinspektsiooni järelevalve all) ning me ei mõista, miks Tartu Hoiu-laenuühistu tulevikus neis ühingutes enam osalust omada ei võiks, et tagada nende toel HLÜ liikmetele paremate ja laialdasemate teenuste osutamine. Samuti ei mõista me, miks ükskõik milline HLÜ selliseid HLÜ põhitegevust otseselt abistavaid ja Finantsinspektsiooni järelevalve all olevaid ühinguid omandada või asutada ei või.</p>	<p>Arvestatud.</p>	
<p>Eelnõu § 1 punkt 31.</p> <p>a) Teeme ettepaneku muuta pakutav § 27¹ lõige 2 ning esitada see järgmises sõnastuses:</p> <p>„(2) Stressiolukorra all käesoleva paragrahvi lõike 1 tähenduses mõistetakse olukorda, kus hoiu-laenuühistu on kohustatud oma liikmetele välja maksma vastavalt lepingutingimustele <u>viis protsenti</u> liikmetelt kaasatud hoiuste kogusummast 30 päeva jooksul.“.</p> <p>Sellisel oleks säte kooskõlas eeltoodud punktis 6 nimetatud muudatusettepanekuga.</p> <p>b) Mis puudutab osakapitali tagastamise nõuet, siis palume arvestada asjaoluga, et erinevalt aktsiaseltsist (näiteks krediidasutus), kus aktsionäri lahkumisega aktsiakapitali suurus ei muutu, tähendab HLÜ jaoks iga osaniku lahkumine muutust ka osakapitalis. See tähendab, et osanike suurema lahkumise korral on oht, et HLÜ ei vasta mingil ajahetkel enam temale esitatavatele nõuetele. Loomulikult ei saa sellisel juhul kõneleda ka teiste HLÜ osanike/liikmete huvide kaitsest, mida ometi eelnõuga taotletakse, sest HLÜ nõuetele mittevastavus seoses ühe hulga osanike lahkumisega seab kohe löögi alla kõik osanikud. Senisest rangemad nõuded likviidsusele seda probleemi ei lahenda.</p> <p><u>Seoses sellega teeme ettepaneku lisaks muudele kavandatavale muudatustele muuta eelnõuga ka tulundusühistuseadust (TÜS), mis on üheks aluseks ka HLÜ-te tegevusele, ning täiendada TÜS § 33 lõiget 1 teise ja kolmanda lausega järgmises sõnastuses:</u></p> <p><u>„Osamaks tagastatakse liikmele hiljemalt kolme aasta jooksul, kui põhikirjaga ei ole ette nähtud lühemat tähtaega. Juhatus võib erandkorras määrata osamaksu väljamaksmiseks eelsätetust pikema tähtaja, mis ei või olla pikem kui viis aastat, kui osamaksu tagastamine seab ohtu ühistu usaldus- ja omakapitalinormatiivide täitmise ja majandusliku jätkusuutliku tegevuse.“.</u></p> <p>Üldreeglik oleval tähtaeg kolm aastat on sellisena kooskõlas krediidasutuste seaduse § 42¹ lg-s 4 sätestatud tähtajaga, mis kehtib ühistupanga osamaksu väljamaksmise kohta.</p>	<p>Arvestatud osaliselt.</p>	

<p>Palume eelnõusse lisada sellekohane muudatus TÕS-s.</p> <p>c. Teeme ettepaneku lisada kavandatavasse §-i 27¹ lõige 7 järgmises sõnastuses:</p> <p>„(7) Hoiu-laenuühistul on õigus saada Maaelu Edendamise Sihtasutuselt ja Eesti Pangalt likviidsuslaenu tähtajaga kuni viis aastat. Hoiu-laenuühistu likviidsuslaenu põhiosa kogujääk igal ajahetkel ei või olla suurem kui 20% hoiu-laenuühistu omakapitalist eelmise majandusaasta lõpu seisuga.“.</p> <p>Krediidiasutustel on likviidsuslaenu saamine, et tagada kõigi usaldusnormatiivide täitmine, võimalik. HLÜ-d on sellisest võimalusest olnud ilma jäetud ning leiame, et sellise võimaluse puudumine ei saa kuidagi toetada HLÜ osanike/liikmete huve nende vahendite kaitsel HLÜ-s. Leiame, et esitades HLÜ-dele täiendavaid nõudeid tuleks igati toetada ka HLÜ-sid, tagamaks nende nõuete täitmine, sh võimaldada neile tähtajalist likviidsuslaenu. Oleme nimetatud ettepaneku eelnõu kohta esitanud ka varem.</p> <p>Samuti teeme ettepaneku täiendada finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse § 2 lg 1, lisades sellele p 5 järgmises sõnastuses:</p> <p>„5) hoiu-laenuühistute seaduse alusel asutatud hoiu-laenuühistutele.“</p>		
<p>Eelnõu § 1 punkt 36.</p> <p>Leiame, et praegu kavandatud regulatsioon on taas liialt HLÜ-te tegevust piirav, eriti, mis puudutab suhtlust HLÜ-ga samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate juriidiliste isikutega. Meie hinnangul ei pea eelnõu eesmärgi edasiandmiseks ja saavutamiseks kasutama vaid täielikku keelamist ja piiramist, vaid piirduda võib mõistlike piirangutega, mis aitavad ühelt poolt nii saavutada eelnõuga seatud eesmärgi kui teisalt tagada ka HLÜ-te jätkusuutlik toimimine. Tuleb tunnistada, et eelnõu seletuskirjas esitatud põhjendus nimetatud sätte sisseviimiseks kõlab natuke kummaliselt (tsiteerime, vt allajoonitud kohad):</p> <p>„Välistuse eesmärk on tagada, et HLÜ kui finantseerimisasutus, <u>mille peamine äritegevus</u> on hoiuste kaasamine ja <u>laenude väljastamine, korraldaks oma majandustegevust ise, mitte ei laenaks hoiustatud raha edasi</u>. Lisaks peaks ühistulise tegevuse eesmärk olema oma liikmete ja kogukonna huvide edendamine, <u>mitte maksta hoiuse pealt võimalikult suurt intressi</u> /---/“.</p> <p>Paraku teevad sellised selgitused nõutuks, sest tegemist on ju ikkagi äriühinguga (sh finantseerimisasutusega), milliste tegevuse põhimõtted (sh peaks hoiu-laenuühistu andma laenu ja teenima omanikele tulu) on üldteada ega vasta sellisena seletuskirjas kirjeldatule.</p> <p>Teeme ettepaneku sõnastada kavandatav § 28 lg 10 järgmiselt:</p> <p>„(10) Hoiu-laenuühistu võib anda laenu krediidiasutusele, finantseerimisasutusele ja endaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluvale juriidilisele isikule, kuid selliste laenude osakaal nende kogumis ei tohi majandusaastal ületada 20% kõigi laenude kogumahust.“</p> <p>Selline sõnastus peaks taas tagama, et HLÜ on suuteline teenindama ka kõiki oma liikmeid, mitte ainult endaga seotud isikuid (mis on eelnõu esitamise üheks põhiprobleemiks), kuid samas säilitama ka teatava vabaduse oma tegevuse korraldamisel, et edendada oma liikmete ja kogukonna huvisid, sh rahalisi huvisid.</p> <p>Eelnõu § 1 punkt 44.</p>	Arvestatud.	

<p>Võttes arvesse meie ettepaneku nr 7 alapunkt c esitatud muudatusettepanekut palume muuta kavandatava § 32¹ ning lisada sinna lõige (tinglikult lõige 2¹) järgmises sõnastuses:</p> <p>„(2¹) Lõike 2 punktides 1 või 2 nimetatud alustel kutsub juhatus erakorralise üldkoosoleku kokku siis, kui on ilmnenu, et § 27¹ lg-s 7 nimetatud likviidsuslaen ei ole olnud piisav lõike 2 punktides 1 või 2 nimetatud probleemi lahendamiseks“.</p> <p>Samuti teeme ettepaneku sõnastada § 32⁴ lg 1 nii:</p> <p>„Kui hoiu-laenuühistul on vähemalt <u>200 liiget</u>, võib hoiu-laenuühistu põhikirjaga ette näha, et üldkoosoleku pädevus antakse täielikult või osaliselt üle volinike koosolekule. Volinikud valib ja kutsub tagasi üldkoosolek.“</p> <p>HLÜ-te aastakümnete pikkune tegevuspraktika näitab, et 200 liiget on piir, millest alates tuleb kvoorumi saavutamiseks alati korraldada kordusüldkoosolek, mida ei saa pidada mõistlikuks. Seetõttu on otstarbekas lubada volinike koosolekut moodustada juba 200-liikmelistel HLÜ-tel.</p>		
<p>Eelnõu § 1 punkt 47.</p> <p>Teeme ettepaneku esitada muudetava § 36 lõiked 2 ja 5 järgmises sõnastuses:</p> <p>„(2) Hoiu-laenuühistu juhtorgani liikmeks võib olla teovõimeline füüsiline isik, kellel on laitmatu äriala maine, <u>puuduvad kehtivad karistused majandus- või rahapesualase süüteo või tahtlikult toimepandud kuriteo eest</u> ning hoiu-laenuühistu juhtorganis osalemiseks vajalik haridus, teadmised ja kutseala sobivus. Hoiu-laenuühistu juhtorgani liikme valimiseks või määramiseks on vajalik isiku kirjalik nõusolek.“</p> <p>„(5) Hoiu-laenuühistu juhatuse liige ei või tegutseda töötajana, juhtorgani liikmena ega audiitorina krediidiasutuses või teises finantseerimisasutuses, sealhulgas teises hoiulaenuühistus, <u>välja arvatud temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluvates finantseerimisasutustes</u>.“.</p> <p>Samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate ühingute juhtorganites tegutsemises puudub huvide konflikt, mida tuuakse seletuskirjas esile nimetatud muudatusettepaneku põhjendusena, ning lisaks on kuritarvitamise võimalused välistatud juba eelpool pakutud muudatuste ja piirangutega. Tartu Hoiu-laenuühistu puhul kuuluvad näiteks punktis 6 nimetatud makseasutuse ja krediidandja juhatusse Tartu Hoiu-laenuühistu juhatuse liikmed, kuid me ei näe, kuidas see võiks kahjustada HLÜ liikmete huve ja miks sellise kuuluvuse peaks keelama.</p>	<p>Arvestatud osaliselt/ selgitatud.</p>	<p>Eelnõud on täiendatud HLÜ juhtide suhtes esitatud nõuete osas.</p>
<p>12. Eelnõu § 1 punkt 48 ja järgmised.</p> <p>Meie eelnõu läbib ettepanek on jätta HLÜS regulatsioonist välja revisjonikomisjon ning anda revisjonikomisjoni funktsioonid audiitorile. HLÜ-d on nii täna kui ka eelnõu kohaselt tugevalt auditeeritud ning meie ettepanekul võiks viia ka Finantsinspektsiooni järelevalve alla. Sellega seondult on eraldi revisjonikomisjoni töö korraldamine HLÜ jaoks küll täiendav halduskoormus, kuid sisuliselt see midagi paremaks ei tee. Juba kehtiv seadus näeb ette revisjonikomisjoni ja audiitori funktsioonide peaaegu täieliku dubleerimise. Võrdluseks võib tuua, et eelnõuga tunnistatakse kehtetuks kõik ühistupanga revisjonikomisjoni puudutavad regulatsioonid, kuid väiksemate võimalustega HLÜ-te puhul mitte. Jääb selgusetuks, mis on revisjonikomisjoni regulatsiooni eesmärk ja mida see audiitorjärelevalvele juurde annab.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>	

<p>13. Eelnõu § 1 punkt 54.</p> <p>Järgnevalt kommentaarid ja ettepanekud HLÜ-sse pakutava § 41³ kohta:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Eelnõu seletuskirjast ei selgu, mida peetakse silmas kavandatava paragrahvi lõike 2 punktis 4 nimetatud andmete ja dokumentide all (andmed ja dokumendid likviidsusriski vältimise ja maandamise kohta). Kui selle all peetakse silmas HLÜ-s kehtestatud normatiivdokumente, siis nende avaldamise osas liikmetele ei ole meil vastuväiteid. b. Kavandatava paragrahvi lõike 2 punkt 6: leiame, et iga liikme sidevahendite andmete avaldamine teistele liikmetele on delikaatsete isikuandmete avaldamine ning seda ei tohiks seadus võimaldada; c. Kavandatava paragrahvi lõike 2 punkt 7: teeme ettepaneku sõnastada nimetatud punkt järgmiselt: <p>„7) teave väljastatud laenude <u>kogusumma kohta</u> viimase kuu lõpu seisuga;“</p> <p>Kindlasti ei saa ega tohi seaduse mõte olla see, et igale isikule antud laenu andmed avaldatakse teistele isikutele teadmiseks, olgugi nad ühistu liikmed. Kavandatava muudatustega tuleb tagada lisaks isikuandmete kaitsele ka HLÜ ärisaladuse kaitse, arvestades sealjuures hoiulaenuühistute iseloomuliku ülesehitusega.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>	
<p>Eelnõu § 1 punkt 57.</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Eelnõuga HLÜS-i kavandatud § 47¹ osas esitasime oma seisukoha juba käesoleva kirja punktis 1. b. Teeme ettepaneku, et kavandatava § 47² lg 1 toodud tegevused ja dokumendid peavad enne uue seaduse kehtima hakkamist asutatud HLÜ-te puhul olema uue seadusega kooskõlla viidud hiljemalt 2029. aasta 1. jaanuariks. c. Arvestades meie ettepanekut viia HLÜ-d eraldi kategooriana Finantsinspeksiooni järelevalve alla teeme ettepaneku muuta eelnõuga pakutud § 47³ tervikuna ning sõnastada see järgmiselt: <p>„§ 47³. Tegevusloa taotlemine ja tegevusloata hoiu-laenuühistute lõpetamine</p> <p>Enne käesoleva seaduse 2024. aasta 1. aprilli asutatud ja tegutsenud hoiu-laenuühistu võib alates 2029. aasta 1. jaanuarist tegutseda edasi krediidasutuse vormis, sealhulgas ühistupangana, või Finantsinspeksiooni väljastatud hoiu-laenuühistu tegevusloa alusel.</p> <p>Kui hoiu-laenuühistu ei ole krediidasutuse või hoiu-laenuühistu tegevusloa taotlust hiljemalt 2027. aasta 1. jaanuariks esitanud või Finantsinspeksioon on keeldunud talle tegevusloa andmast, peab ta olemasolevatele liikmetele hoiustamistinguste ja makseteenuste osutamise ning tarbijakrediidi väljastamise vastavalt lepingutes sätestatud tähtaegadele lõpetama, välja arvatud juhul, kui vastaval tulundusühistul on makseteenuste osutamise jaoks makseasutuse või krediidi andmise jaoks krediidiandja tegevusloa. Viimati nimetatud juhul peab hoiu-laenuühistu hiljemalt 2028. aasta 31. detsembriks oma tegevuse lõpetama või jätkama tulundusühistuna, ilma et teda käsitataks hoiu-laenuühistuna. (3) Kui hoiu-laenuühistu on tegevusloa taotluse esitanud, kuid Finantsinspeksioon ei ole 2028. aasta 31. detsembriks tegevusloa andmist või sellest keeldumist otsustanud, ei loeta hoiu-laenuühistu tegevust tegevusloata tegevuseks karistusseadustiku tähenduses.“</p>	<p>Arvestatud osaliselt.</p>	

	<p>15. Eelnõu § 3 punkt 14.</p> <p>Käesoleva kirja punktis 8 tegime mh ettepaneku täiendada TÜS regulatsiooniga osamaksu väljamaksmise pikendamiseks. Seoses sellega teeme ettepaneku muuta ka kavandatud krediitdiasutuste seaduse § 42¹ lg 4 teise lause muudatust ning esitada see järgmises sõnastuses:</p> <p>„Juhatus võib erandkorras määrata osamaksu väljamaksmiseks eelsätetstatust pikema tähtaja, mis ei või olla pikem kui viis aastat, kui osamaksu tagastamine seab ohtu ühistupanga usaldus- ja omakapitalinormatiivide täitmise ja majandusliku jätkusuutliku tegevuse.“.</p> <p>Põhimõte, et sellise otsuse peaks tegema juhatus, mitte üldkoosolek, tuleneb sellest, et juhatus on ühingu tegevuse eest vastutust kandev juhtorgan ning just juhatastele on teadaolevad asjaolud, kas osamaksu tagastamine seab ühingu majandusliku jätkusuutliku tegevuse ohtu või mitte. Arvestades nii HLÜ kui võimaliku ühistupanga liikmete arvu ei ole mõeldav, et iga sellise otsuse tegemiseks kutsutakse kokku eraldi üldkoosolek. Selliste otsuste tegemine peab jääma juhatuse kui ühingu igapäevast tegevust juhtiva ning selle eest vastutava organi pädevusse.</p>	Arvestatud/ selgitatud.	HLÜS § 19 on täiendatud lõikega 2 ¹ .
	<p>15. Eelnõu § 5.</p> <p>Oleme varemgi esitanud vastuväite sellise sätte sisseviimisele reklaamiseadusesse, seda põhjendusega, et ühele konkreetsele finantsasutuse liigile sellise piirangu sisseviimine ei ole kooskõlas võrdse kohtlemise põhimõttega, kuivõrd kõigile teistele jäetakse alles õigus hoiuseintressi määrata reklaamis kasutada. Kui aga HLÜ-d viiakse Finantsinspektsiooni järelevalve alla, nagu oleme käesolevate ettepanekutega taotlenud, kaob sellise sätte järgi vajadus sootuks.</p> <p>Seega teeme ettepaneku § 5 tervikuna eelnõust välja jätta, asendades selle ülalkirjeldatud muudatusettepanekuga tulundusühistuseadusesse.</p>	Teadmiseks võetud.	
	<p><u>III Kokkuvõtteks</u></p> <p>Eesti hoiu-laenuühistud loodavad, et ülalesitatud kommentaarid ja ettepanekud toovad esile, et me soovime olla HLÜS regulatsiooni muutmisel konstruktiivsed ning oleme suunatud sellise lahenduse leidmisele, mis ei tooks kaasa kõigi HLÜ-te hävingut. Seaduskuulekad, traditsioonilised HLÜ-d on samuti väga häiritud sellest, et HLÜ-te mainet on viimastel aastatel rikkunud mittetraditsioonilised „hoiu-laenuühistud“, kuid leiame endiselt, et traditsiooniliste HLÜ-te karistamine teiste isikute tegude eest on ebaõiglane ja põhiseaduse mõistes ka ebaproportsionaalne. Küll aga oleme igati nõus sellega, et täpsustada HLÜ-sid puudutavaid regulatsioone ning vajadusel tõhustada järelevalvet HLÜ-te üle, sh näiteks Finantsinspektsiooni järelevalve kaudu.</p>	Teadmiseks võetud.	

V kooskõlastusringi kohta koostatud märkuste tabel

Nr	Märkused	Arvestatud/mitte-arvestatud/selgitatud	RaM seisukohad
Eesti Pank			
1	Eesti Pank toetab eelnõu kiiret vastuvõtmist. Oleme korduvalt juhtinud tähelepanu sellele, et sisuliselt tegelevad hoiu-laenuühistud avalikkuselt hoiuste kaasamisega ja seetõttu tuleb nad viia finantsjärelevalve alla. Eelkõige on see vajalik klientide võrdse kohtlemise ja Eesti finantsturu läbipaistva ja usaldusväärse toimimise aspektist. Seetõttu toetame eelnõus pakutud lahendust, mille kohaselt peavad hoiuseid kaasavad hoiu-laenuühistud saama Finantsinspektsioonilt 2028.a. lõpuks ühistupanga või panga tegevusloa. Nendel hoiulaenuühistutel, kes seda ei soovi, on võimalus jätkata vastava tegevusloaga makseasutuse, krediidiandja või tavapärase tulundusühistuna ilma hoiuste kaasamise õigusega.	Teadmiseks võetud.	
2	Samuti leiame, et eelnõus väljapakutud kolmeetapilist üleminekuperioodi ei peaks enam pikendama. Seda eelkõige põhjusel, et reformikava pole hoiu-laenuühistutele uus, aastatepikkused arutelud on andnud hoiu-laenuühistutele võimaluse oma ärimudelit erinevatest aspektidest analüüsida ning võimalikeks seadusandlikeks muudatusteks juba valmistuda.	Osaliselt arvestatud/selgitatud.	Eelnõuga kavandatud üleminekuperioodi lõpptähtaeg (1. jaanuar 2029. a) jääb samaks, küll aga muudame I etapi tähtaegu. Muudatuse tulemusena ei rakendu esimesed nõuded 1. jaanuarist 2025. a, vaid kõik kolm nõuet (reklaamikeeld, uute liikmete vastuvõtmise keeld, uute ühistute asutamise keeld) hakkavad kehtima 1. juulist 2025. a.
Eesti Hoiu-laenuühistute Liit			
1	Kooskõlastamisele saadetud eelnõu on Rahandusministeeriumis menetletud juba aastaid ning iga uue rahandusministri ametisse astumise järel üritab grupp ametnikke seda (uue ministri teadmatust ära kasutades?) uuesti Vabariigi Valitsusele ja Riigikogule esitada. Nende aastate jooksul oleme esitanud palju kordi vastuargumente sellise seaduse kehtestamiseks, millega on kavas lõpetada hoiu-laenuühistute tegevus ning juurida Eestis välja väga pikaajaline ühistegevuse vorm, mis on levinud paljudes riikides (eelnõu § 1 punktis 63 kavandatud muudatused kehtivasse seadusesse). Lisaks üldistele argumentidele oleme omalt poolt mitmel korral esitanud ka konkreetseid muudatusettepanekuid kehtivasse seadusesse, kuid kõik see on jäänud tähelepanuta, sest eelnõu autorite siht on olnud selge – hävitada hoiu-laenuühistud. Senimaani on teadmata ainult eelnõu autorite tegelik motivatsioon seda teha, kuigi seda võib aimata. Ilmselgelt ei saa selleks olla üksikute „hoiu-laenuühistute“ (jutumärgid tahtlikud, sest tegemist ei ole sisuliselt olnud hoiu-laenuühistutega) maksejõuetuks muutumine, sest pankrotti on läinud lugematu hulk osühinguid ja aktsiaseltsi (sh ka panku), kuid keegi pole tulnud mõttele neid äriühinguid või finantsinstitutsioone sel põhjusel ära kaotada.	Teadmiseks võetud.	
2	Uuel kujul esitatud eelnõu on ka sel korral (nagu varemgi) läbinud mõningaid kosmeetilisi kohendusi, kuid see eelnõu põhieesmärki ei muuda. Me ei näe enam mingit mõtet kommenteerida iga üksikut muudatusettepanekut eraldi võetuna, sest eelnõu põhisiht – hävitada hoiu-laenuühistute institutsioon ja sellealane ühistegevus Eestis – ei ole muutunud ning sellest ei ole loobutud. Pigem oleme	Teadmiseks võetud/selgitatud.	Nagu on eelnõude erinevate versioonide koostamise ning viimase versiooni seletuskirjas korduvalt selgitatud, ei ole selle eesmärk ühistulise tegevuse nn hävitamine. Oleme teadlikud ja kursis sellega, et ühistulisel tegevusel on pikk ajalugu ning ühistutel on märkimisväärne arv liikmeid.

	<p>seisukohal, et eelnõu ja sellega kavandavate muudatuse maht on nii suur ainult kooskõlastavate asutuste ja seotud isikute tähelepanu kõrvale juhtimiseks, et suurendada nende töökoormust eelnõu läbitöötamisel ja üritada juhtida nende tähelepanu täiesti kõrvalistele küsimustele. Ei ole lihtsalt loogiline, miks peaks seadust, mis on kavas mõne aasta möödudes kehtetuks tunnistada, veel enne nii oluliselt muutma ja sellega muuta hoiu-laenuühistute elu veel mõne aasta jooksul keerulisemaks, tagades nende järkjärgulise hääbumise juba enne hoiu-laenuühistute seaduse kehtivuse kaotamist (eelnõu § 1 punkt 64). Või ongi see mingi sadismi erivorm?</p>		<p>Samas leiame, et sellisel kujul nagu ühistud hetkel toimetavad (ilma riikliku finantsjärelevalveta ning puuduliku liikmete poolse kontrolliga), ei saa ühistud enam sellisel kujul Eesti õigusruumis jätkata. See aga ei tähenda kuidagi, et kaoks finantsteenuste pakkumine ühistulises vormis. Seda saab edaspidi teha lihtsalt teistsugusel kujul. Täpsemalt on seda kõike selgitatud eelnõu seletuskirjas.</p> <p>Uute täiendavate nõuete kehtestamine HLÜS-s: need nõuded muutuvad tõepoolest edaspidi kehtetuks, kuid nende eesmärk on ette näha nõ ettevalmistav etapp ühistupanga või panga tegevusloa taotlemiseks. Kõik need uued nõuded on sellised, mida igal juhul täna krediidasutused täitma peavad.</p> <p>Lisaks märgime, et ühistute arv on ajas iseenesest vähenenud (mitte otseselt riigi või seadusemuudatuste tulemina). Kui 2023. aastal tegutses Eestis 21 ühistut, siis tänaseks on neid järgi jäänud 14.</p>
3	<p>Soovitame siinkohal ministril nõuda eelnõu autoritelt välja kõik varasemalt Eesti Hoiu-laenuühistute Liidu poolt eelnõu kohta saadetud kirjad, ettepanekud ja omapoolsed eelnõud ning nendega tutvuda, sest meie seisukohad on aastate jooksul väga selgelt välja toodud ning seisame kindlalt eelnõu sellisel kujul seaduseks saamise vastu.</p>	<p>Teadmiseks võetud/selgitatud.</p>	<p>Ministrile on ülevaade varasematest HLÜ-de seisukohtadest antud. Samuti on neid ettepanekuid analüüsitud ja kaalutud korduvalt ka teiste pädevate asutustega (näiteks Finantsinspeksiooniga arutati põhjalikult keskühistu mudelit rakendamise varianti).</p>
4	<p>Kui eelnõu eelmisel korral kooskõlastusringil oli, nõudis Justiitsministeerium, et eelnõu seletuskiri sisaldaks põhjalikumalt eelnõu põhiseadusele vastavuse analüüsi, sest eelnõu võib sisaldada põhiseaduse riiveid. Eelnõu seletuskirja ongi lisandunud eelnõu põhiseaduslikkuse analüüs (see koosneb enamasti küll põhiseaduse kommentaare ja Riigikohtu otsuste ümberkirjutamisest, mis sellisena ei puutu üldse konkreetse teemasse), kuid sellest nähtub tuntud tõsiasi, et eelnõu ettevalmistajatel on reeglina kiusatus tõlgendada põhiseadust just nii, et see ei segaks nende plaani, järgides küll ehk kohustust põhiseadusele vastavust analüüsida, kuid täites seda formaalselt ning jõudes alati järeldusele, et põhiseadusega vastuolu ei eksisteeri</p>	<p>Teadmiseks võetud/selgitatud.</p>	<p>Käesoleva kooskõlastusringi käigus ei esitanud Justiitsministeerium märkuseid/tähelepanekuid/ettepanekuid põhiseaduslikkuse analüüsi osas. Seega võib eeldada, et analüüs vastab seadusele ning selles on piisavalt põhjalikult ja objektiivselt selgitatud eelnõu vastavust põhiseadusele ning põhiõiguste riive lubatavust.</p>
5	<p>Meie hinnangul on eelnõu vastuolus Eesti Vabariigi põhiseaduse §-s 11 sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega: „Õigusi ja vabadusi tohib piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. Need piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust“. Nagu oleme eelnevatel aastatel korduvalt Rahandusministeeriumile selgitanud, on hoiu-laenuühistute liikmed hoiu-laenuühistute omanikud, mida ei saa võrrelda pankade hoiustajatega, kel puudub pangaga omandisuhe. Seega ei ole tegemist ka avalikkuselt hoiuste kaasamisega (neid kaasatakse oma osanikelt). Sisuliselt on tegemist sama suhtega nagu osanikul osauhingus ja aktsionäril</p>	<p>Teadmiseks võetud/selgitatud.</p>	<p>Eelnõu koostajate hinnangul ei vasta käesolev kommentaar avalikkuse kohta KAS § 4 lõigetele 2 ja 3. Lõige 2 sätestab, et avalikkuselt hoiuste kaasamiseks peetakse olukorda, kus üks osapool teeb ettepaneku raha hoiustamiseks. Lõige 3 täpsustab, et avalikkuseks peetakse eelnevalt kindlaksmääramata isikute ringi. Seega, kui HLÜ reklaamib ajalehes, veebiväljaandes või oma kontori aknal plakati peal, et vastav HLÜ pakub hoiust protsendiga X, ning HLÜ ei ole eelnevalt ära määratlenud, kellele vastavat reklaami edastatakse, ning ei</p>

	aktsiaseltsis, kuid viimaste puhul ei peeta (õigustatult) vajalikuks rangete piirangute seadmist (kuni ettevõtlusvormi hävitamiseni) osanike ja/või aktsionäride "kaitseks".		kontrolli, kes vastavat reklaami näeb või tarbib, siis on põhimõtteliselt tegemist reklaamiga kaasata avalikkuselt hoiuseid või muid tagasimakstavaid vahendeid. Reklaamil, millega antakse inimestele märku, et ettevõtja Y kaasab avalikkuselt raha ning pakub selle hoiustamist, peab eelnõu koostajate hinnangul olema lisaks informatiivsele väärtusele ka kindlustunnet andev väärtus, et ettevõtja Y tegevus on riigi poolt kontrollitud ning tal on õigus vastava teenuse osutamiseks. Vastavaid HLÜ-de reklaame ei suunata juba olemasolevatele liikmetele, vaid inimestele, kes veel ei ole HLÜ-ga liitunud. Veel enam, pangandusdirektiivi artikli 9 kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et isikutel, kes ei ole krediidasutused, ei ole õigust tegeleda avalikkuselt hoiuste kaasamisega. KAS § 13 lõige 1 sätestab, et äriühingul peab avalikkuselt raha hoiustamiseks vastuvõtmiseks või muude tagasimaksmisele kuuluvate rahaliste vahendite muul viisil kaasamiseks olema krediidasutuse tegevusluba. Selleks, et HLÜ-d saaksid jätkata hoiuste kaasamisega, luuaksegi eelnõuga panga/ühistupanga asutamise alternatiiv. Eelnõuga toetakse olukorda, mille kohaselt saaksid HLÜ-d oma tegevuse viia kooskõlla juba kehtivate ja toimivate regulatsioonidega ning osaleda hoiuste kaasamise turul võrdselt teiste krediidasutustega.
6	Põhiseaduse §-s 11 rõhutatakse muu hulgas, et piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud. Seega, põhiseaduse §-ga 11 on vastuolus iga kavandatav seadus, mille eesmärk on kunstlikult kaitsta inimest tema enda eest, kuigi ta seda kaitset ei soovi, ning võtta temalt ära vabadusi ja õigusi. Selline lähenemine ei ole demokraatlikus ühiskonnas vajalik ega tohiks olla ka lubatav. Ehk siis, kui hoiu-laenuühistu liikmeks (kaasomanikuks) on saanud inimene, kes oma vaba tahte alusel paigutab äriühingusse oma raha, on ta mõtlemisvõimelise kodanikuna selgelt teadvustanud oma tegevuse sisu, eesmärgi ja võimalikke tagajärgi; samamoodi, nagu ka aktsionärina äriühingu aktsiaid omandades.	Teadmiseks võetud/ selgitatud.	Eelnõuga kaitstakse nii HLÜ-de liikmeid (kes küll sisuliselt on rohkem tavahoiustaja kui omaniku staatuses) kui ka tagatakse läbipaistev ja aus konkurents finantsteenuste osutamisel. Sisuliselt on HLÜ täna ainuke ettevõtlusvorm finantsteenuste osutamise mõttes, mis ei vaja Finantsinspektsiooni tegevusluba ja mis ei allu riiklikule finantsjärelevalvele. Nagu nähtub nii selle eelnõu versiooni kui ka eelmiste versioonide tagasisidest, on Eesti Pank ja Finantsinspektsioon korduvalt tervitanud ja pidanud vajalikuks ideed reformida seni kehtinud HLÜS-i ning viia ühistud järelevalve alla. Seletuskirjas on pikemalt selgitatud, miks on eelnõuga ettenähtud nõuded vajalikud ja kuidas on need kooskõlas Põhiseaduse §-ga 11.
7	Lisaks eeltoodule ei loobu me ühestki oma seisukohast, mille oleme esitanud kõnealuse eelnõu kohta varasematel aastatel ja mis kõik on Rahandusministeeriumi ametnikele kättesaadavad.	Teadmiseks võetud.	

8	<p>Et eelnõu varasema menetluse käigus ei ole arvestatud meie taotlustega kaasata meid eelnõu menetlemise protsessi nagu seda näevad ette „Vabariigi Valitsuse reglemendi“ § 4 lg 2 ja Vabariigi Valitsuse kinnitatud „Kaasamise hea tava“¹ (üksikud kohtumised erinevate ministritega selleks ei kvalifitseeru), siis teeme veel kord ettepaneku kohtuda rahandusministriga ning arutada eelnõu edasise menetlemise võimalusi pärast seda, kui loobutakse hoiulaenuühistute kui institutsiooni kaotamise plaanist</p>	<p>Teadmiseks võetud/selgitatud.</p>	<p>Korduvate eelnõude koostamine ja kooskõlastusringide koostamise eesmärk on olnud kaasata kõiki puudutatud osapooli eelnõu väljatöötamisse, anda neile võimalus kaasa rääkida ning kaaluda erinevaid ideid ja ettepanekuid, mis nende voorude käigus on esitatud. Kaasamise põhituum ei seisne selles, et eelnõu koostajad peavad arvestama vaid ühe osapoolle arvamuste ja ettepanekutega ning selle põhjal eelnõu Vabariigi Valitsusele esitama, vaid vaatama kõiki esitatud ettepanekuid tervikuna ning neid seejärel kaaluma, arvestades eelnõu eesmärki, mõju ja põhiseaduspärasust. VVR § 4 lõige 2 ei kohusta eelnõu koostajad moodustama regulaarseid töögruppe või kohtumisi puudutatud osapooltega (siinkohal HLÜ-d). Samalaadset kohustust ei näe ette ka VV kaasamise hea tava.</p> <p>Samas on eelnõu koostajad eelnõu pika väljatöötamisprotsessi jooksul püüdnud HLÜ-dega korduvalt arendada efektiivset ja tulemuslikku diskussiooni. Selleks on näiteks HLÜ-dega korduvalt kohtunud (viimati 19.12.2023 koos endise rahandusministri Mart Võrklaevaga) ning mõelnud kaasa ja analüüsinud HLÜ-de keskühistu ettepanekut (HLÜ-d esitasid ettepaneku 31.01.2024. a, ministeerium esitas sellele täiendavad küsimused 01.03.2024 ning sai sellele paraku mitteammendava vastuse 28.03.2024).</p> <p>Käesoleva eelnõu viimane versioon on kokku pandud pärast mitmeid kooskõlastusi ning kõikide puudutatud osapoolte ärakuulamist ning nende ettepanekutega arvestamist nii palju, kui on võimalik ja kohane. Ministeerium jääb käesoleva eelnõu versioonis vastavate põhielementide juurde ning ei plaani loobuda eelnõu põhiideest, et juhul, kui ühistu soovib tulevikus hoiuseid kaasata, siis peab ühistu taotlema Finantsinspektsioonilt (ühistu)panga loa. See aga ei tähenda, et hoiu-laenuühistu peab oma ühistegevuse täielikult lõpetama – ta saab jätkata nõ tavalise tulundusühistu vormis (hoiuseid kaasamata).</p>
9	<p>Meeldetuletuseks: eelmine rahandusminister (sama erakondliku kuuluvusega) lubas kohtumisel hoiulaenuühistutega, et enne eelnõu järjekordset saatmist kooskõlastusringile ja sellekohast meediakampaaniat ajakirjanduses korraldatakse veel üks omavaheline kohtumine, et arutada eelnõusse tehtud muudatusi. Sellist kohtumist ei toimunud.</p>	<p>Teadmiseks võetud/selgitatud.</p>	<p>Kohtumise eelduseks oli, et HLÜ-d esitavad enda keskühistu mudeli ettepaneku, eelnõu koostajad analüüsivad seda ning kui tekib vajadus kohtumiseks, siis see ka korraldatakse. Ühistud esitasid oma ettepaneku 2024. a jaanuaris ning ministeerium vastas sellele omalt poolt 1.03.2024 küsimustega, mis käisid spetsiifiliselt ettepaneku kohta. Küsimused olid vormistatud kujul, mis lihtsustaks nende vastamist, ning süstematiseeritud</p>

			<p>sätte täpsusega. Paraku ei saanud eelnõu koostajad pea ühelegi oma küsimusele HLÜ-delt vastust, sest HLÜ-de Liidu 28.03.2024 kirjas korrutati korduvalt, et nad ei näe vajadust nendele küsimustele kirjalikult vastata ning nad on nõus küsimusi arutama reaalsel kohtumisel või töörühmades.</p> <p>Eelnõu koostajate arvates ei ole võimalik paaritunnise koosoleku jooksul saada spetsiifilistele küsimustele ammendavaid vastuseid. Et ühe või teise variandiga edasi minna, siis eeldab see ikkagi põhjalikku kirjalikku analüüsi. Ministeerium jättis HLÜ-dele oma küsimustele vastamiseks ligi kuu aega ning enamus ministeeriumi küsimustele jäeti vastamata. Seejuures ei käsitlenud HLÜ-d oma vastuses teemasid, mis on ministeeriumi jaoks kõige kriitilisema ja põhjapanevama tähtsusega nagu näiteks keskühistu ja selle järelevalve, huvide konflikt keskühistu ja selle liikmetest HLÜ-de vahel ning konfliktide ennetamine ja lahendamine, andmete väljastamise õigused keskühistu ja HLÜ liikmetele.</p>
--	--	--	---

Eestihoius hoiu-laenuühistu

1	<p>Kooskõlastamisele saadetud Eelnõu ei erine sisuliselt palju 2023. aasta septembris koostatud ja avaldatud hoiu-laenuühistu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (edaspidi kui 2023. aasta eelnõu). Eelnõu eesmärgiks on jätkuvalt 2029. aastaks kaotada hoiu-laenuühistud (edaspidi ka kui HLÜ) kui üks ettevõtlusvorm täielikult. Eelnõu koostamisel on HLÜ-de muudatusettepanekuid ainult mõnel üksikul juhul arvestatud ning üldiselt üksnes teadmiseks võetud. Ometigi ei ole Eelnõu koostajad põhjendanud ega esitanud mitte ühtegi sisulist vastust, miks ei ole Eestihoiuse ega teiste HLÜ-de muudatusettepanekuid arvestatud või mittearvestatud. Vastavalt hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 50 lg-le 2 esitatakse kooskõlastamisel arvestatud ja arvestamata jäetud märkuste ja ettepanekute kohta esitatakse asjakohased selgitused ning põhjendused. Veelgi enam, Riigikantselei poolt kinnitatud ja kodulehel avaldatud kaasamise hea tava § 6 lg-le 1 tuleb huvirühmadele anda piisavalt põhjalik tagasiside mõistliku aja jooksul. Selline sisuliste vastuste mitteesitamine on läbiv.</p> <p>Võttes arvesse Eelnõuga planeeritud muudatuste kaalu, ei ole sellisel kujul muudatusettepanekute mittearvestamise põhjendamata jätmine kooskõlas eelviidatud normidega. Sellest tulenevalt ei ole Eelnõu koostamisel lähtutud õigusloome heast tavast, ei ole kantud sisulistest põhiõiguslikest kaalutlustest ja toob kaasa konkurentsialase ebavõrdse kohtlemise.</p> <p>Siinkohal esitab Eestihoius omapoolsed seisukohad ning ettepanekud, mis on kooskõlas turupraktika ja Eesti Vabariigis kehtivate õigusaktidega ning mis arvestavad</p>	Teadmiseks võetud.	
---	--	--------------------	--

	HLÜ-de õiguste, huvide, tegevuse ja võimaldab HLÜ-del ka edaspidi oma tegevust jätkata ning teenuseid osutada. Jaotame muudatusettepanekud sama loogika alusel, mis on kavandatud muudatused, eristades, I, II ja III etappi.		
2	<p>1. Seisukohad I etapi muudatuste osas</p> <p><u>1.1. Reklaamiseaduse muudatused</u></p> <p>Eelnõu kohaselt plaanitakse Reklaamiseaduse (edaspidi RekS) §-i 29 jätkuvalt täiendada lõikega 3⁷, mille kohaselt ei tohi HLÜ reklaam sisaldada pakutava hoiuseintressi määra. Nimetatud reklaamipiirang kehtiks kuni 31. detsembrini 2028 ehk hetkeni, mil Eelnõu kohaselt peaksid HLÜ-d saama kas panga või ühistupanga tegevusloa. Eelnõu koostajad nõustuvad varasemale eelnõule esitatud seisukohaga, et HLÜ-ga liituja ei tohiks lähtuda üksnes HLÜ poolt makstavast hoiuse- või muust intressist. Samas on eelnõu koostajad Eelnõu seletuskirjas välja toonud, et Hoiu-Laenuühistute Liidu ettepanekus ei laiendata toodud hoiuseintresside reklaamimise keeldu kõikidele finantsteenustele, sest ühelt poolt ei reguleerita käesoleva eelnõuga muude finantsteenuste osutamist, ning teiselt poolt alluvad muud krediitipõhiste finantsteenuste osutajad (krediidiandjad, -vahendajad, krediitiasutused) finantsjärelevalvele, millest tulenevalt toimub pidev kontroll vastavate teenusepakujate ning nende poolt välja reklaamitud hoiuseintresside paikapidavuse üle.</p> <p>Eestihoius kordab siinkohal oma varasemat seisukohta, et eeltoodud piirang kahjustab HLÜ-sid võrreldes teiste finantssektori teenuste osutajatega, kuna RekS § 29, mis sätestab nõuded finantsteenuse reklaamile, mis on seotud finantsteenuseid pakkuvate ettevõtete teenustega, ei sea sellist piirangut ühelegi teisele finantsteenust pakkuvale ettevõtjale.</p> <p>Samuti on Eestihoius oma varasemas seisukohas 2023. aasta eelnõule pakkunud välja, et vähem koormavaks meetmeks oleks see, kui hoiuseintressi määra reklaamis tuua eraldi välja tingimus, et hoiused ei ole tagatisskeemi poolt riiklikult tagatud. Sätestades hoiu-laenuühistute reklaamile lisatingimused on võimalik ära hoida reklaamipiirangu kehtestamine ja seega hoiulaenuühistute ebavõrdne kohtlemine võrreldes teiste finantsasutustega. Asjakohane oleks seejuures seada HLÜ-de reklaamidele lisakohustusena samuti RekS § 29 lg-st 2 finantsteenuse reklaamidele tulenev kohustus sisaldada reklaamis üleskutset tutvuda tingimustega ja vajaduse korral konsulteerida asjatundjaga. Sellisel juhul on samuti tagatud avalikkuse informeeritus hoiulaenuühistute pakutavast teenusest.</p> <p>Ettepanek: Eestihoius teeb ettepaneku sõnastada RekS § 29 lg 3⁷ järgnevalt:</p> <p><i>„(3⁷) Hoiu-laenuühistute reklaam peab sisaldama märkust, et hoiu-laenuühistule ei kohaldu tagatistfondi kaitse ja käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud üleskutset.“.</i></p>	Mitte-arvestatud/selgitatud.	Ettepanekuga ei arvestata samal põhjusel, nagu selgitati HLÜ-de Liidu 5. märkuse vastuses, et KAS § 4 lõigete 2 ja 3 kohaselt võib avalikkuselt kaasata hoiuseid ainult krediitiasutus. Samale põhimõttele on viidanud ka Finantsinspeksioon oma 2. märkuses. Reklaamipiirangu vajadust on täpsemalt selgitatud eelnõu seletuskirjas.
3	<p><u>1.2. Sisseastumismaksu ja osamaksu määra muutmine</u></p> <p>Hetkel kehtiv sisseastumismaks (6 eurot) on kehtinud alates 1999. aastast. Eelnõu koostajate ettepanek tõsta</p>	Mitte-arvestatud/selgitatud.	Seletuskirjas esitatud põhjustel ei pea me põhjendatuks eelnõus ettenähtud

	<p>sisseastumismaksu tuleneb sellest, et kehtivas seaduses sisalduvad miinimummäärad ei vasta enam tegelikule turuolukorrale. Eelnevalt tulenevalt suurendatakse Eelnõu kohaselt sisseastumismaksu 40 eurole. Samuti miinimummäära tõstmisega soovitakse soosida HLÜ-de liikmeks astujate senisest suuremat aktiivsust ning tõsta nimetatud liikmeks 3 astujate huvi HLÜ tegemiste vastu ehk omavastustust. Vastavalt sellele on otsustatud tõsta osamaks 30 eurolt 50 eurole.</p> <p>Eestihoius leiab jätkuvalt, et puudub vajadus nii sisseastumis- kui ka osamaksu määrade tõstmiseks. Samuti ei pea krediitdiasutuste või -andjate kliendid maksma konto avamise või säilitamise eest tasu. Sellest tulenevalt on Eelnõuga HLÜ-dele võrreldes teiste finantsasutustega koheldud ebavõrdselt. Samuti ei ole Eelnõu koostajad tõendanud oma väidet selle kohta, et sisseastumis- ja osamakse suurendamise kaudu suureneks liikmete aktiivsus. Sellele vastupidiselt leiab Eestihoius jätkuvalt, et kõrgemad määrad on väiksemate sissetulekutega inimestele takistuseks HLÜ liikmeteks astumisel.</p> <p>Ettepanek: Eestihoius teeb alternatiivselt järgnevad ettepanekud:</p> <p>1) alternatiiv: jätta sisseastumismakse ja osamakse määr iga HLÜ enda otsustada ja a. sõnastada hoiu-laenuühistute seaduse (edaspidi kui HLÜS) § 16 lg 1 järgnevalt: „Iga hoiu-laenuühistu liikmeks astuja peab tasuma sisseastumismaksu põhikirjas ettenähtud korras ja summas. Sisseastumismaksu suuruse määrab kindlaks iga hoiu-laenuühistu.“</p> <p>b. sõnastada HLÜS § 23 lg 1 järgnevalt: „Iga hoiu-laenuühistu määrab põhikirjas kindlaks liikme osamaksu suuruse.“</p> <p>2) alternatiiv: jätta sisseastumismakse ja osamakse määr sellisele tasemele, nagu selle näeb ette kehtiv regulatsioon ning:</p> <p>a. mitte muuta HLÜS § 16 lg 1 sõnastust: „Iga hoiu-laenuühistu liikmeks astuja peab tasuma sisseastumismaksu põhikirjas ettenähtud korras ja summas, kuid mitte vähem kui 6 eurot.“</p> <p>b. mitte muuta HLÜS § 23 lg 1 sõnastust: „Hoiu-laenuühistu liikme osamaksu suurus peab olema vähemalt 30 eurot.“</p>		<p>sisseastumismaksu ja osamaksu määrasid muuta.</p>
4	<p><u>1.3. Keeld moodustada uusi HLÜ-sid alates 2025. aastast</u></p> <p>Eelnõu § 47¹ lg 1 kohaselt ei või pärast 2025. aasta 1. jaanuarit HLÜ-d, mis tegutseb tulundusühistu vormis moodustada ega teda sellisel kujul äriregistrisse kanda. Eestihoius jääb oma varasema seisukoha juurde, mille kohaselt on tegemist otseselt põhiseadusest tuleneva ettevõtlusvabadust piirava meetmega. Hoolimata sellest, et HLÜS-i muutmist on arutatud aastaid ning ka 2023. aasta eelnõus oli ette nähtud uute HLÜ-de asutamise keeld, on Eestihoiuse hinnangul taaskord antud liiga lühike etteteatamistähtaeg sellise ettevõtluskeelu kehtestamiseks. Eestihoius on jätkuvalt arvamusel, et sellise ettevõtluskeelu asemel on võimalik rakendada proportsionaalsemaid meetmeid, näiteks teha HLÜ-dele kohustuslik krediidiandja</p>	<p>Arvestatud osaliselt/selgitatud.</p>	<p>Kuivõrd eelnõu menetlus ning teine kooskõlastusring on osutunud eeldatust pikemaks, peavad eelnõu koostajad paratamatult eelnõus sätestatud tähtajad üle vaatama. Sellest tulenevalt lükatakse uute ühistute moodustamise keeldu edasi 1. juulile 2025. a, mil hakkavad kehtima nii reklaamikeeld (tähtaega samuti muudetud, varasemalt oli 1. jaanuar 2025. a) ning uute liikmete vastuvõtmise keeld. Tähtaega, mille jooksul peavad HLÜ-d oma tegevuse viima kooskõlla seaduse uue redaktsiooniga, pikendatakse 2026. aasta 1. jaanuaril 2026. aasta 1. juulini.</p>

	<p>tegevusloa taotlemine. Eelnõu koostajad ei ole esitanud ühtegi sisulist põhjendust, miks on ainsaks variandiks HLÜ-de kaotamine Eesti õigusest ning kuidas selline meede on proportsionaalne. Seejuures ei ole Eelnõu koostajad esitanud ühtegi sisulist vastust sellele, miks ei ole mõistlikum panna HLÜ-dele kohustuseks krediidiandja tegevusloa taotlemine (vt punkt 3).</p> <p>Ettepanek: Jätta Eelnõust välja § 47¹ lg 1, mille kohaselt ei või pärast 2025. aasta 1. jaanuari hoiu-laenuühistut, mis tegutseb tulundusühistu vormis moodustada ega teda sellisel kujul äriregistrisse kanda</p>		<p>Selgitamaks põhjust, miks nähakse eelnõus ette, et ühistutel on valida, kas nad hakkavad ühistupangaks (üks kolmest alternatiivist tegevuse lõpetamise ja tulundusühistuna (ilma hoiuseid kaasamata) jätkamise kõrval), selgitame, et konstruktsioon, kus HLÜ-d saaksid jätkata krediidiandjana paralleelselt koos hoiuste kaasamise võimalusega ei ole mõistlik ega õiguslikult tegelikult võimalik:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ esiteks, suure tõenäosusega oleks selline režiim vastuolus nii Eesti kui EL õigusega (täpsemalt krediitiasutuste seaduse §-ga 4 ja pangandusdirektiivi artikliga 9). ▪ teiseks, sisuliselt tekiks arbitraaz – teatud krediidiandjad, kes omavad õigust kaasata hoiuseid, tegutseksid n-ö tunduvalt leebemate nõuete alusel kui täna tegutsevad krediitiasutused. Põhimõtteliselt oleks tegemist ebaõiglase konkurentsiolekorraga. ▪ kolmandaks, krediidiandjate suhtes täna kehtiv regulatsioon (eelkõige krediidiandjate ja -vahendajate seadus) ei adresseeri kuidagi hoiustaja kaitset – seega jääb ikka alles probleem, mille pärast eelnõud üldse koostama hakati, et HLÜ-de liikmete hoiused on kaitseta.
5	<p><u>1.4. Ühistu liikme täiendavad õigused teabe saamise osas</u></p> <p>Eestihoius on tagasisides 2023. aasta eelnõule põhjendanud, miks olid kavandatud muudatusettepanekud vastuolus isikuandmete kaitse üldmäärusega (edaspidi kui IKÜM).</p> <p>Eelnõu koostajad on Eestihoiuse põhjendatud arvamuse üksnes teadmiseks võtnud ning § 41³ lg 2 on muutmata kujul Eelnõusse alles jäetud. Eestihoius jääb oma varasemalt esitatud seisukohtade juurde ega hakka neid siinkohal kordama. Kokkuvõttelikult on Eestihoius seisukohal, et käesoleval juhul ei ole Eelnõu § 41³ lg 2 p 7 Euroopa õigusega kooskõlas.</p> <p>Ettepanek: Jätta Eelnõust välja § 41³ lg 2 p 7, mille kohaselt võivad HLÜ liikmed nõuda teavet väljastatud laenude kohta laenusaaajate kaupa</p>	Arvestatud osaliselt/selgitatud.	Eelnõus on täpsustatud HLÜS § 41 ³ lõike 2 punkti 7 ning muudetud laenusaaajate kohta esitatav teave laenusaaaja tegevusala sektori põhiseks.
6	<p>2. Seisukohad II etapi muudatuste osas</p> <p><u>2.1. Keeld vastu võtta uusi liikmeid</u></p> <p>Eelnõu § 47¹ lg 2 on sisuliselt samaks jäänud võrreldes 2023. aasta eelnõuga. Eelnimetatud sätte kohaselt ei või enne 2025. aasta 1. jaanuari asutatud ja tegutsenud hoiu-laenuühistu enam uusi liikmeid pärast 2025. aasta 1. juulit vastu võtta. Eestihoius on jätkuvalt arvamusel, et sellise keelu kohaldamine toob kaasa inimeste liikumise krediitiasutuste klientideks, mis võib omakorda kaasa tuua HLÜ-de likviidsuse. Sellisel juhul võib olla raskendatud HLÜ-del tegevusloa taotlemine, olgu see siis kas ühistupanga või krediidiandja. Vastavalt eeltoodule jääb</p>	Mitte-arvestatud/selgitatud.	Eelnõu koostajad selgitavad, et seadusandlikul tasandil ei ole võimalik sätestada ühtset likvideerimisplaani, mis kohalduks kõikidele HLÜ-dele. HLÜ-de lõpetamisele kohaldatakse HLÜS § 45 lõike 2 kohaselt TÜS-is sätestatud. TÜS § 79 lõike 1 kohaselt on ühistu likvideerijateks tavalises likvideerimismenetluses juhatuse liikmed, kui põhikirjas, üldkoosoleku otsuses ja kohtumäärusega ei ole sätestatud teisiti. Seega lasub juhatusel kohustus tagada, et likvideerimine oleks läbi viidud seaduspäraselt, sh koostada likvideerimise

	<p>Eestihoius oma varasemalt esitatud seisukohtade juurde ning mitte keelata ära uute liikmete vastuvõtmist.</p> <p>Samuti palus Eestihoius enda tagasisides 2023. aasta eelnõule alternatiivselt esitada selge HLÜ-de likvideerimisplaan hiljemalt 01.01.2027, kui ülaltoodud muudatusettepanekut ei ole võimalik arvesse võtta. Eelnõu koostajad on Eestihoiuse seisukoha üksnes teadmiseks võtnud ega ei ole andnud sellele mitte ühtegi sisulist vastust. Kui kooskõlastamiseks esitatud Eelnõu sellisel kujul vastu võetaks, puuduvad HLÜ-del konkreetsed juhised, kuidas peaks toimuma nende likvideerimine.</p> <p>Ettepanek: Eestihoius teeb järgnevad ettepanekud: 1) jätta Eelnõust välja § 47¹ lg 2, mille kohaselt enne 2025. aasta 1. jaanuari asutatud ja tegutsenud hoiu-laenuühistu ei või enam uusi liikmeid pärast 2025. aasta 1. juulit vastu võtta; 2) alternatiivselt teeb Eestihoius ettepaneku Eelnõu koostajatele koostada konkreetne HLÜ-de likvideerimisplaan, mis tuleb täita enne vastava tegevusloa saamist</p>		<p>lõpparuanne TÕS § 88 lõike 1 kohaselt. Likvideerimine on iga ühistu juhtkonna ning vajadusel ka kohtu diskretsioon, millesse ei saa eelnõu koostajad käesoleva eelnõuga sekkuda.</p>
7	<p>3. Seisukohad III etapi muudatuste osas <u>3.1. III etapi muudatuste vajaduse põhjenduse puudumine</u> Eelnõu kohaselt saab tehtavad muudatused jagada kolmeks erinevaks rühmaks sõltuvalt sellest millal need rakenduvad: 1) I etapi muudatused (2025) sisaldavad uute HLÜ-de asutamise ja hoiuseintresside reklaami keeldu. Samuti antakse Eelnõu kohaselt ühistu liikmetele rohkem õigusi teabe andmise osas konkreetse HLÜ kohta, tõstetakse nii sisseastumis- kui ka osamaksu ja keelustatakse 1. juulist 2025 uute liikmete vastuvõtmine. 2) II etapi muudatustega (alates 1. jaanuar 2026) kehtestatakse HLÜ-dele rangemad nõuded ja liikmetele antakse rohkem õigusi. 3) III etapi muudatuste (2027 – 2029) kohaselt peavad HLÜ-d hiljemalt 1. jaanuariks 2027 ära otsustama, kas tegutseda edasi panga või ühistupangana ning saama hiljemalt 2028. aasta 21. detsembriks vastava tegevusloa.</p> <p>Eelnõus puudub sisuline analüüs selle kohta, miks praegusel juhul ei piisa turu korrastamise osas I ja II etapist. Sellele on varasemalt viidanud ka Õiguskantsler oma seisukohtades 2023. aasta eelnõule. Seejuures on Õiguskantsler oma varasemas seisukohas toonud välja, et eelnõu koostajad ei ole selgitanud, miks on III etapi meede vältimatult vajalik, kui seletuskirja kohaselt on selleks võimalised 21-st HLÜ-st üksnes 3. Samuti on 2023. aasta eelnõu koostajate vastus sellele üldsõnaline ega kuigi veenev (vt Märkuste tabelid lk 139). Eestihoiuse hinnangul ei ole Eelnõu koostajad andnud pädevat vastust Õiguskantsleri seisukohtadele ning Eelnõu märkuste tabelist ei tule siiani selgelt välja, miks III etapp on sellisel kujul vältimatult vajalik. Tegemist on kõige intensiivsema riivega, Eelnõu koostajate põhjendused on õiguslikult primitiivsed ja läbimõttelata, sisuline põhiõiguste riive põhjendatust osutav analüüs puudub.</p>	Mitte-arvestatud/selgitatud.	<p>Eelnõu koostajad ei nõustu seisukohaga, et põhiseaduspärasuse analüüs on puudulik, sest eelnõu on esitatud kooskõlastamiseks ka Justiitsministeeriumile, kes ei ole täheldanud puuduseid vastavas analüüsis. Selle üle, kas eelnõu koostajad vastasid piisavalt detailselt ja adekvaatselt Õiguskantsleri märkustele, saab otsustada vaid Õiguskantsler ise.</p> <p>Lisaks selgitame, et asjaolu, et seni ei ole ükski HLÜ taotlenud ühistupanga tegevusluba, ei tähenda automaatselt, et vastavat luba HLÜ-dele ei väljastata või et selle taotlemine ei kannu nõ vilja. Tegemist on küsimusega, millele vastuste saamiseks peavad HLÜ-d konsulteerima nt vastavate õigusnõustajate või ka teiste ühistutega kui on plaanis taotleda ühiselt ühistupanga/panga tegevusluba.</p> <p>Käesoleva eelnõuga ei ole seatud täiendavaid takistusi või piiranguid vastava loa taotlemiseks ja saamiseks. Hoopis vastupidi. Eelnõu koostajad on eeldanud, et nii HLÜ-de Liit kui ka liitu mittekuuluvad HLÜ-d edastaksid ministeeriumile nii eelnevate kooskõlastusringide kui käesoleva kooskõlastusringi käigus märkuseid ja ettepanekuid ühistupanga asutamise ja loa taotlemise protsessi osas. Paraku vastavaid ettepanekuid HLÜ-delt ei laekunud, mistõttu ei ole selge, kas HLÜ-dele on ühistupanga asutamise ja loa taotlemise protsess piisavalt arusaadav.</p>

	<p>Eestihoius kordab siinkohal samuti enda varasemat seisukohta, mille kohaselt ei ole Finantsinspeksioon krediitiasutuste seaduse (edaspidi KAS) alusel ühistupangana tegutsemiseks tegevusloa väljastanud seni ühelegi finantsettevõttele. Ühistupanga reeglistik on praegusel puudulik ega täida oma eesmärki. Kuigi Eelnõu sisaldab muudatusi ühistupanga regulatsioonis, nõuab see siiski veel täiendavalt põhjalikku analüüsimist ja korrigeerimist. Lisaks, nagu Eestihoius on varasemalt selgitanud, on ühistupanga tegevusloa taotlemine kulukas ning keeruline protsess, mida on võimeline läbi tegema üksikud HLÜ-d. Seda möönavad ka Eelnõu koostajad (Eelnõu lk 75).</p> <p>Eestihoius on varasemalt välja pakkunud, et krediitiasutuse tegevusloa taotlemise kohustuse asemel on võimalik rakendada vähem koormavaid alternatiive, näiteks panna HLÜ-dele kohustus vajadusel krediidiandja tegevusloa (vt punkt 3.2).</p> <p>Ettepanek: Eestihoius teeb ettepaneku tühistada III etapi sätted ja näha ette kohustus HLÜ-dele taotleda 2029. aasta 1. jaanuariks (ühistu-)panga tegevusloa (vt punkt 3.2).</p>		<p>Ilma konkreetse tagasisideta HLÜ-delt ei ole eelnõu koostajate jaoks selge, mida tuleks ühistupanga loomisel täiendavalt analüüsida ning korrigeerida. Siinkohal on ka ministeeriumil piiratud võimalused ette ennustamiseks, millised sätted võivad osutada takistuseks ühistupanga loomisel, sest eelnõu koostajad ei ole kursis (ning neil ei ole võimalustki) iga HLÜ tegevuse spetsiifikaga ning kerguste ja raskustega potentsiaalselt ühistupanga loa taotlemisel.</p> <p>Ettepaneku põhjal ei ole aru saada, kas Eestihoius soovib ühistupanga loa taotlemise kohustust või mitte.</p>
8	<p><u>3.2. Tegevusloa taotlemise kohustuslikkus</u></p> <p>Eelnõu kohaselt on HLÜ-del alates 01.01.2029. algusest kolm võimalust kuidas jätkata tegutsemist:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kui soov on kaasata jätkuvalt hoiuseid, siis võib edasi tegutseda üksnes tavalise panga või ühistupanga vormis; 2) kui soov on pakkuda makseteenuseid või tarbijatele laene, siis saab edasi tegutseda kas makseasutuse või krediidiandjana; 3) kui soov ei ole eelnimetatud finantsteenuseid osutada, võib jätkata ka tavalise tulundusühistuna. <p>Kuigi Eelnõu kohaselt on HLÜ-del võimalus jätkata 2029. aastast alates tegutsemist ka muudes vormides, valmistab Eelnõu HLÜ-sid ette üksnes edasi (ühistu-)pankadena tegutsemiseks. Näiteks on krediidiandjate ja vahendajate seaduse (edaspidi KAVS) § 54 lg 2 kohaselt minimaalne kapitalinõue krediidiandjatele 50 000 eurot. Eelnõu järgi kehtiks HLÜ-dele ajutiselt 2028. aasta 31. detsembrini osakapitali nõue 125 000 eurot. Seejuures on Eelnõu kohaselt osakapitali tõstmine „oluline ettevalmistav samm, et HLÜ oleks valmis ennast tulevikus kujundama ümber ühistupangaks“ (Eelnõu lk 28). Eestihoiuse hinnangul ei ole mõistlik ajutiselt sätestada HLÜ-dele rangemaid nõudeid, kui nad ei soovi jätkata tegutsemist (ühistu-)pangana, vaid näiteks krediidiandjana.</p> <p>Eestihoius kordab siinkohal enda 2023. aasta eelnõule antud seisukohta, mille kohaselt on krediitiasutuse tegevusloa taotlemine HLÜ-de jaoks äärmiselt kulukas ning keerukas. Krediitiasutuse asutamiskulud tänapäevaste nõuete kohaselt on vähemalt 500 000 eurot, enamik Eestis tegutsevaid krediitiasutusi on asutatud enne selliste nõuete kehtestamist ja nad on saanud oma tegevust ajapikku kohandada. Tegemist on turuosaliste ebavõrdse kohtlemisega, kus riik sunnib toimuvat ühistulist</p>	Mitte-arvestatud/selgitatud.	<p>Krediidiandja loa alternatiivi problemaatilisust on selgitatud Eestihoiuse 4. märkuse vastuses.</p>

<p>tegevusliiki kandma võrreldes konkurentidega massiivseid ühekordseid kulutusi.</p> <p>Eestihoius toob siinkohal uuesti samuti välja selle, et HLÜS-i muutmine sellisel kujul, kus lõppeesmärgiks on kaotada HLÜ-d Eesti õigusest, tekitab reaalse nn pangajooksu ohu ja seda mitte II või III etapi jõustumisel, vaid juba sellisel kujul Eelnõu vastuvõtmisel seadusena Riigikogu poolt Seadus, mis välistab senise hoiustamise viisi lähemas tulevikus tekitab kohe ebakindluse ja viib hoiustajaid massiliselt oma hoiuseid välja võtma.. Seda eelkõige selle tõttu, et Eelnõu järgi ei ole HLÜ-del tulevikus võimalik enam liikmetelt hoiuseid kaasata. HLÜ-de liikmetel ei ole huvi olla krediidiandja klient või tavalise tulundusühistu liige, kus neil pole võimalik hoiustada oma rahalisi vahendeid. Planeeritud seadusemuudatused on juba käivitanud sündmuste ahela, kus HLÜ-de liikmetel on Eelnõuga ette nähtud muudatustest tulenevalt tekkinud soov saada enda raha tagasi ja sellest tulenevalt massiliselt pöördunud HLÜ-de poole. Eelnõu jõustumisel sellisel kujul ja nn pangajooks tooks aga kaasa olukorra, kus hoiustajad ei saa õigeaegselt oma raha kätte, kuivõrd HLÜ-del on korraga vaja maksta tagasi suuremale hulgale liikmetele. See võib omakorda viia aga HLÜ-de pankrottideni. Maksejõuetuse tõttu poleks HLÜ-del samuti võimalust taotleda potentsiaalselt tulevikus (ühistu-)panga tegevusluba Finantsinspeksioonilt, mille kohustuse näeb ette Eelnõu.</p> <p>Varasemalt on Eestihoius selgitanud lahendust, et kui tegevusloa taotlemise kohustuse eesmärk on teatav turu korrastamine ja ühistulise tegevuse allutamine mingit moodi riikliku järelevalve alla, tuleb selleks kaaluda proportsionaalseid meetmeid. Olgugi, et Eelnõu koostajate põhjendused selles osas, miks ei ole Rahapesu Andmebüroo (edaspidi RAB) kohane järelevalve teostaja, on sisuliselt olematu argumentatiivse tasemega, on meie hinnangul põhjendatud iseenesest tegevuse Finantsinspeksiooni järelevalve alla toomine tõepoolest. Oleme varasemalt alternatiivina toonud kohustust taotleda vajadusel krediidiandja tegevusluba, s.o tarbijatele laenude väljastamise raames. Sellisel juhul oleks tagatud, et HLÜ-de teostab järelevalvet Finantsinspeksioon ja tõhusam kaitse HLÜ-de liikmetele / krediidiandja klientidele. Samuti oleks nimetatud protsess HLÜ-de jaoks mõistlikku rahalist ja halduskoormust tekitav, kuivõrd nõuded krediidiandjatele on võrreldes krediidiuasutustega vähem rangemad. Käesoleval hetkel ei ole Eelnõu koostajad esitanud põhjendatud vastust selle kohta, miks ei ole III etappi võimalik lahendada selliselt, et HLÜ-dele tehakse kohustuslikuks krediidiandja tegevusloa taotlemine. Seejuures leiab Eestihoius, et alternatiivselt võiks jääda HLÜ-dele võimalus taotleda soovi korral krediidiuasutuse tegevusluba. Sellisel juhul võib Eelnõu üldplaanis sellisel kujul alles jääda, kuid see nõuaks endiselt ühistupanga regulatsiooni põhjalikku analüüsi ning ümbertöötamist.</p> <p>KAVS § 6 lg 1 kohaselt hoiu-laenuühistu, kes annab või vahendab tarbijale krediiti, on krediidiandja või -vahendaja</p>		
---	--	--

<p>käesoleva seaduse tähenduses ja talle kohaldatakse käesolevas seaduses ning teistes õigusaktides krediidiandja või -vahendaja kohta sätestatud käesolevas seaduses ja hoiu-laenuühistu seaduses ettenähtud erisustega. Kehtiv KAVS ei võimalda hoiu-laenuühistutel, kes on krediidiandjad KAVS-i tähenduses, avalikkuselt hoiuseid kaasata. Kui muuta HLÜ-dele kohustuslikuks taotleda krediidiandja tegevusluba, võiks Eestihoiuse hinnangul võimaldada HLÜ-del edaspidi krediidiandjana kaasa hoiuseid. Sellest tulenevalt oleks vajalik ka KAVS-i muutmine.</p> <p>Ettepanek: Eestihoius teeb järgnevad ettepanekud:</p> <p>1) muuta Eelnõud selliselt, et hiljemalt 2027. aasta 1. jaanuariks peab HLÜ ära otsustama, kas ta jätkab oma tegevust krediidiandjana või alternatiivselt (ühistu-)pangana ja sõnastada Eelnõu § 473 lg 1 järgnevalt:</p> <p><i>„Enne 2025. aasta 1. jaanuari asutatud ja tegutsenud hoiu-laenuühistu võib alates 2029. aasta 1. jaanuarist tegutseda edasi üksnes krediidiandja vormis. Hoiu-laenuühistu võib otsustada jätkata tegevust alates 2029. aasta 1. jaanuarist krediidasutuse, sealhulgas ühistupanga vormis.</i></p> <p>2) muuta Eelnõud selliselt, et HLÜ peab olema asunud taotlema 2027. aasta alguseks vastavat tegevusluba ja sõnastada Eelnõu § 47² lg 2 järgnevalt:</p> <p><i>„Hoiu-laenuühistu, kes soovib jätkata käesoleva paragrahvi lõike 1 kohaselt tegevust krediidiandjana või krediidasutusena, esitab Finantsinspeksioonile hiljemalt 2027. aasta 1. jaanuariks vastavalt krediidiandjate ja -vahendajate seaduse kohaselt krediidiandja tegevusloa taotluse või krediidasutuste seadusele krediidasutuse tegevusloa taotluse. Kui hoiu-laenuühistu ei ole krediidiandja või krediidasutuse tegevusloa taotlust hiljemalt 2027. aasta 1. jaanuariks esitanud või Finantsinspeksioon on keeldunud talle käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud tähtjaks tegevusluba andmast, peab ta olemasolevatele liikmetele hoiustamistehingute ja makseteenuste osutamise ning tarbijakrediidi väljastamise vastavalt lepingutes sätestatud tähtaegadele lõpetama“.</i></p> <p>3) sõnastada ettepaneku punktidest 1) ja 2) tulenevalt Eelnõu § 47³ lg 4 järgnevalt;</p> <p><i>„Kui hoiu-laenuühistu on krediidiandja või krediidasutuse tegevusloa taotluse esitanud, kuid Finantsinspeksioon ei ole 2028. aasta 31. detsembriks tegevusloa andmist või sellest keeldumist otsustanud, ei loeta hoiu-laenuühistu tegevust tegevusloata tegevuseks karistusseadustiku tähenduses. Sellel juhul ei ole hoiu-laenuühistul lubatud alates 2029. aasta 1. jaanuarist kuni tegevusloa andmise või sellest keeldumise otsustamiseni uusi lepinguid käesoleva seaduse §-s 6 nimetatud teenuste osutamiseks sõlmida, enne 2029. aasta 1. jaanuari sõlmitud lepinguid nimetatud teenuste osutamiseks pikendada ega hoiu-laenuühistusse uusi liikmeid vastu võtta.“</i></p>		
--	--	--

	<p>4) sõnastada ettepaneku punktidest 1) ja 2) tulenevalt Eelnõu § 47³ lg 5 järgnevalt: „Kui hoiu-laenuühistu ei ole käesoleva paragrahvi lõike 4 kohaselt hiljemalt 2028. aasta 31. detsembriks Finantsinspeksioonile krediidiandja või krediidasutuse tegevusloa taotlust esitanud või Finantsinspeksioon on tegevusloa andmisest keeldunud ning hoiulaenuühistu tegevust tulundusühistuna ei jätkata, esitab Finantsinspeksioon kohtule nõude hoiu-laenuühistu sundlõpetamiseks. Sundlõpetamise nõue tuleb esitada hiljemalt 2029. aasta 1. märtsiks. Sundlõpetamise nõude esitamisel lähtub Finantsinspeksioon tulundusühistuseaduses ja tsiviilseadustiku üldosa seaduses sätestatust.“</p> <p>5) täiendada KAVS § 2 lg-ga 6¹ järgnevas sõnastuses: „Hoiu-laenuühistul, kes on käesoleva paragrahvi lõike 6 tähenduses krediidiandja ja kellele on Finantsinspeksiooni poolt väljastatud krediidiandja tegevusloa käesoleva seaduse alusel, on õigus avalikkuselt kaasata rahalisi vahendeid krediidasutuste seaduse § 4 tähenduses.“</p>		
9	<p>Kokkuvõte</p> <p>Võttes arvesse kõike ülaltoodut ei nõustu Eestihoius Rahandusministeeriumi Eelnõuga ning jääb enda 2023. aasta eelnõule esitatud seisukohtade juurde. Eelnõu koostajad ei ole Eelnõu koostamisel ega täiendamisel arvestanud HLÜ-de arvamusi ja ettepanekuid. Seejuures ei ole Eelnõu koostajad esitanud sisulisi põhjendusi selle kohta, miks ei arvestatud Eelnõu koostamisel HLÜ-de tagasisidega 2023. aasta eelnõule. Arvestades, et Eelnõu eesmärgiks on kaotada HLÜ-d Eesti õigust, ei vasta selline tegevus õigusloome heale tavale ning rikub oluliselt huvirühmade õigusi ning huve. Eestihoius leiab endiselt, et võimalik on rakendada vähem piiravaid meetmeid kui HLÜ-de täielik kaotamine. Eelkõige on näeb Eestihoius kõige proportsionaalsema ja mõistlikuma meetmena panna HLÜ-dele kohustuseks taotleda 2029. aasta 1. jaanuariks krediidiandja tegevusloa. Sellisel juhul on HLÜ-d allutatud finantsjärelevalve alla, kuid annab rohkematele HLÜ-dele taotleda Finantsinspeksioonilt vastavat tegevusloa</p>	Teadmiseks võetud.	
Raha Hoiu-Laenuühistu			
1	<p>Raha Hoiu-Laenuühistu TuÜ nõustub täielikult EHLÜL seisukohaga ja jääb samale arvamusele.</p> <p>Täiendavalt lisame alljärgneva.</p> <p>1) Viimasel kohtumisel hoiu-laenuühistutega pakkus hr Thomas Auväärt, et Eesti Panga esindaja on välja toonud soovitusi, et hoiu-laenuühistud asuksid „skeemitama“ ning viiksid kõik hoiused üle osakapitali. Kõigi ühistute esindajad olid sellest hämmingus, kuna selline soovitus ei ole kõlbeline. Juhime tähelepanu, et hr Thomas Auväärt on aastaid teinud väljaütlemisi ning astunud samme, et eesti inimeste seaduslik ühistegevus likvideerida. Väidetavalt kaitstakse eesti inimeste ehk ühistute osanike hoiuseid, kuid ühistute viimist pankrotti kuue kuuga seaduseelnõus ettenähtud piirangute ja regulatsioonide tagajärjel (nt reklaamikeeld, uute liikmete kaasamise keeld, ühistupanga karmid nõuded, kapitali kaasamise keeld jne) ei saa pidada osanike kaitsmiseks. Seega palume Rahandusministeeriumil läbi viia haldusmenetlus/järelevalvemenetlus ning selgitada</p>	Teadmiseks võetud/selgitatud.	Ministeeriumi siseauditi osakonna juhti on sellest ettepanekust teavitatud.

	välja, kes (nt Thomas Auväärt) on saanud rahalist või mitterahalist kasu sellise tulihingelise eestvedamise eest, mis viib järgmise kuue kuu jooksul (väike)ühistud pankrotti nagu seaduseelnõus must-valgelt on kirjas.		
2	2023. aastal hoiu-laenuühistu eelnõu ettevalmistamisel kogusid hoiu-laenuühistud oma osanikelt allkirju lõpetamiseks eelnõu ettevalmistamine, millega ühistud sisuliselt likvideeritakse/viiakse pankrotti, ning see ühispöördumine esitati Rahanduskomisjoni. Sellega näidati, et liikmed ei soovi seaduse muudatust, nad on teadlikud ühistu tegevuspõhimõtetest ega soovi ühistute likvideerimist. Seega jääb täiesti arusaamatuks, keda soovitakse selle seaduseelnõuga kaitsta. Veelgi enam, tegemist ei ole osanike vara kaitsmisega, kui 2025. aasta jooksul tuleb ühistutel pankrot välja kuulutada, kuna senist tegevust ei ole võimalik aasta ajaga tavapärase majandamisega lõpetada.	Teadmiseks võetud.	
3	3) Seadusesse lisatakse eraldi peatükk 8 ¹ , mis hakkab käsitlema hoiu-laenuühistute pankrotti (!). Seletuskirja osas „Seaduse mõjud“ (lk 67 jj) tuuakse välja, et uus seadus viib ühistud pankrotti/likvideerimiseni (toodud välja, et väiksemad ühistud on sunnitud „tegevuse lõpetama“, kuna „nõuded on nende jaoks liiga koormavad“). Millal kavatseb riik tahtlikult ja teadlikult tekitatud kahjud osanikele ja millises ulatuses? Rakendub riigivastutus.	Teadmiseks võetud/selgitatud.	Selgitame, et HLÜ-de pankrotti käsitlevad sätted ei ole lisatud eelnõusse eesmärgiga viia kõik tegutsevad ühistud pankrotini. Viimase aasta jooksul on oma tegevuse lõpetanud 7 ühistut (21 asemel tegutseb täna 14 ühistut), kusjuures käesoleva eelnõu menetlus on seni piirdunud vaid kooskõlastusringidega. Seega on ühistute arv vähenemas eelnõust mitteolenevatel põhjustel ning nende lõpetamisega seotud tegevusi on vaja seaduses täpsemalt sätestada. Pankrotisätete lisamine puudutab esiteks üksnes neid ühistuid, kus tegevuse lõpetamine toimub maksejõuetuse tõttu. Pankrott on aga hetkel kehtivas seaduses puudulikult reguleeritud ja seepärast on täiendavate sätete lisamine just hoiustajate ja muude võlausaldajate kaitseks vajalik (vt ka nt krediidiastutuste seadust selles osas).
4	4) Lisatavasse pankroti peatükki tuleb eelnõu kirjutajal lisada, et ühistute juhtorganid ei vastuta tulenevalt uue seaduse vastu võtmisest ühistu pankroti eest, kuna juhtorganitel puudub igasugune objektiivne võimalus välistada väikese ühistu pankrotti. Eelnõus on välja toodud, et § 47 ¹ lg-ga 3 nähakse ette, et 31. detsember 2025. a seisuga tuleb ühistul „sisuliselt teenuste pakkumine lõpetada“. Ühe aastaga lõpetada ühistu senine tegevus ei ole reaalselt rakendatav. Üleminekuperiood peab olema vähemalt viis aastat, et ühistu saaks tegevuse lõpetada oma tavapärase majandamise tulemusena käesoleva seaduse raames. Hoiu-laenuühistu kui finantseerimisastutuse tegevuse lõpetamine riigi poolt sunniga sisuliselt päeva pealt ning seejärel vastutuse jätmine juhatusele, on riigi poolt halvast usus käitumine ja pahatahtlik tegevus.	Teadmiseks võetud/selgitatud.	Eelnõuga ei panda HLÜ-dele kohustust viia ühistu likvideerimine läbi ühe aasta jooksul. Veel enam, HLÜ tegevuse lõpetamine on iga ühistu enda diskretsioon, sest nagu on korduvalt selgitatud, on HLÜ-del võimalus jätkata krediidiastutuse või tavalise tulundusühistuna. HLÜS § 2 lg 2 kohaselt kohaldatakse HLÜ-dele ühistute kohta sätestatud, kui HLÜS-s ise ei sätesta teisiti. HLÜS ei reguleeri juhtorgani liikme vastutust. Ühistute tegevust reguleerib TÜS, mille § 63 ¹ reguleerib ühistu juhatuse liikme vastutust. Selle lõike 2 kohaselt vastutavad ühistule tekitatud kahju eest juhatuse liikmed solidaarselt, kui kahju on tekkinud kohustuse rikkumisega. Eelnõu koostajad ei näe vajadust lisada HLÜS-i samasisuline säte, kui vastav üldnorm on TÜS-is juba olemas ning selle rakendamiseala ei ole piiratud. Samuti ei saa välistada juhtorganite võimalikku kohustuste

			rikkumist vaid seetõttu, et eelnõu võetakse vastu ning HLÜS hakkab muudetud kujul kehtima. Absoluutse vastutust välistava sätte lisamine HLÜS-i vaid seetõttu, et HLÜ-de tegevust reformitakse, oleks ebaproportsionaalne nende HLÜ-de liikmete suhtes, kelle juhtorganid küll teoreetiliselt kuid pahatahtlikult rikuvad enda seadusest tulenevaid kohustusi (ehk sel juhul oleks ebamõistlik mitte kohaldada vastutuse sätteid). Lisaks piiraks taolise normi lisamine seadusesse nii liikmete kui ka võlausaldajate nõudeõigust.
5	5) Hoiu-laenuühistu seadusest tulenevalt tekib hoiu-laenuühistu vara tema liikmete osamaksudest ja muudest maksetest, ühistu tegevusest saadavast tulust, riigi ja kohalike omavalitsuste majandusabist, annetustest ja muudest laekumistest. Hoiu-laenuühistu osakapital moodustatakse liikmete osamaksudest. See tähendab, et ühistu ei saa kaasata raha nagu krediitiasutused, kellel puuduvad vara kaasamiseks igasugused piirangud. Ühistu vara tekib üksnes tema liikmetelt saadust. Seaduseelnõuga keelustatakse 01.01.2025 reklaam ning 01.07.2025 uute liikmete vastu võtmine. See tähendab, et sisuliselt järgmise kuue kuu jooksul tekibki ühistute pankrot, kuna tegevust pole võimalik jätkata ega ühistut ühistupangaks ümber kujundada. Ühistupangaks ümber kujundamine nõuab suurel hulgal uusi rahalisi vahendid, mida käesoleva eelnõu kontekstis ei ole võimalik saavutada.	Teadmiseks võetud/selgitatud.	<p>Pankrott ehk maksejõuetus tekib üksnes juhul kui ühistu ei suuda rahuldada hoiustajate ja muude võlausaldajate nõudeid vastavate tähtaegade jooksul.</p> <p>Mitmed ühistud on hiljaaegu oma tegevuse lõpetanud nõ korrapäraselt tavalise likvideerimismenetluse käigus ehk alati ei tähenda iga lõpetamine tingimata pankrotti.</p> <p>Eelnõuga ettenähtavad rakendussätted ongi eelkõige sõnastatud lähtuvalt eesmärgist, et ühistud ei võtaks enda kanda enam täiendavaid kohustusi juhul kui nad ei soovi panga/ühistupanga tegevusluba taotleda.</p> <p>Sisuliselt sõltub iga ühistu võimalik lõpetamine tema väljastatud laenude ja kaasatud hoiuste/muude vahendite tähtaegades. Iga ühistu peab ise oma finantsseisu vastavalt planeerima, et niipalju kui võimalik maksejõuetust välistada.</p> <p>Need ühistud, kes soovivad taotleda FI-lt ühistupanga luba, peavad enne loa taotlemist vaatama üle oma ühistusisesed tegevused ja tehingud, mis mõjutavad ühistu varasid ja kohustusi.</p>
6	6) Tegemist on valeväitega, et ühistu kaasab raha avalikkuselt. Ühistu liige on ühistu osanik (osamakse 30 eurot, mis annab ühe hääle) ning hoiuste kaasamine toimub ainult ühistu osanikelt, mitte avalikkuselt. Sisuliselt luuakse seaduseelnõuga olukord, kus osanik justkui ei tohi enam ühistut finantseerida. Sellisel juhul tuleks luua võrdsed tingimused ja keelustada ka teiste äriühingute osanikel ilma Finantsinspektsiooni vastava loata oma ettevõttesse investeerimine. Kuna käesoleval ajal kehtiv hoiu-laenuühistu seadus näeb ette, et hoiuste kaasamine saab toimuda ainult liikmetelt (osanikelt), aga teiste äriühingute osanikel puuduvad igasugused piirangud enda äriühingusse laenude andmisel, siis tuleks muuta ka teisi seadusi, st sätestada, et osanik ei või äriühingusse raha paigutada, kui puudub Finantsinspektsiooni tegevusluba.	Teadmiseks võetud/selgitatud.	Vastame siinkohal 6. märkusele samamoodi, nagu vastasime eespool HLÜ-de Liidu 5. märkusele seoses „avalikkuse“ elemendiga.
Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet			
1	Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (edaspidi TTJA) on tutvunud hoiu-laenuühistu seaduse muutmise ja sellega	Teadmiseks võetud.	

	<p>seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga. TTJA tänab võimaluse eest arvamust avaldada.</p> <p>1. TTJA peab põhjendatuks ja toetab eelnõu peamist eesmärki, milleks on tagada ühistulise finantstegevuse suurem läbipaistvus. Eesmärgi saavutamiseks on eelnõuga ette nähtud muu hulgas hoiu-laenuühistu seaduse ja reklaamiseaduse seaduse muudatused.</p>		
2	<p>2. TTJA peab oluliseks avaldada arvamust tarbijakrediidi regulatsiooni kohaldamise osas hoiu-laenuühistu (HLÜ) ja tema liikme vahel sõlmitud tarbijakrediidilepingu korral.</p> <p>2.1.Käesoleva eelnõu § 1 punktiga 4 muudetakse hoiu-laenuühistu seaduse (HLÜS) § 3 lõike 1 sõnastust selliselt, et „tehingute tegemine“ oleks asendatud „finantsteenuste osutamisega“, mis peaks korrektsemalt väljendama HLÜ tegevuse põhieesmärki (s.t. oma liikmetele teenuste osutamist. Muudatuse põhjendamisel on märgitud, et kui HLÜ teeb tehingu oma liikmega, kes ei tegutse tehingu tegemisel majandus- või kutsetegevuses, siis tuleks seda HLÜ liiget nii Eesti kui ka Euroopa Liidu õiguse alusel käsitleda tarbijana, ning selle kaudu on täpsem nimetada HLÜ tegevust „teenuse osutamiseks“. Eelnevaga seoses täpsustatakse eelnõu § 1 punktiga 9 ka HLÜS §-i 6, milles täpsustatakse, et varasemate HLÜ tehingute asemel määratletakse HLÜ tegevust kui oma liikmetele finantsteenuste osutamist.</p> <p>2.2.Ülaltoodust tulenevalt jääb TTJA jaoks arusaamatuks see, miks kohaldatakse HLÜ ja tema liikme vahel sõlmitud tarbijakrediidilepingu korral tarbijakaitsealaseid sätteid ainult osaliselt.</p> <p>2.3.Nimelt, eelnõu §-ga 2 muudetakse krediidiandjate ja -vahendajate seaduse (KAVS) § 2 lõiget 6, millest tulenevalt ei kohaldata KAVS-i HLÜ-le juhul, kui mitte ühegi tema sõlmitava või vahendatava krediidilepingu krediidi kulukuse määr ei ületa krediidi andmise ajal Eesti Panga viimati avaldatud viimase kuue kuu keskmist krediidiandjate poolt eraisikutele antud tarbimislaenu kulukuse määra. See tähendab, et kui HLÜ sõlmib krediidilepingu füüsilisest isikust liikmega, kes ei tegutse tehingu tegemisel majandus- või kutsetegevuses ning lepinguga ettenähtud krediidi kulukuse määr on (kasvõi 0,1%) madalam, kui eelnõu §-ga 2 kavandatavas KAVS § 2 lõikes 6 märgitud, siis on asjaoludest lähtuvalt tegemist tarbijakrediidilepinguga, kuid tarbijakaitsealased sätted kohalduvad ainult osaliselt. Eelnõuga pannakse hoiu-laenuühistule laenu väljastamisel küll lisakohustusi seoses vastutustundliku laenamise põhimõtte järgimisega, kuid näiteks laenumaksete viibimisel tekkiva viivitusintressi ja muude lisatasude eest tarbija kaitstud ei ole.</p> <p>2.4. Täpsemalt on eelnõu § 1 punktis 36 sätestatud HLÜS § 28 täiendamine lõikega 1¹, mille kohaselt peab HLÜ füüsilisest isikust liikmele, kes taotleb laenu, mis ei seonu iseseisva majandus- või kutsetegevuse läbiviimisega, kohaldama laenu andmisel võlaõigusseaduse (VÕS) § 403¹</p>	Arvestatud/teadmiseks võetud/selgitatud.	<p>Vastame märkustele punktide haaval:</p> <p>2.1. Teadmiseks võetud.</p> <p>2.2. Teadmiseks võetud.</p> <p>2.3. Eelnõust jäetakse välja KAVS § 2 lõike 6 muudatus, kuid nähakse ette, et see kaotab kehtivuse 2028. a. 31. detsembril.</p> <p>2.4. Täiendamine eelnõus HLÜS § 28 lõike 1¹ sõnastust viidetega VÕS vastavatele §-dele.</p> <p>2.5. Teadmiseks võetud.</p>

	<p>lõikes 1, § 403³ lõigetes 1 ja 2, § 404¹ lõikes 1 ning §-des 411, 412, 414¹ ja 416 sätestatud. Arusaamatul põhjusel on kõrvale jäetud olulise mõjuga sätted, nagu näiteks VÕS § 409, mis annab tarbijale järelemõtlemisaja kestel võimaluse finantskohustuse võtmise otsusest taganeda ning VÕS § 415, mis kaitseb tarbijat ülemäärase viivise maksmise kohustuse eest. Tarbijakrediidi regulatsiooni eesmärk on kaitsta tarbijat, kui tehingu nõrgema osapoole huve ning TTJA hinnangul ei muuda asjaolu, et tarbija on HLÜ liige, teda nõ „tavatarbijaga“ võrreldes kuidagi tugevamasse positsiooni. Selle tõttu ei peaks üksnes liikmelisuse aspekt tarbijakaitse sätete kohaldumist mõjutama. Sama seisukohta on eelnõu koostajad väljendanud ka seletuskirjas: „Kuivõrd laenu taotlemisel tuleb liiget käsitleda kui tavalist tarbijat, peab taotlejale laiendama samu tarbijaõiguslikke põhimõtteid, nagu mitte liikmetest tarbijatele“ [seletuskirja p 3.1 (eelnõu § 1) p 38].</p> <p>2.5. TTJA on seisukohal, et tarbijakrediidilepingu regulatsioon peaks HLÜ ja tema liikme vahel sõlmitud tarbijakrediidilepingus kohalduma eranditult. Siinkohal tugineme ka hetkel kehtivale uuele Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2023/2225, 18. oktoober 2023, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2008/48/EÜ, mille eesmärk on saavutada tarbijakrediidi regulatsiooni suurem harmoneerimine, et tagada tarbijate ühtlane kaitsetase liidus. TTJA hinnangul ei ole käesoleva eelnõuga kavandatud kitsendused tarbijakrediidi regulatsiooni kohaldatavuse osas eelnimetatud direktiivi eesmärgiga kooskõlas.</p>		
3	Kokkuvõtvalt palub TTJA eelnõu koostajatel planeeritav eelnõu § 2 ehk KAVS-i § 2 lg 6 muudatus sellises sõnastuses tervenisti kõrvale jätta. Ühtlasi teeb TTJA ettepaneku hinnata kogu planeeritava eelnõu kooskõla direktiivi (EL) 2023/2225 eesmärkide ja sisuga.	Arvestatud/selgitatud.	Vt eelmisi selgitusi. Lisaks selgitame, et viidatud direktiiv on Eestil alles ülevõtmisel Justiitsministeeriumi poolt. Ülevõtmise tähtaeg on 2025. aasta 20. november. Kuivõrd direktiiv sisaldab mitmeid siseriiklikke valikukohti ning Rahandusministeeriumile ei ole esitatud direktiivi ülevõtmisega seotud eelnõud, ei saa me veel praegu hinnata, milliseid muudatusi toob direktiiv meie siseriiklikusse õigusesse ning seeläbi ka kooskõla käesoleva eelnõuga. Plaanime seda aga teha edaspidi kui Justiitsministeerium esitab vastava eelnõu kooskõlastamisele.
4	Lõpetuseks tänab TTJA, et arvestati TTJA varasema sõnastusettepanekuga reklaamiseaduse § 29 lõike 3 ⁷ osas (eelnõu § 6 punkt 1).	Teadmiseks võetud.	
Audiitorkogu			
1	<p>Kommentaariid audiitorkontrolli nõuete kohta</p> <p>1.1 Siseauditi või revisjoni ja audiitorkontrolli ülesannete eristamine</p> <p>§ 41 lg 4</p> <p>„§ 41 (4) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud korraldab hoiu-laenuühistu käesoleva seaduse §-s 27, § 27¹ lõikes 4, § 28 lõigetes 2–4 ja 6–11 ning §-s 28² nimetatud nõuete täitmise audiitorkontrolli (edaspidi eritöö).“</p>	Selgitatud	Suuresti on tegelikult revisjonikomisjoni ülesanded eelnõu viimases versioonis sellised (HLÜS § 39), et need kattuvad suuresti eelnõu esialgses versioonis olnud vastavuskontrolli ülesannetega. Samuti on §-s 40 ettenähtud uued teavitamiskohustused revisjonikomisjonile esitatud sellisel kujul, mis kattuvad varasemalt vastavuskontrollile ettenähtud teavitamiskohustustega.

	<p>Audiitorettevõtja kontrollib käesoleva lõike esimeses lauses nimetatud nõuete täitmist bilansipäeva seisuga.“</p> <p>Oleme audiitorkontrolli ülesannete eristamise vajalikkuse ja nõuete selguse vajaduse kohta avaldanud arvamust mitmete eelnevate HLÜ eelnõude puhul. Meil on hea meel tõdeda, et mitmeid meie ettepanekuid on arvesse võetud, kuid siiski mitte piisavalt, millest tulenevalt valitseb audiitori eritöö nõuete osas ikka ebaselgus.</p> <p>Suureks eelnõu puuduseks on asjaolu, et võrreldes 2020 koostatud eelnõuga on eelnõust eemaldatud varajasem vastavuskontrolli funktsioon, samas revisjoni ülesandeid ei ole sellest tulenevalt muudetud/täiendatud. Nimetatu ei puudutanud küll audiitori eritöö nõudeid, kuid määratles sisekontrolli vajalikkuse ja eristas sise- ja välisauditi ülesanded. Soovime sellele tähelepanu juhtida.</p>		
2	<p>1.2 Kindlustunde astme määratlemine</p> <p>Lisaks on eelnõust eemaldatud võrreldes 2023 eelnõuga § 41 lõikes 3 teine lause, mis käsitleb audiitori eritöö puhul viidet vandeaudiitori kutsetegevuse standarditele, mille alusel audiitor eritööd teostab. Juhime ka tähelepanu, et 2023 eelnõus viide standardile ISA 800 ei olnud õige. Mõistame, et tegemist on audiitorkontrolli valdkonda käsitleva spetsiifilise teemaga, mille kohta koostaja ei pruugi omada vajalikke teadmisi. Samas ei pea me õigeks nõuete selguse seisukohalt seaduses määratlemata jätmist - millal saab audiitor anda põhjendatud ja millal piiratud kindlustunnet. Kõigi audiitori eritöö ülesannete puhul ei ole võimalik põhjendatud kindlustunnet anda, seetõttu peab eelnõus audiitori eritöö puhul määratlema ka piiratud kindlustunde andmise võimaluse. Teeme ettepaneku audiitori antava kindlustunde määratlemise osas audiitori ülesanded koos üle vaadata, analüüsida ja leida sobiv lahendus.</p> <p>Juhime tähelepanu ka sellele, et eelnõule on lisatud märkuste tabel, mis sisaldab koostaja vastuseid Audiitorkogule eelmises eelnõus märgitud audiitori eritöö objektide kohta. Samas on audiitori eritöö objekt muutunud, sh on lisandunud § 28² audiitori kontrolli objektina. Lisame, et ebaõige on märkuste tabelis koostaja seisukoht, et eelnõu kontekstis hindab ta vaid lisandunud nõudeid. Eritöö määratlemiseks tuleb üle vaadata kõik audiitori ülesanded. Ka kehtivas seaduses määratletud audiitori eritöö nõuded vajavad selgust, sh audiitori antava kindlustunde aste.</p> <p>Oleme hea meelega nõus kohtuma ja aitama audiitori eritöö nõuete ja audiitori kindlustunde astme määratlemisel ja eritöö nõuete määratlemisel. Praeguse audiitori eritöö nõuete määratlemisega me nõustuda ei saa. Lisaks soovime koostajal veel kord üle vaadata meie poolt eelmiste eelnõude kohta esitatud ettepanekud, sh 03.11.2020, 13.10.2023, jt esitatud ettepanekud, mis sisaldavad meie ettepanekuid ja põhjalikke selgitusi audiitori eritöö täpsustamiseks. Lisame oma arvamusele ka näited varem esitatud ettepanekutest sisalduvatest selgitustest audiitori eritöö nõuete kohta.</p>	<p>Teadmiseks võetud/selgitatud.</p>	<p>Ilmselt on silmas peetud 2023. a. eelnõu versioonis olnud § 41 lg 4 teist lauset: „Käesoleva seaduse §-s 27 ja 28 sätestatud nõuete puhul viiakse eritöö läbi vastavalt vandeaudiitori kutsetegevuse standardile ISA 800 ja § 27.1 lõikes 4 sätestatud nõude puhul vastavalt kutsetegevuse standardile ISAE 3000 piiratud kindlustunnet andvana.“</p> <p>Märgime aga, et seaduses ei ole võimalik ammendavalt määratlema, et millise eritöö korral peab audiitor andma põhjendatud kindlustunnet ja millise eritöö korral piiratud kindlustunnet. Samas on toodud seletuskirjas vastavaid näiteid selle kohta. Lisaks on nüüd kitsendatud võrreldes eelmise eelnõu versiooniga ka eritöö ulatust. Leiame, et täpsemad eritöö läbiviimise tingimused saab sätestada rahandusministri määrusega. Selle määruse väljatöötamisse saame kaasata ka Audiitorkogu.</p>

<p>3</p>	<p>1.3 Muud täiendavad tähelepanekud Eelnõu § 28² ja § 28 lg 3 ja 4</p> <p>Nimetatud nõuete osas selgitame, et audiitorid ei saa anda ja on keelatud anda kindlust ebamäärasele kriteeriumitele nagu näiteks "kas arvesse on võetud kõiki asjaolusid", täpsustamata asjaolude lõplikku loetelu. Vandeaudiitori kutsetegevuse standardid ei luba ja seega on keelatud kindlustundena väljendada audiitori subjektiivset arvamust, kas on arvesse võetud kõiki neid asjaolusid, mida vastutav osapool suudab välja mõelda.</p> <p>Näeme, et võrreldes eelmise eelnõu versiooniga on eritöö täpsustamiseks astunud samme õiges suunas ja krediititoimik laenuanalüüsi dokumentatsiooni koostamiseks on sisustatud eelnõu §-s 28², ent kriitiliselt hinnates on õigusnormis vähemalt puudu mõistliku laenukoormuse arvutamise alused ja mõistliku laenukoormuse suuruse määratlus. Ilma nimetatuteta ei saa audiitor anda kindlustunnet (ei piiratud ega põhjendatud). § 28 lõikes 3 on vajalik viidata "kõikide asjaolude" asemel sättele, mis need asjaolud sisustab, antud juhul näiteks täpsustades §-s 28² nõuete koosseisu.</p> <p>§ 28² ei saa olla eraldiseisvaks kindlustandva audiitorkontrolli objektiks, vaid peab andma koos vajalike täiendustega raampõhimõtted ja kriteeriumid, mille suhtes §-s 28 lg-des 3 ja 4 nõudeid hinnatakse.</p>	<p>Osaliselt arvestatud/ selgitatud</p>	<p>HLÜS § 41 lõikes 4 on viited § 28 lõigetele 3 ja 4 ning §-le 28² välja jäetud.</p> <p>Märgime aga, et seaduse tasemel ei ole asjakohane hakata täpsustama mõistlikku laenukoormust – see ei saa olla standartne kõikide HLÜ-de puhul. Mõistlik laenukoormus sõltub konkreetse HLÜ-de tegevusest ja selle ulatusest, mh kellele laentakse, kui suures ulatuses, mis on tagatiseid jne.</p>
<p>4</p>	<p>Eelnõu § 41 lg 5</p> <p>„(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud eritöö tulemusi käsitlevas vandeaudiitori aruandes esitab audiitorettevõtja hoiu-laenuühistu juhatusele, nõukogule ja olemasolu korral volinikele aruande, milles avaldab arvamust käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud nõuete järgimise kohta. Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 4 nimetatud nõuete rikkumise tuvastamise korral tuleb lisada viide käesolevast seadusest tulenevale nõudele, millele hoiu-laenuühistu tegevus ei vasta, ning selgitus, milles seisneb rikkumine.“</p> <p>Lõige 1 sätestab HLÜ auditi kohustuse. Nimetatud lõigus jääb ebaselgeks teise lause sõnastuses koostaja viide lõikele 1, mille kohaselt peab audiitorettevõtja hoiu-laenuühistu raamatupidamise aastaaruande nõuete rikkumise tuvastamise korral lisama viite seadusest tulenevale nõudele, millele hoiu-laenuühistu tegevus ei vasta, ning selgituse, milles seisneb seadusest tuleneva nõude rikkumine.</p> <p>Nimetatud lõike esimese lause kohaselt tuleb esitada aruanne lõikes 4 nimetatud eritöö kohta. Loogiliselt võttes peaks ka järgnev lause käsitlema eritöö nõudeid. Sellest tulenevalt tuleb teises lauses eemaldada viide lõikele 1.</p> <p>Lisame, et raamatupidamise aastaaruande auditi läbiviimisel lähtub audiitorettevõtja vastavatest vandeaudiitori kutsetegevuse standardite nõuetest ja rahandusministeeriumi määrusega kehtestatud</p>	<p>Arvestatud/selgitatud</p>	<p>§ 41 lg 5 teisest lausest on viide lõikele 1 välja jäetud.</p> <p>Selgitame juurde, et § 41 lg 6 eesmärgiks on täpsustada audiitori poolt läbiviidavada eritöö nõudeid, mitte kehtestada täiesti uut eritöö vormi/kohustust.</p>

	<p>vandeaudiitori aruande vormidest. Eelnõu tekstist jääb aga mulje, et koostaja sooviks on kehtestada hoiu-laenuühistu raamatupidamise aruande auditi puhul audiitorettevõtjale lisaks nimetatutele veel täiendavaid nõudeid. Kui koostaja sooviks on ette näha, et audiitorettevõtja koostaks hoiu-laenuühistu poolt raamatupidamise aastaaruande ja raamatupidamise nõuete rikkumise puhul lisaks vandeaudiitori aruandele veel eraldi täpsustava aruande, lisades viited seadusest tulenevale, millele hoiu-laenuühistu tegevus ei vasta, ning selgituse, milles seisneb seadusest tuleneva nõude rikkumine, oleks tegemist lisaks auditi läbiviimisele täiendava eritööga. Eldame siiski, et viide lõikele 1 on siinkohal ekslik ja tuleks lausest välja jätta.</p>		
5	<p>Eelnõu § 41 lg 6</p> <p>„(6) Valdkonna eest vastutav minister võib kehtestada määrusega täpsemad tingimused käesoleva seaduse § 27, § 271 lõikes 4 ning § 28 lõigetes 2–4 ja 6–11 sätestatud nõuete kontrollimiseks audiitori poolt.“</p> <p>Ilmselt on koostaja mõte kehtestada delegatsiooninorm, jättes võimaluse täpsustada vajadusel audiitori eritöö nõuete sisu. Oleme ühes oma eelmises arvamuses eelnevate eelnõude kohta selgitanud, et eritöö tingimused peavad olema selged enne audiitori eritöö alustamist. Seetõttu tuleb eelnõule lisada vastavad määruse kavandid.</p>	Selgitatud	<p>Kuna tegemist on „võib“ volitusnormiga, siis ei ole hetkeseisuga otsustatud, kas määrus ka tingimata kehtestatakse. Samuti on praegu keeruline veel paika panna vastavate täpsustavate nõuete konkreetne sisu. Igal juhul kui otsustakse vastava määruse väljatöötamise kasuks, siis tehakse seda koostöös audiitoritega.</p>
6	<p>Kokkuvõtteks</p> <p>Kordame, et praeguste audiitori eritöö nõuete määratlemisega eelnõus me nõustuda ei saa. Pakume veel kord oma abi audiitori eritöö selgemate nõuete määratlemiseks ja jääme ootama koostaja ettepanekuid mõlemale poolele sobiva kohtumisaja suhtes.</p> <p>Tehnilise märkusena lisame, et eelnõu kohaselt peaks audiitor kontrollima ka § 28 lg 1.1 nõuete täitmist, samas sellist lõiget eelnõus ei sisaldu. Küll aga sisaldus 2020 aasta septembrikuu eelnõus.</p>	Arvestatud	<p>HLÜS § 28 lõike 1¹ kohase nõude täitmise kontrollimine on audiitori eritöö ülesannete alt eelnõust välja jäetud.</p>
Rahapesu Andmebüroo			
1	<p>Sisulised ettepanekud seaduse eelnõu kohta</p> <p>1. Eelnõu kohaselt on alates 2029. aasta algusest hoiu-laenuühistudel (edaspidi HLÜ) tegevusega jätkamiseks kolm võimalust:</p> <p>1) kui soov on kaasata jätkuvalt hoiuseid, siis võib edasi tegutseda üksnes tavalise panga või ühistupanga vormis;</p> <p>2) kui soov on pakkuda makseteenuseid või tarbijatele laene, siis saab edasi tegutseda kas makseasutuse või krediidiandjana;</p> <p>3) kui soov ei ole eelnimetatud finantsteenuseid osutada, võib jätkata ka tavalise tulundusühistuna või saab jätkata tulundusühistu vormis seniste lepingute teenindamist ja näiteks üksnes ettevõtluselaenude väljastamist.</p> <p>Kolmandas punktis nimetatud tegevuse osas ei ole eelnõus selgelt täpsustatud, kas selleks on jätkuvalt vaja RAB-i tegevusluba. Eelnõu seletuskirja 7. leheküljel on toodud: „Ettevõtjatele laenamine tegevusluba ei vaja ja tulundusühistu võib jätkata selle tegevusega ilma et ta omaks Finantsinspektsiooni (edaspidi FI) tegevusluba.“ Kuigi FI tegevusluba nimetatud tegevuseks ei ole vaja, oleks</p>	Arvestatud osaliselt/selgitatud.	<p>Ühistute suhtes, kes jätkavad oma tegevust tulundusühistu vormis, kuid ei osuta makseteenuseid ega väljasta tarbijakrediiti, kuid väljastavad näiteks laene ettevõtetele võivad kvalifitseeruda finantseerimisasutusteks RahaPTS-i tähenduses ja vajavad sel juhul RAB-i luba. Kuna RahaPTS § 6 lg 2 kohaselt ei ole finantseerimisasutus ammendavalt defineeritud, siis ei ole vaja vastavat lõiget täiendada eraldi uue kategooriaga. Antud tulundusühistu, kes väljastab juriidilistele isikutele püsivalt laene, võib olla käsitletav seega finantseerimisasutusena RahaPTS § 6 lg 2 punkti 11 alusel (mis omakorda viitab KAS § 5 finantseerimisasutuse mõistele). Ka täna võivad äriühingud, kes väljastavad laene üksnes juriidilistele isikutele (või ka liisinguid) kvalifitseeruda eelnimetatud finantseerimisasutuseks RahaPTS-i</p>

	RAB-i hinnangul eelnõu raames vaja täpsustada, kas RAB-i tegevusluba on tulundusühistul jätkuvalt vaja. Ning kui RAB-i tegevusluba on jätkuvalt vajalik, tuleks eelnõus täpsustada, kas olemasolev tegevusluba alaliigiga HLÜ tuleb edasiselt välja vahetada muu finantseerimisasutuse alaliigi vastu.		tähtsuses ja seepärast ei ole vajalik ette näha tulundusühistutele vastavat erikorda.
2	2. Eelnõu § 1 punkti 27 kohaselt muudetakse HLÜS § 22 lõiget 3, millega tõstetakse HLÜ-de osakapitali senine miinimummäär 21 950 eurolt 125 000 eurole. Nimetatud nõude täitmise tähtaeg on 01.01.2026, kuid eelnõus pole täpsustatud, kes hakkab selle nõude täidetust kontrollima. Kas seda kontrollib audiitor, RAB või keegi kolmas. Teeme ettepaneku see eelnõus selgelt välja tuua, sest selline osakapitali nõue kehtib ajutiselt kuni 31.12.2028, mille järel enam HLÜ vormis jätkata ei saa. Samuti juhime tähelepanu, et RAB ei ole finantsjärelevalve asutus. RAB-i ülesanne on pelgalt rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalve. Seetõttu ei ole kohane panna RAB-ile täiendavaid ülesandeid osakapitali nõude täitmise hindamiseks ja kontrollimiseks. Erinevalt varasemast (hetkel kehtivast) ei ole niivõrd suur osakapitali nõue enam pelgalt formaalsus, vaid selle eesmärk on sätestada selgemad ja suuremad tagatised. Selle täitmist tuleks aga sisuliselt kontrollida.	Teadmiseks võetud/selgitatud.	Osakapitali tõstmise kohustuse täitmist peavad kontrollima audiitor ja ühistu enda liikmed. Vastava punkti selgitusi on täiendatud eelnõu seletuskirjas.
3	3. Eelnõu § 1 punkti 49 kohaselt lisatakse HLÜS § 32 ⁵ lg 3, mille kohaselt peab HLÜ nõukogu liige olema HLÜ liige. Eelnõus ei ole täpsustatud, kas igakordsel nõukogu liikme vahetumisel/lisamisel tuleb küsida lisaks nõude täidetuse kontrollimiseks ka HLÜ liikmete nimekirja ja kes seda hakkab kontrollima. Teeme ettepaneku eelnõud vastavas osas täiendada.	Selgitatud.	Nõukogu liikme vahetumisel ei tule küsida eraldi HLÜ liikmete nimekirja. HLÜ liikmete nimekirja esitamine toimub HLÜS § 18 alusel. RAB saab vajadusel vaadata HLÜ liikmete nimekirja äriregistrist. Käesolevaga ei pea me otseselt eelnõu täiendamist selles osas vajalikuks.
4	4. Eelnõu § 1 punkti 60 kohaselt täiendatakse HLÜS §-ga 41 ⁵ , mille kohaselt on hoiulaenuühistud kohustatud esitama kuue kuu jooksul pärast majandusaasta lõppu auditeeritud majandusaasta aruande RAB-ile. Viidatud sätte puhul jääb selgusetuks, milline on RAB-i roll majandusaasta aruande saamisel, kuna RAB-i pädevuses ei ole majandusaasta aruandeid sisuliselt hinnata ega tegeleda, nagu viidatud varem, finantsjärelevalvega. Tuues võrdluseks kõrvale virtuaalväringu teenuse pakkujad, kes esitavad RAB-ile vaid auditeeritud omavahendite aruande, kuid ka nende puhul ei nõua RAB virtuaalväringu teenuse pakkujatelt majandusaasta aruande esitamist (vajadusel saab RAB selle Äriregistrist) ega hinda seda sisuliselt.	Arvestatud/selgitatud.	Eelnõust on jäetud välja HLÜ-de kohustus esitada auditeeritud majandusaasta aruanne RAB-ile.
5	5. Eelnõu § 5 punkti 1 kohaselt täiendatakse RahaPTS §-i 72 lõikega 2 ¹ , mille kohaselt peab RAB arvestama HLÜ juhtide sobivuse hindamisel hoiu-laenuühistu seaduse §-s 36 sätestatuga. Nimetatud sättes ei ole põhimõttelisi erinevusi juba praegu toimivast RAB-i praktikast, kuid teeme ettepaneku täpsustavalt välja tuua, mis on tagajärjeks, kui juhtorgani liige ei vasta HLÜS § 36 nõuetele.	Arvestatud/selgitatud.	Seletuskirjas on täpsustatud RAB-i õigusi olukorras, kus HLÜ juht ei vasta seaduses sätestatud nõuetele.
6	6. Eelnõu § 5 punkti 2 kohaselt täiendatakse RahaPTS-i §-ga 118 ⁶ , millega sätestatakse, et § 72 lõige 2 ¹ kehtib kuni 2028. aasta 31. detsembrini. Alates 2029. aastast läheb järelevalve pädevus RAB-ilt FI-le, mistõttu kaotab § 72 lõige 2 ¹ oma relevantsuse. Eelnõu seletuskirja kohaselt väheneb seetõttu RAB-i töö- ja ressursivajadus. Märkime, et meie hinnangul see RAB-i töö- ja ressursivajadust oluliselt	Arvestatud/selgitatud.	Eelnõu seletuskirja on muudetud RAB-i ajutise töökoormuse tõusu osas.

	<p>siiski ei mõjuta, kuna hetkeseisuga on RAB-i tegevusloaga HLÜ-id 13 ja siseriikliku riskihinnangu kohaselt ei ole nad kõrge riskiga, mistõttu järelevalve kohustuse vabanemisest RAB-il ressursi ei vabane. Pigem võib selline muudatus ajutiselt RAB-i töökoormust kasvatada, kuivõrd HLÜ-d peavad oma tegevuse jätkamiseks mõne teist liiki tegevusloa alusel esitama RAB-le tegevusloa muutmise taotlused ja nende menetlemine vajab ressursi. Samuti juhul, kui RAB peab hindama HLÜ-de sobivust vahepealsel perioodil, mõjutab ka see ajutiselt teatud määral RAB-i tööd, mida seletuskirjas ei ole käesoleval hetkel välja toodud.</p>		
7	<p>Lisaks teeb RAB ettepaneku järelevalve poolelt lisada HLÜ-dele täiendatud aruandluse vormi, mille eesmärk oleks koguda infot, mis on vajalik hindamiseks HLÜ-de rahapesu ja terrorismi rahastamise ning sanktsioonide riske. Järelevalve seisukohalt on sellised andmed olulise tähtsusega. Praegu peavad HLÜ-d esitama statistika mõttes teatud andmeid Eesti Pangale, kuid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seisukohalt ei ole nimetatud andmetest kuigi palju kasu.</p>	Selgitatud.	<p>Eelnõu koostajad konsulteerisid käesoleva märkuse osas täiendavalt RAB-iga, et selgitada välja täpne aruandlusvorm ning selle käigus esitatavate andmete loetelu. Eelnõu koostajate hinnangul saab täiendava aruandluse kehtestada RahaPTS § 54¹ lõike 3 alusel ehk eraldi volitusnormi HLÜ-de jaoks ei ole vaja ette näha, sest ka HLÜ-d on käsitatavad finantseerimisasutustena RahaPTS-i tähenduses (§ 6 lg 2 p 9).</p> <p>Konsultatsiooni käigus leidis RAB, et vastava vormi kehtestamine vajab pikemat analüüsi, mis hetkel eelnõu ajaraami sisse ei mahu. Seetõttu palus RAB jätta 7. märkuse arvestamata.</p> <p>Seega eelnõu koostajad kaaluvad vastavaid muudatusi koostöös RAB-ga edaspidi.</p>
8	<p>8. RAB-i rolli pärast seaduse jõustumist ei ole eelnõus piisava täpsusega reguleeritud. Nimelt ei ole arusaadav, mis saab RAB-i tegevusloast pärast 01.01.2027, kui HLÜ-d peavad olema esitanud tegevusloa taotluse FI-le. Teeme ettepaneku eelnõus selgelt välja tuua, kas senikaua kehtib jätkuvalt RAB-i tegevusluba kuni FI esitab kohtule nõude HLÜ sundlõpetamiseks.</p>	Arvestatud osaliselt/selgitatud.	<p>Muudetud on RahaPTS rakendusparagrahvi 118⁶.</p> <p>Nagu oleme esimese RAB-i märkuse juures selgitanud, võib jääda RAB-i poolt väljastatud luba kehtima nende HLÜ-de suhtes, kes jätkavad oma tegevust tulundusühistu vormis ja kes on käsitatavad finantseerimisasutusena, kuid ei oma FI luba. Juhul, kui ühistu ei ole 2028. aasta 31. detsembriks FI-d teavitanud oma otsusest jätkata tulundusühistuna, sundlõpetatakse kohtu poolt. Seega jääb sundlõpetamisele minevatele väljastatud HLÜ-de luba kehtima seni, kuni kohus on ühistu sundlõpetanud..</p>
9	<p>9. Eelnõu § 1 punkti 63 kohaselt täiendatakse HLÜS §-ga 47¹, mis sätestab hoiu-laenuühistute moodustamise ja edasise tegevuse pärast 2025. aasta 1. jaanuari jõustunud redaktsiooni:</p> <p>1) pärast 2025. aasta 1. jaanuari ei või hoiu-laenuühistut, mis tegutseb tulundusühistu vormis moodustada ega teda sellisel kujul äriregistrisse kanda.</p> <p>2) enne 2025. aasta 1. jaanuari asutatud ja tegutsenud hoiu-laenuühistu ei või enam uusi liikmeid pärast 2025. aasta 1. juulit vastu võtta.</p> <p>3) enne 2025. aasta 1. jaanuari asutatud ja tegutsenud hoiu-laenuühistu ei või alates 2026. aasta 1. jaanuarist uusi</p>	Arvestatud/selgitatud.	<p>HLÜ-d võivad üleminekuperioodil osutada makseteenuseid (kui neil on sellise tegevuse jaoks varasemalt olemas luba), väljastada juriidilistele isikutele laene, hallata olemasolevaid laene ning tegeleda valuutavahetusega. Sisuliselt on HLÜ-del lubatud jätkata kõikide varasemate tegevustega v.a. hoiuste kaasamisega ja tarbijakrediidi väljastamisega. Selgitame seda täiendavalt ka seletuskirjas.</p> <p>HLÜS-s on §-i 47³ on selles osas muudetud võrreldes varasemega veelgi täpsemaks.</p>

	<p>hoiuse- või laenulepinguid sõlmida ega olemasolevate hoiuse- või laenulepingute kehtivust pikendada.</p> <p>Eelnõu seletuskirjast ei nähtu, millega HLÜ-d võivad tegeleda perioodil 01.01.2026-31.12.2028. Teeme ettepaneku tuua seletuskirjas tegevused, mida on sellistel HLÜ-del lubatud teha eelnimetatud perioodil juhul, kui nad ei ole veel saanud FI-lt tegevusluba, aga tegutsevad jätkuvalt olemasoleva RAB tegevusloa alusel. Vastasel juhul puudub vajadus lisada HLÜ-dele vahepealseks perioodiks ka täiendavaid nõudeid.</p>		
10	<p>10. Eelnõu § 1 punkti 63 kohaselt täiendatakse HLÜS-t §-ga 47², mille lõike 1 kohaselt peab enne 2025. aasta 1. jaanuari asutatud ja tegutsenud HLÜ oma tegevuse ning dokumendid viima vastavusse käesoleva seaduse 2025. aasta 1. jaanuaril jõustunud redaktsiooni [nimetatud erinevad sätted] nõuetega hiljemalt 2026. aasta 1. jaanuariks. Eelnõust ega seletuskirjast ei nähtu, mis juhtub nende tegevusluba omavate HLÜ-dega, kes ennast 01.01.2026 kuupäevaks uute seaduses sätestatud nõuetega kooskõlla ei vii. Selles osas ei täiendata eelnõu kohaselt ka RahaPTS-i. RAB teeb ettepaneku vastavas osas eelnõud täiendada. Lisaks ei ole eelnõus ega seletuskirjas toodud, keda ja kuidas peaksid HLÜ-d enda uute nõuetega vastavusse viimisest teavitama ning milline asutus nende nõuete täidetust kontrollib. Ka eelviidatu osas tuleks eelnõud ja seletuskirja täpsustada.</p> <p>Eeltoodut arvesse võttes teeb RAB ettepaneku eelnõu sõnastust ja detailsust vastavalt esitatud ettepanekutele täpsustada ning samuti lisada täiendavad selgitused seletuskirja, mis aitaks seadusandja tahet võimalikult täpselt mõista ning hoiaks ära erinevad tõlgendamisviisid nõuete praktikas rakendamisel.</p>	Arvestatud/selgitatud.	Alates 1.01.2026 või täpsemalt 1.07.2026 uue eelnõu versiooni tähtaja kohaselt nende nõuete kontrollimisel otseselt midagi võrreldes tänasega ei muutu (s.t. sellest hetkest ei kaasne veel FI poolne järelevalve). Ehk vastavatest kohustustest kinnipidamist peavad kontrollima jätkuvalt ühistu liikmed ise, revisjonikomisjon ja audiitor. RahaPTS-s ettenähtud nõuete täitmist kontrollib jätkuvalt RAB.
Finantsinspeksioon			
1	<p>Rahandusministeerium (edaspidi RM) edastas Hoiu-laenuühistu seaduse (edaspidi HLÜS) muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (edaspidi Eelnõu) 20.09.2024 arvamuse avaldamiseks ja palus seisukohta hiljemalt 25.10.2024. Käesolevaga esitame oma seisukohad Eelnõule. Finantsinspeksiooni (edaspidi ka FI) varasem aramus Eelnõu kohta oli edastatud RM-le 03.01.2023, 20.02.2023 ja 09.10.2024.</p> <p>Tervitame Eelnõuga edasiminekut, kuna meie hinnangul vajab HLÜ-de senine õigusraamistik riigi poolset reageeringut ning seadusandluse muutmist, nende tegevus on praktikas sisuliselt samanaoline krediitiasutuse tegevusega, kuid ilma asjakohase loamenetluse, järelevalve ja kaitseta hoiustajatele. Alljärgnevalt edastame oma tähelepanekud.</p>	Teadmiseks võetud.	
2	<p><i>Hoiu-laenuühistu seaduse muutmine</i> § 1 punkt 3 1. Eelnõu § 1 punktiga 3 täiendatakse HLÜS § 2 lõikega 4 ja nähakse ette regulatsioon, kui hoiu-laenuühistu tegevus on vastuolus HLÜS §-ga 6. Teeme ettepaneku sõnastada § 1 punkt 3 järgmiselt: „(4) Kui hoiulaenuühistu tegevus on vastuolus käesoleva seaduse § 6 lõikes 1 või 5 sätestatuga, käsitatakse seda avalikkuselt hoiuste kaasamiseks</p>	Arvestatud osaliselt.	<p>Selle lause – „Ilma krediitiasutuse tegevusloata ei tohi avalikkuselt hoiuseid kaasata.“ lisamine on ebavajalik.</p> <p>Seega antud lõike ümbersõnastamisel on võetud arvesse esimest ettepanekut, kuid jäetud arvestamata täiendiga, mis puudutab keeldu kaasata avalikkuselt hoiuseid, sest</p>

	<i>krediidiasutuste seaduse § 4 lõike 3 tähenduses. Ilma krediidiasutuse tegevusloata ei tohi avalikkuselt hoiuseid kaasata. “Vastav muudatuseettepanek tagab suurema selguse osas, et avalikkuselt ei tohi hoiuseid kaasata, kui selleks ei ole krediidiasutuse tegevusluba. Vastupidine olukord on karistatav KarS § 372 alusel.</i>		KAS § 4 lõige 1 juba piiritleb hoiuste kaasamise õigust krediidiasutustega. Taolise lause lisamine lõikesse 4 oleks sisuliselt KAS-i dubleerimine, mis ei loo lisandväärtust.
3	<p>§ 1 punktid 17-25</p> <p>2. Eelnõuga muudetakse HLÜS § 17-18 sätteid ja kaotatakse senine „territoriaalsuse põhimõtte“ raamistik. Selline muudatus viib HLÜ-d veelgi lähemale krediidiasutustele (EL õiguse rikkumisele) ja suurendab neid riske märgatavalt, mis eesmärkidest tulenevalt käesolevat Eelnõud üldse koostama asuti. Eeltoodust tulenevalt ei poolde selliseid leevendusi seadusandluse tasandil HLÜ-dele.</p>	Mitte-arvestatud/selgitatud.	Territoriaalsuse põhimõte on minetanud enda väärtuse, sest kehtiv seadus lubab erinevaid tõlgendusviise ja tõenäoliselt ei peeta praktikas sellest põhimõttest enam otseselt kinni (s.t. kus HLÜ tegutseb üksnes konkreetse KOVi piirkonnas).
4	<p>§ 1 punktid 32 ja 37</p> <p>3. Eelnõu § 1 punkti 32 kohaselt täiendatakse HLÜS §-i 27 lõiget 1 punktiga 3¹ järgmises sõnastuses: „hoiulaenuühistul on keelatud omada üle 20-protsendilist otsest või kaudset osalust krediidiasutuses või teises finantseerimisasutuses, välja arvatud ühistupangas, krediidiandjas, krediidivahendajas ja makseasutuses;“.</p> <p>Eelnõu seletuskirja lk 29 punkti 32 kohaselt: „Muudatuse eesmärk on vähendada oma võimalikke huvide konflikte ja seda, et HLÜ ei kalduks oma põhitegevusest liialt kõrvale (s.t. hakates omama tütardest finantsasutusi). Siiski on võrreldes varasema eelnõu versiooniga tehtud leevendus, mille kohaselt võib HLÜ omada tütrest makseasutust, krediidiandjat või krediidivahendajat (varasemalt oli selline erand juba ühistupanga suhtes).“</p> <p>Seletuskirja lk 32 punkti 37 kohaselt: „Muudetakse § 28 lõiget 7, millega lisatakse lõikesse teine lause. Lisatud teine lause on tingitud sellest, et mitmed tegutsevad HLÜ-d kasutavad tütarettevõtjaid või muul moel seotud isikuid, kellele HLÜ laenab edasi üsna olulise osa hoiustest ning kes omakorda tegutsevad laenuandmise või –vahendamise majandustegevuses, mis tihtipeale annavad omakorda kõrge intressiga tarbimislaene. Eelnõuga ei soovita täielikult keelustada tütarettevõtjate tegevust (kuivõrd tütarettevõtjate kasutamine võib olla vajalik majandustegevuse jaoks ja riskide hajutamiseks), küll aga peaks HLÜ valdavas osas ise tegelema laenude andmisega, mitte olema juriidiline keha, millel on õigus hoiuseid kaasata ning vahendada kaasatud rahalisi vahendeid muudele laenuandjatele.“</p> <p>Kuivõrd Eelnõu üheks eesmärgiks on vähendada võimalikke huvide konflikte ning piirata hoiulaenuühistute (edaspidi HLÜ) poolt selliste tütarettevõtjate kasutamist, kellele HLÜ laenab edasi olulise osa hoiustest ning kes omakorda tegutsevad laenuandmise või –vahendamise majandustegevuses, on küsitav, millisel põhjusel on otsustatud võrreldes Eelnõu varasema versiooniga ette näha leevendus, mille kohaselt võib HLÜ omada olulist osalust tütarühingust makseasutuses, krediidiandjas või -vahendajas.</p>	Mitte-arvestatud/selgitatud.	Varasem eelnõu versioon oli siiski selliste omandamiste osas liialt piirav ning ebaproportsionaalne.

	<p>Pooldame Eelnõu varasemat sõnastust, mille kohaselt on HLÜ-l keelatud osaleda osanikuna täisühingus, täisosanikuna usaldusühingus või omada üle kümneprotsendilist otsest või kaudset osalust krediidasutuses või teises finantseerimisasutuses, välja arvatud ühistupangas.</p>		
5	<p>§ 1 punktid 36 ja 41</p> <p>4. Eelnõu § 1 punkti 36 kohaselt täiendatakse HLÜS §-i 28 lõikega 1¹ järgmises sõnastuses: „Laenu andmisel peab hoiu-laenuühistu järgima oma sisekorras ning käesoleva seaduse §-s 28¹ sätestatud krediidivõimelisuse hindamise ja piisavate selgituste ja teabe esitamise korda ning muid vastutustundliku laenamise nõudeid. Füüsilisest isikust liikmele, kes taotleb laenu, mis ei seondu iseseisva majandus- või kutsetegevuse läbiviimisega, kohaldatakse laenu andmisel võlaõigusseaduse § 403¹ lõikes 1, § 403³ lõigetes 1 ja 2, § 404¹ lõikes 1 ning §-des 411, 412, 414 ja 416 sätestatud.“</p> <p>Eelnõu § 1 punkti 41 kohaselt täiendatakse HLÜS-i §-ga 28¹ (Liikme krediidivõimelisuse hindamine).</p> <p>Selgitame, et juriidilise isiku ja tarbija krediidivõimelisuse hindamine ei ole samaväärsed, alustades sellest, et üks on väga ulatuslikult reguleeritud (mh KAVS-is) ning teine mitte. Samuti on krediidivõimelisuse hindamise läbiviimiseks kasutatavad andmed erinevad, mistõttu on sama regulatsiooni kohaldamine füüsilistele ning juriidilistele isikutele problemaatiline.</p> <p>Kui eesmärgiks on kohelda HLÜ-sid samaväärselt krediidasutustega, siis hoiab ka Euroopa Pangandusjärelevalve Asutus eraldi tarbijate krediidivõimelisuse hindamise ja juriidilistele isikute krediidivõimelisuse hindamise.</p> <p>FI hinnangul tuleks HLÜ-dele füüsilisest isikust liikmele laenamisel kohaldada samalaadseid krediidivõimelisuse hindamise sätteid ja vastutustundliku laenamise põhimõtet, mida kohaldatakse teistele tarbijakrediiti väljastavatele finantsasutustele. See tagab õigusselguse, ühetaolise kohtlemise ning võimaldab HLÜ-del, kes soovivad tulevikus saada ühistupangaks tutvuda ja harjuda nõuetega, mis kohalduvad kogu tarbijakrediiditurule. Seejuures ei koorma eeltoodu HLÜ-sid rohkem, kui Eelnõu § 1 punktis 36 väljatoodud nõuded. Sätete analoogiat on nentinud ka RM Eelnõu seletuskirja lk 32 punktis 1, mille kohaselt on lisatav säte analoogne KAS § 83 lõikes 3¹ sätestatuga, mille kohaselt peab krediidasutus kohaldama tarbijale laenu andmisel viidatud KAVS-i sätteid.</p> <p>Sellest tulenevalt teeme ettepaneku muuta Eelnõu § 28 lõike 1¹ sõnastust analoogselt KAS § 83 lõikele 3¹ järgmiselt: „Füüsilisest isikust liikmele, kes ei tegutse oma majandus- ja kutsetegevuses, laenu andmisel peab hoiu-laenuühistu järgima hoiu-laenuühistu sise-eeskirjas ning krediidiandjate ja - vahendajate seaduse §-des 47–53¹ sätestatud krediidivõimelisuse hindamise, tarbijale</p>	<p>Osaliselt arvestatud/selgitatud</p>	<p>Leiame, et ei ole mõistlik viidata täies ulatuses KAVS-s sätestatud vastutustundliku laenamise normidele. Antud juhul tuleb siiski arvestada HLÜ-de eripäradega krediidi väljastamisel ja seepärast on säilitatud eelnõus §-d 28¹ ja 28², küll on neid mõnevõrra muudetud ja viidud nõ lähedasemaks KAVSi sõnastusele.</p>

	<p><i>piisavate selgituste ja teabe esitamise korda ning muid vastutustundliku laenamise nõudeid. Samuti kohaldatakse füüsilisest isikust liikmele, kes ei tegutse oma majandus- ja kutsetegevuses, laenu andmisel võlaõigusseaduse § 403¹ lõikes 1, § 403³ lõigetes 1 ja 2, § 404¹ lõikes 1 ning §-des 411, 412, 414¹ ja 416 sätestatut.</i></p> <p>Vastava muudatusega langeks ära ka vajadus kehtestada Eelnõuga eraldiseisev regulatsioon HLÜ füüsilisest isikust liikme krediitdivõimelisuse hindamise ning krediitditoimiku pidamise nõuetele. Juriidilisest isikust hoiu-laenuühistu liikmele laenamisele tuleks paremini võtta arvesse eripärasid, mis muudavad krediitdivõimelisuse hindamise nõuded teistsuguseks võrreldes füüsilise isiku krediitdivõimelisuse hindamisega.</p>		
6	<p>§ 1 punkt 40</p> <p>5. Eelnõu § 1 punkti 40 kohaselt HLÜS §-i 28 täiendatakse lõikega 10 järgmises sõnastuses: „(10) Hoiulaenuühistul on lubatud anda laenu krediitdiasutusele, finantseerimisasutusele ja endaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluvale juriidilisele isikule, kui sellised laenud ei ületa kogumis 20 protsenti hoiulaenuühistu samal majandusaastal antud laenude kogumahtu.“</p> <p>Seletuskirja kohaselt piiratakse sätte lisamisega liikmetelt saadud hoiustatava raha massilist edasi laenamist, mis võib viia HLÜ riskantsete laenude väljastamiseni, et teenida laenudelt võimalikult suurt intressi. Laenude andmist piiratakse seetõttu, et maandada ülelaenamise riski, mis seab omakorda ohtu liikmete hoiused ning ühistu üldlase jätkusuutlikkuse.</p> <p>Kuivõrd Eelnõu üheks eesmärgiks on hoiuste laenamise piiramine majandustegevuses tegutsevatele finantsasutustele, on küsitav, millisel põhjusel on Eelnõu punkti oluliselt leevendatud võrreldes Eelnõu eelmise versiooniga, mille kohaselt ei tohi HLÜ anda laenu krediitdiasutusele, finantseerimisasutusele ega endaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluvale juriidilisele isikule, välja arvatud ühistupangale, ega osutada nimetatud isikutele muid HLÜS § 6 lõikes 1 nimetatud teenuseid.</p> <p>Pooldame varasema Eelnõu sõnastust, millega on mh tõhusamalt tagatud hoiu-laenuühistu hoiuste vahendamise piiramine muudele finantsasutustele.</p>	Mitte-arvestatud/selgitatud.	Eelnõu koostajad leiavad, et varasem eelnõu versioon oli laenude väljastamise mahu osas liialt piirav ning ebaproportsionaalne. Küll on uues eelnõu versioonis täpsustatud vastavate määrade arvestamise lähtealuseid.
7	<p>Eelnõu § 1 punkt 49</p> <p>6. Oleme varasemalt teinud kommentaari kavandatava § 32⁵ lõike 4 kohta, et võttes arvesse, et Eelnõu § 32⁴ lõike 3 loogikat, mille kohaselt HLÜ volinik peab olema HLÜ liige, kes ei tohi olla HLÜ juhatuse liige, nõukogu liige, laenukomitee liige, audiitor, pankrotivõlgnik ega isik, kelle varasem tegevus või tegevusetus on põhjustanud äriühingu pankroti või sundlikvideerimise või tegevusloa tühistamise või kellelt on seaduse alusel ära võetud õigus olla ettevõtja, tuleks ka § 32⁵ lõikes 4 määratleda, et nõukogu liikmeks ei saa olla HLÜ volinik. Märkuste tabeli järgi nõustus RM sellega, et sätted on omavahel vastuolus. Märkuste tabelis</p>	Arvestatud/selgitatud.	§ 32 ⁴ lõiget 3 ja § 32 ⁴ lõiget 4 on vastavalt muudetud.

	on kirjas, et vastuolu kõrvaldamiseks eemaldatakse Eelnõu § 32 ⁴ lõikest 3 volinike piirang. Juhime tähelepanu, et Eelnõu § 32 ⁴ lõige 3 on jäänud paraku muutmata.		
8	Eelnõu § 1 punktid 58 ja 59 7. HLÜS § 41 lõigetes 4-6 sätestatakse audiitorkontrolli (nn eritöö) regulatsiooni. Pöörame tähelepanu, et sätete sõnastust tuleb kindlasti parandada, sest ei ole arusaadav millise töövõtu (kas standardi järgi või mitte; kui standardi järgi, siis kas põhjendatud või piiratud kindlus) audiitor tegema peab. Teeme ettepanku sätestada Eelnõus, et selle kontrolli teeb sama audiitor, kes auditeerib raamatupidamise aastaaruannet. Seletuskirjas on see hetkel soovitusel vormis sätestatud. Ei ole põhjust, miks peaksid olema erinevad audiitorid, tõenäoliselt tuleb see ka HLÜ-le kallim. Sarnaselt on lähenetud eriaruannete audiitori nõuetele ka teistes finantssektori eriseadustes.	Mitte-arvestatud/selgitatud.	Seletuskirja on vastavalt täiendatud. Me ei pea vajalikuks seda nii detailselt seaduses määratleda. Vajaduse korral saab minister määrusega eritöö sisu täpsustada. Samuti ei ole mõistlik seaduses otsesõnu piirata, et eritöö peab läbi viima sama audiitor, kes teostas ka raamatupidamise aastaaruande auditi.
9	Eelnõu § 1 punkt 60 8. HLÜS § 41 ³ lõike 2 punkti 7 kohaselt on HLÜ-del kohustus oma liikme nõudmisel esitada teave väljastatud laenude kohta laenusaaajate kaupa viimase kuu lõpu seisuga. Siin võiks mõelda, kas piisab, kui HLÜ esitab teabe väljastatud laenude kohta teatud laenusaaajate gruppide kaupa või muul moel anonüümsemalt, et ei avaldataks, millisele konkreetsele isikule on milline laen antud. HLÜ liikme kõrgendatud huvi konkreetsetele isikutele antud laenude suhtes võib olla HLÜS § 28 lõikes 7 nimetatud isikute suhtes (s.t HLÜ juhatus, nõukogu või revisjonikomisjoni liikmed ja nendega samaväärset majanduslikku huvi omavad isikud), aga mitte kõigi isikute suhtes.	Arvestatud.	
10	9. HLÜS § 41 ³ lõike 5 kohaselt peab HLÜ auditeeritud majandusaasta aruanne ja põhikiri olema kättesaadavad HLÜ asukohas ja veebilehel selle olemasolu korral. Palume täpsustada, milline majandusaasta aruanne peab olema kättesaadav (kas ainult viimane?).	Arvestatud.	Viimase kolme majandusaasta aruanded peavad olema kättesaadavad.
11	Eelnõu § 1 punkt 63 10. KAS § 47 ¹ lõike 2 kohaselt ei või enne 01.01.2025 asutatud ja tegutsenud HLÜ enam uusi liikmeid pärast 01.07.2025 vastu võtta. KAS § 47 ³ lõike 4 kohaselt ei või HLÜ uusi liikmeid vastu võtta alates 01.01.2029, kui ta on esitanud FI-le krediidasutuse tegevusloa taotluse, kuid FI ei ole seisuga 31.12.2028 veel otsust teinud. Kui KAS § 47 ¹ lõike 2 kohaselt ei ole uute liikmete vastuvõtmine HLÜ-dele alates 01.07.2025 lubatud, siis ei tohiks seda teha ka need HLÜ-d, kes esitavad krediidasutuse tegevusloa taotluse 01.01.2027-ks. Seda tuleb arvestada ka uute lepingute sõlmimise ja lepingute pikendamise regulatsioonis (KAS § 47 ¹ lõige 3 vs § 47 ³ lõige 4 teine lause).	Arvestatud.	
12	11. KAS § 47 ³ lõike 2 kohaselt peab HLÜ esitama krediidasutuse tegevusloa taotluse hiljemalt 01.01.2027-ks. Sellest tulenevalt palume muuta KAS § 47 ³ lõiget 5 järgmiselt: „Kui hoiu-laenuühistu ei ole käesoleva paragrahvi lõike 2 kohaselt hiljemalt 2027. aasta 1. jaanuariks Finantsinspeksioonile krediidasutuse tegevusloa taotlust esitanud või Finantsinspeksioon on tegevusloa andmisest keeldunud ning 2028. aasta 31. detsembriks ei ole hoiu-laenuühistu esitanud Finantsinspeksioonile teavitust tulundusühistuna tegevuse	Arvestatud.	

	<i>jätkamisest, esitab Finantsinspeksioon kohtule nõude hoiu-laenuühistu sundlõpetamiseks. Sundlõpetamise nõue tuleb esitada hiljemalt 2029. aasta 1. märtsiks. Sundlõpetamise nõude esitamisel lähtub Finantsinspeksioon tulundusühistuseaduses ja tsiviilseadustiku üldosa seaduses sätestatust.</i> “ Palume sätestada HLÜ-dele teavitamiskohustus tulundusühistuna tegevuse jätkamise kohta, et FI-l oleks selge, mis HLÜ-de kohta tuleb esitada sundlõpetamise nõude kohtule.		
13	<i>Krediidiandjate ja -vahendajate seaduse muutmine</i> 12. Eelnõuga muudetakse KAVS § 2 lõike 6 sõnastust, mille kohaselt hakkab KAVS kohalduma HLÜ-dele, kelle liikmete arv on väiksem kui 3000. Kuna vastav küünis oli seotud Eelnõu 2020. aasta versiooniga, palume selle muudatuse vajalikkus üle vaadata või selgitada muudatus seletuskirjas täpsemalt.	Arvestatud/selgitatud.	Eelnõuga nähakse ette, et KAVS § 2 lõige 6 kehtib kuni 2028. aasta 31. detsembrini.
14	<i>Krediidiasutuste seaduse muutmine</i> Eelnõu § 3 punkt 4 13. KAS § 13 ¹ lõike 5 alguses on sätestatud: „Kui ühistupanga tegevusloa taotleja on tegutsev äriühing, kes osutab käesoleva seaduse § 6 lõike 1 punktides 1–3 nimetatud teenuseid, tuleb tegevusloa saamiseks /.../“ KAS § 6 lõikes 1 on sätestatud järgmine finantsteenuse: hoiustamistehingud avalikkuselt hoiuste ja muude tagasimakstavate rahaliste vahendite kaasamiseks. Seletuskirja kohaselt „näeb lisatav lõige ette ühistupanga tegevusloa taotleja kohustuse esitada varade kvaliteedi hindamise aruanne, kui tegevusloa taotleja äriühing on tegutsev äriühing, kes osutab käesoleva seaduse § 6 lõike 1 punktides 1–3 nimetatud teenuseid. Kehtiva õiguse järgi on eelnimetatud teenuseid õigus osutada lisaks pankadele ka krediidiandjatel (KAVS § 5 lõige 2) ja hoiu-laenuühistutel (HLÜS § 6 lõige 1). Nimetatud aruande eesmärk on anda kindlust selles osas, et tegutseva äriühingu laenuportfell oleks enne tegevusloa taotlemist hinnatud sõltumatu hindaja (audiitorettevõtja) poolt ning et portfelli kvaliteet ja väärtus vastaks kehtivatele nõuetele (näiteks HLÜ-de puhul HLÜS §-s 28 kehtestatud nõuetele).“ Pöörame tähelepanu, et siseriikliku õiguse kohaselt on üksnes krediidiasutuse tegevusloa omaval isikul õigus <u>avalikkuselt</u> raha hoiustamiseks vastu võtta. KAS § 4 lõike 2 tähenduses loetakse avalikkuselt kaasuiks hoiused või muud tagasimakstavad rahalised vahendid, mille puhul ettepanek raha hoiustamiseks või muude tagasimakstavate rahaliste vahendite muul viisil kaasamiseks on tehtud avalikkusele. Avalikkuse all KAS § 4 lõike 3 tähenduses mõistetakse eelnevalt kindlaksmääramata isikute ringi. Samas on FI 08.09.2015 märgukirjas selgitanud, et FI käsitleb kõiki ettevõtjaid tegutsevatena krediidiasutuse tegevusalal, kelle majandustegevuseks on oma arvel ja nimel laenude andmine ning sellist tegevust finantseeritakse hoiuste või muude tagasimakstavate vahendite arvelt, mis on kaasatud avalikkuselt. Sellest tulenevalt palume täiendada Eelnõu seletuskirja ja sõnastada KAS § 13 ¹ lõike 5 algust järgmiselt: „(5) Kui ühistupanga tegevusloa taotleja on laenuportfelli omav	Arvestatud.	

	äriühing, kes soovib osutada käesoleva seaduse § 6 lõike 1 punktides 1–3 nimetatud teenuseid, tuleb tegevusloa saamiseks /.../.”		
15	Eelnõu § 3 punkt 5 14. Eelnõuga tunnistatakse kehtetuks KAS § 29 lõige 6. Palume seletuskirjas rõhutada, sh Eelnõu § 3 punkti 6 osas, et KAS-s sätestatud olulise osaluse regulatsioon kohaldub ühistupangale täies mahus, st soovime vältida olukorda, kus KAS § 29 lõike 6 kehtetuks tunnistamisega tekib ekslik mulje nagu olulise osaluse sätted enam ühistupangale ei kohaldu.	Arvestatud.	
16	Eelnõu § 3 punkt 18 15. KAS § 44 ¹ lõike 2 kohaselt teavitab ühistupank FI-d, kui ta soovib alustada sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud investeerimisteenuste osutamist või KAS § 6 lõikes 1 nimetatud teenuste osutamist välisriigis. Juhime tähelepanu, et kehtiva KAS § 13 lõike 1 teise lause kohaselt annab krediitdiasutuse tegevusloa õiguse osutada väärtpaberituruseaduse (edaspidi VPTS) § 43 lõikes 1 sätestatud investeerimisteenuseid ja VPTS §-s 44 sätestatud investeerimisteenuse kõrvalteenuseid tegevusloas sätestatud ulatuses. KAS § 2 lõike 4 kohaselt kohaldub krediitdiasutusele mh VPTS § 65 (Teenuse piiriülene osutamine teises lepinguriigis ja kolmandas riigis). Samasugune regulatsioon peab kehtima ka ühistupankade suhtes. Lisaks pöörame uuesti tähelepanu, sellele, et teenuste osutamiseks välisriigis peab ühistupank läbima loamenetluse, s.t ei piisa ainult teavitusest ning kui ühistupanga osakapital langeb alla 5 miljonit eurot, ei tohi ühistupank nimetatud teenuseid välisriigis osutada (tegemist ei ole FI otsustusega, vaid automaatse keeluga). FI õigused teenuste osutamise keelamiseks ja muud õigused tulenevad KAS §-st 104. Ebaselguse vältimiseks teeme ettepaneku sõnastada KAS § 44 ¹ järgmiselt: „(1) Ühistupangal on õigus osutada väärtpaberituruseaduse § 43 lõikes 1 nimetatud investeerimisteenuseid ja käesoleva seaduse § 6 lõikes 1 nimetatud teenuseid välisriigis tegevusloas sätestatud ulatuses, asutades selleks filiaali või osutades piiriülesteid teenuseid, kui ühistupanga osakapital on vähemalt viis miljonit eurot. (2) Ühistupank teavitab Finantsinspektsiooni, kui ta soovib alustada käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud investeerimisteenuste osutamist või käesoleva seaduse § 6 lõikes 1 nimetatud teenuste osutamist välisriigis, <u>arvestades käesoleva seaduse § 2 lõikes 4 ja §-s 19¹ sätestatud regulatsiooni.</u> “	Arvestatud.	
17	16. Juhime tähelepanu, et KAS § 2 lõige 4 viitab VPTS sätetele, mis on 2018. aastal kehtetuks tunnistatud, näiteks VPTS §-d 82 ⁵ , 82 ⁷ , 82 ⁸ , 83 ¹ . Teeme ettepaneku KAS selles osas üle vaadata ja viiteid parandada.	Arvestatud.	
18	17. KAS § 44 ² lõige 1 sätestab kriteeriume ühistupanga liikme olulise osaluse määramisel. Palume selgitada, kuidas hinnata mitterahalist panust ja muul viisil ühistupanga tegevuse arvestatavat toetamist ühistupanga liikme olulise osaluse määramisel.	Arvestatud/selgitatud.	KAS §-i 44 ² on täiendatud lõikega 3, mille kohaselt peab ühistupank oma põhikirjas määratlema, kuidas arvestatakse liikme mitterahalist panust. Samuti on mitterahalise panuse elementi seletuskirjas selgitatud.
19	Makseasutuste ja e-raha asutuse seaduse muutmine Eelnõu § 4 punkt 1	Arvestatud.	

	18. Pöörame tähelepanu, et muudatus on sõnastatud MERAS § 27 lõike 1 muudatusena, kuid tegelikult peaks see olema MERAS § 37 lõige 1 (oluline osalus).		
20	<p>Muud tähelepanekud</p> <p>19. Oleme varasemalt palunud arvestada, et FI tegevust finantseeritakse finantsjärelevalve subjektide poolt, mistõttu peaks järelevalve olema kulupõhine ja lähtuma eesmärgist, et ühed subjektid ei peaks teisi subsideerima. FI hinnangul, vähemalt esimesel aastal, peaks ette nägema täiendava mehhanismi, millega ühistupangad ise tasuksid oma menetluskulu ja seda ei peaks subsideerima teised järelevalve subjektid.</p> <p>FI hinnangul tuleks tõstetud probleem lahendada käesoleva Eelnõu raames, et regulatsioon oleks selge ja arusaadav Eelnõu jõustumisel. Sellest tulenevalt palume uuesti ette näha täiendava mehhanismi, vähemalt esimesel aastal, millega ühistupangad ise tasuksid oma menetluskulu ja seda ei peaks subsideerima teised järelevalve subjektid.</p>	Teadmiseks võetud/selgitatud.	Eelnõu koostajate hinnangul ei ole ühistutel n-ö ettemaksu küsimine tegevusloa menetlemiseks proportsionaalne teiste finantssektori valdkondade loa taotlejatega. Samuti pole teada, kui mitu HLÜ-d otsustab esitada FI-le krediitdiasutuse või mõne muu tegevusloa taotluse.
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda			
1	Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Rahandusministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust hoiu-laenuühistu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu osas, millega on plaanis hoiu-laenuühistute tegevust oluliselt muuta. Oleme eelnõuga tutvunud ning järgnevalt esitame oma märkused ja ettepanekud seoses eelnõuga.	Teadmiseks võetud.	
2	1. Kaubanduskoda toetab eelnõu eesmärki tänasest põhjalikumalt hoiu-laenuühistute (edaspidi ka HLÜ) tegevust reguleerida. Siiski näeme endiselt, et mitmed eelnõuga plaanitavad muudatused on liiga karmid ja neid ei ole vaja ellu viia, sest need ei ole hädavajalikud ega proportsionaalsed, et eelnõu eesmärke täita. Näiteks näeb eelnõu ette, et 1. juulist 2025 ei või enam uusi liikmeid vastu võtta (eelnõu § 1 p 63) ja teha hoiuseintresside reklaami (eelnõu § 6), alates 1. jaanuarist 2026 tõuseb minimaalse osakapitali nõue hetkel kehtivalt 31 950 eurolt 125 000 euroni (eelnõu § 1 p 27) ning 2028. aasta 31. detsembriks tuleb saada Finantsinspeksioonilt ühistupanga tegevusluba (eelnõu § 1 p 63).	Mitte-arvestatud.	
3	2. Endiselt teeb meile kõige rohkem muret plaan, mille järgi peavad HLÜ-d oma tegevust 2029. aastast jätkama ühistupangana või oma tegevuse tänasel kujul lõpetama (eelnõu § 1 p 63-64). Selline ettevõtluse piiramine riigi poolt peab olema väga põhjalikult analüüsitud ja põhjendatud, et mitte piirata ettevõtlusvabadust. Siiski ei selgu eelnõu seletuskirjast ega märkuste tabelist endiselt piisavalt selgelt, miks seadusekuulekad HLÜ-d oma tegevuse ümber kujundama peavad.	Teadmiseks võetud/selgitatud.	<p>Eelnõu koostajate arvates tõusetub vastava ettepanekuga õhku küsimus sellest, kuidas eristada nn seadusekuulekaid ja nn mitteseadusekuulekaid HLÜ-sid ning kuidas tagada siis laiemalt kõikide HLÜ-de võrdne kohtlemine. Kas eristamise mõõdupuuks on ühistu maksejõuetus, kriminaalkaristus või teatud kohustuste täitmata jätmine? Märgime, et täna ei ole riiklikku kontrollorganit, kes eelnimetatud nõuete täitmist kontrollib. See on suurest ühistu liikmete endi ülesanne.</p> <p>Kui isegi üritada HLÜ-sid kuidagi lahterdada rikkumiste ja mitte-rikkumiste järgi, siis näiteks on nii mõnelgi HLÜ-l majandusaasta aruanne varem esitamata jäänud, kuigi HLÜS § 18 lõige 3 ja AS § 179 lõige 4 kohustavad</p>

			<p>HLÜ juhatust esitama majandusaasta aruanne. Kuivõrd majandusaasta aruanne on oluline dokument nii ühistu liikmetele kui ka liikmeks soovijatele, ning selle esitamata jätmise eest võib määrata trahvi (äriregistri seaduse § 57 alusel), siis kas võiks selliseid ühistuid pidada mitteseadusekuulekateks, sest nad ei ole täitnud seadusest tulenevat kohustust ning varjavad vajalikku teavet enda liikmete ja liikmeks soovijate eest?</p> <p>Sellisel kujul küsimuste püstitamine on arusaadavalt retooriline ja eelnõu koostajad ei näe, kuidas aitaks ühistute sellisel kujul lahterdamine kaasa juba eksisteerivate probleemide lahendamisele ning võimalike ja tulevikus tekkivate probleemidele ennetamisele. Eelnõu koostamisel ei ole võetud aluseks eeldust, et kõik tegutsevad HLÜ-d ei pea seadustest kinni, vaid vajadust eelkõige kaitsta ühistutesse paigutatavate isikute rahalisi vahendeid ja teisalt tagada ka võrdsed mängureeglid finantsteenuste pakkumisel.</p>
4	3. Lisaks on meie liikmed väljendanud muret, et eelnõu muudatused, näiteks eelpool mainitud uute liikmete kaasamise keeld, koostoimes põhjustavad hoiu-laenuühistute pankrotistumise ja 2029. aastaks ei ole Eestis ühtegi HLÜ-d. Nimelt näevad ettevõtted, et eelnõuga ette nähtud muudatused ei võimalda neil kaasata piisavalt vahendeid, et täita eelnõuga ette nähtud nõudeid ja viia eelnõu järgse mõne aasta jooksul edukalt läbi kulukas ühistupangaks ümberkujundamise protsess. Seega näeme, et eelnõu muudatuste ajakohasus ja proportsionaalsus vajavad endiselt täiendavat analüüsi.	Teadmiseks võetud.	<p>Lühidalt – ühistutel on oma tegevuse ümberkujundamiseks pea 4 aastat (2025 kuni 2028), mis peaks tegelikult olema piisav. Jätakuvalt on oluline rõhutada, et HLÜ ei pea lõpetama ühistevõrgust – lõpetada tuleb üksnes hoiuste kaasamine.</p> <p>Lisaks mõni osapool (Eesti Pank) on teistpidi väljendanud seisukohta, et vastavate nõuete rakendamine peaks olema veelgi kiirem.</p>
5	4. Lisaks leiame, et kolmanda etapi muudatusi ei ole vaja koheselt ellu viia, vaid piisaks eelnõu eesmärkide täitmiseks asjakohaste esimese ja teise etapi muudatuste vastuvõtmisest. Seejärel on võimalik hinnata, kas kolmanda etapi muudatusi on vaja või mitte.	Mitte-arvestatud.	Vt eespool olevaid vastuseid.
6	<p>Kaubanduskoja ettepanek:</p> <p>Teeme taaskord ettepaneku esmalt jõustada need esimese ja kolmanda etapi muudatused, millega suureneb hoiu-laenuühistute läbipaistvus ning kaasneb liikmete senisest parem kaitse ja suuremad õigused, kuid mis ei sunni hoiu-laenuühistuid oma tegevust lõpetama või ümber kujundama ühistupangaks. Kui hiljem selgub, et esimese ja teise etapi muudatustest ei piisa eelnõu eesmärkide täitmiseks, võiks kasutusele võtta veelgi rangemad meetmed nagu näiteks hoiu-laenuühistute ümber kujundamine ühistupankadeks.</p>	Mitte-arvestatud.	Vt eespool olevaid vastuseid.
Justiitsministeerium			
1	1. Üldine märkus väärtesõnade kohta. Eelnõu seletuskirjas (lk 10) märgitakse, et Eestis reguleerib hoiu-laenuühistute (HLÜ-de) tegutsemist eelkõige 1999. aasta 2. veebruaril vastu võetud hoiu-laenuühistute seadus (HLÜS). Küsimustes, kus HLÜS ei näe regulatsiooni ette, tuleb kohaldada tulundusühistuseadust (TÜS). HLÜ on HLÜS-i	Teadmiseks võetud/selgitatud.	<p>Kui tegutseb MERAS-e alusel, siis jah vastutus kaasneb (on juba täna ette nähtud) ja jääb ka edaspidi.</p> <p>Need ühistud, kes nõ ei hakka makseasutuseks ega muul kujul finantsjärelevalve subjektiks, siis neile eraldi</p>

	<p>kohaselt tulundusühistu vormis tegutsev finantseerimisasutus, mille peamine ja püsiv tegevus on erinevate finantsteenuste osutamine eelkõige oma liikmetele.</p> <p>Samuti tuuakse seletuskirjas (lk 11) välja, et lisaks võib HLÜ-le kohalduda ka makseasutuste ja e-raha asutuste seadus (MERAS) ning võlaõigusseadus (VÕS) ja krediidiandjate ja -vahendajate seadus (KAVS). MERAS kohaldub juhul, kui HLÜ soovib osutada makseteenuseid (raha ülekandmist jms). VÕS kohaldub juhul, kui HLÜ väljastab laene tarbijatele ehk füüsilistele isikutele (kohaldatakse VÕS-i tarbijakrediidi sätteid). Rõhutatakse ka seda, et HLÜ-d on rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse (RahaPTS) mõistes kohustatud isikud, kes on kohustatud järgima RahaPTS-i norme.</p> <p>Palume seletuskirjas selgelt välja tuua, kas HLÜ-dele on rakendatud või kavas rakendada hakata väärtetavastutust tulenevalt sellest, et neile võivad kohalduda MERAS, KAVS jt seadused ning seeläbi rakenduda nendes seadustes sätestatud väärtetokaristused.</p> <p>Kuna eelnõuga nähakse ette suur hulk nõudeid, mida HLÜ peab täitma, tekib küsimus, kas mitte ühegi nõude täitmata jätmine ei ole toonud ega too ka edaspidi endaga kaasa väärtetavastutust. Palume seda seletuskirjas selgitada.</p>		<p>karistusnorme ette ei nähta, v.a RahaPTS teatud olukorrad. Põhimõtteliselt jääb tänane kord kehtima.</p>
2	<p>2. Eelnõus on mitmes kohas viidatud HLÜ kohustusele tagada kooskõla õigusaktidega (nt kavandatud HLÜS-i §-d 34¹, 41², 41⁴). Ei ole selge, mis seadusi ja muid õigusakte on mõeldud. Kui ei ole selge, millistest õigusaktidest nõuded tulenevad, siis kuidas saab nõuda nende täitmist? Veelgi enam, kui rikkumise eest järgneb väärtetavastutus, ei saa kindlasti nõustuda sellise ebatäpse sõnastusega. Kui nende nõuete rikkumine väärtetavastutust kaasa ei too, tuleb isikutele tagada vähemalt kindlus, et nende tegevusele ei järgne kahjulikke tagajärgi. Seega palume sõnastada eelnõuga ettenähtud kohustused võimalikult täpselt ning avada seletuskirjas nende sisu.</p>	<p>Teadmiseks võetud/selgitatud.</p>	<p>HLÜSi kavandatud §-s 34¹ viidatud muude õigusaktide puhul tuleb lähtuda konkreetsemalt sellest, mille eest vastav juhatuse liige või töötaja vastutab. Nt finantsjuht peab arvestama raamatupidamisega seotud õigusakte, krediidiandur võlaõigusseaduses sätestatud jne. Ehk ammendavalt ei ole võimalik neid õigusakte seaduses sätestada.</p> <p>HLÜS-i plaanitavate §-des 41² ja 41⁴ viidatakse HLÜSi ja Eesti Panga seaduse alusel kehtestatud või kehtestatavatele õigusaktidele – jällegi ei ole võimalik neid ammendavalt üles loetleda.</p>
3	<p>3. Eelnõu § 1 punkt 25 – palume asendada sõna „sideandmed“ sõnadega „kontaktandmed (telefoninumber ja e-posti aadress)“. Samasisuline märkus ka eelnõu § 1 punkti 60 juures. Sideandmed on elektroonilise side seaduse (ESS) § 111¹ lõikes 2 ja 3 loetletud andmed. Eelduslikult ei kavandata eelnõuga kohustust kanda nimekirja nimetatud andmed, vaid silmas peetakse siiski hoiu-laenuühistu liikme kontaktandmeid. Ka kooskõlastustabelis esitatud selgitustest nähtub, et silmas peetakse sidevahendi andmeid. Teeme ettepaneku sõnastada säte järgmiselt: „(4) Lisaks tulundusühistuseaduse §-s 15 nimetatud andmetele kantakse hoiu-laenuühistu liikmete nimekirja iga liikme kohta tema kontaktandmed (telefoninumber ja e-posti aadress). Nimetatud kontaktandmeid ei esitata äriregistrile.“</p>	<p>Arvestatud.</p>	

4	<p>4. Eelnõu § 1 punkt 36 – sättega täiendatakse HLÜS §-i 28 lõikega 1¹. Eelnõu koostaja on arvesse võtnud varasemat Justiitsministeeriumi märkust seoses füüsilisest isikust liikmele laenu andmisega. Nimelt rääkis eelmine redaktsioon isikust, „kes ei tegutse oma majandus- ja kutsetegevuses“, mis ei joondunud VÕS § 1 lg-s 5 sisalduva tarbija definitsiooniga („füüsiline isik, kes teeb tehingu, mis ei seonu iseseisva majandus- või kutsetegevuse läbiviimisega“). Justiitsministeerium juhtis tähelepanu, et sõna „ja“ tuleks asendada sõnaga „või“, kuna hõlmatud ei ole mitte nii majandustegevus kui ka kutsetegevus, vaid kas majandus- või kutsetegevus. Samuti tuleks täpsustada, et füüsiline isik ei tegutse mitte üldiselt majandus- või kutsetegevuses, vaid ei tegutse majandus- või kutsetegevuses seoses laenuvõtmisega.</p>	Arvestatud.	
5	<p>5. Eelnõu § 1 punkt 36 – eelnõu viimane versioon sätestab, et füüsilisest isikust liikmele, kes taotleb laenu, mis ei seonu iseseisva majandus- või kutsetegevuse läbiviimisega, kohaldatakse laenu andmisel võlaõigussaaduse § 403¹ lõikes 1, § 403³ lõigetes 1 ja 2, § 404¹ lõikes 1 ning §-des 411, 412, 414¹ ja 416 sätestatud. Probleemne on, et loetelust on välja jäetud viide VÕS §-le 409 (kuigi varasem versioon sellist viidet sisaldas). Hoolimata sellest, et seletuskirja kohaselt peaks kohaldama sarnast tarbijat kaitsvat regulatsiooni nii hoiu-laenuühistute kui krediidiandjate puhul, siis mingil põhjusel tarbija taganemisõigus (VÕS § 409) ei kohaldu, olgugi, et see on praktikas väga oluline õiguskaitsevahend, kuna võimaldab läbi mõtlemata ja rutakalt tehtud laenuotsusest 14 päeva jooksul loobuda. Palume selgitada, miks on muude krediidiandjate puhul tarbija taganemisõigus ette nähtud, kuid hoiu-laenuühistu antava laenu puhul mitte.</p>	Arvestatud/selgitatud.	Eelnõud on nüüd muudetud nii, mille kohaselt kui füüsilisest isikust liikmele väljastatakse tarbijakrediiti, siis kohalduvad kõik vastavad VÕSi normid.
6	<p>6. Eelnõu § 1 punkt 36 – tähelepanuta on jäänud ka rida muid tehnilisemat laadi küsimusi, millele Justiitsministeerium on varasemalt tähelepanu juhtinud tulenevalt viitamistest teatud VÕS-i tarbijakrediidi sätetele. Nii näiteks sätestab VÕS § 411 lg 6 (mis HLÜS § 28 lg 1¹ kohaselt kohaldub), et „krediidiandjal ei ole õigust nõuda [...] tarbijalt hüvitist, kui krediidiandja ei ole järginud käesoleva seaduse § 403⁴ lõikes 6 sätestatud. Käesolevas lõikes sätestatud ei kohaldata, kui tarbija on tahtlikult jätnud esitamata teabe vastavalt käesoleva seaduse § 403⁴ lõigetele 3 ja 4 või võltsinud krediidiandjale esitatud teavet ning selle tagajärjel on krediidiandja hinnanud tarbija krediitdivõimelisust valesti.“ Selle sätte kohaselt ei saa krediidiandja nõuda hüvitist, kui ta ei ole järginud VÕS § 403⁴ lg-s 6 sätestatud. Samas ei olegi krediidiandja HLÜS § 28 lg 1¹ kohaselt kohustatud VÕS § 403⁴ lg 6 järgima, kuna seda sätet loetelu ei sisalda.</p> <p>Sarnaselt sätestab VÕS § 416 lg 4, et „krediidiandja võib lepingu üles öelda juhul, kui krediidiandja ei saanud tarbija krediitdivõimelisust õigesti hinnata, sest tarbija jättis teadlikult esitamata käesoleva seaduse §-s 403⁴ nimetatud teabe või võltsis krediidiandjale esitatud teavet.“ Samas ei</p>	Arvestatud/selgitatud.	Vt eelmist vastust.

	<p>ilmne eelnõust, et tarbijal oleks kohustust esitada VÕS §-s 403⁴ nimetatud teave.</p> <p>Teistele sätetele viitavad ka VÕS § 403¹ lg 1 p-d 14 ja 15. Eriti oluline on VÕS § 403¹ lg 1 p 15, kuna selles viidatud VÕS § 403¹ lg 6 annab tarbijale õiguse nõuda lisaks Euroopa tarbijakrediidi standardinfo teabelehele ka tasuta tarbijakrediidilepingu projekti koopia. Nõudeõigust kehtestava normi puhul peab olema üheselt selge, kas see konkreetsetes olukorras kohaldub ja kas seega on tarbijal õigus esitada normis nimetatud nõue või mitte.</p>		
7	<p>7. Eelnõu § 1 punkt 42 (krediiditoimiku pidamine) – HLÜS § 28² lõikes 5 on toodud andmete loetelu, mida krediiditoimik peab sisaldama, lõike sissejuhatav lause jätab töödeldavate andmete koosseisu lahtiseks. Selline lahtine isikuandmete töötlemist võimaldav säte ei ole põhiseadusega kooskõlas. Selgitame, et igasugune isikuandmete töötlemine riivab põhiseaduse §-s 26 sätestatud õigust eraelu puutumatusele. PS § 11 kohaselt tohib õigusi ja vabadusi piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. See tähendab, et niisugune piirang peab olema kooskõlas ka PS § 3 esimese lausega, mille kohaselt teostatakse riigivõimu üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Sättes väljendatud üldise seadusereservatsiooni põhimõtte järgi peab põhiõigusi puudutavates küsimustes kõik olulised otsused langetama seadusandja. Palume lg 5 sissejuhatavast lausest välja jätta sõna „vähemalt“: „(5) Krediiditoimik peab sisaldama krediidi andmise, jälgimise ja hindamise kohta järgmist teavet ja järgmisi dokumente:“. Samuti palume selgitust § 28² lg 5 p 2 kohta, mis andmeid peab isik krediiditaotlusega esitama ning kas viidatud sättes on töödeldavate andmete loetelu vastavuses esitatavate andmetega.</p>	Arvestatud.	
8	<p>8. Eelnõu § 1 punkt 51 – täiendatakse HLÜS-i §-ga 34¹. Lõike 1 punkti 1 kohaselt on hoiu-laenuühistu juhatus mh kohustatud tagama, et kõik HLÜ töötajad oleksid teadlikud nende töökohustustega seotud õigusaktide sätetest, mis tulenevad käesolevast seadusest, tulundusühistuseadusest, äriseadustikust, muudest asjakohastest õigusaktidest, hoiu-laenuühistu juhtimisorganite kinnitatud dokumentides sätestatud põhimõtetest ning ühistu majandustegevuses levinud tavadest ja praktikatest.</p> <p>Seletuskiri ei sisalda olulisel määral teavet. Märgitakse, et lõikes 1 sisalduvaid kohustusi saab jagada tinglikult kahte kategooriasse. Esiteks, juhatus peab aktiivselt juhtima ja kontrollima ühistu töötajate tööd ning tagama, et nad oleksid kursis valdkonda puudutavate õigusaktide, tava ja praktikaga (punktid 1 ja 2).</p> <p>Palume täpsustada, mida peetakse silmas „muude asjakohaste õigusaktide“ all. Kas need on Eesti seadused, EL õigusaktid? Kas siia alla kuuluvad ka valdkonna eest vastutava ministri kehtestatud määrused? Kui jah, siis näiteks millised?</p>	Teadmiseks võetud/selgitatud.	Antud juhul sõltub see sellest, et millise konkreetse valdkonna või ülesande eest juhatuse liige või töötaja vastutab – nt kui tegemist on finantsjuhiga, siis peab ta teadlik olema raamatupidamisega seotud õigusaktidest, kui isik vastutab rahapesu tõkestamise valdkonna eest, siis peab ta teadlik olema selle valdkonna õigusaktidest (mh ka vastavatest EL otsekohalduvatest määrustest) jne. Ehk ammendavalt ei saa seda seaduses ega ka seletuskirjas määratleda, et milliste õigusaktidega vastavad isikud peavad kursis olema.
9	<p>9. Eelnõu § 1 punkt 52 (HLÜS § 36) – muudetava paragrahvi lõike 2 punktiga 1 sätestatakse, et isiku maine ei ole laitmatu muu hulgas, kui ta on süüdi mõistetud esimese astme kuriteo eest või teda on karistatud varavastase,</p>	Arvestatud.	

	<p>majanduslase, ametialase, avaliku usalduse, isikuvastase süüteo või terrorikuriteo või selle toimepanemisele suunatud tegevuse rahastamise või toetamise eest või tarbijakrediidi väljastamisega seotud süüteo eest ja karistusandmed ei ole karistusregistri seaduse kohaselt karistusregistrist kustutatud.</p> <p>Seletuskirjas (lk 42) on muudatuse põhjenduste osa väga napp. On selgitatud, et lõike 2 esimese lause kohaselt võib „hoiu-laenuühistu liikmeks olla teovõimeline füüsiline isik, kellel on laitmatu ärialane maine ning hoiu-laenuühistu juhtorganis olemiseks vajalik haridus, teadmised ja kutsealane sobivus. Lõike teine lause sätestab loetelu tingimustest, mil isiku maine ei ole laitmatu. Lõike koostamisel on võetud aluseks krediidiinkassode ja -ostjate seaduse § 37 lg 3.“</p> <p>Palume seletuskirja täiendada ning põhjendada, miks on lisaks esimese astme kuritegudele aluseks võetud ka väärted, sest sätte kavandatavas sõnastuses kasutatakse mõistet „süüteod“. Süüteod on aga karistusseadustiku (KarS) § 3 lg 2 kohaselt nii kuriteod kui ka väärted. Kas näiteks varavastane süütegu väheväärtusliku asja vastu (väärtetona) võib kaasa tuua selle, et isikul ei ole enam laitmatut mainet kõnealuse sätte tähenduses? Seletuskirjas võiks välja tuua ka näitlikustatud loetelu süütegudest KarS §-de ning eriseaduste (kuna arvesse lähevad ka väärted) §-de kaupa, mida silmas peetakse.</p> <p>Samuti tuleb seletuskirjas kommenteerida ülejäänud punkte, mida lõige 2 sisaldab (kokku kuus punkti). Tõdemus, et lõike koostamisel on aluseks võetud krediidiinkassode- ja ostjate seaduse § 37 lõiget 3, ei ole informatiivne. Kui viidatud seaduse seletuskirjas on punkte põhjalikumalt selgitatud, saab kooskõlastamiseks esitatud eelnõu seletuskirjas kasutada vastavaid põhjendusi.</p> <p>Paragrahvi § 36 lg 2 p 6 kohaselt ei ole isiku maine laitmatu, kui tema suhtes on kohus vastavalt KarS §-le 49 kohaldanud tegutsemiskeelu või §-le 49¹ ettevõtluskeelu, samuti juhul, kui tema suhtes on kohaldatud seaduses või kohtulahendis ette nähtud ärikeeld või teataval erialal või ametikohal töötamise keeld või teda on karistatud sellise keelu rikkumise eest.</p> <p>Kui § 36 lg 2 p 1 kohaselt on oluline, kas karistusandmed on karistusregistri seaduse kohaselt karistusregistrist kustutatud, siis § 36 lg 2 p 6 puhul ei ole karistusregistrist kustutamise osa sätestatud. Kas see tähendab, et hoolimata asjaolust, et isik on karistuse kandnud, jääb tegutsemiskeelu või ettevõtluskeelu karistus isikut määramata ajaks saatma? Palume selgitada, millise seaduse sätteid peetakse silmas, kui räägitakse isiku karistamisest ärikeelu või teataval erialal või ametikohal töötamise keelu rikkumise eest.</p>		
10	<p>10. Eelnõu § 1 punktiga 60 täiendatakse HLÜS-i §-ga 41⁶, kus sätestatakse isikuandmete töötlemine ja säilitamine. Lõike 2 kohaselt säilitab HLÜS § 36 lõikes 4 nimetatud isikuandmeid viis aastat pärast töösuhte lõppemist.</p>	Arvestatud.	

	<p>Seletuskirjas (lk 48) märgitakse, et lõikega 2 sätestatakse säilitustähtaeg juhtorgani poolt esitatud isikuandmetele, mis on nimetatud § 36 lõikes 4. Selle lõike kohaselt tuleb säilitada juhtorgani liikme valimiseks või määramiseks esitatud andmed tema hariduse, töökogemuse, ettevõtluses osalemise ja tema kohta karistusregistrisse kantud karistuste kohta, samuti kinnitus, et puuduvad käesolevas seaduses sätestatud asjaolud, mis välistavad õiguse olla hoiulaenuühistu juhtorgani liige, viis aastat pärast töösuhte lõppemist.</p> <p>Arvestades, et karistusregistrist kustutatakse andmed vastavalt KarRS §-le 24, jääb kavandatud säte ebaselgeks. Kas eelnõuga soovitakse ette näha, et HLÜS-is võib andmeid karistuste kohta hoida kauem kui karistusregistris? Lisaks ei selgu, mis saab juhul, kui isik esitab andmed, et teda ei ole karistatud. Kas siis säilitatakse ka teadet selle kohta, et isikut ei ole karistatud? Kui isikut on karistatud, siis millised süüteod siia alla lähevad – kas ka näiteks piletitasõit, kiiruse ületamine? Palume neid asjaolusid selgitada.</p>		
11	<p>11. Juhime tähelepanu, et kavandatud jõustumine 01.01.2025 ei ole enam realistlik. Jõustumisaja edasi lükkamisel tuleks vastavas ulatuses nihutada ka üleminekutähtaegu, et tagada adressaatidele piisav aeg oma tegevuse ümberkorraldamiseks (PS § 10).</p>	Arvestatud.	
12	<p>12. Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste märkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.</p>	Arvestatud.	